

ИВА ТРИФОНОВА

РЪКОПИСНАТА ТРАДИЦИЯ НА КНИГА ОТКРОВЕНИЕ СРЕД ЮЖНИТЕ СЛАВЯНИ

Част I: Сръбският препис
от края на XIV в.

ИВА ТРИФОНОВА

**РЪКОПИСНАТА ТРАДИЦИЯ
НА *КНИГА ОТКРОВЕНИЕ*
СРЕД ЮЖНИТЕ СЛАВЯНИ.
ЧАСТ I: СРЪБСКИЯТ ПРЕПИС
ОТ КРАЯ НА XIV в.**

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
КИРИЛО-МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР**

ИВА ТРИФОНОВА

**Ръкописната традиция
на *Книга Откровение*
сред южните славяни.
Част I: Сръбският препис
от края на XIV в.**

СОФИЯ • 2022

Кирило-Методиевски научен център – Българска академия на науките
ул. „Московска“ 13, София 1000
www.kmnc.bg

Редактори: Искра Христова-Шомова, Татяна Илиева

Рецензенти: Марко Скарпа, Веселка Желязкова

Изработването и публикуването на книгата е финансирано по проект
„Манастирските библиотеки в южнославянските земи и Русия през XIV–XVI век“
към програма за двустранно сътрудничество
от българския фонд „Научни изследвания“ (№ КП-06-Русия/25/28.09.2019 г.).

С подкрепата на
ФОНДАЦИЯ ПАЛЕОБУЛГАРИКА
PAŁAEOBULGARICA

© Кирило-Методиевски научен център
2022

Коректор *Милена Евтимова*
Предпечатна подготовка *Анита Борисова*
Корица *Анита Борисова*
За колажа е използвана миниатюра от Апокалипсис с тълкувания (F15), XVI в., л. 130v

Формат 70x100/16 Печатни коли 21,5
Печатница „Симолини-94“

ISBN 978-954-9787-55-9

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	7
Сборник № 474 от библиотеката на Хилендарския манастир	11
Досегашни изследвания	17
Кодикологични и езикови особености	25
Графична система	25
Препинателни и диакритични знаци.....	29
Числови стойности	34
Правописни особености	44
Морфологични и синтактични особености	51
Издание на НМ474 в съпоставка с гръцкия образец	66
Текстологични наблюдения.....	129
Гръцки лексеми без съответствие в славянския превод.....	129
Славянски лексеми без съответствие в гръцкия образец.....	145
Лексикални разночетения, резултат от използвания гръцки образец	157
Славяно-гръцки словник на НМ474.....	161
Гръцко-славянски показалец на лексемите в НМ474	299
Заклучение	327
Използвани съкращения	333
Библиография	334

УВОД

За възможността да започна моето изследване върху историята на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов в кирило-методиевската книжовна традиция благодаря сърдечно на Катедрата по кирилометодиевистика към Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (София, България), където защитих успешно моята докторска теза. Началото бе през 2001 г., а идеята за разработката на тази тема е на моята научна ръководителка проф. дфн Искра Христова-Шомова, от която с удоволствие се уча и с която работя и днес. Тя ме насочи още като студентка към историята на първите преводи на свещените християнски книги – към тяхното създаване, преписване, съхранение и разпространение сред източноправославните славяни през Средновековието. Така постепенно в рамките на моя докторски труд аз се запознах с първоначалния превод на *Книга Откровение* (или *Апокалипсис*) и въз основа на библейския текст имах възможност да очертая основните преработки на книгата, които са били необходими за православното християнство в периода от първия неин превод до ръкописното наследство през XVIII в. Това ме изкуши да проследя по-цялостно пътищата и начините на разпространение на Йоановото *Откровение* и да потърся логиката на битуване на книгата в определени монашески среди.

Някои от различните редакции на *Апокалипсиса* са известни вече за науката и частично проучени през годините с оглед на наличните към това време данни – става въпрос за тълковната версия на книгата, придружена от коментарите на св. Андрей Кесарийски, съставени през VI в., за босненските нетълковни преписи и хърватските глаголически фрагменти (Алексеев, Лихачева 1978; Алексеев, Лихачева 1987; Амфилохий 1886; Буслаев 1884; Berčić 1866; Grünberg 1996; Grünberg 1998; Grünberg 1999; Hamm 1960; Jurić-Kappel 2002; Jurić-Kappel 2004; Jurić-Kappel 2013; Oblak 1891). Други възможни редакции на книгата са забелязани в отделни изследвания

(Грковић-Мејдор 2000; Иванова 1972; Иванова 2008: 529) и единични преписи са само каталогизирани (Богдановић 1982: 120; Цонев 1910: 78), но все още не са изучени и не са въведени в научна употреба. Същевременно те имат своето полагащо се място както в средновековната история на книгата, така и в по-цялостното изясняване на монашеския живот на Балканите и в източнославянските земи през така интересното за културните процеси XIV столетие. Става въпрос за данни, свързани със сръбския нетълковен препис на *Апокалипсиса*, чието издание държите в момента, с българската нетълковна редакция на книгата, засега известна в пет преписа, най-ранният от средата на XIV в., и със сръбската тълковна редакция на книгата, позната към момента в три преписа, най-ранният от които е вероятно от XV в. Основните резултати от моето изследване и моите колебания излязоха в няколко последователни публикации през годините (Трифенова 2007, 2014, 2016, 2018). За тези три редакции на книгата обаче реших да изчакам и да им посветя отделни издания.

Подходящо наименование за тези издания вероятно е „Ръкописната традиция на *Книга Откровение* сред южните славяни“, а в трите отделни части ще бъдат посочени особеностите на всяка една от тези южнославянски редакции. Целта е да се проследи мястото на тяхното възникване, доколко те имат разпространение в монашеските общности и къде е то, да се онагледят новите сведения, които тези преписи внасят в цялостната общоприета в медиевистичната наука история на тази библейска книга. И най-вече да се обнародват текстовете в необходимия минимален познавателно-научен контекст. По този начин всеки един изследовател на славянските старини би имал възможност сам да продължи своите наблюдения над миналото. Да припомним, че историята на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов в южнославянските земи никога не е била обект на нарочно систематизирано изследване.

Вие държите днес първата част на това издание. Работата над него започна в годините, когато достъпът до научна информация – библиотечни хранилища, ръкописни сбирки, специализирана литература, бе доста затруднен. Интернетът проходаше, дигитализирани библиотеки с онлайн достъп нямаше. Това, разбира се, от една страна, възпрепятства изключително много научните изследвания, но от друга – намирането на нова информация, на нов каталог, на нов работен материал, на нов непроучен препис прави истински щастлив изкушения от средновековните старини човек. А най-ранният сръбски препис на *Апокалипсиса*, който се публикува тук, попадна у мен случайно. Изпрати ми го по пощата Паша Джонсън (Mary-Allen Johnson) от Охайо. Всъщност цялата моя научноизследовател-

ска работа, посветена на историята на славянския превод на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов, още в самото начало стана възможна най-вече с безвъзмездната подкрепа на екипа на Хилендарската изследователска библиотека на Университета на щата Охайо, Калъмбъс (The Hilandar Research Library – Resource Center for Medieval Slavic Studies), чийто ръководител е Предраг Матеич (<https://rcmss.osu.edu/>). Те ми предоставиха по-голямата част от съществуващите преписи на тази библийска книга, както и специализирана литература по въпроса, недостъпна за мен.

Благодаря на Радослава Станкова, чрез която се запознах и имах възможността да работя в продължение на пет месеца в края на 2005 и 2006 г. с Ягода Юрич-Капел (Jagoda Jurić-Kappel) от Института по славистика към Виенския университет. Това стана възможно със стипендията „Ернст Мах“, отпускана от Австрийската служба за обмен (Austrian Exchange Service (ÖAD) и Академичното звено за сътрудничество и мобилност (Academic Cooperation and Mobility Unit (ACM) от името и чрез финансовата подкрепа на Федералното министерство на образованието, науката и културата (Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft Und Kultur (BMBWK)). Ягода Юрич-Капел ми предостави свои все още непубликувани наблюдения, свързани с историята на босненската писмена традиция и с хърватското глаголическо наследство, сложни и нееднозначни в интересувания ни времеви отрязък, както и глаголическия текст на *Апокалипсиса* от брeвиара на Вид Омишлянин от 1396 г. Благодаря ѝ за всичко това, за цялата свобода и за искреното гостоприемство.

От важно значение за научната ми кариера беше привличането ми в Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на науките – първоначално като постдокторант под научното ръководство на Мария Йовчева, когато подготвих постдокторското си изследване за лексиката на най-стария български препис на *Апокалипсиса* в контекста на българските преводачески школи през Средновековието. Благодаря на Мария Йовчева за доверието и цялостната подкрепа, както и на всички мои колеги и приятели в Центъра, които улесниха работата ми.

Част от настоящото изследване е подготвено и в рамките на проекта „Visitors from Heaven, Visitors to Heaven: Judaeo-Christian Encounters and the Last Lingua Sacra of Europe“ (Freie Universität, Berlin – German-Israeli Foundation for Scientific Research and Development), към който бях привлечена в периода 2016–2017 г. За тази възможност благодаря сърдечно на Флорентина Бадаланова Гелер (Florentina Badalanova Geller) и на Марк Гелер (Markham Judah Geller), които повярваха в мен и ме подкрепиха безапелационно, за мен е радост да работя и днес с тях.

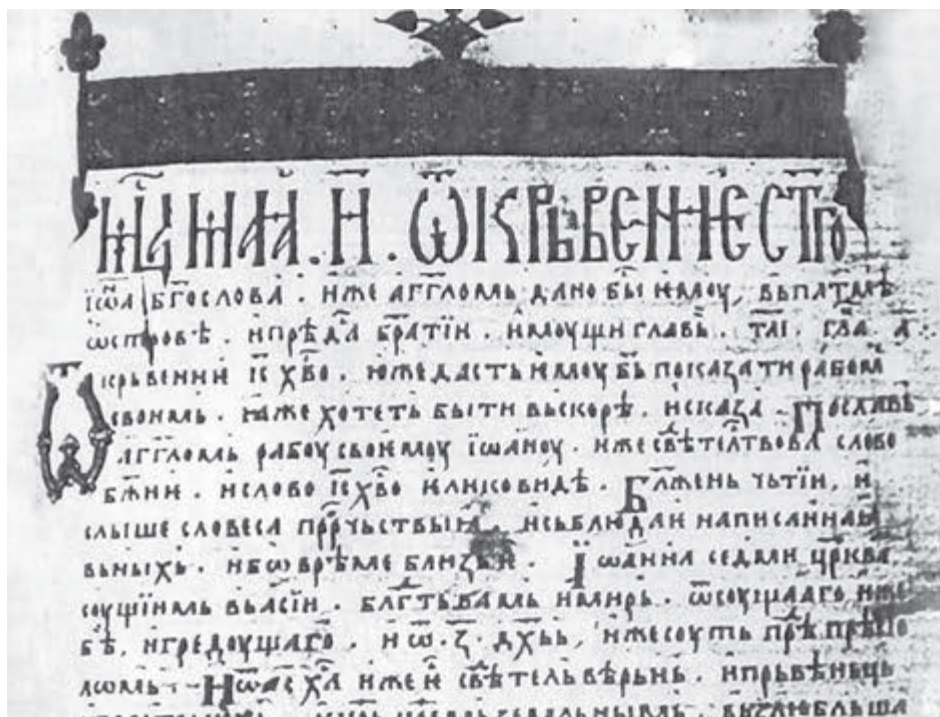
Това издание се реализира в рамките на проекта „Манастирските библиотеки в южнославянските земи и Русия през XIV–XVI век“, разработван в Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на на-

уките, под ръководството на Марко Скарпа, по проект за двустранна спогодба КП-06-Русия/25 28.09.2019 г., финансиран от Фонд „Научни изследвания“. Това проектно предложение е насочено към изследване на събитията и процесите, формирали и съхранили християнската източноправославна общност през XIV–XVI в. Негова приоритетна цел е изучаването на спецификата на манастирските библиотеки, на пътищата и на начините на разпространение на книжовното познание в този период. Важен дял в тези процеси се пада на светогорските манастирски средища, където най-активно се осъществяват византийско-славянските културни отношения, задали цялостния облик на православната християнска култура, и където най-вероятно в самия Хилендарски манастир в края на XIV век е създаден и настоящият препис на книгата.

За това издание искам да благодаря на неговите редактори Искра Христова-Шомова и на Татяна Илиева. Благодаря на Марко Скарпа, който е работил пряко със Сборник № 474 от ръкописната сбирка на Хилендарския манастир, и на Веселка Желязкова, утвърден изследовател в областта на библейските изследвания, че приеха да бъдат рецензенти на книгата.

Не на последно място, разбира се, се обръщам сърдечно към моите приятели, които винаги са били до мен, както и към безусловната подкрепа на моето семейство, и най-вече на майка ми, която постоянно и безмълвно бе зад всяка една моя стъпка. Благодаря ви!

Глава 1:1–4, НМ474, л. 365r

СБОРНИК № 474 ОТ БИБЛИОТЕКАТА НА ХИЛЕНДАРСКИЯ МАНАСТИР

Обект на това изследване е най-ранният сръбски препис на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов. Той е поместен на л. 365r–379v в Сборник от библиотеката на Хилендарския манастир № 474 от последната четвърт на XIV в. (1380–1390 г.), състоящ се от II+428 л. (НМ474). Сборникът е писан на хартия, на кирилица, с полуустав, от трима книжовници (1r–364v; 365r–386v; 387r–426v). Правописът му е рашки (едноеров, безюсов). Включен е в описите на Димитрие Богданович, Предраг Матеич и Ханна Томас, водните знаци са каталогизирани от Радоман Станкович (Богдановић 1978: 181; Станковић 2002: 75–76; Станковић 2007: 75; Matejić, Thomas 1992: 562). Най-подробното описание на неговия състав и на кодикологичните му особености е дело на Марко Скарпа (Scarpa 2012: 93–94, вж. и посочената от автора литература).

Сборникът съдържа антилатински и исихастки текстове, писани от св. Григорий Палама (1296–1359), архиепископ на Солун, Нил Кавасила (1298–1363), наследник на св. Григорий като епископ на Солун, полемич-

ни прения за вярата с антиюдейска насоченост, също и църковни слова на св. Анастасий Велики, св. Кирил Йерусалимски, св. Йоан Златоуст, Псевдо-Анастасий Синаит и др. Димитрие Богданович в описа си публикува по-късна приписка, поместена в края на ръкописа, на л. 426г, която обаче съдържа сведения за историята на Хилендарската обител и за самия ръкопис. В нея се казва, че тази книга е била занесена от хилендарския игумен Герасим (†1761), чиято биография се преплита тясно с тази на св. Паисий Хилендарски¹, в сръбските земи, за да бъде прочетена, след което игуменът я е върнал обратно в обителта. От кондиката на манастира пък се знае, че това най-вероятно се е случило в годините между 1717 и 1721 г. В текста се съобщава и за унищожителния пожар, върлувал в Хилендар през 1722 г., и за началото на възстановяването на манастира през 1728 г. Останалите сведения са за живота на монашеската общност. Важно е обаче, че в тази по-късна приписка сборникът е наименован *Силогизмо*:

Силогизмът (от стгр. συλλογισμός ‘изчисляване; съпоставяне на факти’) като тип теория за логически извод, който позволява правилното движение на логичната мисъл и стигането до дадено умозаклучение въз основа на съществуващите факти за обект или явление, е въведен в науката и обоснован от Аристотел (384–322 г. пр.н.е.). Теорията за силогизма се актуализира отново във византийското богословие през 30-те години на XIV в., когато, от една страна, назрява необходимостта от защита на православните догмати пред

посланиците на папата при възможно обединение на Църквата и свързаната с това антилатинска полемика, и от друга – когато се изострят споровете за вероучението и истинността на исихастките практики. Тези спорове се водят активно в годините 1335–1341 г. между Варлаам Калабрийски (ок. 1290–1348), впоследствие станал епископ на Джераче, и св. Григорий Палама.

Св. Григорий Палама, фреска от църквата „Свети Трима“, 1401 г., Костур (Гърция)²

Варлаам Калабрийски разделя темите за вярата и науката и отрича метода на аподиктическия силогизъм, налаган от св. Григорий, при диспутите за познанието на Бога (по-подробно вж. при Fyrigos 2015). След 1341 г., когато от Църковен събор е призната правотата на св. Григорий Палама, Григорий Акиндин (ок. 1300–1348), посредник до този момент при полемиката между двамата византийски богослови, застава срещу своя учител

² Източник: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saint_Gregory_Palamas_Fresco_in_Saints_Three_Church_in_Kastoria.jpg

св. Григорий и „паламизма“ като цяло, отъждествявайки го с месианизъм (вж. при Бернацкий 2006: 12–41; Красиков 2003: 626–631)³.

Сред южните славяни интересът към тази полемика се поражда още при първите стълкновения на Варлаам Калабрийски с атонските монаси, като съответно отстояването на философските и богословски позиции на исихазма от страна на монашеското братство спомага за единението на православната културна общност. Именно от края на XIV в. в южнославянските ръкописи се срещат и новопреведени полемични творби на Нил Кавасила и св. Григорий Палама. Вероятното място на тяхното възникване са именно светогорските православни манастири или Търновската престолнина. Същевременно се знае, че и в Парория под ръководството на основателя на исихастското учение св. Григорий Синаит (1255–1346 г.) получават образование редица византийски и славянски духовници, между които и цариградският патриарх Калист, български монаси и книжовни дейци като св. Теодосий Търновски, Дионисий, Роман, Ромил и др.⁴ Ктитор на Парорийската обител, изградена на границата на Византия и България, е бил българският цар Иван Александър (1331–1373). С тази финансова подкрепа исихастите построяват и други манастирски средища като например Кефаларево, намиращ се в близост до Търново, където и св. Теодосий Търновски посвещава в монашество бъдещия патриарх Евтимий (1375–1393). Трябва да се има предвид, че въпреки по-късното им разпространение в българския ареал, преводите на тези полемични трактати, създадени в защита на източното православие и на исихастското учение, важен етап от развитието на богословската мисъл не само в България, са изисквали съответ-

³ „След 1351 г., заставайки начело на Константинополската патриаршия, исихастите мобилизират цялото си влияние в борба за единна православна църква, очевидно давайки си сметка, че успехът им може да бъде гарантиран единствено при заемане на ръководните постове в местните църкви от привърженици на тяхната политика. Както изглежда, в тази борба константинополските исихасти използват най-важните процеси, протичащи в православната църква от самото начало на века (или дори от последната четвърт на XIII в.), които вече могат официално да направляват – разпространението на самия исихазъм и превръщането му в официална доктрина на православната църква, реформата на монашеския живот, която променя и свързва общежитийните манастири и индивидуалните форми на аскеза, и богослужебната реформа, свързана с повсеместното въвеждане на Йерусалимския типик“ (Гагова 2010: 142).

⁴ „Благодаря этому эти монахи очень хорошо изучили соответственно греческий или славянские языки, так что для некоторых произведений, вышедших из-под пера исихастов, бывает иногда весьма трудно решить, каков же язык оригинала, на котором написано это произведение. Так, например, житие Ромила Вединского сохранилось одновременно в греческом и болгарском текстах, но решить, какой из этих текстов является оригиналом, нелегко. Благодаря совместному пребыванию в исихастских центрах монахов греков и монахов славян родилась та смешанная византийско-славянская духовная культура, которая и составила одну из характерных особенностей XIV и XV вв.“ (Дуйчев 1963: 127).

ната философска и езикова културна среда, за която са били предназначени (вж. подробно Иванова 1971; Скарпа 2012)⁵.

Така този сборник, част от библиотеката на Хилендарския манастир, се оказва едно малко ковчеже, създадено от идейния философски свят на византийския мистик и исихаст св. Григорий Палама и неговите последователи, изпълнено с творби, отразяващи богословско-полемическите търсения на християнските мислители през XIV в. Създаден в светогорските монашески среди, вероятно в самия Хилендар (или пък във Ватопед, „Св. Пантелеймон“, или „Св. Павел“)⁶, в годините, когато ктитор на манастира е княз Лазар Хребелянович (1371–1389), последният независим владетел на Сърбия, този ръкопис със сведенията, които съхранява, се оказва и тясно свързан със съдбата на българските православни земи – както през XIV в., така и през XVIII в.

В неговия обемист състав е намерила място и *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов, една библийска книга, чийто първоначален превод е останал в неизвестност сред южните славяни до XIV в. Най-ранният съхранен препис всъщност е български, а хронологично вторият известен южнославянски препис е обсъжданият в това изследване текст. Включването му в този сборник би могло да се дължи и на сведенията за житейския път на св. Григорий, в които се твърди, че приживе са му се явявали и св. Богородица, и св. Димитър, и св. Антоний Велики, и св. Йоан Златоуст, и Божиите ангели, но и още докато е при стареца Никодим в манастира Ватопед, му се явява и св. Йоан Богослов, който му обещава своето покровителство⁷...

⁵ „Така, докато турското нашествие разрушава останките на могъщата някога империя и страните в непосредствената сфера на нейното влияние, източноправославната духовна култура, моделирана и утвърдена от исихазма, преживява последния си разцвет. Резултатите от него надхвърлят по пространство територията на Балканите, а по време – XIV в., и намират отражение в Русия, която ги приема като духовна наследница на „втория Рим“ (Иванова 1971: 211).

⁶ В периода от 60-те докъм 90-те години на XIV в. възникват нови, преобладаващо сръбски книжовни средища на Атон – Ватопед, „Св. Пантелеймон“, „Св. Павел“, поддържани от сръбската аристокрация, които имат близки връзки с Хилендар и по всяка вероятност използват същата хартия и същите ръкописни образци (Гагова 2010: 174). Срв. по-подробно изследването на Нина Гагова, посветено на участието на южнославянския владетел в производството и употребата на книги през Средновековието (IX–XV в.), и цитираната в труда литература (Гагова 2010).

⁷ На това място под датата 14 ноември в текста от Макариевите чети-миней се чете: н въ безмѡвѣн ѣдннѡмъ бѣжъ живѡщѡмъ предаѣтъ сѧ мненѡмъ ннокдннѣмъ. ѡ негѡмъ⁸ всѧкъ заповѣ, всѧкъ добродѣтель. въ смѣренѣн дшѧ дѣлы наоучнѣъ сѧ. н прѣтѣа бѣа застѣплѣнѣ, н ко всѣмъ непобѣднѣмю помощннѣжъ, ко ѡкровенѣн таннѡмъ абѣе прѣѣмъ (по Син. 176. Чети-миней за ноември, XVI в., Държавен исторически музей, Москва, Русия). Електронен адрес: <https://catalog.shm.ru/entity/OBJECT/165151?page=3&album=622494765&index=107>.

Во второй год своего пребывания у Никодима Григорий удостоен был Божественного посещения. Однажды, во время богомысленного подвига, перед ним явился светоносный и благолепный муж, в котором он узнал святого апостола и евангелиста Иоанна Богослова. Ласково взирая на Григория, апостол спросил его: „Почему, взывая к Богу, ты всякий раз только повторяешь: просвети тьму мою, просвети тьму мою?“ Григорий отвечал: „Чего же другого должен я просить, кроме этого, – да просвещусь и узнаю, как творить Его святую волю?“ Тогда святой евангелист сказал: „По воле Владычицы всех, Богородицы, с этой поры я буду с тобой неотступно“ (Ростовский 2010: 366).

Св. Йоан Богослов, икона от църквата „Св. Йоан Богослов“, с. Овчарци

ДОСЕГАШНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Апокалипсисът, последната канонична книга, приета в състава на Новия завет, е написан на гръцки език, в края на I в., вероятно през управлението на един от римските императори Нерон (54–68 г.) или Домициан (81–96 г.). Това е станало на остров Патмос – един от най-малките обитаеми острови от групата на Додеканезите, разположен в югоизточната част на Егейско море. Този остров е известен като мястото на изгнание на св. Йоан Богослов, където тук в една от пещерите той получава Божественото откровение. В памет на това събитие на най-високата точка на острова, в близост до тази пещера, днес е изграден голям манастир с богата ръкописна сбирка. Той е основан през 1088 г. от св. Христодул Чудотворец (чиито мощи се съхраняват също в манастира), след като той получава острова в дар от византийския император Алексей I Комнин (1056/57–1118).

Св. Йоан Богослов и неговият ученик Прохор, мозайка над входа на храма до пещерата на о. Патмос⁸

⁸ Източник: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Patmos_-_mosaik_ovanf%C3%B6rgrottentren.jpg

Гръцкият текст на книгата достига до източноправославните славяни в две свои версии: библейския текст без тълкувания и библейския текст с тълкуванията на св. Андрей Кесарийски (поделен на 24 слова, 72 глави и 311 стиха), написани също на гръцки език през VI в. Именно в своята тълковна версия книгата навлиза в славянската книжовна практика още в ранния етап на нейното създаване. Прието е, че има две възможности за появата на книгата по това време: това или е първоначалният превод на св. Методий, достигнал чрез неговите ученици до България, където вторично са добавени и тълкуванията, или пък преводът на св. Методий е бил изгубен⁹. След това той е възстановен отново в българската престолнина от учениците и последователите на светите братя или в западнобългарските земи по време на Първото българско царство, но този път с коментарите на св. Андрей Кесарийски¹⁰. Вече имах случай да напиша, че за мен втората възможност е по-логична и възможна, въпреки че в книгата не се съдържа такъв значителен пласт от преславски езикови и лексикални особености, както се очаква в сравнение с останалите библейски книги с тълкувания, съставени по това време във Велики Преслав (като Книгите на пророк Исаия и на пророк Даниил, Книгата на Дванадесетте пророци) (Трифенова 2007). След това този превод, подобно на останалите библейски свещени книги, е пренесен сред източните славяни, където именно *Тълковният апокалипсис* придобива широко разпространение и се ползва с голям авторитет и популярност през цялото Средновековие (срв. Буслаев 1884; Подковырова 2016).

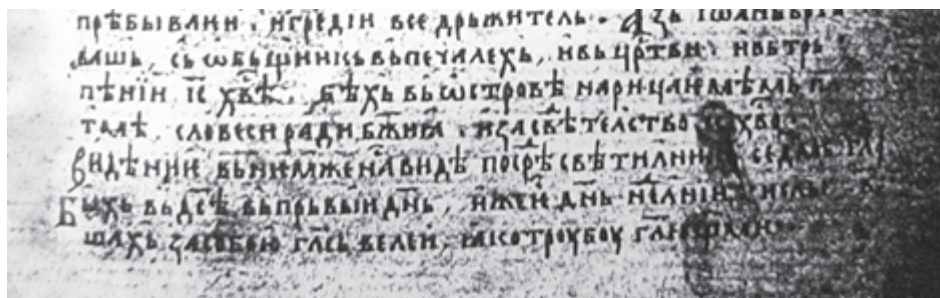
По това време обаче сред южните славяни се случва нещо различно. Библийският текст е отделен вторично от тълковната версия на книга. Това

⁹ Съществуват и други предположения, като това на Алексей Алексеев, който обръща внимание на съществуването на „съвкупност от балкански ареал“ в лексиката на тълковната версия на библейската книга. За да бъде това обаче възможно, би следвало да се основава на дълга и широкообхватна традиция на битуване на книгата в този регион: „В тълкованиях на Апокалипсис не заметно поздних лексических черт, здесь употребляются грецизмы *еврен, ндоуль, оусня, фараосъ*, латинизмы *крнжма, сантъ* ‘святой’, лексемы, известные сравнительно ограниченному кругу древних текстов *запаль, отокъ, ядрость, тажарь, конь оревнтън, къзныннкъ* ‘ремесленник’, *несъпонъ* ‘беспрепятственность’, *пресмраждатн* ‘портить’, *шаротънън* ‘живописный’. Эти черты указывают в совокупности на балканский ареал и, возможно, западную его часть. Некоторое лексико-стилистическое различие в переводе текста Апокалипсиса и толкований на него (Алексеев, Лихачева 1987: 19) может быть связано с различной манерой перевода двух составляющих частей произведения“ (Алексеев 1999: 113).

¹⁰ Друго мнение изказва Л. Накаш в доклад, обобщаващ данните за текстологичната характеристика на босненските кирилски текстове: „*Nešto svjetla na problem starine komentirane varijante teksta baca podatak da konzervativna bosanska redakcija teksta u početku sadržavala komentar. Zbog toga teza o preslavskom porijeklu komentiranog Otkrovenja, koje je iz Preslava rašireno u istočnom ogranku slavenstva pri čemu su južnoslavenski predjeli zaobidjeni, ostaje upitno*“ (Nakaš 2017).

е ясно проследимо по текстовите откъслечи, запазени в нетълковните славянски преписи, които липсват в гръцкия библейски текст, но пък присъстват в гръцката тълковна версия на книгата, дело на св. Андрей Кесарийски. На места тези интерполации са оставени целенасочено. Такъв пример е изписването на 72-те заглавия на главите, познати от тълковната версия на книгата, например в босненските преписи, служещи за сегментация на текста, както отбелязва още един от първите изследователи Ватрослав Ягич през 1903 г. (Jagić 1903: 21–23). Други от тях са останали или по невнимание, или като целесъобразно решение на кописта. Това вторично отделяне на тълкуванията може да е станало още в България или в Сърбия, или именно на Атон, където е създаден интересуваният ни препис. Може да е станало и в Босна, където книгата в началото на XV в. е известна в нетълковен вариант, но със следи от тълкуванията в нея, пренесена тук, както се предполага още в най-ранните научни изследвания по въпроса, от последователите на богомилското учение. Но същият текстови вариант е известен век по-късно и във Великото Литовско княжество (SSMD)¹¹. Освен това вероятно в средата на XIV в. текстът на *Апокалипсиса* е бил преработен допълнително и в България за нуждите на големите търновски календарни сборници и вероятно на Атон, в неговата нетълковна и тълковна версия, при съставянето на библейски корпуси, или пък пригоден за манастирско четене (срв. Трифонова 2016).

Известно е също, че текстът на Йоановото *Откровение*, със или без тълкувания, не се среща често в южнославянските ръкописни паметници. Преписите на книгата са ограничени по брой и всеки един от тях представлява по същество изключително важен документ при реконструирането на нейната текстова история. Затова обнародването на тези писмени свидетелства има приоритетно значение.

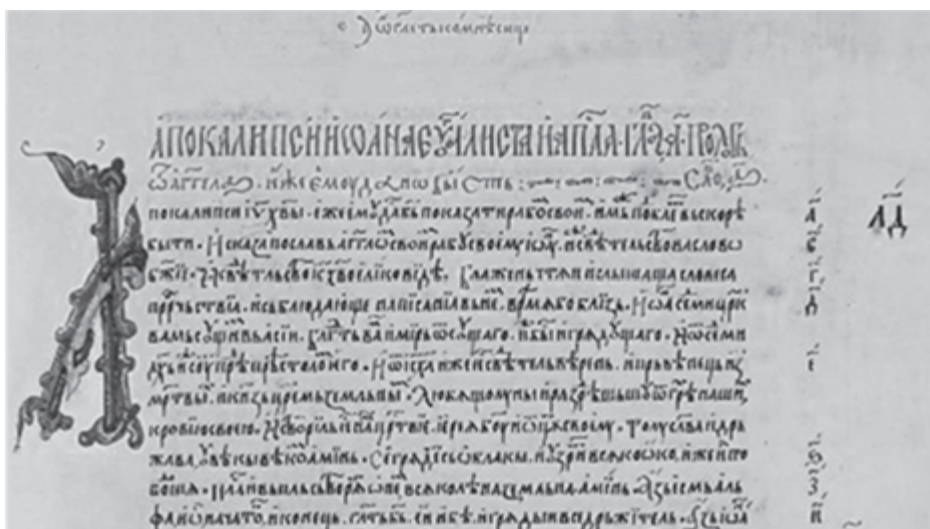

ВНДѢННІЕ ВЪ НІЕМЪЖЕ НА ВНДѢ ПОСРѢ СВѢТНАННІКЪ СЕДМЪ ГЛА. Б.

Глава 1:9–10, НМ474, л. 365r

¹¹ Списък с използваните съкращения на преписите е поместен в края на книгата.

Проучванията на най-ранния сръбски препис НМ474 имат вече 22-годишна история. През 2000 г. Ясмина Гръкович-Мейджър първа насочва научното внимание към този препис (Гръковић-Мејџор 2000). Тя го определя като изключително рядък в текстологично отношение и се съгласява с тезата, че той принадлежи към т.нар. стар тип на разпространение на славянския *Апокалипсис* – с поделение на 72 глави и без тълкуванията на св. Андрей Кесарийски, позовавайки се на приетото мнение в науката, изказано от Д. Драгойлович (Dragojlović 1981: 605). Авторката установява, че преписът е от същия текстологичен тип, както и познатите в науката босненски кирилски нетълковни преписи (нататък Нv, Мl, Rad), всички те обаче – датирани по-късно. Трябва да се отбележи, че Я. Гръкович-Мейджър не включва в статията си още един въведен по това време в научно обращение препис, който принадлежи към същата текстова група и който също е от по-късно време по отношение на НМ474. Той става известен през 1978 г. с изследването на Алексей Алексеев и Олга Лихачова над *Супрасълския сборник* от 1507 г. (SSMD), т.нар. „Десетоглав“, един от първите библейски сборници, съдържащи книгите от Стария и Новия завет (Алексеев, Лихачева 1978). Той е изследван подробно в мащабните трудове на Карстен Грюнберг, посветени на славянския *Апокалипсис* (Grünberg 1996; Grünberg 1999).

Глава 1:1–8, SSMD, л. 290г

От съществена важност според мен е установяването на НМ474 като най-стария съхранен препис от този текстологичен тип и същевременно свързването на неговата поява с едни от най-значимите културно-исторически процеси, протичащи по това време на Балканите – разцвета на исихастската мисловна практика и просветната религиозно-философска дейност

на св. Григорий Палама. Това насочва към възможността тази редакция на книгата, намерила популярност в босненските и литовските земи, да не е възникнала в някое от западнобалканските книжовни средища, каквото мнение има в научните съобщения¹², а най-вероятно е пренесена от светогорските православни монашески скриптории¹³. Тук трябва да се подчертае, че по това време на Света гора текстът на *Апокалипсиса* е припознат като значим и е отново възобновен (най-малкото за четене) с помощта на по-стари манастирски книги, пренесени от българските земи, откъдето е продължил своя път към целия православен свят.

Ясмина Гръкович-Мейджър обръща внимание на средата, в която са били необходими подобни преписи на Йоановото *Откровение* – доколкото последователите на исихасткото учение са обвинявани в еретическата меселианска ориентация, както и че ръкописите Нv и Мl са част от литургични сборници, предназначени за употреба в Босненската християнска църква, която по това време е била патаренска¹⁴. Тя отбелязва, че паметникът

¹² Трудно ми е да приема наблюденията на Л. Накаш, доколкото логиката на разпространението на цялата книжовна продукция, известна от това време, сочи към друго. И най-вероятно именно от България книгата с тълкувания е попаднала сред източните славяни, както и на Атон, където най-вероятно е предприето това вторично отделяне на тълкуванията: „Izostanak presavizama u dijelu teksta koji je komentar – omogućava zaključak da je sačinjeni prijevod komentara stariji od preslavske redakcije prijevoda biblijskog teksta Apokalipse, pa se iz toga da zaključiti kako je varijanta s komentarom prvobitna, a da je komentar odvojen od glavnog teksta u Preslavu pri čemu je glavni tekst blago leksički inoviran. Nakon toga su se pojavile varijante istočnoslavenskih komentiranih primjeraka s manje ili više inoviranim glavnim tekstom i arhaičnim tekstom komentara“ (Nakaš 2017).

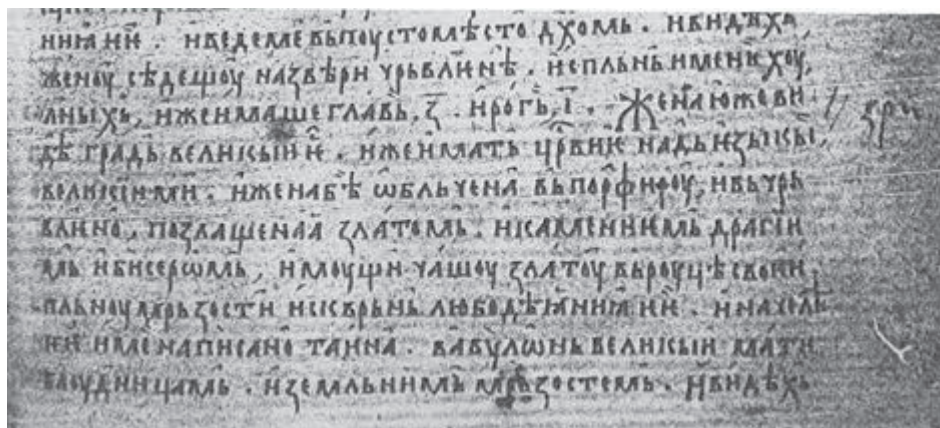
¹³ Подобен извод предлага Димитрий Буланин за произхода на библейския сборник „Десетоголав“, в чийто състав е SSMD: „Учитывая эти разыскания и индивидуальные признаки рукописи, замечаем, что большинство текстов из Свода 1507 г. восходит к балканским, чаще всего сербским оригиналам первого или какого-то другого из ближайших поколений. Их генезис вписывается в общую картину развития в Литве славянской книжности. У этой книжности имелись свои, независимые от Северо-Восточной связи с южными славянами и Афоном. Выходцами отсюда были, по преданию, и первые насельники Супрасльского монастыря“ (Буланин 2020: 171–172).

¹⁴ Средновековната Босненска църква (наричана още патаренска или богомилска) съществува от края на XII в. до завоеването ѝ от турците през XV в. Разположена между хърватския католицизъм и сръбското православие, нейната специфика все още е обект на научен спор. Тя е възприемана като еретическа и от Католическата, и от Православната църква, богослужението в нея е на славянски език, а наличието на такава „Босненска църква“ не е засвидетелствано в нито един документ при кореспонденцията между римския папа и босненските служители на църквата (Акимова, Турилов 1995; Šidak 1974–1975). Черти от спецификата на нейното устройство са отразени и в цитираните в това издание преписи. Например *Радосавлевиет сборник* съдържа като основен текст *Апокалипсиса* (за разлика от останалите босненски преписи) заедно с още няколко молитви и завършва с началото на *Евангелието* от св. Йоан. В него има приписки – писани и на кирилица, и на глаголица. Приписката на л. 58r гласи: Сн кнѣгн пнше радосавъ крѣстнѣннѣ гонсакъ крѣстнѣннѣ; а писаше се 8 днѣ гдѣна крааа томаша н днѣа ратка. гѣподе, ако самъ цю лоше поставно, не монте се томъ н порѣгатн, ере мн ста рѣщн трѣднѣн тежеће; утнѣте н благословнѣте, а васъ богъ блѣгословн 8 внкн амнѣ (Rački 1882: 22).

е писан на строго нормиран сръбскославянски език, посочва някои от неговите езикови и морфологични особености и установява, че в отличие от босненските кирилски текстове тук се съдържат някои лексикални варианти, типични за Преславската книжовна школа – като съборъ, съборнице, масло, лѣвъ, плема, блѣдѣница и др. По този начин анализът на тези наистина първоначални данни от НМ474 опровергава общоприетата дотогава теза на Йозеф Хам за западноглаголическия път на проникване на славянския текст на *Апокалипсиса* в Босна. Я. Гръкович-Мейджър в изследването си оставя отворен въпроса дали в основата на този сръбски препис и на босненските кирилски текстове стоят различни преводи, или НМ474 е резултат от късна, вероятно светогорска исихастка редакция на Йоановото *Откровение*, чийто първоизточник е и в основата на босненските текстове (Гръковић-Мејдор 2000: 320).

В статията си от 2002 г. Ягода Юрич-Капел обръща отново внимание на значението на босненските преписи за установяването на произхода и идеологията на босненските патарени (Jurić-Kappel 2002). Анализът на графичните, правописните, езиковите и текстологичните данни показва някои различия в заглавията на главите на книгата в трите босненски преписа, както и в транскрипцията на антропонимите и топонимите и всъщност не би могло да се приеме, че Hv, Ml и Rad са от една непосредствена текстова подложка. Напротив, те водят своя произход от различни, но твърде близки текстови подложки, които имат общ първоизточник. Същият общ първоизточник стои и в основата на хърватския глаголически брeвиар на Вид Омишлянин от 1396 г. (Vid), част от кварненско-истърската/кръчка група ръкописи, който има редица сходни черти с Hv, Ml и Rad в украсата, езиковите и текстологичните особености. Доказано е, че при съставянето на Vid е използван предимно гръцкият образец, а влиянието на Вулгата е сведено до минимум в сравнение с останалите хърватски глаголически текстове. Във Vid се съдържат и много индивидуални четения, непознати за сродните му преписи, както и един преславски лексикален слой, който го сближава с НМ474. Същият общ първоизточник е в основата на изследвания тук НМ474, и на източнославянския Румянцевски тълковен препис (Rum).

Ягода Юрич-Капел потвърждава, че по структурни особености НМ474 е еднотипен с босненските преписи, но съдържа и съществени разлики – това обаче не отрича възможността за далечен общ първообраз. И в него, както в босненските кирилски текстове и във Vid, се съдържат части от тълковната версия на книгата (срв. 17:3) (Jurić-Kappel 2002: 77).

Жена юже вѣдѣ градь велнкын іе. нже нмать цѣтвѣ надѣ іезыкы, велнкѣмн

Глава 17:3, HM474, л. 375r

Ягода Юрич-Капел подкрепя тезата за навлизането на *Апокалипсиса* в Босна и на северозапад, в Хърватия, вероятно от юг, през Македония, с вероятен център Атон, както предполага още първият изследовател на библейския текст Ватрослав Облак през 1891 г. (Obлак 1891: 347). Отбелязано е, че в хърватските глаголически преписи на книгата липсват т.нар. панонизми или моравизми, приети в науката за част от спецификата при определянето на първоначалния Кирило-Методиев превод на библейските книги (срв. напр. Тасева, Йовчева 1995: 48). Видима е и съществуващата текстологична връзка между босненските, най-старите хърватски преписи и източнославянския тълковен препис Rum, т.е. те вероятно имат един първоизточник, от който – в зависимост от необходимостта, – са правени многократно преписи през различни периоди от време. До този извод по отношение на Vid през 1997 г. достига и М. Михалевич¹⁵. Остава отворен въпросът за оригинала, от който са навлезли тези преславизми във Vid и HM474, които липсват в босненската редакция на текста (Jurić-Kappel 2002: 85). На него, както и на останалите „отворени“ въпроси настоящото изследване има за цел да отговори.

В изследванията си от 2008, 2016 и 2018 г. – въз основа на предходните изследвания и работата си пряко с ръкописа, аз отделих HM474 като самостоятелна текстова група (представена засега от един препис), различна от

¹⁵ „Osим arhaičnosti, vezu s Bosnom potkrepljuju i tekstološka i lexička slaganja s bosanskim tekstovima. Na primjer, tekst Otkrivenja u Brevijaru Vida Omišljanina razlikuje se od teksta u vaticanskom Borg. Illirico 5 i II. novljanskom brevijaru i na mnogo se mjesta slaže s tekstom bosanskih kodeksa i s ruskim tekstom Otkrivenja Rumjancevskoga muzeja. Vjerojatno se radi o zajedničkom starjem predlošku koji je preveden s grčkoga i koji se razlikuje od drugih ruskih, srpskih, a i hrvatskih prijevoda Otkrivenja“ (Mihaljević 1997: 129).

тази на босненските текстове, изхождайки от предположението, че в основата на всички славянски преписи на *Книга Откровение* (и тълковни, и нетълковни) стои един общ първоначален превод, вероятно дело на св. Методий или на неговите последователи. Този първоначален славянски превод е бил най-вероятно придружен с тълкуванията на св. Андрей Кесарийски или пък е допълнен с тези тълкувания в България през X в., откъдето получава и разпространение в източноправославния свят. По-късно, според нуждите на определен книжовен кръг и/или манастирско средище, тълкуванията са могли да бъдат отстранени – какъвто е случаят с НМ474, с босненските преписи, с текста от *Генадиевската библия* от 1499 г., с този от *Супрасълския сборник* от 1507 г. и т.н., и т.н. В този смисъл отхвърлям тезата за съществуването на т.нар. стар тип на разпространение на текста, споделяна от Д. Драгойлович и Я. Гръкович-Мейджър. В научната литература вече е отбелязано, че в НМ474 се пази подялбата на 72 глави според тълковната версия на книгата. Графично са изписани само първите пет техни заглавия, докато останалите са означени с инициал, като по този начин е била запазена първоначалната сегментация на текста след отделянето на тълкуванията.

сказание пергамьскыи цркви, агглюу

Глава 2:10–13, НМ474, 366r

В текста на НМ474 има и други вписвания, типични за коментарната версия на книгата от св. Андрей Кесарийски, за които ще стане въпрос в изложението. Те се намират на различни места от тези, на които са в босненските текстове. Същевременно в НМ474 се съдържа един преславски лексикален слой, който сближава този препис на книгата с част от хърватските глаголически текстове, с южнославянската тълковна редакция и с българската версия на Йоановото *Откровение*.

В досегашните изследвания сръбският кирилски нетълковен препис на книгата се цитира по следния начин: *Хил* (Грковић-Мејџор 2000), *Hil* (Jurić-Karapel 2002), *НМ474* (Трифенова 2016).

18:16, 18:21), вѹсса (18:12), вѹссонѣ (18:16, 19:8, 19:14), вѹссон' (19:8), мѹра (18:13), ѿмнѣна (5:8), ѿмѣни (8:3), ѿмѣна (8:4, 18:13), а тук по аналогия и при ѿмнѣн'ницѹ за λιβανωτὸν (8:3). Свидетелство за употребата ѿ като стара лабиална гласна са примерите в кѹренскы (9:11), еѹренскы за Ἑβραϊστὶ (16:16), както и мѹѹсѣѹѹ за Μωϋσέως (15:3), а като консонантно ѹ – в еѹлїе за εὐαγγέλιον (14:6)¹⁷.

↪ Позиционен вариант на є е є. Той се изписва последователно в начало на гръцки лексеми: єдомѣ за Σόδομα (11:8) и єгѹп'тѣ за Αἴγυπτος (11:8), єн за ναί (14:13, 16:7, 22:20), єлѣ без гр. (3:16), за єфєсѣ Ἐφεσον (1:11), єфєсскыє (2:1) и єффєсц'ѣн (1:20), єфратѣ (16:12) и єфратѣц'ѣн (9:14), еѹлїе за εὐαγγέλιον (14:6), еѹренскы за Ἑβραϊστὶ (16:16), както и отново в гръцки лексеми, когато е след н/ї – нєлзавєль (2:20), їєрєє (1:6), їєр'лѣма (3:12). На всички други места в паметника в тази позиция стои ю.

↪ Позиционен вариант на диграфа ѹ е познатата лигатура Ѹ. Тя се използва обаче само на пет места в текста, с цел да се спести място, при следните три условия – винаги след консонант, в края на реда, съответно – в края на думата, или при пренос: вѹнѣѹдѸ (5:1), жѸзлѸ (11:1), нѸ-щє (5:8), повѣѸаѹщѹмѸ (2:6), пр'ѸдѸ (22:20).

↪ Позиционен вариант на предлога ѿтѣ и представката ѿт- е лигатурата ѿ̄. Тя се среща последователно и единствено при тяхното изписване, като изключение прави словоформата ѿтѣдѣ (18:14). Лексемата ѿтѣцѣ, която се среща шест пъти в текста, обикновено се изписва под титла с начална омега (ѿѣѣ, ѿѣѣѹ, ѿѣѣѹ), като само един път се чете ѿѣѣ (21:7). Тук не се има предвид, разбира се, словоформата ѿѣѣѹ (6:14, 16:20).

↪ Буквата ѣ се използва пет пъти в текста единствено с цифрова стойност шест: ѣ' (4:8, 6:12, 7:6, 13:18, 21:20)¹⁸.

↪ Трябва да се отбележи оскъдната употреба на гръцки букви в паметника – освен ѡ това са само ѣ и ѱ.

Буквата ѣ се изписва три пъти в текста – в анѣѣѣ за χαλκηδών (21:19), фнннѣѣ без точно гръцко съответствие (22:12) (но фнннѣн за φοίνικες (7:9), и веднѣж за означаване на числовата стойност 60 в числото ѣ' ѣ' ѣ' (13:18). Четенето в 22:11: „Неправедният нека върши още неправда; нечистият нека се още скверни; праведният нека върши още правда, а светият нека се

¹⁷ Тези фонетични особености са описани и в езика на *Станиславовия чети-миней*, пергаментен кирилски ръкопис от XIV в., календарен сборник за първата четвърт на църковната година (септември–ноември), в който е съхранен древен пласт от текстове от старобългарската епоха (Тотоманова 2018: 54–55).

¹⁸ Сходна употреба на ѣ спазват и тримата писачи на *Станиславовия чети-миней* (Тотоманова 2018: 58).

още осветява¹⁹, очертава своеобразието в писаческите решения в НМ474, видимо при съпоставката с останалите редакции на книгата.

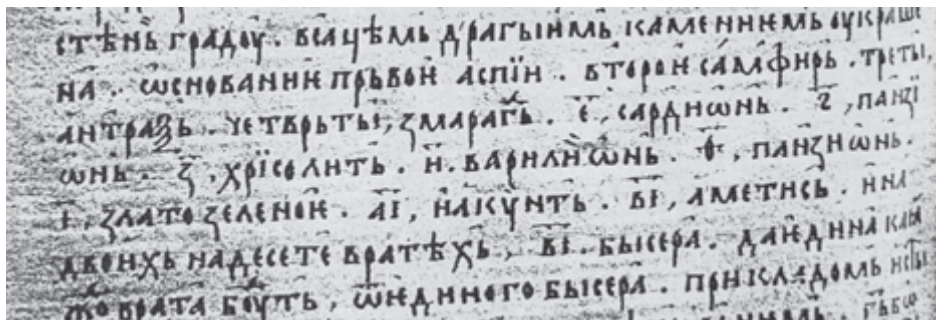
22:11: н неправед'нын, не вправ'дают се к томуу. н скверн'ны не вунстят се к томуу. н правед'ннкъ, яко фнннзъ процвѣтѣтъ. н стѣ, стѣ есть к томуу.

Гр.: ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι

Н1, Нv, С, О: н правед'нын (С правед'нн) правдоу да створнтъ ище

MSOC43: правед'нынъ правдѣ сътворѣ.

Лексемата антразъ в 21:19 се използва при изреждането на 12-те скъпоценни камъка, вградени в основите на Небесния Йерусалим²⁰. В старозаветния текст на всеки камък съответства едно от дванадесетте колена на Израилевите синове, а в Новия завет, съгласно тълкуванията на св. Андрей Кесарийски – на името на един от дванадесетте Христови апостоли. Именното това място се оказва едно от ключовите при проследяването на ръкописната традиция на книгата през Средновековието, тъй като именно тук в босненските текстове например са съхранени част от коментарите с имената на Христовите апостоли²¹.

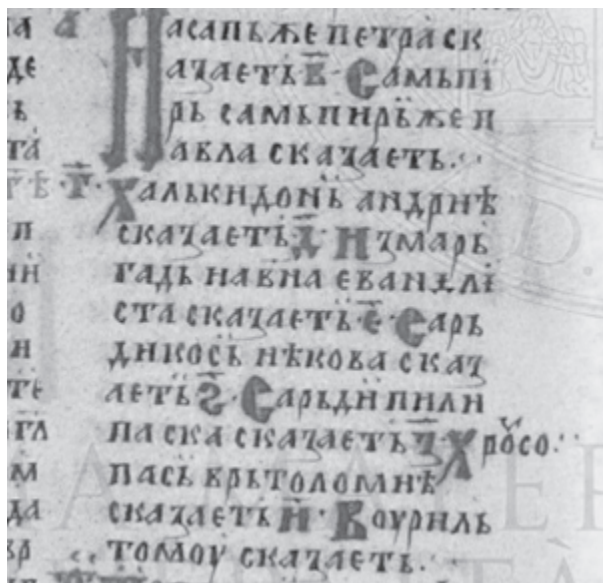

Глава 21:19–21, НМ474, л. 378v

¹⁹ Всички библейски цитати са съгласно Библия, сиреч книгите на Свещеното писание на Вехтия и Новия Завет, издаден на хартия от Св. Синод на Българската църква. София, 1992 г. (Библия 1992).

²⁰ 21:19–20: „Основите на градските стени бяха украсени с всякакви драгоценни камъни: първата основа – яспис, втората – сапфир, третата – халкидон, четвъртата – смарагд, петата – сардоник, шестата – сардий, седмата – хрисолит, осмата – берил, деветата – топаз, десетата – хрисопрас, единайсетата – хиацинт, дванайсетата – аметист.“

²¹ Нv (л. 149v–150r): основанне стѣнн градоу всацнмъ драгнмъ каменнемъ вкрашено основанне прѣво асапъ, н асапъ же петра казаеъ .ѣ. самьпѣръ, самьпѣръ же павла казаеъ .ѣ. халкндонъ, андрѣ казаеъ .ѣ. нзмарьгадъ, навна еваналѣста казаеъ .ѣ. сарьднкосъ нѣкова казаеъ .ѣ. сарьдн пналпа казаеъ .ѣ. хрѣсопась, врьтоломнѣ казаеъ .н. воурнѣ, томуу казаеъ .ѣ. топаннзъ матнѣ казаеъ .ѣ. хрѣсолѣсъ, таднѣ казаеъ .ѣ. акннатъ снмона зѣлотѣ казаеъ .ѣ. аметѣустъ мататнѣ казаеъ. Източник: [https://glagoljica.hr/?pr=iiiif.v.a&id=19317&tify={%22pages%22:\[172\],%22panX%22:0.563,%22panY%22:0.4,%22view%22:%22thumbnails%22,%22zoom%22:0.688}](https://glagoljica.hr/?pr=iiiif.v.a&id=19317&tify={%22pages%22:[172],%22panX%22:0.563,%22panY%22:0.4,%22view%22:%22thumbnails%22,%22zoom%22:0.688})

Глава 21: 19–20, Нв, л. 149v

21:19: н ѡснованїѣ стѣнь градѹ. всацѣмь драгынымь каменнємь оукрашена. ѡснованнїе прѣвое аспїн. второе самѣнрь. трѣты, антраѣъ. ѹтѣрѣты, змараѣъ.

Гр: οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι: ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰάσπις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος,

N1, Нв, Ї, MSOC43, О: .Г. халкндонъ

P146: третїн камень н ѡснованїе, кархндонъ нже н ѡфраѣъ нменѣтъ се.

В тълкуванията към 21:19 св. Андрей Кесарийски уточнява, че халкедонът не стои на първосвещеническия нагръдник, вероятно е антракс, т.е. с цвят на горящ въглен, и символизира апостол Андрей²². Според тълкуванието на св. Епифаний Кипърски (ок. 315–403), на което се позовава сръбският книжовник на P146, този камък се намира в гр. Кархедон, Либия (наречен Африкий), търси се през нощта, свети отдалеч като огромна свещ или горящ въглен и след час престава, а в каквито и дрехи да се увие, светлината му преминава през тях²³.

²² T119 (л. 78v): Халкндонъ же андрѣѡѣ еже естъ анѣфраксъ. снрѣ оугль горѣць. како възгорѣ са ѡ сѣго дѣх. Гр: Οὗτος ἐν τῷ ἱερατικῷ λογίῳ οὐ φέρεται, ἀλλ' ἄνθραξ, ὃς ἐνταῦθα οὐ κεῖται. σκοπιτέον οὖν μὴ ποτε τὸν ἄνθρακα οὕτως ἐκάλεσεν ὁ ἅγιος. ἄνθραξ δὲ καὶ ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἀπόστολος, ὡς ἀναφθεῖς ἐκ τοῦ πνεύματος (Schmid 1955: 244).

²³ P146 (110): третїн камень н ѡснованїе, кархндонъ нже н ѡфраѣъ нменѣтъ се. Сн кархндонъ быѣѣтъ бо въ кархндонѣ анѣнсѣѣ, нже н афрїкїѣ глїет се. рѣше еже, не въ днїи его ѡбрѣтатн, нъ

Сравнително по-често в текста се използва ϕ – при ἀσπινϕъ за ἄσπινθος (8:11), νεφϕαλλιμα за Νεφθαλίμ (7:6), σαβαωϕъ за σαβαώθ (4:8), ϕἰλτηρѣ за Θυατείροις (2:24), също в словоформите на ϕυμνιανъ за θυμίαμα (5:8, 8:3, 8:4, 18:1), по аналогия и два пъти при ϕυμνιανъница за φιάλη (5:8) и за λιβανωτός (8:3), както и два пъти като цифрова стойност (7:7, 21:20). За това, че нейната употреба (а и на останалите гръцки графеми) е свързана с чисто естетическите разбирания на книжовното дело, свидетелстват и примери като тнаϕῖρскыѣ за Θυατείροις (2:18).

ПРЕПИНАТЕЛНИ И ДИАКРИТИЧНИ ЗНАЦИ

Употребата на препинателни и диакритични знаци е широко застъпена в текста. Тя обаче има по-скоро очакваната естетическа и стилистична насоченост, а не толкова смислоразличителна функция – въпреки някои последователни нейни приложения. Приема се, че това е характерно за ръкописите, възникнали в монашеските среди на Атон през XIV в., които до голяма степен и следват изписванията в гръцките писмени образци. Чрез тях навлиза и отбелязването на акцентна система в южнославянските ръкописни паметници²⁴. За графичния облик на НМ474 е характерна употребата на следните знаци, по изписването на които личи и отлично обработената и забързана ръка на сръбския копист²⁵:

I. Препинателни знаци. Системата на препинателните знаци е максимално опростена. В текста се употребява най-често знак точка в долния край на реда (.) и по-рядко запетая (,). Тяхната употреба е без ясно изразени правила, те същевременно са и взаимнозаменяеми. В Глава 7:5–8 при изреждането на Израилевите колена в края на текста се наблюдава знак с четири точки във вид на кръст (:). Същият знак стои след заглавието на текста, също в края на изписаните заглавия на първите пет глави от книгата, както и в самия край на текста. Той бележи завършена текстова (смыслова) цялост от страна на кописата.

въ ношн. нздалече свѣтещн се ꙗко ламбада. рекше, ꙗкоже свѣща велѣа, нан ꙗкоже оуглѣ бѣхте се, н на часы прѣстае. рѣшмѣше же, нже того нцѣщен, ꙗко тын ꙗѣ. прнходѣтъ къ сѣанію его, н обрѣтають его. носмн же въ каковнхъ 8вѣ аще ꙗѣ ѡдѣжахъ, вѣнѣ ѡдѣвнѣа свѣтнѣ. анѣрѣа бо възлюбленны бгбслѡвъ, апла андреа нарѣ. занѣ ꙗкоже оуглѣ рѣзгорѣ се, въ дѣновеніемъ бжтвнаго дхѣ ~

²⁴ В наблюденията си Иван Добрев е по-краен: „Без съмнение акцентните знаци са се появили за пръв път в богослужебните книги на Света гора, където група среднобългарски книжовници още в началото на XIV в. след най-внимателна сверка с гръцки са създали новоизводните среднобългарски богослужебни книги и са извършили правописна обнова“ (Добрев 1991: 251–252).

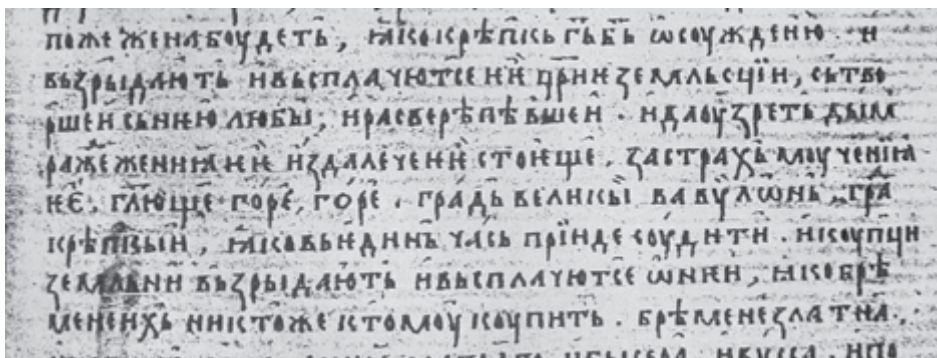
²⁵ Диакритичните знаци са нанесени в настоящото дипломатическо издание на текста.

II. Диакретични знаци. Характерна е употребата на знаци за различни по тип придихания, ударения и съкращения:

1. Придихания

↷ Леко придихание (псили) (') – използва се често, обикновено стои над начална гласна на думата или над друга гласна в думата, по-рядко в краесловие, изписването му на места е почти еднотипно с камора или паерчик: ѿстроѿъ 1:9, ѿже 2:10, наѿнхъ 1:5, напнсанѡ 2:17.

↷ Тежко придихание (дасия) (˘) – използва се много рядко над гласни в начало на дума или в рамките на думата, понякога трудно се отличава от врахията: ѿмашн (3:8), своѿмн (10:7), оуѿробы (2:23).

Глава 18:8–11, HM474, л. 376r

↷ Камора (˘) – стои над гласни във всички позиции на думата, по-рядко и над съгласни; когато стои в аналогична на псили или на паерчик позиция, изписването на трите графични знака трудно се отличава: ѿкаѿнь (3:17), даѿѡ (3:18), моѿмѡ (3:21).

↷ Обърната камора (врахия) (˘) – използва се рядко, предимно над гласна а в начална позиция на думата (най-вече при словоформите на агньць, ангель): ѿдѡ (6:8), ѿгньѡ (6:16), ѿмнѡ (7:12), ѿмѡеѡ (2:18), ѿхѡе (4:7), сарѡднѡѡ (3:1), скорѡпѡно (9:5), соуѡцаѡго (1:4, 9:13), сѡдѡщаѡго (5:1), ѿѡко (8:11); в средисловие след друг вокал и по-рядко, също в начална позиция (вж. горните примери), над н: ѿѡметѡ 7:17, вѡлѡцѡѡ (9:14), ѿѡзыкѡ (11:9); в единични примери над начална гласна оу – оуѡбогыѡ (13:16).

↷ Псили и периспомени (˘) – използва се изключително рядко, обикновено при енклитики със смислоразличителна от езикова гледна точка функция – ѡ (2:22), ѡ (2:27); по изключение в случаи като заѡуѡрьѡно (2:28), оуѡготовленѡнѡ (9:15).

☞ Точка (·) – използва се рядко, над гласна, във всички позиции на думата, изписването ѝ напомня това на псили, каморя или дасия: власть (6:8), выпнѣхуѣ (6:10), дхъбѣ (1:4), нмѣиѣн (2:7), анстѣвнѣ (6:13), пѣлнцѣѣ (2:27), свободѣ (6:15).

☞ Две точки (") – използва се в единични случаи като например $\mu\omega\upsilon\sigma\epsilon\omega\upsilon$ за Μωϋσέως (15:3).

2. Ударения

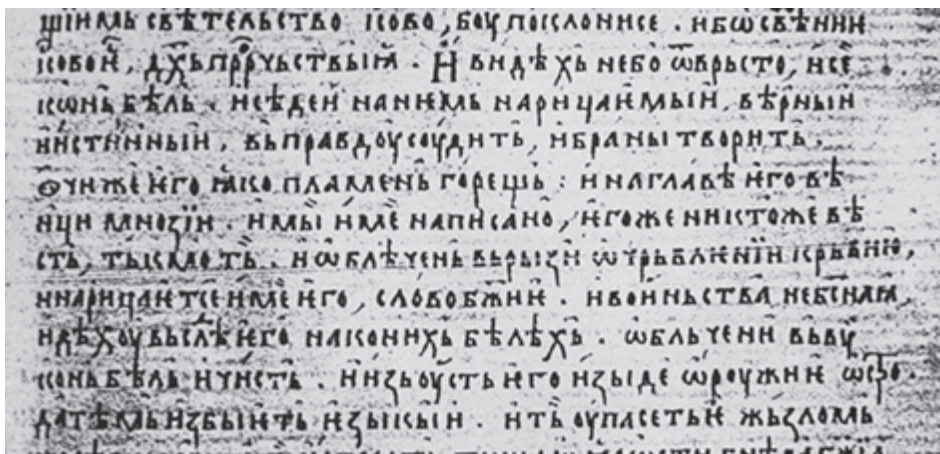
↙ Остро ударение (оксия, акут) (') – изписва се непоследователно, обикновено стои над коренна гласна, но се наблюдава и във всички останали позиции на думата: гóднны (4:10), гóрещь (2:18), дoу́га (4:3), íмè (3:10), ѿпáль (3:4), послáныхъ (5:6), сóтoннѧ (3:9), тáко (2:12), кeдннoгó (6:1).

↪ Двоен акут (") – изписва се в единични примери, по-скоро със стилистична функция: вѣдѣхъ (7:1), плакѣхъ се (5:4).

↪ Тежко ударение (вария) (‘) – изписва се непоследователно над гласна в различни позиции на думата: въпнѣще (4:8), въселеиенюѣ (3:10), дѣколѣ (6:10), зѣнѣ (3:17), ѣзелявѣтн (3:16), мѣхѣаль (12:7), мѣре (4:6), нѣвѣго (3:12), пѣлыиѣ (8:11), полѣжнше (4:10), сѣхѣ (4:1).

↪ Двойна вариация (кендема) (") – обикновено стои в краесловие върху едносрични думи: нмѣ (3:5, 3:12), вѣ (5:11), сѣ (6:7); също в краесловие над ерова гласна при многосрични думи в род. мн., а понякога и просто над гласна в многосрични думи: дѣлаѣ (3:2), нмѣнѣ (3:4), нмѣнѣ (4:5), ман'нѣ (2:17), прѣвѣн (8:7), слышѣхъ (6:6), тѣсѣщѣ (7:5); също и в чужди наименования като вавѣлонѣ, вѣссѣнѣ, мѣра, ѳѣмѣана; изписва се последователно само при съюза нѣ – нѣ и може да се каже, че има смислоразличителна от езикова гледна точка функция.

✚ Пси́ли и оксия́ (исо́) (") – изписва се рядко, най-често в начало на дума и преимуществено над буквените знаци а и н, срв. ѧ́зь (3:9), ѧ́ггль (5:2), ѧ́гньца́ (5:6), ѧ́гньць (6:1), ѧ́до́лѡмь (9:20), ѧ́ноіє (2:24), ѧ́скоу́снѣ (3:10), ѧ́спльнь (4:6), ѧ́схо́днѣ (11:5), ѡ́ (1:8), ѡ́бѡ (2:16); трябва да се отбележат случаите на изписване при съюз и и лексема с начална гласна н: н́ ѧ́злына (12:15), н́ ѧ́же (13:10), н́ ѧ́злнѧ́ (16:2), н́ н́мѣ (14:1), н́ н́стоу́ннкѡ́ (14:7), н́ ѡ́бласть (13:12).

Глава 19:11–15, НМ474, л. 377г

↪ Псили и вариа (˘) – използват се в броени примери като ѿже (10:6, 12:16), не ѿпрѣкан соутъ (17:12), вънутрьѿдоу (11:2), ꙗ (20:2), ꙗ (9:5, 17:14, 22:5), ꙗѿ (9:6, 18:2, 18:4, 2x18:5, 18:6, 18:10, 18:15), ꙗѿ (11:5), ꙗѿ (11:5, 11:7), ꙗѿ (11:11).

Разчитането на различните по тип придихания и ударения до голяма степен е затруднено, доколкото вече беше посочено, че знаци като псили, камо-ра, паерчик, тежкото ударение, силно придижание често се виждат почти еднакво на заснетото копие от преписа и всъщност на места са неразличими.

3. Съкращения. За съкращаване в текста се използват титли и надредни букви:

↪ Титли. В НМ474 се използват два вида титли – обикновени и буквени.

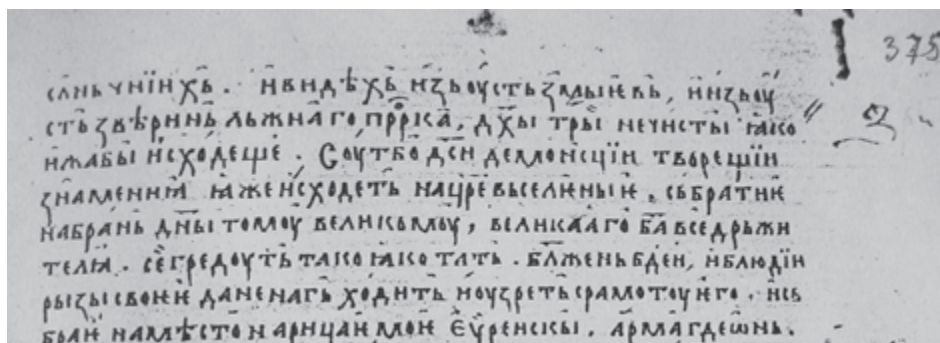
Обикновената титла (˘) има обичайна употреба, среща се при отделни словоформи и редовно се изписва при ангелъ, благовѣстѣти, блаженъ, богъ, божни, въцѣсарѣти сѧ, глаголати, господъ, давндовъ, доухъ, доуша, днь, нсранлевъ, нсоухрнстъ (и производните му)²⁶, небеснъ и небо²⁷, молнѣа, свѣтъ, слънцѣ²⁸ и слънцѣнъ, сынъ, црькы, цѣсаръ (и производните му), чловѣкъ (и производните му), както и при числовите стойности на буквите.

²⁶ В тези словоформи се използват и двата типа съкращение: ꙗѿѿѿ (1:1, 1:2), ꙗѿѿѿ (1:9), ꙗѿѿѿ (20:6).

²⁷ Изключение е примерът ꙗѿѿѿ без гр. (22:14), както и изписването ꙗѿѿѿ (10:5, 10:6, 14:7, 19:11, 20:11).

²⁸ Изключение е примерът слънцѣ (10:1).

Буквената титла (̅) се изписва по приетия начин, също и малко поудължена, без в това да се влага смислова разлика. Тя стои над буквите: в, г, л, м, н, о, с, т, х, ч. Прави впечатление последователната ѝ употреба при словоформите на алаулоуа, апостола, благословеніе, господствовати, достоннѣ²⁹, нѣроусалнмѣ, мѣсаць, пророкъ (и производните му), хрнстѣ. Понякога се използва и в края на реда с цел да се спести място: кѣ̅ (14:11), кѣ̅ (18:18), нм̅-ць (21:12), нсточнѣ̅ (16:4), ср̅ь (14:18) и др. (срв. Мирчева 2006: 64).

Глава 16:13–16, НМ474, л. 375r

✧ Надредни букви. Характерното при този вид буквена употреба е:

Употреба единствено на буква д като надредна, като това е проведено последователно при формите на безѣдна, въ слѣдѣ³⁰, въздатн, възрадовати са, жаждати, звѣзда³¹, подобати и подобынѣ, посрѣдѣ, раждѣщи, раздрѣшнѣ, срѣдѣ, свѣдѣннѣ, свѣдѣтельство (и сродните му), създати, оутвърждати.

Употребата на лигатурата ѿ последователно при предаването на предлога отъ и на префикса отъ- (това се наблюдава един път и при ѿцѣ̅ (21:7)).

Спорадичната употреба на надредна буква, независимо коя е тя, в края на реда с очевидната цел на кописта да се спести място: пѣ̅-стола (2:12), нм̅-ѣ (12:12), нм̅-ць (5:8). Подобни примери са и посочените изключения при употребата на буквената титла.

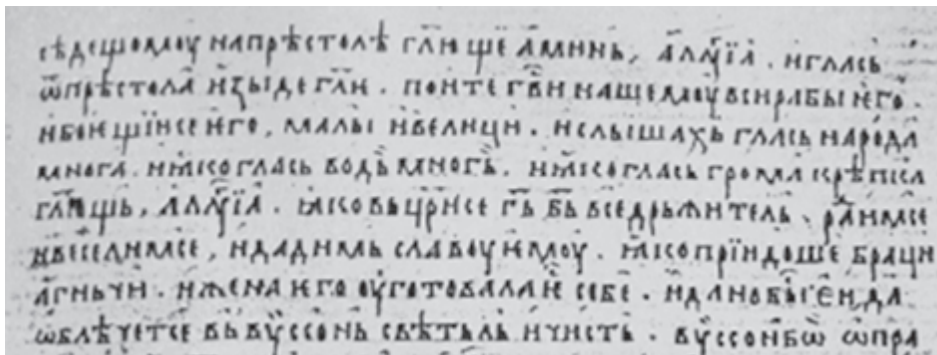
²⁹ Изключение е само примерът достоннѣ за ᾗσις (5:2).

³⁰ Изключение е само примерът хотѣтъ въ слѣдѣ сннѣ за ἀκολουθεῖ (14:13).

³¹ Изключение е само примерът звѣздѣ (1:20).

↪ Паерчик ('). Знакът за паерчик се поставя обикновено на мястото на слаба ерова гласна. Употребата му е редовна, но не напълно последователна, изписва се по различни начини, които напомнят и псили, и камора.

↪ Лигатури. Употребата на лигатури не е типична за паметника. Изписванията т+в, т+н, т+р, п+р, р+ѣ са единични, срещат се изключително рядко, и то само в края на реда. Прави впечатление обликът на словоформите на аллнѡѣа – аллѣѣа.

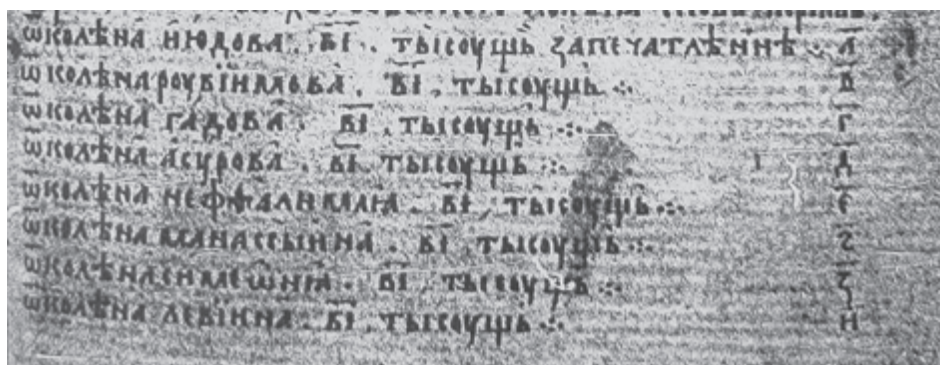

Глава 19:4–8, НМ474, л. 377г

ЧИСЛОВИ СТОЙНОСТИ

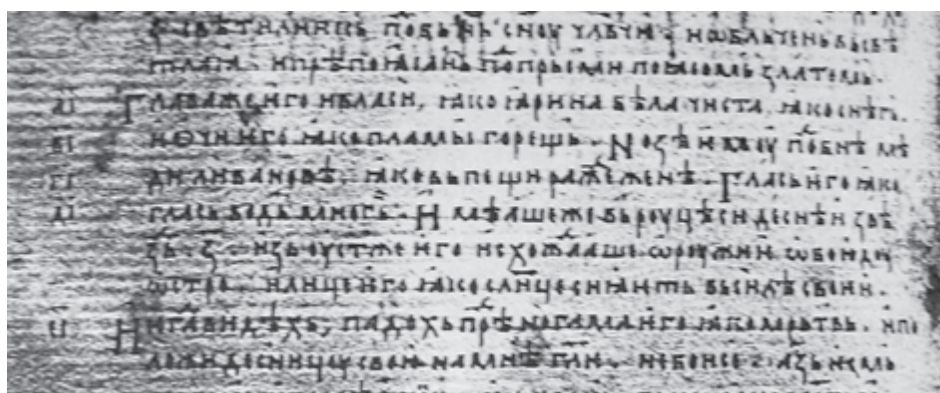
В НМ474 се използва познатата от кирилската азбука бройна система. Числова стойност се изразява със следните буквени знаци: $\bar{\alpha}$ (1), $\bar{\beta}$ (2), $\bar{\gamma}$ (3), $\bar{\delta}$ (4), $\bar{\epsilon}$ (5), $\bar{\zeta}$ (6), $\bar{\eta}$ (7), $\bar{\theta}$ (8), $\bar{\iota}$ (9), $\bar{\kappa}$ (10), $\bar{\lambda}$ (11), $\bar{\mu}$ (12), $\bar{\nu}$ (24), $\bar{\xi}$ (42), $\bar{\alpha}$ (60), $\bar{\eta}$ (78), $\bar{\rho}$ (101), $\bar{\tau}$ (311), $\bar{\chi}$ (600), $\bar{\psi}$ (1000), $\bar{\rho}$ (144). Характерни особености:

1. В Глава 7:5–8 (л. 369г–369v), когато се изреждат Израилевите колена, от дясната страна до текста, като част от него и негов смислов завършващ контур е добавена номерация. Тя най-ясно свидетелства за числовата стойност на буквените знаци от $\bar{\alpha}$ до $\bar{\nu}$. Тази номерация в изследването е възприета и въведена като органична част от текста в изготвения към изданието на НМ474 словник.

Глава 7:5–7, НМ474, л. 369r

2. Подобна номерация, която обаче не е включена в речника, има и на л. 365v в дясното поле до текста. На нея личат числата – ⲁⲓ (11), ⲁⲓ (12), ⲁⲓ (13), ⲁⲓ (14), ⲁⲓ (15), ⲁⲓ (16), ⲁⲓ (17), ⲁⲓ (18), ⲁⲓ (19). Тази номерация, както и инициалите в началото на всяка цялост, следва непосредствено подялбата на стихове, позната от тълковната версия на книгата на св. Андрей Кесарийски. Тя е въведена вероятно още в началото на преписа, в полето на л. 365r, където обаче по копието от ръкописа не се разчита ясно. Особено интересен е стихът, маркиран с числото ⲁⲓ (19). Той ще бъде коментиран в по-нататък в изложението.

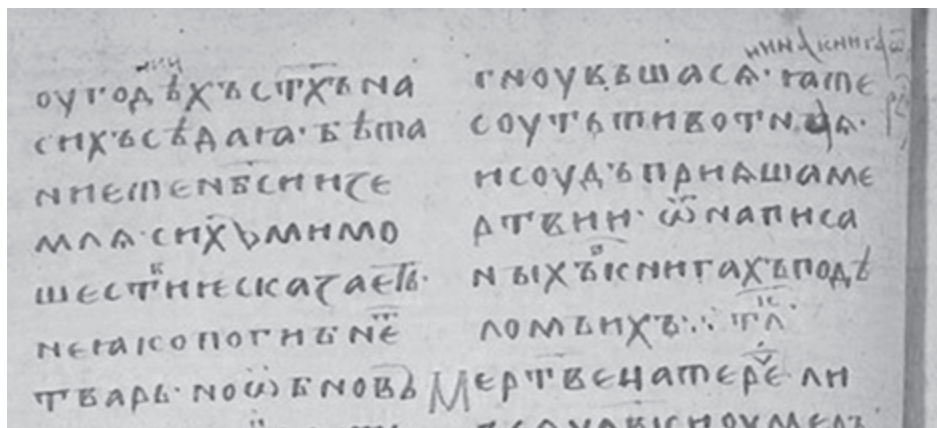

Глава 1:13–17, НМ474, л. 366v

3. Буквите в и ж (очаквано) нямат цифрова стойност. Това се вижда в текста на Глава 7:5–8.

4.1. Както показва първоначалният славянски превод, засвидетелстван в руската и в сръбската тълковна редакция, в босненските преписи и в българската нетълковна редакция (съответно N1, P146, Hv, MSOC43)³⁴, на това място в книгата е била допусната неточност (която впрочем може да се дължи и на използването на различни гръцки подложки). Тя е коригирана при проведената допълнителна справка с гръцки образец, извършена през XIV в., както показват текстът от *Чудовия Нов завет*, *Острожката библия* и от руския тълковен препис от XVI в. (съответно Ї, О, F15). Трудно е да се отговори еднозначно дали това отклонение в първоначалния славянски превод се дължи на непознат гръцки образец, останал встрани от критическите издания на книгата, дело на Й. Шмид и на Нестле–Аланд (Shmid 1955; Nestle, Aland 2012), или пък е въведено, съзнателно или не, от ръката на славянския книжовник.

4.2. В библейския текст на тълковната редакция не пише за наличието на една книга, но в коментара към този стих се посочва какво съдържа тази книга – това именно е книгата с имената на светците. За пример може да послужи текстът от сбирката на Троицко-Сергиевата лавра № 119 от XIV в. (T119), един от най-ранните известни староруски тълковни преписи на книгата³⁵.

Глава 20:12, T119, л. 73v

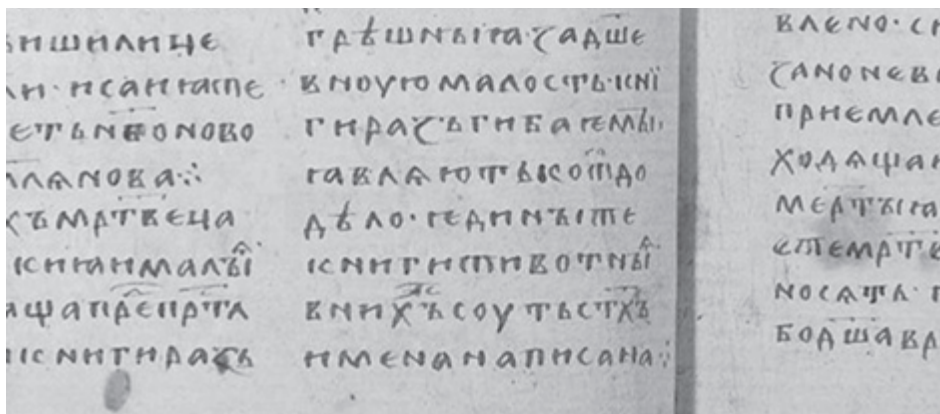
³⁴ За удобство в настоящото изложение, където това е възможно, преписите са обединени по групи – N1 е приет за представителен за източнославянската тълковна група преписи (Rum, T119, BOZ, F15, O), Hv – за босненската (Ml, Rad, SSMD), MSOC 43 – за българската (R165), P146 – за сръбската тълковна (NB101, P99), и Ї – за редакцията от *Чудовия Нов завет* (T 710, U 310, T1).

³⁵ Ръкописът е достъпен онлайн в дигиталната сбирка с ръкописи на Троицко-Сергиевата лавра: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-119/>.

В него по-късна ръка на места (своеобразно доказателство за непрекъснатото обмисляне на текста) също е нанасяла поправки при пропуски в библиейската част (л. 73v): н кннгн рѧзѧгнѧвѧша сѧ (добавено в полето: н нна кннга ѿверзѧ). ꙗже соутъ жнвотнѧѧ (тук жнвотнѧѧ е коригирано на жнвотнаѧ). Коментарът към текста гласи (както се вижда на снимката):

кнѧгн рѧзѧгнѧемѧ. ꙗвлѧютъ кождо дѧло. ꙗдннѧ же кннгн жнвотнѧѧ
в ннхъ соутъ стѧхъ нмена напнсана

τὰ δὲ βιβλία τὰ ἀνοιγόμενα σηματικά ἐστὶ τῶν ἐκάστου πράξεων καὶ τῆς ἐκάστου συνειδήσεως. ἡ δὲ μία βίβλος τῆς ζωῆς ἐστίν, ἣ τὰ τῶν ἀγίων ἐγγέγραπται ὀνόματα.

Глава 20:12, T119, л. 73v

4.3. Единствено в библиейския текст на сръбската тълковна редакция (P146) се чете за една книга на живота, а не за много, а и тълкуванието към този стих е различно. То е много по-обстойно и съсредоточено върху идеята за очакването, за пречистването и обновлението, следвайки смисъла на казаното, без в него да се отделя внимание на броя или вида на книгите, както това прави в коментарите си св. Андрей Кесарийски (л. 100r):

вѣрѧзъ сынъ мало вѣрѧмѧ бысть. проповѣды вѣсѣ бѣ. н нзгорнт же ѡбѧ
вѧнценѧ рѧдн н вѧновленѧ, ꙗкоже рѧ вѣрѧховны н велнкын апѧль петръ.
вѣсь мнрѧ вѧпѧлѧемѧ вѧгнѧ. нѧ не вѧ погыбѣль прѧндеть конѧуннѧю н тѧю.
н велнкѧ апѧль павѧль прѣварѧе рѧ. ꙗко н сама тварѧ свѧбѧнт се ѿ работн
нстѧнѧ. н дѧвѧ рѧ послешн (sic!) дѧхъ свѧн н съзнѧѧ се. н вѧновншн лнце
земѧн. нсѧѧ же глѧеть. бѧдетъ нѧѧ ново н земѧѧ нова. ꙗкоже насѧ рѧдн
бывшн тварн, съ намн лѧѧшенѧ нзмѧненѧ прѧнметъ, невѧмѧщающѧ се
вѧнѧ бытѧе, ꙗкоже н мы по смѣртн :~

4.4. Безспорно най-провокативното за размисъл четене се съдържа в НМ474: и кннгы разгноуше се, нже соуть животныи. и кннгы, ꙗѧ, ѿврьзоше се. Това място, заедно с други примери от текста, които ще бъдат посочени по-нататък в изложението, е доказателство, че южнославянският текст на *Апокалипсиса*, макар и не широко разпространен (според данните, с които разполагаме днес), непрекъснато е бил четен и премислян. НМ474 вероятно произлиза от манастирски скрипторий, от даден тип духовно средище, където се осмисля и тълкува в детайли същността на прочетеното, а не се предава механично написаното (за което свидетелства и обработената бърза ръка на кописта). Така числото ꙗѧ (101), бидейки без съответствие в гръцки език, насочва читателя към Псалм 101, писан от цар Давид, който има същата идейна насоченост³⁶.

5. Числовата стойност тѣѣ също е без гръцки еквивалент. Тя стои в заглавието на славянския текст, преди самото му начало, дело е на южнославянския книжовник: МЦА МАІА. Н. ѠКРЬВЕННІЕ СѢГО ІѠА БГОСЛОВА. НЖЕ АГГЛОМЬ ДАНО БЫ ІЕМОУ, ВЪ ПАТМѢ ВСТРѢВѢ. Н ПРѢДАѢ БРАТІН. НМОУЩН ГЛАВѢ. ТАѢ, ГЛА. Ѡ. В тези редове се съдържа важна информация за книжовната история на този препис на книгата:

5.1. Текстът е предназначен за четене на 8 май, когато се чества паметта на св. Йоан Богослов и когато е наредено празнуване за възпоминание на благодатните чудеса, които са ставали на гроба на св. Йоан (свещения прах, целебно изхождащ от гроба му)³⁷. Тази дата за почит към светеца е типична и за българската календарна редакция на книгата от XIV в. (MSOC43), която чисто хронологично е по-ранна.

5.2. Употребата на лексемите *отъкръвеніе* вместо очакваната за славянската традиция на текста *апокалипсисъ* и на *островъ* вм. очакваната в случая *отокъ* сближава този препис отново само с българската редакция. Тези

³⁶ Псалм 101: „Милост и съд ще възпявам; Тебе, Господи, ще пея. Ще размислям за път непорочен: кога ще дойдеш при мене? всред моя дом ще ходя с непорочно сърце. Няма да сложа пред очите си нищо беззаконие; престъпно дело мразя: до мене то няма да се прилепи. Развратено сърце ще бъде прогонено от мене; злосторника не ще да зная. Оногова, който тайно клевети против ближния си, ще изгоня; оногова, който е с горделиви очи и надменно сърце, няма да търпя. Очите ми са към верните на земята, за да пребъдват те с мене; който ходи в път непорочен, той ще ми служи. Няма да живее в моя дом онзи, който постъпва коварно; който говори лъжа, няма да остане пред очите ми. От ранни зори ще изстребвам всички нечестивци на земята, за да изкореня из Господния град всички, които вършат беззаконие.“

³⁷ Свещените песни, които се пеят в негова чест на този ден, са съставени главно от св. Йоан Дамаскин и от Цариградския патриарх Герман в VIII в. (по-подр. на сайта на Pravoslaviето.com с електронен адрес: https://www.pravoslaviето.com/life/09.26_sv_ev_Joan.htm#8).

лексеми, останали от първоизточника или привнесени по-късно, характеризират едно по-старо езиково състояние, типично за писмената култура в Преславския книжовен център³⁸.

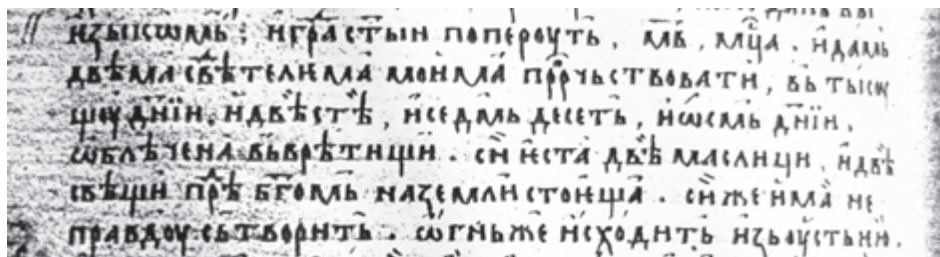
5.3. Сведението, че книгата съдържа тѣѣ (311) глави насочва недвусмислено вниманието към библейската книга с тълкувания на св. Андрей Кесарийски, както се посочи, сегментирана на 24 слова, 72 глави (запазени в босненските преписи и в *Генадиевската библия* от 1499 г., първите пет от които са изписани с думи и в този препис) и 311 стиха (които намираме означени само в заглавието на този препис). Наблюдението на Александър Горски и Капитон Невоструев, че за съставянето на Генадиевския библейски свод не е правен нов превод на *Апокалипсиса*, а е съхранен старият славянски текст при отстраняване на тълкуванията, със запазено деление на 24 слова и 72 глави, е от изключителна важност за историята не само на тази библейска книга, но и за всички останали библейските книги (Горски, Невоструев 1855: 155–160)³⁹. Това указание потвърждава и обстоятелството, че НМ474 не е случаен препис, а е добре обмислена и целенасочена вторична редакция на първоначалния славянски превод, който е бил придружен с тълкувания и е бил създаден в южнославянска среда.

6. Прави впечатление употребата на числовата стойност ѿн (78), която съответства на цифрата 60 в гръцкия оригинал. Тя е част от изписването на периода от 1260 дни, или 42 месеца – времето, дадено на двамата свидетели на Бога – Енох и Илия, да пророкуват на земята. Числото 1260 се използва два пъти в *Апокалипсиса*:

6.1. Употребата в 11:3: „И ще дам на двамата Мои свидетели, и те, облечени във вретище, ще пророкуват хиляда двеста и шейсет дена“:

³⁸ Струва ми се невъзможно през XIV в. – с вероятен център Атон да има съзнателно завръщане към тези традиции, вероятността това да е живият говор е очарователна.

³⁹ В ръкописната сбирка на Троицко-Сергиевата лавра са достъпни онлайн още два ръкописа от XVI в., съществени за реконструирането на текстовата история на изучаваната книга през Средновековието. Те съдържат текста на *Апокалипсиса* без тълкувания, но са придружени от съдържанието на книгата, органична част от тълковната версия, също от увода към нея и от делението на 24 слова и 72 глави. Началото на *Апокалипсиса* в № 83 гласи: Книгѣ Апокалипсисъ нмѣѣ словъ ѿ, а гла ѿ ѿн ѿ. стнхѣ. тѣ н ѿ, стѣо анѣѣ архнеѣп. кесарѣа каппадокѣнскыа. сказаніе апокалпсн. стѣо аѣла ѿанна бѣслова, ѿѣнста. съкровенныхъ ѿкровеніе (достъп на електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-83/#image-9>). Началото на текста на *Апокалипсиса* в № 84 е еднотипно (достъп на електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-84/#image-14>).

Глава 11:3–4, НМ474, л. 371v

11:3: дамъ двѣма сѣтелима монма прѣрѣствовати, въ тысячѣхъ днѣхъ, н двѣстѣ, н сѣдмъ десѣтъ, н осмъ днѣхъ. ѡблѣчена въ вѣтъцихъ. сн нѣтъ двѣ мѣсяцихъ, н двѣ вѣтъци прѣ бѣгомъ на земли стоица. сн же нма не правдоу сътворитъ. ѡгнь же нсходитъ нзъ ѡустнѣхъ.

Гр: δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου καὶ προφητεύουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους

N 1: прорнчаннѣ въ д. н .с. н .з. днѣхъ

BOZ 92: прорнцаннѣ въ тысячѣхъ .с. н .з. днѣхъ

T 119, Rum, F 15, O: прорнцаннѣ въ тысячѣхъ н сн н з днѣхъ

MI: н прорнцаета .с. н з днѣхъ

Nv: н прор(н)цаета .с. н .с. н .о. н .з. дны

Č: тысячѣхъ двѣстѣ н .з.

PI 46: н прѣрѣствѣю тысячѣхъ днѣхъ, н двѣстѣ н з.

MSOC 43: прѣрѣствовати днѣхъ тысяща н двѣстѣ н з.

R 165: прѣрѣствовати днѣхъ н тысяща н двѣстѣ н сѣмъ

При това разнообразие от четения в славянските ръкописи се вижда, че времето от 1260 дни, или 42 месеца, в гръцкия каноничен текст на Йоановото *Откровение* е изчислено съгласно древния юдейски лунно-слънчев календар (в основата на който стои вавилонският)⁴⁰, а не съгласно очаквания в случая слънчев, или Юлиански календар, разработен от александрийските астрономи и въведен в Римската империя през 46 г. пр.н.е. Изчислението 1278 дни за периода от 42 месеца в НМ474 съответно не е грешка, а е по-късна обмислена корекция с несъмнената идея на копииста, че това оразличава не-

⁴⁰ Лунният календар (свързан с фазите на Луната и с тяхната цикличност) се състои от 12 месеца със средна продължителност 29,53 дни, т.е. годината има приблизително 360 дни (354,8 ч.). Същински лунен календар днес е ислямският, а лунно-слънчеви календари (при периодично съгласуване със слънчевата година) са еврейският, китайският, виетнамският и индийският. Един от най-старите подобни календари е вавилонският, който е в основата на асирийския и на еврейския календар.

говия препис на книгата от наложилата се славянска книжовна традиция и в същото време внася яснота с оглед на голмия брой разнотечения, наблюдавани в отделните преписи. Тази числова стойност е нанесена в преписа съгласно слънчевия календар⁴¹. Подобно прецизирано четене, което обхваща 1277 дни, се наблюдава и в Нв. Това свидетелства, че вероятно при съставянето на НМ474 не е използван гръцки оригинал, а единствено по-стари южнославянски книги, които сръбският книжовник непрекъснато е обмислял.

6.2. Четенето 1207 дни, изписано в част от най-ранните източнославянски тълковни преписи и в българската нетълковна редакция на книгата, би могло да се отдаде на смесването на графичните знаци за ж (60) и з (7), настъпило твърде рано в текстовата история на книгата. Тази неточност по-късно е отстранена в останалите преписи след справка с гръцките образци (срв. Ѓ, Р146, О).

6.3. Употребата на буква ч в босненските кирилски преписи със стойност 1000, съгласно глаголическата азбука, е един от аргументите на Йозеф Хам да предположи първоначална глаголическа основа⁴². По-късно през 1996 г. Карстен Грюнберг обаче отбелязва, че освен в Нв .ѣ. със стойност 1000 се използва и в източнославянските тълковни преписи Т120⁴³, Т121 (XIV в.)⁴⁴ и в U82 (XVI в.) (Grünberg 1996: 55). През 2002 г. Ягода Юрич-Капел също изказва мнение, че употребата на .ѣ. (1000) не е достатъчно доказателство за определянето на първоначалната основа на босненските текстове като глаголическа (Jurić-Kappel 2002: 80)⁴⁵.

6.4. Другата употреба на ѿн (78) е в Глава 12:6: „А жената побягна в пустинята, дето тя имаше приготвено място от Бога, за да я хранят там хиляда двеста и шейсет дена“.

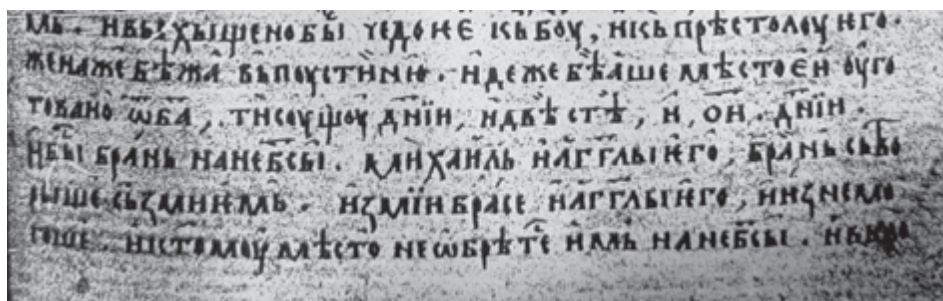
⁴¹ В слънчевия календар (свързан с движението на Земята около Слънцето) годината се състои от 365,24 денонощия, следователно периодът от 42 месеца обхваща 1278 дни.

⁴² Употребата на графемата .ѣ. за означаване на 1000 и замяната на еровата гласна с други вокали според Йозеф Хам биха могли да се дължат на стария тип глаголическо писмо – употребата на обла или полуобла глаголица (Hamm 1960: 52, 74).

⁴³ Ръкописът е достъпен онлайн в дигиталната сбирка с ръкописи на Троицко-Сергиевата лавра: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-120/>.

⁴⁴ Ръкописът е достъпен онлайн в дигиталната сбирка с ръкописи на Троицко-Сергиевата лавра: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-121/>.

⁴⁵ „Međutim, ako se pregledaju sva mesta u tekstu Apokalipse u kojima se upotrebljavaju brojevi, može se zaključiti da je u bosanskim prepisima primijenjen ćirilčni brojni sustav (II2, VII4, XIX4, XXII19-20), ali s izuzetkom pri obilježavanju tisućice – za nju je rezervirano slovo .ч. kao u glagoljici (XI3, XX2, XX7), što potvrđuje glagoljično porijeklo bosanske pismenosti, ali ne mora služiti dokazom da se u konkretnim slučajevima radi o neposrednome glagoljičnom predlošku. Na širem materijalu bi se moglo pokazati da je ova ćirilčno-glagoljična kombinacija osobitost brojnoga sistema barem u nekim bosanskim spomenicima, kao npr. u Hvalovu zborniku” (Jurić-Kappel 2002: 80).

Глава 12:6–7, НМ474, л. 372r

12:6 ндѣже бѣаше мѣсто ен оуготовано ѿ бѣ, тисѹщюу днѣн, н двѣ стѣ, н ѿн. днѣн

Гр: ὁπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα

Нv: ндѣже ен бѣ мѣсто оуготовано ѡтъ бога, да тоу пытыеть .у. дны н .с. н .ѣ.

Н1: ндѣже мѣсто оуготовано ѿ бѣ . ѣ. днѣн н .с. ѣ.

F15: ндѣже бѣ мѣсто оуготовано ен тамо ѿ бѣ. н пнтаема бѹдетъ тысащѣ днѣн н двѣ стѣ н шесть десатъ.

Ѓ: ндѣже нмѣ тамо мѣсто оуготовано ѿ бѣ. да тамо пнтѣють ю днѣн тысащѣ двѣ стѣ н .ѣ.

Р146: ндѣже нмѣ тамо мѣсто оуготовано ѿ ба. ѡко да тамо пнтаеть ю, тысѣща днѣн. н сѣ.

MSOC43: ндѣже ен бѣ оуготованно ѿ ба да сѣ крѣмнтѣ тѣ. тысащѣ днѣн, н сѣ.

О: ѡдѣже ѡмѣ мѣсто оуготовано ѿ бѣ, да тамо пнтает сѣ днѣн тысащѣ двѣ стѣ шесть десатъ.

Както показват примерите, в някои преписи числото е изписано с думи, а другаде – с буквени означения. Този път изчислението на дните като 1278 е съгласувано последователно само в НМ474. Липсват неточности при изписването на числовата стойност в останалите редакции на книгата. Същевременно се откроява една текстологична особеност – без превод е останал гръцкият израз ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν, която обединява текстовата традиция на източнославянската тълковна редакция с тази на НМ474. Това е още една стъпка към твърдението, че при съставянето на НМ474 справка с гръцки текст не е правена, а са ползвани по-ранни, налични в манастирската обител ръкописни книги.

ПРАВОПИСНИ ОСОБЕНОСТИ

Правописните особености на НМ474 показват спазването на един стандартизиран, високоиздържан книжовен стил, характерен за нормите на рашката правописна система от изучавания времеви период⁴⁶:

I. Особености на вокалната система

1. Паметникът е безюсов, като се прави разлика при предаването на йотувани и нейотувани назални гласни. Те се представят с *o/y* за *ъ/ѣ* и съответно с *e/ie* за *а/ѡа*. Няма следи от тяхното смесване. Интерес представлява употребата на словоформата *гъбъынъ* (2:24) и всички форми на глагола *възъпнѣти* – *възъупн* (10:3, 14:18, 18:2), *възъупы* (19:17), *възъупнше* (7:10, 18:19), *възъупнвъ* (7:2), които показват, че в първоизточника на този текст е имало смесване на *ъ* и *ь* и вероятно е бил писан от книжовник с *ъ*-говор (срв. Мирчева 2006: 72)⁴⁷.

2. Паметникът е едноеров, използва се знак само за малък ер – *ь*, съответно *ы*. Еровата гласна се пази редовно в силна позиция, като понякога се бележи само с паерчик (срв. *wпpав'даннѡ* (15:4), *ѡстѡуп'ннцѣхъ* (16:2), *нстын'нынъ* (19:2)). Изключение е изписването на *ѣстнъ* за *тѣснѣтъ* (18:19). В група с *р* и *л* от стари сонантични или първични съчетания ерът се изписва след сонорите – *дръжава* (1:6, 5:3), *wчръвлѣнѣнъ* (19:13), *жръмъвъ* (18:21), *наплънѣнѣмъ* (8:5), *мълнѣнѣ* (8:5), *жълъта* (18:12). В слаба позиция често се пропуска – било то в префикси, суфикси или краесловие, това се отбелязва отново с паерчик, но не последователно.

✎ Трябва да се отбележи, че слабият ер се пази в предлога *въ* и представките *въ-*, *въз-*⁴⁸, във формите на *агньць* (12х), *мрътвьць* (4х), *агньць* (18х),

⁴⁶ Наименованието идва от името на град Рась или Раса (днес гр. Нови пазар, Сърбия). Иван Добрев приема, че в основата на рашкия правопис през първата половина на XIII в., който заменя зетско-хлъмската редакция на старобългарския език, стои преславското старобългарско писмо, на което се гради и ранната търновска правописна норма от края на XII в.: „Изобщо, като изключим безюсовата графика, рашката редакция на старобългарските книги се отличава много малко от старобългарската едноерова правописна традиция“ (Добрев 1991: 234).

⁴⁷ В Германовия сборник от XIV в. също има подобни примери, а замяна на *ъ* и *ь* се среща в писмените паметници още след XII в. Боряна Велчева определя това фонетично явление като характерно за българските мизийски говори (Мирчева 2006: 72).

⁴⁸ Анна-Мария Тотоманова, описвайки това явление, приема, че за редовното изписване на ера на това място с буквен знак или диакритика (паерчик) са се налагали морфологични, а по всяка вероятност и графични ограничения, с цел да се запази морфемната структура на думата (Totomanova 2006). За НМ474 не важат останалите фонетични закономерности, свързани с изписването на еровата гласна, описани от нея в *Станиславовия чети-миней* (Тотоманова 2018: 31).

земянь (18х), огньнь (5х) и сребрьнь (2х). Има тенденция той да се запазва и при суфиксите -ѣство: богатѣство (2х), вонньство (1х), свѣдѣтелѣство (7х)⁴⁹, и -ѣствіе: пророуѣствіе (2х)⁵⁰, съответно и при глаголната наставка -ѣствовати: господѣствовати (2х), пророуѣствовати (2х), свѣдѣтелѣствовати (3х)⁵¹.

☞ Подобна тенденция донякъде може да се проследи и при суфикса -ѣскъ. От всичките 25 употреби в текста, в 15 от тях еровата гласна се изписва: ангельскъ (1х), апостольскъ (1х), вѣсѣуѣскъ (1х), жндовѣскъ (1х), змврѣскъ (2х), конѣскъ (1х), морѣскъ (1х)⁵², мѣжѣскъ (2х), ннколантѣскъ (1х), перѣгамѣскъ (2х)⁵³, пророуѣскъ (7х), фнаадѣлѣфѣскъ (1х), ѹловѣуѣскъ (3х), ѣфратѣскъ (1х), ѣзѣуѣскъ (1х), в 4 се бележи само с паерчик – аспндѣскъ (1х), дѣмонѣскъ (1х), жѣньскъ (1х) и словѣньскъ (1х), и се пропуска в 4: горѣскъ (1х), грѣуѣскы (1х), ѣфесѣскъ (срв. 1:20, 2:1), ѹватнрѣскъ (1х).

☞ Процесът на нормализиране на еровите гласни е слабо застъпен. Той обхваща единични примери, и то предимно в суфиксалните морфеми. Както отбелязва още Ясмина Гръкович-Мейджър, действително няма примери, при които ерът да се вокализира в а – явление, характерно за по-късната рашка писменост от края на XIV в. (Грковић-Мејдор 2000: 314).

☞ Ясмина Гръкович-Мейджър посочва като македонизъм изясняването на ъ в о в словоформите любовъ (2:4, 2:19), смоковница (6:12), црковъ (15:8), жрьнов'нѣн (18:22). С подобен графичен облик, тези словоформи не са изключение, а са нормативни за старобългарската фонетична система предвид старото -ѣ-клонение и имат широко разпространение в южнославянските ръкописи. Не от този тип обаче са посочените също от нея две словоформи велен (1:10) и свѣтокъ (6:14), които отразяват отново по-скоро старобългарска фонетика (Грковић-Мејдор 2000: 314). Тук трябва да се добави и употребата на сложните причастни форми прїем'шен за λαβόντας (19:20) и грѣдоущен за ἐρχόμενοι (7:14, = P146, MSOC). Елка Мирчева припомня, че примерите за изясняване на ъ в о в суфикси е езикова особеност, присъща на българските мизийски говори, и добавя аргумент в полза на локализацията на *Германовия сборник* в свързан с Търновската престолнина скрипторий. Тази фонетична особеност сближава ръкописа и с *Иван-Александровия сборник* (наѹаѹтокъ, крѣпокъ), с *Песнивеца* и *Томишовия псалтир* (крѣтокъ,

⁴⁹ Само веднѣж се бележи с паерчик в свѣтел'ство (1:9).

⁵⁰ Наставката се среща и при лексемата цѣсарѣствіе, но в този случай се използва буквена титла и ерът в наставката не личи, срв. црѣтвїе (17:4, 17:12) и црѣтвн (1:9). Аналогичен е случаят и при словоупотребите на цѣсарѣство (6х) и цѣсарѣствовати (4х).

⁵¹ Веднѣж ерът е отбелязан с паерчик – свѣтел'ствоу (22:18), и веднѣж съвпада с мястото на буквената титла, срв. свѣтел'ствова (1:2).

⁵² Една от словоформите на лексемата е под буквена титла и еровата гласна не личи, срв. морѣцѣмъ (13:1).

⁵³ Като при едната употреба еровата гласна е отбелязана с паерчик, срв. перѣгам'скыне (2:12).

крѣпокъ), всички те – част от книжовна продукция, изготвена за царския двор по това време. Явно в тези случаи може да се говори за заучени правописни правила, свързани с изписването на определени думи (Мирчева 2006: 70; Велчева 2004: 28). Същите черти се наблюдават и в *Зайковския требник*, западнобългарски паметник от XIV в., и в *Станиславовия четиминей* (Цибранска-Костова, Мирчева 2012: 53; Тотоманова 2018: 21).

☞ Към старобългарска фонетика насочват и примери с изясняване на ъ в є, проведени последователно при неправед'нынъ (22:11), правед'ннкъ (22:11), правед'нь (16:5), правед'ны (16:7), правед'нинъ (15:3). Подобен е случаят и със словоформите стѹдєнь (3:15, 3:16), стѹдєн' (3:15), стѹдєн'ць (9:2), стѹдєн'ца (9:1, 9:2), стѹдєньнѹаго (9:2). В този смисъл изключение и съответно интерес представлява употребата на формата воннь вм. вѣнъ за ѣξω (3:12). Тя по-скоро се дължи отново на индивидуалния школуван почерк на писача, а не е следствие от фонетично преобразуване:

3:12: побѣжающаго сътвори стѣпа въ цр̑квы б̑а моего. н воннь не нмать нзытн к томоу

Гр: ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι

N1: Побѣжающаго створи стѣпа въ цр̑квн б̑а моего. н вонъ [вонъ] не нмать нзѣтн к томоу

Nv: побѣждающаго створи стѣпа въ цр̑квы бога моего, н вонъ не нмать нзѣтн к томоу

Ѓ: побѣжаан створи его столпы въ цр̑квн б̑а моеѣ. н вонъ не нзндоу аще.

MS: побѣднвшаго. тогѡ сътвори стѣпа въ цр̑квн б̑а моего. н вѣнъ не нзыдетъ.

☞ Подобно изясняване на ъ в є се наблюдава последователно в суфикси: дн̑енъ (2:10), лядєнъ (5:9, 7:9), мръзостємъ (17:5), прьсємъ (15:6), двр̑єхъ (3:20), дн̑єхъ (11:11), лядєхъ (10:11, 13:7, 14:6), ѡпашєхъ (9:10), печалєхъ (1:9), чєтнрєхъ (7:1).

☞ Редки са случаите, когато ерът не е на етимологично място, а се вписва допълнително. Примерите с подобна епентеза се наблюдават в ограничен брой случаи при: възгласн (10:3), нзынсты (7:9), нзышшнмъ (19:21), ѡгнь (4:5), разьгноутн (5:4), разьбєнє (10:2), разьбєнєнє (10:8). Подобни вписвания се бележат и с паерчик: бєз'мѣвнє (8:1), въз'гласншє (10:4), въз'плаають' се (1:7), з'мнр'нѣ (1:11), кьз'ны (18:22), раз'гноутн (5:2, 5:3), сєд'маго (10:7), сєд'мн (1:4, 6:1, 1:11), сєд'мы (15:7).

☞ Рядко се изписва двоен ер. Това се наблюдава в пет случая: дх̑ь (1:4), ѡчєсѣ (4:8), равь (19:2), цр̑ь (17:10, 17:12).

3. Ятовата гласна се пише последователно на етимологичното ѝ място. Тя обикновено не се заменя с други гласни, нито пък други гласни се заменят с ѣ. В паметника обаче се съдържат и единични примери като:

☞ Замяната на ѣ с е в окончанието за мест. мн. *оуглехъ* (7:1).

☞ Преобладават примерите със замяна на ѣ вм. е: *племенѣхъ* (10:11), *корѣнь* (22:16) (и двата примера по стари *-n*-основи), *дрѣвнѣн* за *ἀρχαῖος* (12:9).

☞ Няма случаи на замяна на ѣ и ѡ след вокали или консонанти, с изключение на формата за мест. мн. ж. *бѣлѣхъ* (19:14).

4. Типична за паметника е графичната замяна на н и ы, като преобладава замяната с ы. Буквените знаци имат еднаква звукова стойност и замяната им се допуска като цяло във всички позиции на думата с изключение, разбира се, на начална: *абынѣ* (4:2), *кръвыю* (1:5), *вѣдыкыхъ* (19:18), *оубынствъ* (9:21), *вразы* (11:12), *дроггн* (8:3, 14:15, 17:10), *днма* (9:2, 9:18), *нспнтаен* (2:23), *поустнню* (12:6, 12:14).

☞ По правило ы не се пише след стари шушкови палатали ч, ж, ш, съчетанията ц, жд, африката ц и фрикатива ф. Изключение са формите *стражѹцы* (12:2) и *сблѹдаѹщымъ* (12:17). След веларните консонанти преобладава етимологичната употреба на ы, т.е. при всички словоформи на речниковите единици е видимо съотношението: *кы* : *кн* : *кї* – 48:1:6, при *гы* : *гн* : *гї* – 9:0:2, при *хы* : *хн* : *хї* – 3:1:1. Това се наблюдава и в езика на *Станиславовия чети-миней* от XIV в., където се потвърждават изводите, направени от Иван Добрев, че разколебаната етимологична употреба на ы е била съзнателно възстановявана в по-късно време в рашкия правопис (Добрев 1991: 236–237; Тотоманова 2018: 40).

☞ В текста се среща графично удвояване на н, като вокалът се изписва съгласно графичната система на паметника като *нн*, *ын* или *їн*, като с най-висока фреквентност е *їн*: *днншоутъ* (7:1), *вѣнкынѣ* (7:14), *кннгын* (5:5), *їзыкын* (19:15), *гласїн* (10:3), *горїн* (9:12), *зоубїн* (9:8), *кораблїн* (8:9), *ндїн* (10:8), *просвѣтїн* (21:23). Това удвояване не се наблюдава само в начална позиция на думата.

☞ Случай на епентеза на н в началото на думата е *нѹга* (21:13), вероятно като такъв би могъл да се тълкува и *наспѣ* от *ἵασις* (21:18) с оглед на останалите три употреби на лексемата в текста: *аспїн* (21:19), *аспн* (4:3), *аспїдскъ* (21:11).

5. Употребата на йотувани гласни е характерна за преписа. По правило те се изписват във всички очаквани позиции, като са рядкост примери като *сарднѹвн* (4:3). Гласните ѡ, ѣ и ю стоят обикновено в начало на дума или в рамките на думата след друг вокал. Йотацията се бележи последователно:

↪ Понякога вместо ња след графемите ї и н се изписва л, като те са с аналогична функция: аллѣѣа (19:1, 19:3, 19:4, 19:6), венѣамннова (7:8), фѣалъ (17:1)⁵⁴, ѱѣмѣана (8:4), скѣнна (15:5).

↪ Понякога йотацията не се изписва след ѣ, ѡа, а: дѣаше (18:3), нмѣаше (1:16), нмѣахѣ (9:10), заѣутѣннаа (22:16), ѡкаанъ (3:17), покаатн се (2:21).

↪ Буква ѡа отразява мекост на консонанта н в контрахирани форми като вышнѡаго (21:21), гонѡаше (12:13), дѣревнѡаго (20:2), послѣд'нѡа (2:19). Тя има аналогична употреба и при л и н в парадигмата на имената по јо- и ја- основи: смнѣнна (7:7), заѣѡнна (7:8), смндалѡа (18:13), и веднѣж при местоименната форма нѡа (11:11).

↪ В начало на дума ѡе се заменя с е⁵⁵ само при гръцки заемки: егѣп'тъ (11:18), едомъ (11:8), ефѣсѣ (1:11), ефѣсскѣ (2:1), ефѣсѣцѣн (1:20), ефратъ (16:12), ефратѣцѣн (9:14), еѣлѣ (14:6), еѣренскѣ (16:16)⁵⁶, при междуместното ен за ѡѣ (14:13, 16:7, 22:20) и наречието елѣ (3:16)⁵⁷.

Има два примера, отново в гръцки заемки, при които ѡе се изписва с не в начало на дума: нѣлазѣѣлъ (2:20) и нѣрѣѣ (20:6), и веднѣж с ѣе – ѣеѣлнмъ (21:2). Срещат се и два случая в краесловие при местоименни форми, където вм. -ѣе стои -ѣе: своѣе (20:7), твоѣе (3:18).

Гласната ѡе стои след меките сонори л и н: волѣю (4:11), въселѣнѣю (3:10), желѣ (18:7), ндолѣсѣлѣжнѣѣмъ (21:8), нѣже (2:13), нсплѣнѣнъ (3:2), конѣ (9:17).

↪ Гласната ю, освен в корените лѣѣ-, блѣд-, нзѣлѣѣтн, клѣѣѣ, лѣднѣ, лѣѣѣ, се използва, както беше отбелязано, и вместо ѡѣ. Тя обикновено не се заменя с ѣѣ, както и обратното – единичен пример е изписването ѡѣѣѣѣѣѣ (2:12). По правило след буква ѣ също стои винаги ю⁵⁸, както и след затвърдели сонори (виж по-долу).

II. Особености на консонантната система

1. Употреба на гръцки буквени знаци: ѣ и ѱ (коментирани вече в изследването).

2. Групите *ѣ и *ѣѣ се предават последователно с ѣ и ѣѣ.

⁵⁴ Два пъти по изключение и след н в словоформата фѣалъ (16:10, 16:17).

⁵⁵ Подобни единични употреби на ѣ са отбелязани и в *Германовия сборник* от XIV в. (срв. Мирчева 2006: 75).

⁵⁶ Единственото изключение от това правило в текста е ѣѣренскѣ (9:11).

⁵⁷ Иван Добрев изказва тезата, че за правописните норми на рашкото писмо е послужила среднобългарската търновската книжнина от края на XII и началото на XIII в., а чрез нея и преславската писменост от X в. Белег за това е описаната в НМ474 употреба на ѣ в тези позиции, както и тази на ѡа в началото на дума и сричка на мястото на ѣ (както е в зетско-хлъмската редакция), от старобългарската книжнина тази употреба на ѡа навлиза и в староруската (Добрев 1991: 232–234, 238).

⁵⁸ Изключение прави словоформата ѣѣѣѣѣѣ (14:14).

3. Редовно се изписва епентетично л след лабиалите п, б, м, в – вж. възлюблѣнынъ (20:9), кораблѣ (18:19), нскоуплѣннъ (14:3), блѣлѣннѣ (7:12), ѣвлѣна (8:12), прнѣмлѣнъ (2:17), стрѣмлѣннѣмъ (18:21), нефѣалнмѣа (7:6), зѣмѣа (5:6).

4. Графично се отбелязва мекост на л, н и ѱ.

✚ При л и н от *lj и *nj: волю (17:13, 2x 17:17), вседръжнѣла (16:14, 19:15), жѣлѣ (18:7), заколѣнаго (13:8), всѣлѣнѣнѣ (16:14), плѣмѣннъ (13:7), нѣа (11:11), вѣгнѣ (8:5, 9:18), конѣмъ (9:7), нѣго (18:20), тоуѣнѣ (21:6), заѱрѣнѣю (2:28), нѣю (18:19).

✚ Сметчаването на ѱ е пред буквения знак ю (както беше посочено): възалѣютъ (7:16), възплаѣютъ се (18:11), поѣуднъ се (13:3), ѱлѣѣю (1:13), ѱдѣса (13:13).

5. Графично се отбелязва затвърдяването на консонантите р и с.

✚ Затвърдяване на сонорната съгласна р се наблюдава в примери като вѣсѣроу (19:17), мора (13:1), мороу (7:1), звѣроу (13:4), ол'тара (9:13), твороу (21:5), сътвороу (3:9).

✚ Затвърдяване на съскавата съгласна с е последователно отразено графично в словоформите на въскъ, както и при някои словоформи на въсь (срв. всоу (5:6, 13:12), вса (5:13, 21:5), всацѣмъ (21:19)).

6. Примерите с асимилационни и дисимилационни процеси са единични.

✚ Регресивна асимилация по признака звучност-беззвучност се среща при здѣ вм. съдѣ (13:10, 13:18, 14:12, 17:9) и при гдѣ вм. къдѣ (2:13) – форми, типични за езика на книжовните паметници по това време. Вероятно подобен пример за регресивна асимилация по беззвучност е словоформата нссѣѣ (16:12), доколкото в преписа има по-късни иновационни процеси с опити за етимологично писане на префиксите: въз'плаѣютъ се (1:7), нзсьшѣ (14:15), нзѣнѣсты (7:9), нзѣшѣшнмъ (19:21), нсцѣлѣннѣ (22:2).

✚ Асимилация по беззвучност има само при предлога безъ в единичен случай бес порока за ѣѣѣѣѣ (14:5). Важно е да се отбележи обаче, че гръцката лексема се предава със същото изписване – бес порока, в още две от познатите редакции на *Апокалипсиса*. Тази асимилация се среща в тълковната редакция на книгата N1 и в свързаните с нея Nv и NM474 (единствено в О текстът е коригиран). В този смисъл би могло да се допусне, че това изписване се дължи на особеност в първоначалния славянски превод, а не на индивидуалните характеристики на писача на NM474.

7. Като единични случаи на хаплогения биха могли да се тълкуват изписването на чуждите думи ннарн вм. днарн за δηναρίον (6:6), с липсваща първа буква (най-вероятно по невнимание на писача), и на пан'знѣнъ за τοπάριον в 21:20 с липсваща първа сричка: ὁ ἑνατος τοπάριον – ѣ, пан'знѣнъ.

По принцип въпросът за транслитерирането от гръцки на славянски език на названията на скъпоценните камъни, вградени в основите на Небесния Йерусалим, заслужава специално внимание. В този случай например $\tau\omicron\lambda\acute{\alpha}\zeta\iota\omicron\nu$ е предаден с $\tau\omicron\lambda\alpha\eta\eta\acute{\zeta}\acute{\alpha}$ в Нv, $\tau\omicron\mu\beta\alpha\lambda\acute{\zeta}\eta\eta\acute{\zeta}$ в N1, $\tau\eta\mu\beta\alpha\lambda\acute{\zeta}\eta$ в T119, $\tau\omicron\lambda\alpha\zeta\eta\eta\acute{\zeta}$ в Ć, F15, докато само в южнославянските групи преписи P146 и MSOC 43 се чете отново $\lambda\alpha\zeta\eta\acute{\zeta}$. Тук вероятно първата сричка в гръцката лексема $\tau\omicron-$ е припозната от славянския преводач като форма на гръцкия определителен член.

МОРФОЛОГИЧНИ И СИНТАКТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ

НМ474 пази своя архаичен облик и на морфологично равнище. Отличителна черта на неговата граматична система отново е високата стандартизация и консервативност. В текста са отразени типичните за езиковото устройство промени, част от които водят началото си още от старобългарския период и са характерни за по-късните развойни процеси в езика.

I. Съществителни имена. В НМ474 са използвани 441 съществителни имена, от които 15 са географски названия (армагедонъ, асна, вавлонъ⁵⁹, змврѣна, нѣроусалнмъ, ладнѣна, патъмъ, перъгамъ, саръдъ, фналадельфна, ѣгуптъ, кѣдомъ, кѣсѣъ, кѣфратъ, фватнръ), 10 са собствени имена (авъдонъ, архипъ, валаакъ, гогъ, ноанъ, нсоусъ, нсоухрнстъ, нѣлъзавель, магогъ, мнханлъ)⁶⁰ и 418 нарицателни. Характерни особености:

1. При имената от старите -о-основи при едносрични съществителни в род. мн. се използва окончанието -овъ, типично за старите -й-основи. Примерите са общо пет: громовъ (2х10:4), дхѣвъ (3:1), львовъ (9:8), плавъ (22:2).

2. При имената от -jo-основи прави впечатление формата за дат. ед. мочюу (21:2), всички останали примери със задна гласна в окончанието, както беше посочено, са след сонора р. Срещат се и словоформи на цѣсаръ с окончание по -й-основи за им. мн. цѣрнѣ (6:15, 17:2, 18:3, 18:9, 21:24).

3. Промените при имената от старите -й-основи са представени в някои единични примери: окончание по -о-основи в род. ед. при господъ: гѣ (11:15, 22:21); окончание по -о-основи за дат. ед. при звѣрь: звѣроу (13:4); окончанието -овн по -й-основи в дат. ед.: гѣвн (19:5), дннарнѣвн (6:6), звѣревн (2х13:3, 13:14, 17:13, 20:4); окончание по -jo-основи за тв. ед. при звѣрь: звѣремъ (17:12); отчитат се примери с удвоено окончание -нн за род. мн.: вецін (18:13), лактнн (21:7), пѣхатнн (5:5), пыщальнн (18:22), фналнн (16:1), което е проведено последователно, въпреки че тази употреба може и да има случаен характер предвид честото удвояване на вокала н в паметника; окончанието нн и н/ью в м. ѣн и ѣж: род. мн. людѣн (11:9); тв. ед. крѣвню (8:7,

⁵⁹ В *Апокалипсиса* Вавилон се използва и като географско название, и като собствено име.

⁶⁰ Интересен факт е, че седем от изброените лексеми се срещат само в *Книга Откровение* при съпоставка с текста на целия библейски корпус. Те са авъдонъ за Ἀβδδών, архипъ за Ἀντίπας, армагедонъ за Ἀρμαγεδών, патъмъ за Πάτμος, пергамъ за Πέργαμος, саръдъ за Σάρδεεις, фналадельфна за Φιλαδέλφεια. Други десет названия са характерни и за Стария завет, но от целия новозаветен текст се срещат само тук: валаакъ за Βαλάκ, гогъ за Γόγ, кѣфратъ за Εὐφράτης, нѣлъзавель за Ἰεζάβελ, магогъ за Μαγώγ, заедно с производните прил. гадовъ за Γάδ, нсахаровъ за Ἰσσαχάρ, ннколанскъ и ннколантскъ за Νικολαΐτης, роуѣнмовъ за Ρουβήν (Трифенова 2018).

19:13), съмрътню (2723, 6:8), тръстыю (21:16); словоформите на огнь са единствено по *-jo*-основи, а при крѣвь веднѣж се използва окончанието за род. ед. по *-ŷ*-основа: крѣвѣ (6:10).

↪ Забелязва се последователната употреба на форми с изменено окончание вследствие на нормализирането на еровата гласна: род. п. мн. днѣн (2:10), лѹдѣн (5:9, 7:9); дат. мн. мръзостѣмь (17:5), прѣсѣмь (15:6); мест. мн. дѣрѣхъ (3:20), днѣхъ (11:11), лѹдѣхъ (10:11, 13:7, 14:6), впашѣхъ (9:10), печалѣхъ (1:9), чѣтнрѣхъ (7:1), племенѣхъ (14:6), племенѣхъ (10:11). Това фонетично явление е отбелязано и при описанието на езиковите особености на *Станиславовия чети-миней* и е в потвърждение на написаното от Елка Мирчева, че ограничаването на нормализацията на еровете предимно в суфиксални срички е явление, характерно за търновския предевтимиев правопис (срв. Тотоманова 2018: 22).

↪ При имената от по стари *-ŷ*-основи (мѣдъ, мнрѣ, полъ, сынъ) релевантните за анализа употреби показват⁶¹, че словоформите на мнрѣ и сынъ са по *-o*-основи (срв. вьсего мнра (11:15), вьсего мыра (17:8), с изкл. на род. мн. снѣвъ (7:4, 21:12.), но при полъ стои окончание за двойствено число по *-ŷ*-основи: вѣба полы (22:2).

4. При имената от *-ŷ*-основи (лѹбъ, црѣкы) правят впечатление формите за вин. ед. лѹбовѣ (2:4, 2:19), црѣковѣ (15:8), редовната употреба в род. мн. на црѣвѣ, но и на по-новата форма црѣкѣ (2x 1:20), но и црѣкы (3:12, 7:15).

5. Особенности на имената от старите консонантни основи:

↪ В текста не се срещат примери с имена по старите *-nt*-основи, а за *-r*-основи има употреба в им. ед. само на матн (17:5) (чѣтырѣ ще бѣде анализирано отделно).

↪ Съществителните от *-en*-основи в текста (камъ, корѣ, пламъ, ѹчѣмы) и тези от *-ten*-основи (врѣма, врѣма, нма, плѣма, сѣма) пазят старото си склонение. Трябва да се отбележи употребата в им. ед. на формата корѣнь (22:16), влиянието от *-ŷ*-основа при окончанията за мест. ед. на каменн (2:17) и тв. ед. – сѣменемень (12:7), както и формите с нормализирана ерова гласна в мест. мн. племенѣхъ (14:6). Словоформата племенѣхъ (10:11) Ясмина Гръкович-Мейджър коментира като влияние от *-o*-основи с оглед на това, че ятовата гласна в паметника се изписва на етимологично място и не се заменя, а изписването корѣнь за рѣца (22:16) (също по стари *-en*-основи) като езикова черта, типична и за *Мирославовото евангелие* от XII в.⁶², характерна за що-

⁶¹ Има се предвид без формите за им. и вин. п. ед. ч., където окончанията за *-o*- и *-ŷ*-основи съвпадат.

⁶² Евангелие-апракос, пергамент, ок. 1180 г., най-старият паметник на сръбската редакция на старобългарския език, с рашки правописни особености, открит в Хилендарския манастир на Атон през 1846–1848 г. от епископ Порфирий (Успенски). Предполага се, че

кавския говор (Грковић-Мејџор 2000: 316). Встрани от нейното внимание остава употребата на словоформата *дрѣвнѣн* за *ἀρχαῖος* (12:9).

✎ Съществителните от старите *-s*-основи, използвани в текста (*днѣво*, *дрѣво*, *дѣло*, *небо*, *око*, *слово*, *сѣмѣ*, *тѣло*, *оухо*), като цяло пазят старобългарското си състояние, с изключение на *оун*, *оушн* и формата *небѣсѣхъ* (8:1), които са с окончание по *-ŷ*-основи. Лексемата *тѣло* е с форми по *-o-* и *-s*-основи (два пъти се използва *тѣлоу* за дат. ед. в 13:15), а словоформите на *днѣво*, *дрѣво* и *дѣло* са изцяло по *-o*-основи.

6. Употребата на двойствено число се пази и в глаголната, и в именната система на паметника, като формите се наблюдават основно в Глава 11, когато се говори за двамата свидетели на Бог – Енох и Илия, които ще дойдат на земята: *н дамѣ двѣма сѣѣтелема монма* (11:3), *сн ѣста двѣ маслицн* (11:4), *ѣко бѣста два сна прѣрка. мочѣща людѣн* (11:10).

II. Прилагателни имена. В текста са употребени 170 прилагателни имена. Характерно за тях е:

1. При сложните форми на прилагателните се пазят неконтрахирани словоформи (без йотация между гласните и с уподобяване): род. ед. м. *велнкааго* (11:8, 12:14, 16:14), *златааго* (9:13), *стоуденьунааго* (9:2), *третнааго* (8:13); им. мн. ср. *хоулаа* (13:5). Този етап от процеса на контрахиране се наблюдава и при причастните форми с атрибутивна употреба: *жнвоуцааго* (13:6), *нсходѣцааго* (9:18), *сѣходѣцааго* (3:12), *сѣдѣцааго* (5:1, 5:7, 6:16, 19:21). Понякога е трудно да се прецени дали някои форми са контрахирани или не са контрахирани заради почти редовното изписване на двойно *н* в паметника: *агньуѣнхъ* (13:8), *велнкѣнмн* (17:4), *послѣднѣнхъ* (15:1), *но агньунма* (21:14), *велнкымъ* (11:18), *послѣдннхъ* (21:9). Очаквано по-честа е употребата на контрахирани форми: *аггальскыхъ* (15:8), *злыхъ* (2:2), *малымъ* (11:18), *сребрьнымъ* (9:20), *наред с богатые* (13:16), *мр'твынхъ* (11:5).

2. Типична е употребата на сложни контрахирани форми: род. ед. (с обобщаване на окончание *-аго*): *вышнаго* (21:21), *древнаго* (20:2), *жнвот'наго* (2:7, 22:19), *зеленаго* (14:18), *лъжнаго* (16:13, 19:20), *небснаго* (16:11), *новаго* (3:12); мест. ед. (с обобщаване на окончание *-ѣмъ*) *жнвотнѣмъ* (22:14), *горсѣѣмъ* (6:15), *морѣѣмъ* (13:1). Този процес се наблюдава и при склонението на причастията и на числителните имена: *заколенаго* (13:8), *носецаго* (17:7), *створ'шаго* (1:6), *нарнцаѣмѣмъ* (1:9), *сѣдмаго* (10:7), *прѣваго* (13:12), *прѣвѣмъ* (20:6).

3. Употребата на контрахирани форми, резултат от влиянието на местомимното склонение, се наблюдава в дат. ед. м. (с обобщаване на оконча-

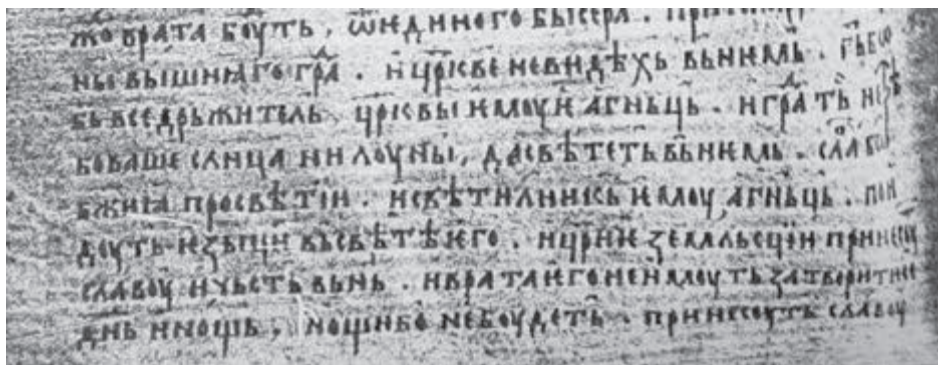
ние -омоу): велнкомоу (16:14), драгомоу (21:11), звѣрнмоу (2x13:5), небснмоу (11:13), стѣомоу (1:6). По този начин се използват и формите нного и еднного за род.-вин. м. ед. на местоименните прилагателни ннѣ и едннѣ. В паметника флексията -ого не се среща в други примери. Този процес е отразен още в най-ранните писмени паметници (срв. Вайан 2009: 183). Той се наблюдава без изключение при склонението на причастията и на числителните имена: жнвоуцомоу (4:9, 4:10), жежоуцомоу (21:6), нмоуцомоу (9:14, 14:18.), повѣжауцомоу (2:17, 2:26, 3:21), съблюдауцомоу (2:26), сѣдещемоу (4:9, 6:4, 7:11, 14:15, 19:4), пръвомоу (13:12), шестомоу (9:14).

4. Формата за мест. п. ж. ед. четвъртон (чѣстн) в превод на тѣтартов (6:8) също е под влияние на местоименното склонение (срв. употребата на всакон (18:22). Я. Гръкович-Мейджър приема, че тази форма е диалектна черта, типична за щокавските говори. За такава приема и употребата за вин. мн. на книжнѣ разгбене (10:2), род. мн. ѣ фнналн златѣхъ (15:7), ѿ звѣѣхъ, двѣю на десете (12:1) (срв. Гръкович-Мейджър 2000: 316). Тези примери обаче характеризират развойни процеси, наблюдавани още в най-ранния етап на книжовния старобългарски език. Още Андре Вайан отбелязва например (подобно на случая с четвъртон), че род.-вин. форма двѣю вм. дѣю се среща в южнославянските паметници (Вайан 2009: 185). Подобна флексия се среща и в *Манасиевата хроника* от XIV в., *Зайковския требник* от XIV в., т.е. това е един морфологичен процес, който е намерил място и в рашката писменост (Мирчев 1978: 177; Цибранска-Костова, Мирчева 2012: 76–77).

III. Местоимения. Характерни особености

1. Показателните местоимения, използвани в текста, са тѣ (43x) и съ (59x).

1.1. В словоформите на тѣ не се наблюдават морфологични особености, ако не се отчита употребата на тын (12:11) и тѣн (6:11), наред с ты (9:6, 21:3) с оглед на описаните графични особености на паметника. В четири случая на употреба обаче местоимението тѣ изпълнява функция на определителен член:

Глава 21:22–25, НМ474, л. 378v

✠ 21:23: н грѣ тѣ не трѣбоваше сѣнца нн лѣны — καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης. Тази езикова употреба при направената съпоставка с останалите редакции на книгата се оказва характерна само за НМ474.

✠ 22:2: н лѣствнѣ дрѣва того въ нсѣѣиеннѣ — καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν. Това четене е общо за НМ474, за MSOC 43 и за Нv, което би могло да свидетелства също за южнославянския път на проникване на книгата в Босна. В N1, Ć, F стои лѣствнѣ дрѣвоу, като тук липсва славянска местоименна форма, но пък притежанието се изразява с дателен падеж, характерна черта за българския език. В P146 текстът е лѣствѣ дрѣва с род. п. за притежание.

✠ 22:15: н въ тѣ грѣ не вѣннѣоу^ѣ грѣшннѣн — (без точен гръцки текст) ἔξω οἱ κύνας. Останалите редакции на книгата се придържат към гръцкия образец и там се чете очакваният превод вѣѣ псн (цитирано по N1).

✠ 22:15: нн всакъ любодѣн н лѣжнвѣн. не вѣннѣоу^ѣ, въ грѣдѣ тѣ — καὶ πᾶς φίλων καὶ ποιῶν ψεῦδος (без гръцки текст). Останалите редакции отново следват в текстологично отношение гръцкия първоизточник.

1.2. При съ се забелязва употребата на формата снѣ за им. п. дв. ч. (11:6, 11:10), както и обобщаването на основа сн- във формите за женски род.

✠ 17:1: да покажоу тн соудъ любодѣнцѣ снѣ вѣанкыѣ — δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῃς τῆς μεγάλης. В останали редакции местоимението съ тук не присъства, с изключение само на един препис — N1 (най-ранният известен днес тълковен препис на книгата): любодѣнѣ сѣѣ вѣанкыѣ.

✠ 22:19: напнсѣнныѣхъ въ кннгы снѣ — τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. В станалите редакции се чете въ кннгѣхъ снѣхъ (по MSOC43), с изключение на О, където е в ед. ч. — въ кннзѣ сѣн. Процесът на неправилно съгласуване на падежните флексии се наблюдава и в други случаи като сѣдѣмъ дѣхъ вѣжѣн (5:6).

2. Анафоричното местоимение има висока честота на употреба — общо 319 пъти. При образуването на неговите словоформи не се наблюдават особености. Характерни за употребата му са:

2.1. Употреба на архаичната форма за вин. ед. м. р. н шест пъти в текста наред с наложилата се в езика род.-вин. форма него (нѣго). Два пъти се чете съответно и словоформата нѣ след предлога въ, когато се има предвид Новия Йерусалим: въ нѣ за εἰς αὐτήν (21:26) и εἰς αὐτήν (21:27). Трябва да се отчете, че тези четения с нѣ са общи за всички славянски редакции на текста, затова тук ще бъдат разгледани само примерите с употребата на н с оглед на цялостната текстова традиция на Йоановото *Откровение*.

✚ В 1:7 (2x) за αὐτὸν, като същото четене се проследява само в редакцията на N1: н ѡзрытъ н всако ѡко. н нже н проведоше — καὶ ὁψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. То стои и в редакцията на Č, както в първата позиция и в цялата редакция на N1, а във втората — само в BOZ92 и Rum, докато в MSOC и P146 е употребена по-новата форма его.

✚ В 12:11 за αὐτὸν: н тын побѣднше н кръвню агньею — καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου. Тук в част от групата преписи на N1, отразяващи първоначалния превод, местоимението се пропуска — н ти побѣднша за кръвь агнью (по N1), в останалите редакции стои по-новата форма.

✚ В 20:2 за αὐτὸν, като този път тази употреба е характерна за N1, Hv, MSOC43 и O: н свежа н тысѡщюу лѣтъ — καὶ ἔδυσεν αὐτὸν χίλια ἔτη.

✚ В 20:3 за αὐτὸν, същото четене е и в N1 и в MSOC43: н вѣрьже н въ вѣѣноу — καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον⁶³.

✚ В 3:19 без гръцко съответствие и само в HM474: аз бо ѡгоже люблю вѣланѣю н. н кажѡ — ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω.

2.2. При употребата на анафоричното местоимение се наблюдават примери за изразяване на притежание в синтактични конструкции, в които дателният падеж измества родителния:

✚ Подобни примери са: нозѣ ѡмоу за οἱ πόδες αὐτοῦ (1:15, 10:1), лице ѡмоу за τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (10:1), ѡста ѡмоу за τὸ στόμα αὐτοῦ (13:2). В изброените случаи същото четене се наблюдава единствено в източнославянската тълковна редакция на книгата N1. Вероятно това е била особеност на първоначалния славянски превод, която по-късно е била коригирана в останалите изучавани тук преписи.

✚ При четенията нме ѡмоу сѡмр'тъ за ὄνομα αὐτῷ [ό] θάνατος (6:8) и нме ѡмоу ѡуренскы, авдонъ за ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών (9:11) в гръцкия текст също има дателна форма. В 6:8 прави впечатление преводът н адъ по ниемъ ндѣаше в превод на καὶ ὁ ἄδης ἡκολούθει μετ' αὐτοῦ, където четенето по ниемъ е общо с българската редакция на текста. В останалите преписи се предпочита н адъ ндѣаше въ слѣдъ ѡго (N1, Hv) и н адъ послѣдѡваше ѡмоу в по-късните редакции на (Č, P146).

✚ При четенията црѣквы ѡмоу за ναὸς αὐτῆς (21:22), свѣтланнкъ ѡмоу агньць за ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον (21:23) в гръцкия текст стои родителна форма. Важното е, че на това място останалите славянски редакции на книгата използват също дателната форма.

⁶³ Лексикална разлика в отделните редакции на книгата личи при предаването на гр. βάλλω: вѣложити (N1, Hv), затворити (BOZ92, Rum, F15, O), вѣврѣщи (Č, MSOC43, P146). Това, от една страна, ясно показва, че първоначалният превод е имал дълга текстова традиция, която също може да се разграничи на отделни подгрупи, а от друга — близостта в лексикално отношение между южнославянските редакции. Подобни примери ще бъдат посочени в края на изследването.

IV. Числителни имена. В текста са използвани 53 на брой числителни имена (редни и бройни). Техни характерни особености са:

1. Част от употребите на числителното седмь показват развойни тенденции, при които, от една страна, склонението на числителното име е като на съществително по стари *ĭ*-основи, а от друга – съгласуването му като прилагателно име, като след него не следва род. мн.:

✠ 1:4: Ἰωάννα σεδ'мн цѣквѣ соуцѣиѣмъ въ асѣн – Ἰωάννης ταῖς ἐπτά ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ;

✠ 1:11: пошлы сед'мн цѣквѣмъ – πέμψον ταῖς ἐπτά ἐκκλησίαις;

✠ 5:6: ѣже ѣ сед'мъ дхѣ бжѣи – οἱ εἰσιν τὰ [ἐπτά] πνεύματα τοῦ θεοῦ;

✠ 15:7: дасть сед'мы аггломъ – ἔδωκεν τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις;

✠ 16:1: глѣс глѣшѣ, къ седмы аггλω – φωνῆς λεγούσης τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις;

✠ 17:1: ѣдннъ ѿ агглы нмѣцѣиѣхъ з. фѣлалъ – εἷς ἐκ τῶν ἐπτά ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτά φιάλας;

✠ 21:9: ѿ седмѣи агглы, нмѣцѣиѣхъ, з. фѣлалъ – ἐκ τῶν ἐπτά ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτά φιάλας.

Числителното седмь е с най-голяма фреквенция в текста, но при останалите числителни имена, които имат еднотипна употреба (срв. ѣ, ѣ, десѣтъ), подобна съгласуваност не се наблюдава.

2. Употреба на двойствено число. Примерът в НМ474 – двѣю на десѣте за дѡдѣка 12:1, свързва паметника с описаната вече в литературата тенденция словоформата двѣю да е израз на стремежа за унификация на основите на местоименните форми за двойствено число (срв. Тотоманова 2018: 68; Даничић 1874: 227–228). На това място в останалите редакции на книгата се чете ѣѣ, само в F15, O – двою на десѣте.

Наблюдава се обаче и разколебаване на падежната флексия след числителни бройни имена, изискващи съгласуване с двойствено число, като дѣва или ѣѣ, при положение че категорията за двойствено число се използва в текстовата традиция на книгата:

✠ 9:12: се грѣта н ѣѣ двѣ горѣи – ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ;

✠ 21:12: нмѣшъ врѣ, ѣѣ н на вратѣхъ, ѣѣ агглы. н нмѣна напнсана, ѣѣ соутъ нмѣна, ѣѣ колѣнома снѡвъ ѣсрѣиѣвъ – ἔχουσα πυλῶνας дѡдѣка καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους дѡдѣка καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν [τὰ ὀνόματα] τῶν дѡдѣка φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ;

✠ 21:14: нмѣшѣ ѡснѡванѣи, ѣѣ н на ныхъ нмѣна. ѣѣ ѡѣѣма на десѣте аѣлома агнѣынма – ἔχων θεμελίους дѡдѣка καὶ ἐπ' αὐτῶν дѡдѣка ὀνόματα τῶν дѡдѣка ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου;

✠ 21:21: н на двѡнхъ на десѣте вратѣхъ, ѣѣ. бысѣра – καὶ οἱ дѡдѣка πυλῶνες дѡдѣка μαργαρίται;

7:11: всн аг҃лы стоахѡу окрѣтъ прѣстола. н старѣцн н ѹетнры жнвотнаѣ н падаше прѣ прѣстолаѡмъ, н прѣ агньцемъ на лнцїѣ свонхъ

Гр.: πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν

Нv: всн ан҃лы стоѣхѡу окрѣсть прѣстола н старцы н .д. жнвотна падоу прѣдъ прѣстола ннцъ

N1: всн ан҃лн стоахѡу окрѣтъ прѣстола. н старецъ. н .д. жнвотныхъ. н падоша прѣдъ прѣстолаѡмъ ннцн

BOZ, Rum: всн ан҃лн стоахѡ окрѣтъ престола. н старцн .д. жнвѡны. н падоу прѣ престолѡмъ ннцн

О: н всн аг҃лн стоахѡ окрѣтъ прѣтла, н старѣ н ѹетыре жнвотныхъ. н падоша на лнцы прѣ прѣтлаѡмъ

Ї: всн ан҃лн стоахѡу окрѣтъ прѣтлѣ. н старцевъ. н .д. жнвотны. н падоша прѣ прѣтлѣмъ его на лнцѣ свон

P146: всн аг҃лы стоахѡ окрѣтъ прѣстола, н старецъ, н ѹетырѣ жнвотныхъ н падоше прѣ прѣстолаѡмъ на лнцѣ свонхъ

MSOC43: всн аг҃лн стоахѡ окрѣтъ прѣстѡла. н старецъ н д. жнвотнаа. н падоша прѣдъ прѣстѡлаѡмъ н прѣдъ агньцемъ на лнцнхъ свонхъ

В съгласуването на израза н старцн н ѹетнры жнвотнаѣ се вижда колебанието в славянските преписи при употребата на им. или на род. падеж, мн. ч., оттук идва и погрешното четене в жнвотнаѣ (срв. и лнцїѣ свонхъ) в НМ474. Разчитането на формите като им. мн. се наблюдава в босненските преписи и в част от източнославянската тълковна редакция, което подсказва, че вероятно така е било в първоизточника. Това е отстранено в по-късните преписи Ї, P146 и MSOC43.

Преводът с на лнцїѣ свонхъ за ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν се среща в НМ474⁶⁴, Ї, О, P146, MSOC43, въпреки че при съставянето на НМ474 и MSOC43 не е използван гръцки образец. Вероятно той е бил типичен за светогорската редакция на библейските книги. Първоначалният превод с ннцн, който се чете в N1 и Нv, свидетелства за пореден път за употребата на един архаичен пласт лексика в тях (всъщност формата лнцїѣ в НМ474 би могла да се тълкува и като кръстоска на лнцн и ннцъ).

В посочения пример изразът н прѣ агньцемъ в НМ474 няма гръцко съответствие в критическите издания на Нестле–Аланд и на тълковната версия

⁶⁴ В изготвения към изследването словник тези употреби са лематизирани като словоформи съответно на жнвотныѣ и лнцѣ.

на книгата, дело на Й. Шмид. Това четене обаче стои и в българската редакция MSOC43, документирана преди тази на НМ474, възникнала вероятно също на Атон. Този пример дава основание в изследването да бъдат проследени и други подобни текстови свидетелства.

☞ Числителното *четыре* в паметника се скланя по правило по стари *-r*-основи⁶⁵, същевременно за род. мн. се използва формата *четирехъ* (срв. б:6, 9:13). Примерът в 20:8 е показателен за преводаческата техника на славянските книжовници:

20:8: н нзыдѣтъ прѣлѣстѣнѣ ѣзыкы *сѹщѣе* ѿ *четирехъ оуглѣ* зѣмлѣ

Гр.: καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς

N1, Нv: нзндѣтъ прѣлѣстѣнтѣ ѣзыкы. *сѹщнхъ* вѣ .*дѣхъ оуглѣхъ* зѣмла

Ї: н нзндѣ прѣлѣстѣнтѣ ѣзыкы *наже* на *четырѣ* *оуглѣ* зѣмла

P146: н нзыдѣ прѣлѣстѣнтѣ ѣзыкы, *нже* на *четирехъ* концѣхъ зѣмлѣ

MSOC43: н нзыдѣтъ лѣстан ѣзыкы ѿ *дѣ* *оуглѣ* зѣмла

В първоначалния славянски текст гръцкият предлог *ἐν* е преведен с *въ* (срв. Нv, N1, O) и форма за мест. п. на съществителното име, по-късно коригиран на *на* в Ї, P146, както и в T119 и O. Същата текстова подложка е използвана и за НМ474, но писачът, за да преведе предлога с *отъ* – или мястото му е било неясно, или е сравнявал с други славянски текстове, доколкото четенето с *отъ* се припокрива отново само с българската редакция на книгата. Такова разночетене в гръцките критически издания на текста не е посочено. Трябва да се отбележи и преводът на гръцкия определителен член *τὰ* със сегашно деятелно причастие *сѹщѣе* (от гл. *быти*) в първоначалния славянски превод и неговата замяна с формите на относително местоимение в по-късните преписи.

V. Глаголна система. В паметника е регистрирана употребата на 322 глагола. Техни характерни особености са:

1. Пази се употребата на двойствено число, като окончанието *-та* за 2 л. е обобщено за всички форми в 3 л. дв. ч.: сег. вр. *ѣста* (11:4), *станѣта* (11:11); мин. нсв. *бѣста* (11:10); мин. св. *въздыдѣста* (11:12), *быста* (12:14); бѣд. вр. *нмѣтн* *нмата* (11:6), *нмата нмѣтн* (11:6) (срв. и Грковић-Мејџор 2000: 315).

Показателен е примерът от 11:10: *ѣко бѣста два сна прѣрка. мѹѹѣща людѣн по безѹмнѹ нхъ жнѹѹще – ѿти оѹтои ои дво профѣтай ѣбасѹанѣсан тоѹс κατοικοѹнтас*. В останалите редакции на книгата дв. ч. се използва в Нv,

⁶⁵ Въпреки че флексии при дат. мн. *четиремь* (7:2), тв. мн. *четирмы* (14:3) и *кѣ* н *четыр'мн* (14:3) биха могли да бъдат и по *-l*-основи.

СНА ДВА ПРѢКА МѢУНШѢ СЪДАЩѢ НА ЗЕМЛИ.

(1:12, 13:11), γλᾶχου (5:14).

3. Аорист.

за ἐξῆλθον ἀκρίδες (9:3)⁶⁶, πρῶτα πρῆνδον за τὰ πρῶτα ἀπῆλθον (21:4)⁶⁷.

СЪОТВЕТНО СЕ ЧЕТЕ $\rho_{\hat{e}}$ И $\rho_{\epsilon\kappa\omega\psi\mathbb{A}}$.

1:1, където се чете $\Delta\hat{\lambda}$ е^т в F15, само $\Delta\hat{\lambda}$ в $\check{C}$ и $\Delta\lambda\Delta\epsilon$ в T710.

ХОТЪТН. Наблюдават се следните езикови особености:

(по MSOC43).

мнмондоша (N1), ѿндоша (Č), прѣндоше (Pl46), погыбѡшѣ (MSOC43).

4.1. Сложно бъдеще време се образува с помощта на глагола нмѣти и то не само за отрицателно бъдеще. Тук ще бъдат приведени няколко примера, които целят най-вече да илюстрират многообразието на глаголната система в изучавания препис, а и във всички редакции на книгата. Примерите показват и тенденцията тази употреба да се ограничи след проведената атонска реформа на библейските книги:

4.1.1. При отрицателно бъдеще време:

↪ не нмамъ вндѣти — οὐ μὴ ἴδω (18:7). Тази употреба е типична и за останалите редакции на книгата, с изключение на С̣ — не внжю, и P146 — не вндѣ.

↪ не нмать вьннѣти — οὐ μὴ εἰσέλθῃ (21:27). Тази употреба е типична и за останалите редакции на книгата, с изключение на С̣ — не вьнндѣ̃, P146 — не вьнндѣть, и MSOC43 — не вьнндѣть.

↪ не нмоу̃ть затворѣти се — οὐ μὴ κλεισθῶσιν (21:25). Тази употреба е типична и за останалите редакции на книгата, с изключение на MSOC43 — не затворѣт са.

↪ не нмамъ потрѣти — οὐ μὴ ἐξαλείφω (3:5). Тази употреба е типична и за останалите ранни редакции на книгата, но с друг превод на глаголната форма — не нмамъ ѡтъмыти (Hv, N1). В С̣ се чете не заглажю, а в P146 — не погыбѣ. Единствено в MSOC43 споделя същото четене — не нмамъ потрѣти.

↪ не нмашн ρѣзѡмѣти — οὐ μὴ γνῶς (3:3). Тази употреба е типична и за редакцията на С̣, в по-ранните редакции е с друг превод на глаголната форма — не нмашы ѳоу̃ты (Hv, N1), а в P146 — не вѣсн, в MSOC43 — не нмашн вѣдѣти.

4.1.2. При бъдеще време:

↪ възненавндѣти нмоу̃ть за μισήσουσιν (17:16). Тази употреба е типична за ранните редакции в тази позиция без С̣ и P146, които предпочитат глагол в сегашно време 3 л., мн. ч. — възненавндѣть (по P146), и MSOC43 с аорист — с възненавндѣшѡ.

↪ нмѣти нмата за ἔχουσιν (2x11:6). Тази употреба е типична и за останалите редакции на книгата, без тази на С̣ — нмоу̃̃, на P146, О — нмѣть, и MSOC43 — нмата⁶⁸.

4.1.3. В пет случая нмѣти превежда спомагателния глагол μέλλω. Макар и не многобройни, те ясно очертават тенденцията в атонската реформа на библейските книги през XIV в. за μέλλω да се предпочита превод с хотѣти:

⁶⁸ Изписването хотѣть въ сѣдѣ сннѣти за ἀκολουθεῖ (14:13) се приема за резултат от писаческа грешка и тук не се отчита.

✎ НЗБΛΟΥΑΤΗ ΤΕ ΝΜΛ̂ – μέλλω σε ἐμέσαι (3:16). Тази употреба е типична за ранните редакции на книгата, като в Č, P146, MSOC43 μέλλω се предава с χωιπ̄ (по MSOC43), а в O – с нЗБΛΕΑΤΗ ΤΛ̂.

↪ нмать въстрѣбнты – μέλλη σαλπίζειν (10:7). Тази употреба е типична за ранните редакции на книгата, като в Č, P146 и MSOC43 μέλλω се предава с форма на глагола быти, а в по MSOC43), а в Č, P146 въстрѣбнтн е заменен с трѣбнтн, срв. хоцѣть трѣбнтн (по P146).

☞ нмать дѣяволъ въсаѣати — μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος (2:10). Тази употреба е типична за ранните редакции на книгата, като в Č, P146 μέλλω се предава с форма на хотѣти, като и за βάλλειν са предпочетени други словформи: хоцѣ вреци (Č), хоцѣтъ въметѣти (P146). По-различно е четенето в MSOC43 — мысантъ въсадиати.

↪ нмать оупасты – μέλλει ποιμαίνειν (12:5). Тази употреба е типична за ранните редакции на книгата, като в Š, Pl46 и MSOC43 μέλλει се предава с форма на хѣтѣти, като в MSOC43 е предпочетен друг лексикален вариант за ποιμαίνειν – хѡщѣтъ пастырь быти.

↪ нмать възытн — μέλλει ἀναβαίνειν (17:8). Тази употреба е типична за ранните редакции на книгата, но и за Ѓ (вероятно пропуснато от редакторите), докато в P146 и MSOC43 стои хоцетъ възытн (по P146), а в O — їмать прїнтн.

4.1.4. В текста три пъти се използва сложна конструкция за отрицание с въвеждането на глагола *μη* при превода на гръцка аористна форма в пасив *οὐ μὴ ἀκούσθῃ* (2x18:22, 18:23):

✚ не нмать слышатн се – οὐ μὴ ἀκουσθῇ (18:22). Същото четене се вижда само в О – не нмать слышатн сѧ. В останалите преписи се чете: N1, Нv: не нмать слышанъ быти; Ѓ, Рl 46: не оуслышнт сѧ; MSOC43: не обрацет сѧ.

✚ не нмать слышанъ быти – οὐ μὴ ἀκουσθῇ (18:22). В останалите редакции се чете: N1, Нv, O: не нмать слышанъ быти; Ѓ, P146: не слышнѣ сѧ; MSOC43: не обрѣцѣ сѧ.

✚ не нмать слышанъ быти — οὐ μὴ ἀκουσθῇ (18:23). В останалите редакции се чете: N1, Нv: не нмать слышанъ быти; Ѓ, Р146: не слышнѣ сѧ; MSOC43: не обрѣщѣт сѧ; О: не бѣ^т слышанъ.

4.2. Типична е употребата на глагола *χοτῆτι* в превод на *μέλλω* (6x) и *θέλω* (3x). При употребите на *μέλλω*, когато *χοτῆτι* се предава с причастна форма, той изразява бъдеще време и се пази във всички редакции (3:10, 6:11, 12:4). Останалите примери са:

☞ *χορῆσιν πνικτῶν* – μέλλεις πάσχειν (2:10). Тази употреба на *χορῆσιν* е във всички редакции на текста без MSOC43, където отново има различно четене – *ποδωβλετῶν πνικτῶν*. В по-късните редакции на книгата *πάσχειν* се предава с *ποστραδάτῶν*: *χορῆσιν ποστραδάτῶν* (по Č, също в P146, O).

☞ наже хотеть оумрѣти – ἃ ἐμελλον ἀποθανεῖν (3:2). В редакцията на N1 и H^v изразът гласи нмже н оумрѣти, в F15 – нже оумрѣти хотѣтъ, MSOC43 – наже хотѣтъ оумрѣти, в Č – наже хоцѣши ѿвѣрѣши, P1 46 – наже хотѣше ѿложити.

☞ не хоцѣт¹ покаятн се – οὐ θέλει μετανοῆσαι (2:21). Тази употреба е във всички редакции на текста с изключение на O – н не покаа са⁶⁹.

4.2.1. Глаголът хотѣти се използва един път и за образуване на бъдеще време в миналото при хотѣхъ писати за ἡμελλον γράφειν (10:4). Във всички по-ранни редакции това четене е запазено, докато в MSOC43, P146 – въсхотѣхъ писати.

4.2.2. Има два примера, в които формата на сегашно деятелно причастие на хотѣти се съчетава с инфинитив в служба на подчинено изречение, и изразява бъдеще време в миналото. Тази конструкция има книжовен характер и е възникнала при гръцки съчетания с инфинитив:

☞ змѣн стоѣше прѣ женоу хоцѣше родити – ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν (12:4). Това четене се спазва във всички текстови редакции на книгата, като единствено в MSOC43 причастната форма е заменена с глаголна – наже хотѣше родити.

☞ азъ те съблюдохъ ѿ годныи хоцѣше прѣити на въселеиоу ю всоу – καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης (3:10). Това четене се спазва във всички текстови редакции на книгата.

4.2.3. Глаголът хотѣти се използва и един път при образуване на бъдеще време с форма на минало страдателно причастие: хоцѣе избъиенн быти за οἱ μέλλοντες ἀποκτενέσθαι (6:11).

5. В паметника се използват традиционните сложни глаголни форми: за перфект, например съблюхъ юсн (13:10), сътвори хъ юсн (5:10); за страдателния залог – за сег. вр. са само един път оубыиенома быти за ἀποκτανθῆναι (11:5)⁷⁰ и обичайно с мин. страд. като оубиеноу быти ἀποκτανθῆναι (13:10), ненаписана соутъ (13:8, 17:8).

6. В текста не се използват форми за минало предварително време, за условно наклонение и за супин.

7. Запазена е атематичната форма за образуване на повелително наклонение при глагола внѣти – внѣ (6:1, 6:5, 19:10).

⁶⁹ В превод на θέλω се използва един път и гл. въсхотѣти (само в Č и P146 стои хотѣти), но вече като пълнозначен, срв. 11:6: н оубыти землю всакою ѣзвою. юанко ацѣ въсхоцѣта – καὶ πατάξει τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσακις ἐὰν θελήσωσιν.

⁷⁰ Единствено в P146 се чете вбъиенъ вѣдѣтъ, и в MSOC43 – побъиенъ вѣдѣтъ.

8. Глаголите от IV спрежение образуват минало деятелно причастие по стария тип (с изключение на *ωυνστнстнвшє* (22:14)⁷¹. Примерите показват, че тези места не са еднозначни в текстовата традиция на книгата:

✚ 1:5: *възлюбѣшаго* – *τῷ ἀγαπῶντι*. Подобна употреба има в P146 – *възлюбѣвшомъ*, в останалите редакции на това място стои сегашно страдателно причастие *любѣщю* (N1), *любѣщью* (T119), *ἀγαπῶντος* (Hv, Č), *ἀγαπῶντος* (MSOC43).

✚ 1:5: *раѣрѣшыша* – *λύσαντι*. В първоначалната редакция се използва същата причастна форма, но в дателен падеж. Изключение прави О с формата *омы*, докато в Č и в P1 46 се чете също *омынашемъ* (по Č), а в MSOC43 – *ωρѣшышаго*.

✚ 1:6: *створѣшаго ны* – *ἐποίησεν ἡμᾶς*. В първоначалната редакция на това място се чете *створѣхъ естъ намъ* (N1, Hv, O), *створѣ ны* (Č), *створѣ нѣ* (P146), *сътворѣхъ ны* (MSOC43).

✚ 14:7: *сътворѣшомъ* – *τῷ ποιήσαντι*. Същото четене се забелязва във всички останали редакции на книгата.

9. Отбелязани са и следните конструкции, при които имперфектната форма на гл. *быти* за 3л. ед. ч. е без гръцко съответствие:

✚ 7:2: *бѣ нмѣн* – *ἔχοντα*. Същото четене се наблюдава в N1, докато в Hv, MSOC43 гръцкото причастие се предава с *нмѣе*, в Č – с *нмѣца*, а в O – само с *нмын*.

✚ 4:3: *бѣ пѣбънь* – *ὁμοιος* в израза съ же *бѣ пѣбънь* – [*καὶ ὁ καθημένο*] *ὁμοιος*. По същия начин той се предава в част от N1, в другата част четенето е *сѣдѣ бѣ подобенъ* Rum, BOZ92, F15, O), докато Hv – *н бы пѣбанъ*, в Č, P146, MSOC43 – *подобѣ*.

✚ 18:18: *кто пѣбънь бѣ* – *τίς ὁμοία*. В този случай това четене е само в HM474, във всички останали преписи се предпочита само *подобънь* (по N1).

⁷¹ Срв. 22:14: *блженѣн ωυνστнстнвшє рнзы своеѣ*. *да бѣдетъ власть нхъ на дрѣвѣ животнѣмъ* и *вратѣ вѣнндоуѣтъ въ градъ сѣын нѣбънын ѿерлнмъ* – *Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσεέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν*.

ИЗДАНИЕ НА НМ474 В СЪПОСТАВКА С ГРЪЦКИЯ ОБРАЗЕЦ

В тази част на изследването се публикува текстът на най-ранния съхранен до днес сръбски кирилски нетълковен препис на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов, известен от края на XIV век (и хронологично втори след българската редакция). Въпреки че НМ474 е изучаван и преди това, неговият текст в цялост се обнародва за първи път. За целите на това изследване е подготвено негово дипломатическо издание. Приетите принципи за това дипломатическо издание с оглед на славянския и на гръцкия текст са следните:

1. Славянският и гръцкият образец се издават успоредно един на друг с цел да се онагледят и улесни тяхната текстова съпоставка.

2. Славянският текст следва особеностите на ръкописа. В него са допуснати следните намеси:

✧ Текстът е сегментиран на страници, като техният пореден номер е отбелязан на отделен ред в края на предходната (срв. л. 365г, л. 372г) и преди началото на самата страница. Броят на редовете не е отбелязан допълнително с цифра в полето, той отговаря точно на тези в първообраза, като с тире (-) се отбелязва преносът на думи в края на определен ред (срв. по-ложн и зѣѣ-ѣѣ (365v). Целта е да се онагледят отделни особености в изписването на буквените знаци в зависимост от тяхното местоположение в текстовата структура.

✧ Диакритичните знаци са въведени съгласно оригиналния текст с намерението да се улесни проследяването на съществуващата хармония и създадената от кописта естетика на славянското писмо, характеризиращи облика на текстовата цялост. Те до голяма степен свидетелстват и за историята на славянската писмена култура.

✧ Текстът е сегментиран допълнително с арабски цифри на отделни глави и стихове съгласно общоприетия съвременен синодален превод на Библията, за да се подпомогне анализът на отделните компоненти. Номерацията на двадесет и двете глави се въвежда на отделен ред, с италик, непосредствено преди началото или в самото им начало (срв. *Глава I*. (л. 365г), а тази на отделните стихове – с малка арабска цифра в горния десен ъгъл на началната дума (срв. ¹⁹Напншн (л. 365v), ⁸вѣм' тн (376г). Трябва да се отбележи, че на места има разминаване в сегментацията на стиховете в славянския текст и в цитирания гръцки образец. Всъщност не бива да се забравя, както бе посочено вече в изследването, че не това е оригиналната сегментация, осмислена и въведена от средновековния славянски книжовник.

2. Гръцкият образец се публикува съгласно изданието на Еберхард Нестле и Курт Аланд от 2012 г. (Nestle, Aland 2012: 735–789). В него се спазва въведеното от авторите деление на глави и стихове, възприето в научните издания на книгите от Свещеното писание. Отделните глави са означени с арабски цифри в скоби (срв. (1), (2), а стиховете – отново с малки арабски цифри над началната дума. В текста са допуснати следните намеси:

❧ В къдрави скоби ({}) в текстовата цялост са въведени гръцки разночетения, които присъстват в славянския превод, отразен в НМ474, но липсват в основния текст на цитирания гръцки образец. Те са добавени по изданието на тълковната версия на книгата, написана от св. Андрей Кесарийски и издадена през 1955 г. от Йозеф Шмид (Schmid 1955). В това издание тези добавки или са част от основния текст, или присъстват в изготвения критически апарат към него.

Трябва да се отбележи, че една част от тези разночетения присъстват и в критическия апарат към изданието на Нестле–Аланд, като интересен факт – с оглед на славянския текст – е, че значителен дял от въведените допълнително гръцки лексеми се наблюдават в текстовата цялост на всички славянски редакции, а не само например на нейната тълковна версия. Такива са например {ἄγγελος} 8:7, 16:2, 16:3, 16:4 (без Ї), 16:8, 16:10, 16:12, 16:17 (без Ї), {ἀμήν} 1:18, {αὐτοῦ} 20:11 (без Ї, Pl46, O), {αὐτῶν} 9:4, 20:4, {δεῖ} 13:10, {εἶ} 15:4, {εἰμί} 22:13, {ἔργα} 2:9, {θεοῦ} 20:9, {καιομένης} 9:2, {μοι} 14:13, 21:5, {σέ} 3:3 (без N1), {σου} 2:2, 18:14, {Χριστέ} 22:20 (без O). Други като {ἄγγέλῳ} 1:20, 2:7, 2:11 са част от заглавията на отделните глави, типични за тълковната версия на Йоановото *Откровение*.

МЦА МАІА. Н. ѠКРЬВЕННІЕ СѢГО

ѠѠА БГОСЛОВА. НЖЕ АГГЛОМЪ ДАНО БЫ ІЕМОУ, ВЪ ПАТМЪ
ѠСТРОВЪ. Н ПРѢДА БРАТІН. НМОУЩН ГЛАВЪ. ТАІ, ГЛА. А. ✠

Глава 1.

¹Ѡкръвенніе ісхво. юже дастъ іемоу бѣ показати рѣбомъ
своимъ. нже хотеть быти въскорѣ. н сказа. Пославъ
аггломъ рабѣмъ своимъ іѠанѣмъ. ²нже свѣтѣлѣтова слово
бжніе. н слово ісхво іелнко вндѣ. ³Блженъ ѡбѣтѣн, н
слыше слова прѣрѣчѣствѣнѣ. н съблюдае написанѣна
въ ныхъ. н въ вѣмѣ блнзъ іе. ⁴ІѠанѣна седмн црква
соѡцѣимъ въ асѣн. блѣтъ вамъ н мнѣ. Ѡ соѡцадо нже
бѣ, н грѣдоуцаго. н ѡ .з. дхъ, нже соѡтъ прѣ прѣсто-
лѣмъ. ⁵Н ѡ ісхѣ нже іе свѣтелъ вѣрѣнъ. н прѣвѣнѣцъ
нз мртѣвѣнхъ, н црѣ црѣмъ земельнымъ. възлюбѣша-
го ны, н раѣрѣшыша ѡ грѣхъ нашенхъ. крѣвѣю своимъ
⁶н стѣрошаго ны цркѣн стѣмоу дхѣмъ. н іереѣ бѣмъ н ѡцѣмъ
своимъ. іемоу же слава н дѣржава въ вѣкы аминѣ.
⁷Сѣ грѣтъ на ѡблѣцѣхъ. н ѡзрѣтъ н всѣко ѡко. н нже н
прѣбѣдошѣ. н възплачѣютъ се прѣ ннмъ всѣ племена зе-
мельнаѣ. словѣнскы. жндѣвскы ѡѡтѣрѣжаѡтъ словѣсн,
⁸Азъ іесѣмъ, азъ. ѡ, наѣтъкѣ, н конѣцъ, глѣтъ гѣ бѣ сѣ
прѣбываѣн, н грѣдѣн всѣдѣрѣжнѣлѣ. ⁹Азъ іѠанѣ бѣтъ
вашъ, съѡбѣщннѣ въ пѣѣлѣхъ, н въ црѣвн. н въ трѣ-
пѣнн ісхѣвѣ. бѣхъ въ ѡстровѣ наѣнѣцѣмъ пѣ-
тѣмъ. словѣсн радн бжнѣ. н за свѣтелѣство ісхво.
вндѣннѣ въ нѣмъ же нѣ вндѣ посѣтъ свѣтнѣннѣ седмѣ глѣ. в.
¹⁰Бѣхъ въ дѣтъ въ прѣвѣн дѣнъ, нже іе дѣнъ нѣлннѣ. н слы-
шахъ за соѡю глѣсѣ велѣн, нѣко трѣѣмъ глѣѡщѣ мнѣ.

(1)¹Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ᾧ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ²ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅσα εἶδεν. ³Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς. ⁴Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ᾧ {ἐστιν} ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ ⁵καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς, ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος {ἐκ} τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ⁶καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας [τῶν αἰώνων]· ἀμήν. ⁷Ἴδου ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόπονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. {Ἑλληνίδι τῇ τε Ἑβραίδι γλώσσῃ ἐσήμανε}⁸Εγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, {ἀρχὴ καὶ τέλος} λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ⁹Εγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ {ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'}. Ὅπτασία ἐν ἣ τὸν κύριον ἐθεάσατο ἐν μέσῳ ἑπτὰ λυχνίων} ¹⁰ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹λεγούσης·

ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

¹²Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς ¹³καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν. ¹⁴Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιὼν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρὸς ¹⁵καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, ¹⁶καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτὰ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὥς εἶδος ἐκπορευομένη καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ¹⁸καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων {ἀμήν} καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου. ¹⁹Γράψον οὖν ᾧ εἶδες καὶ ᾧ εἰσὶν καὶ ᾧ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. ²⁰τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν καὶ αἱ λυχναὶ αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσιν. {ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ. τὰ γεγραμμένα πρὸς τὸν τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας ἄγγελον}

(2)¹Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· ²οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον {σου} καὶ τὴν ὑπομονήν σου καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους {πρὸς δὲ τούτῳ, ὅτι καὶ τὰ ἔργα τῶν αἰσχυρογῶν Νικολαϊτῶν μεμίσηκεν} καὶ οὐκ εἰσὶν καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, ³καὶ ὑπομονήν ἔχεις καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐ κεκοπίακες. ⁴ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. ⁵μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι

и подвѣигоу свѣтлѣннѣ твои ѿ мѣста іего, аще не пока-
иши сѣ. ⁶нѣ сѣ нмашн, іако ненавнѣши дѣла ннколан-
скихъ. нхѣ же азъ ненавнѣю. ⁷Нмѣиен оуши слышатн
да слышнтѣ. что дѣхъ глѣтѣ црквамъ. побѣжающомъ
дѣмъ іемоу іастн ѿ дрѣва животнаго, нже іе посрѣ рѣи
бжнѣ. нарѣкованіе змнрскыіе цркве, а҃г҃лоу ✽

⁸и къ а҃г҃лоу нже въ змнрѣцѣхъ црквы напншн. тако глѣтѣ
прѣвыи и послѣнн. иже бѣ іестѣ. мрѣтѣ н ѡжнѣ.

⁹вѣмъ дѣла твоѣ, и скрѣбѣ и ницетоу. нѣ богатѣ іесн.
и хоулы ѿ глѣщѣхъ нѣдеи быти себѣ. и не соутѣ, нѣ съ-
борѣ сотоннѣ. ¹⁰и ннѣсоже бѣи се іаже хоцѣши прнѣти.
сѣ бо нматѣ дѣволѣ вѣсажати ѿ васѣ въ тмннцоу, да
нсоушнтѣ сѣ. и нматѣ печаль днѣн. і. боудн вѣрнѣ до
сымрѣтн. и дамѣ ти вѣнѣцѣ животнѣн. ¹¹Нмѣиен оуши слы-
шатн, дѣ слышнтѣ, что дѣхъ глѣтѣ црквамъ. побѣжа-
иен нматѣ впраѣнтн сѣ ѿ сымрѣтн вторыіе.

сказаннѣ пергамьскыіе цркве, а҃г҃лоу ✽

¹²и а҃г҃лоу пергамскыіе цркве напншн. тако глѣтѣ нмѣиен
ѡроужнѣ ѡбоудоу ѡстрѣ. ¹³вѣмѣ те гдѣ живѣши, ндеже прѣ-
стола сотоннѣ. дръжншнмѣ моіе, и не ѡврѣже сѣ вѣ-
ры моіеі. и въ днѣ моіе въ нѣже ѡвѣщѣ сѣтѣлѣ мон
вѣрнѣн а҃рхїппѣ. нже оубыиенъ бѣ васѣ рѣдн, ндеже
сотонѣ живѣтѣ. ¹⁴нѣ нмамъ на тѣ малѣ. іако нмашн
тоу. дръжеиен оученнѣ валаамова. нже оуѣше валаа-
кѣ положити сълазнь прѣ снѣ нсрїіевы, іастн ндо-
лжрѣтѣвнѣиѣ. и любви творити. ¹⁵такѣ нмашн и тѣ
дръжеиен оученнѣ ннколаѣтѣскоіе. таково же іегоже
ненавнѣю. ¹⁶пѣбно покаіаннѣ оуѣѡ. аще ли же нѣ. прѣ-
ндоу кѣ тебѣ въскорѣ. и бранѣ сътворѣ с ннмѣ, ѡроужнѣ-
мѣ оуѣстѣ моіхъ. ¹⁷Нмѣиен оуши слышатн да слышнтѣ.
что дѣхъ глѣтѣ црквамъ. побѣжающомѣ дамѣ іемоу
іастн ѿ маннѣи скрѣвенныіе. и дамѣ іемоу камень бѣла

καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης. ⁶ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν ἃ καγὼ μισῶ. ⁷Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν {μέσῳ} τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ. {τὰ δηλωθέντα τῷ Συμυρναίων ἐκκλησίας ἀγγέλω} ⁸Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· ⁹οἶδά σου {τὰ ἔργα καὶ} τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἐαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγή τοῦ σατανᾶ. ¹⁰μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ {γὰρ} μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῇτε καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου. {τὰ δηλωθέντα τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας} ¹²Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· ¹³οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντιπᾶς ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδασχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλάκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδασχὴν [τῶν] Νικολαϊτῶν ὁμοίως {ὁ μισῶ}. ¹⁶μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ {φαγεῖν ἀπὸ} τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν,

ДРА́ГБ. ꙗко на каменѣ нмѣ нѡво напнсано. ꙗкоже никто-
же вѣсть, тѣмъмо прїемлеиъ ѡ. ¹⁸Нѣ кѣ агглогу тнѣфѣр-
скыиѣ црѣквѣ напншнѣ. тако глїеть снѣ бжнн, нмѣиѣнѣ
ѡнъ свон ѡко пламенѣ гѡрещѣ, ꙗко нозѣ ѡго пѣнѣ мѣ-
дн лнвановѣ. ¹⁹вѣмъ твоѡ дѣла, ꙗко любовь ꙗко вѣроу. ꙗко слоу-
жбоу ꙗко трыпѣннїе. ꙗко дѣла твоѡ послѣдїнаѡ, пауче прѣвѣ.
²⁰нѣ нмамы на тѣ, ѡко ѡставнаѣ ѡснъ женоу ѡснъзавелѣ.
глѣощоуѡ себе прѣрунцоу бытнѣ. ꙗко оуѣнтн ꙗко лѣстнтн рабы
моѡ. ꙗко любви творытн, ꙗко ѡстн нѡлоуѣжрѣтвѣнаѡ. ²¹нѣ дѣ
ѡнѣ вѣрѣмъ покаѣтн сѣ, ѡко любовь ѡннѣ своѡго, ꙗко не хѡщетъ
покаѣтн сѣ. ²²сѣ възложоу ѡко на ѡдѣръ, ꙗко любви дѣлѣвшїе сѣ
нїѡ, въ печалѣ велнкоу. ѡще сѣ не покаюѣтъ ѡко дѣлѣ свонхъ.
²³нѣ чѣда нхѣ оуѣмроуѣтъ сѣмрѣтнїю. ꙗко разоуѣмѣюѣтъ кѣсѣ црѣквы,
ѡко ѡзѣ ѡснѣмъ нспнтїаѣнѣ сѣца ꙗко оуѣтробы. ꙗко възѣамъ комоу-
ѣпо по дѣлаѡмъ ѡго. ²⁴вѣмъ же глѣ ꙗко проуѣннѣ соуѣцїннѣ
въ ѡѣатнѣрѣ. ꙗкоже не нмоуѣтъ оуѣченнѣ сѣго. ꙗко ꙗкоже не разоу-
мѣше глѣвынѣ непнѣнѣннѣ, ѡко глїеть. нѣ възложоу
на вѣ тѣготы нїноѣ. ²⁵тѣмъмо ꙗкоже нмаѣте дѣржнтѣ донѣдѣ-
же прїндѡу. ²⁶Побѣжаѡщомоу ꙗко сѣблѡдаѡщомоу до конѣ-
ца дѣла моѡ. дамъ ѡмоу ѡблѣстѣ на ѡзѣщѣхѣ, ²⁷нѣ оуѣпѣ-
сѣтъ ѡко пѣлнцѣю желѣзною, ꙗко сѣкроуѣшнтѣ ѡко ꙗкоже сѣсоуѣ
сѣкроуѣшаѣтъ. ꙗкоже ѡзѣ прїнѣхъ ѡко ѡцѣ моѡго. ²⁸нѣ дамъ
ѡмоу звѣзѣоу заѣурѣннїю. ²⁹нмѣиѣнѣ оуѣшнъ слышѣтн да слы-
шнтѣ. ѡто дѣхъ глїеть црѣквѣамъ. ¹Агглогу сѣрѣднѣкыиѣскыиѣ

Глава 3.

црѣквѣ напншнѣ. тако глїеть нмѣиѣнѣ сѣдѣмъ звѣзѣ, ꙗко сѣдѣмъ
дѣхѡвѣ. вѣмъ тн дѣла. ѡко нмѣ нмашн ѡко жнѣ ѡснъ.
н мѣртѣвѣ бы. ²боуѣднѣ бѣдѣ, ꙗко оуѣтѣрѣжаѣ проуѣнѣ, ꙗкоже хѡте-
тъ оуѣмрѣтнѣ. ꙗко не ѡбѣрѣтохъ дѣла твонхъ нсплнїенѣ
прѣѣ глѣмъ бѣгмъ, ³помнѣнѣнѣ оуѣбо ꙗко прїнѣтъ, ꙗко ꙗкоже слы-
шѣ ꙗко сѣблѡднѣ, ꙗко поканъ сѣ. ѡще оуѣбо не покаѣшнъ сѣ,
бѣдншнѣ. прїндѡу на тѣ ꙗко тѣтъ, ꙗко не нмашнъ разоуѣмѣ-
тн въ кѣнѣ чѣ прїндѡу на тѣ. ⁴нѣ нмашнѣ мало нменѣ

καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. ¹⁸Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θουατείοις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· ¹⁹οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυτὴν προφητὴν καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ²²ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς, ²³καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ. καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θουατείοις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδασχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος, ²⁵πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι[ς] οὗ ἂν ἦξω. ²⁶Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν ²⁷καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ {καὶ συντρίψαι αὐτοὺς} ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ²⁸ὡς καὶ γὰρ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. ²⁹Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

(3)¹Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ²γίνου γρηγορῶν καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἐμελλον ἀποθανεῖν, οὐ γὰρ εὗρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου {κυρίου}. ³μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἦξω {ἐπὶ σέ} ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σέ. ⁴ἀλλ' ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα

сардѣхѣ. ѿже не wskерѣннше рѣзѣ свои, ѿ хѣднѣи ѿмоу-
 тѣ съ мною въ бѣлахѣ рѣзахѣ. ꙗко дѣннѣ соутѣ ⁵повѣжа-
 ѣнѣ. тѣ wблѣуетѣ се въ рызнѣ бѣлы. ѿ не ѿмамѣ потрѣтн
 нмѣне ꙗго въ вѣкѣ, w кннгѣ жнвотныхѣ. ѿ ѿсповѣмѣ
 нмѣ ꙗго прѣ wцѣмѣ моимѣ, ѿ прѣ агглы ꙗго. ⁶ѿмѣен
 оушн слышатн дѣ слышнтѣ чѣто глѣетѣ дѣхѣ црѣквѣмѣ.
⁷ѿ къ агглюу фнаадеафѣскыѣ црѣквѣ напншн, тако глѣетѣ
 стѣнѣ ѿ ѿстннннын, нмѣен клячѣ дѣдѣовѣ, ѿ wврѣзѣен
 ѿхѣже ннѣтоже затворнтѣ. ѿ затвараѣнѣ ѿ ннѣтоже wврѣ-
 зетѣ хѣхѣ, ⁸вѣмѣ тн дѣла, сѣ дахѣ прѣ тобою дѣры wврѣсты,
 ѿхѣже ннѣтоже можетѣ затворытн, ꙗко малюу ѿмашн сн-
 лоу. ѿ съблячѣ ꙗсн слѣво моѣ, ѿ не wврѣже се ѿменн моѣго.
⁹сѣ дастѣ вн се w съборнцѣ сѣтонннѣ. глѣющѣе сѣбѣ ѿдѣе бѣ,
 ѿ нѣсоутѣ, нѣ льжоу. ѿ сѣ сътвориу, да прѣндѣутѣ ѿ поклоне-
 тѣ сѣ прѣ нѣгама твоимѣ. ѿ разоумѣютѣ ꙗко ѣзѣ възлюбн-
 хѣ тѣ. ¹⁰ꙗко съблячѣ ꙗсн слѣ трѣпѣннѣ моѣго. ѿ ѣзѣ тѣ съблѣю-
 дуу w гѣдннѣ хѣтещѣе прѣнтн нѣ въсеаѣноуу всѣу. ѿскоу-
 снтн жнвѣущѣе на землн. ¹¹сѣ прѣндѣу въскорѣ, дѣржн ꙗже
 ѿмашн, да ннѣтоже прѣнметѣ вѣнѣца твоѣго, ¹²повѣжа-
 ющѣго сътвориу стальпѣ въ црѣквѣ бѣ моѣго. ѿ воинѣ не ѿ-
 матѣ ѿзѣтн кѣ томоу. ѿ напншоу на нѣмѣ нмѣ бѣ моѣго
 ѿ нмѣ грѣ моѣго нѣваго ꙗѣрлнма. съхѣдѣщѣго съ нѣбѣсѣ
 w бѣ моѣго. ѿ нмѣ моѣ нѣвоѣ. ¹³ѿмѣен оушн слышатн
 да слышнтѣ чѣто дѣхѣ глѣетѣ црѣквѣмѣ. ¹⁴ѿ агглюу лауѣдн-
 кѣнскыѣ црѣквѣ напншн. тако глѣетѣ сѣвѣтелѣ ѿстнннѣ
 наѣло сѣвѣтѣннѣ бжнѣ. ¹⁵вѣмѣ тн дѣла, ꙗко нн стоудѣнѣ
 ꙗсн нн топлѣ. хѣте стоудѣнѣ ꙗсн ѿ топлѣ, ¹⁶ѿ тако ѣлѣ
 топлѣ. ѿ нн топлѣ ꙗсн нн стоудѣнѣ, ѿзблячѣтн тѣ ѿмѣ
 w оустѣ моихѣ. ¹⁷зѣнѣ глѣешн, ꙗко богѣтѣ ꙗсмы, ѿ wбога-
 тнхѣ сѣ н ннѣсѣже трѣвоу. ѿ не вѣсн ꙗко wкаѣнѣ ꙗсн
 н лышенѣ ѿ оубогѣ ѿ нѣгѣ. ¹⁸сѣвѣтѣ тн даѣ коупнтн зѣла-
 то w менѣ, раѣежено wгнѣмѣ, да wбогатншн се н въ

ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵Ο νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ⁷Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· ⁸οἶδά σου τὰ ἔργα, ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ἰδοὺ δίδω {δίδωμι σου} ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹{ἰδοὺ} ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹²Ο νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ¹⁴Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· ¹⁵οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός. ¹⁶οὔτως ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρειᾶν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, ¹⁸συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ

ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς
γυμνότητός σου, καὶ κολλ[ο]ύριον ἐγγρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου
ἵνα βλέπῃς. ¹⁹Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε
οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰Ἴδου ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω·
ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, [καὶ]
εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
μετ' ἐμοῦ. ²¹Ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ
μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ
θρόνῳ αὐτοῦ. ²²Ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.

(4)¹Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδὼν θύρα ἠνεφωμένη ἐν τῷ οὐρανῷ,
καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ'
ἐμοῦ λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ
ταῦτα ²Εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι, καὶ ἰδὼν θρόνους ἔκειτο
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³καὶ ὁ καθήμενος
ὅμοιος ὀράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἵρις κυκλόθεν τοῦ
θρόνου ὅμοιος ὀράσει σμαραγδίνῳ. ⁴Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου
θρόνους εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας
πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵Καὶ ἐκ τοῦ
θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ
ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἃ εἰσιν τὰ
ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ⁶καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα
υἰαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ
τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ
ὀπισθεν. ⁷καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι καὶ τὸ δεύτερον
ζῶον ὅμοιον μόσχῳ καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς
ἀνθρώπου καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. ⁸καὶ τὰ
τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἐν αὐτῶν ἔχων ἀνά πτέρυγας ἑξ, κυκλόθεν
καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαισιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς
{σαβαὼθ} ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹Καὶ
ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ
καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

¹⁰и па́дше, ꙗ́д. ста́р'ицѣ прѣ́сто́лѣмъ. покло́нише се жи-
воу́щюмоу въ вѣ́кы вѣ́кѣмъ ѡ́мниѣ. и́ поло́жише вѣ́н'це
своѣ́ прѣ́сто́лоу, глѣ́юще. ¹¹до́ннѣ і́схъ гѣ́ бжѣ́ нашъ,
пріи́ети сла́воу и́ ѹ́бѣсть и́ хва́лоу. ꙗ́ко ты і́схъ съ́здалъ вса́-
ѹ́скаѹ́, и́ волею́ твою́ съ́заше се́. ¹и́ выдѣ́хъ въ де́сѣ́ицѣ
Глава 5.

сѣ́деца́до на прѣ́сто́лѣ. кнѣ́гы на́писан'ны вънѣ́юдо,8,
и́ въноу́трыюдоу, и́ съпрѣ́дѣ́и и́ съза́дѣ́и запеча́таѣ́ны се́-
дмью́ печатѣ́и. ²и́ выдѣ́хъ ѡ́гнь ꙗ́ко крѣ́пкъ проповѣ́да-
ю́ща ве́лиемъ глѣ́омъ. кто і́е́ до́стоинъ раз'гноу́ти кнѣ́-
гы, и́ ѡ́прѣ́шати печатѣ́и. ³и́ ни́ктоже мо́жаше ни на
небѣ́хъ, ни на зе́мляхъ раз'гноу́ти кнѣ́гы и́ выдѣ́ти на́писан-
ныѣ́. ⁴и́ плака́ху се́ мнози ꙗ́ко не ѡ́бръ́те се́ ни́ктоже
до́ннѣ раз'гноу́ти и́ поу́нети кнѣ́гы и́ выдѣ́ти. ⁵и́ і́е́дѣ́и,
ѡ́ ста́р'ицѣ́ глѣ́ ми, не пла́чу се́. се́ побѣ́дѣ́и і́е́ вса́ и́же ѡ́ ко-
лѣ́на і́ю́дова и́ коренѣ́ до́дова, ѡ́бръ́зѣ́тъ кнѣ́гыи, и́ се́дѣ́
печатѣ́и. ⁶и́ выдѣ́хъ посѣ́тъ прѣ́сто́ла, до́. жи́вотни́хъ,
и́ посѣ́тъ ста́р'ицѣ́, ѡ́гньца́ стоѣ́ща ꙗ́ко зако́ленѣ́. и́моу́ща
ро́гъ, до́. и́ о́уе́съ, до́. і́е́же і́е́ се́дѣ́мъ до́хъ вѣ́и, посла́ныѣ́
въ́ всо́у зе́млю. ⁷и́ пріи́де́ и́ пріи́е́тъ кнѣ́гы, ѡ́ де́сѣ́ице сѣ́-
де́цадо на прѣ́сто́лѣ. ⁸и́ і́е́га пріи́е́тъ кнѣ́гы. чѣ́тхри
жи́вот'наѣ́ и, ꙗ́д. ста́р'ицѣ́. па́доше прѣ́тъ ѡ́гньце́мъ. ни́
ще́ къ́жо гоу́слаѣ́. и́ фѣ́мниѣ́и'ни́цоу за́ладоу, и́спльнь фѣ́-
мниѣ́на, и́же соу́тъ мѣ́твы стѣ́ихъ. ⁹и́ пою́тъ пѣ́снь
но́вою глѣ́юще. до́ннѣ і́схъ пріи́е́ти кнѣ́гы, и́ ѡ́бръ́сти
печатѣ́и. ꙗ́ко зако́ленѣ́ бы́, и́ и́скоу́пна' ни і́схъ крѣ́-
вню́ своѣ́ю. ѡ́ вса́кого і́зыха́ и́ люде́и и́ стра́нѣ́. ¹⁰и́ сътво-
ри́лъ і́схъ бгѣ́у црѣ́у і́е́реѣ́. и́ въцрѣ́тъ се́ на зе́мляхъ. ¹¹и́ выдѣ́хъ.
и́ слы́шахъ глѣ́ ѡ́гнь много́ ѡ́крѣ́тъ прѣ́сто́ла, и́ жи́во-
тныѣ́хъ и́ ста́р'ицѣ́. и́ бѣ́ ѹ́нсло́ нхъ́ тмы́ тма́мъ. и́ ти-
соу́ще. ти́соу́ща́ми. ¹²глѣ́юще глѣ́омъ ве́лнѣ́мъ. до́ннѣ
і́е́ агньца́ зако́леніи́, пріи́е́ти сѣ́лоу и́ бгѣ́ство, и́ прѣ́-
моу́до́рость, и́ крѣ́пость. ѹ́бѣсть и́ сла́воу и́ бѣ́вленіи́е.

¹⁰πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων {ἀμήν} καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου λέγοντες· ¹¹ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν. (5)¹Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ {ἔξωθεν καὶ ἔμπροσθεν καὶ} ὀπισθεν κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτὰ. ²καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιός ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ³καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο {οὔτε} ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴καὶ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὗρεθαι ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁵καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε, ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ⁶Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ οἱ εἰσιν τὰ [ἑπτὰ] πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν {τὸ βιβλίον} ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων, ⁹καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους ¹⁰καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν {βασιλεῖς} καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων ¹²λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

¹³καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἤκουσα {πάλιν} λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ¹⁴καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

(6)¹Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἁρνίον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ βροντῆς· ἔρχου {καὶ ἴδε}²καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. ³Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁴καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζουσιν καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. ⁵Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου {καὶ ἴδε}. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. ⁷Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁸καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ [ὁ] θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ’ αὐτοῦ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. ⁹Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς {τῶν ἀνθρώπων} τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν {τοῦ ἁρνίου} ἣν εἶχον. ¹⁰καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ

λευκή και ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσονται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. ¹²Καὶ εἶδον ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα ¹³καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, ¹⁴καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ {πᾶς} ἐλεύθερος ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων ¹⁶καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ¹⁷ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι; (7)¹Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. ²Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ³λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ· ⁵ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, ⁶ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες, ⁷ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες, ⁸ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ⁹Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου περιβεβλημένους στολὰς λευκάς καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ¹⁰καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ. ¹¹Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ ¹²λέγοντες· ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ¹³Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁρνίου. ¹⁵διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ {Πδ' σκδξδ τοῦ θεοῦ}, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ¹⁷ὅτι τὸ ἁρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. (8)¹Καὶ ὅταν ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὥς ἡμιώριον. ²Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἄγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. ³Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα

мнози. да да мѣтвамъ стѣхъ вѣхъ, на ѡл'тарѣ стѣн,
 соущїи прѣ прѣстолюмъ, ⁴и възьдетъ днѣмъ ѡ ѡумїѣ-
 на мѣтвѣ стѣнхъ. ѡ роукоу а҃г҃ла нже прѣ б҃гомѣ. ⁵и
 възетъ а҃г҃ла кадна'ницоу напальниеноу ѡгниа соуща-
 го на ѡл'тарѣ, и врьже ю на землю, и выше громъ, и
 млыниѣ и блнстаннїа, и гласѣ, и троусы. ⁶и сѣдмъ
 а҃г҃ла нже нмѣахоу. ⁷и, троубѣ. ѡуготоваше се да вьстроу-
 бетъ. ⁷и прьвыи а҃г҃ла вьстроубы, и бы грядъ и ѡгнь
 смѣшенъ съ крѣвнѣю и паде на землю. и третнѣ уесть
 земан погѣрѣ. и третнѣ уесть ѡ дрѣвѣ погѣрѣ. и вса-
 каа трава злач'наа погѣрѣ. ⁸и вѣторыи а҃г҃ла вьстроу-
 бы, іако гѣра велнка ѡгниемъ жегомѣ. и вьвржена
 бы въ морѣ. и бы третнѣ уесть мора крѣвава. ⁹и оумрѣ-
 ть третнѣ уесть твары іаже въ морѣ нмать дшѣоу жи-
 воу. и третнѣ уесть кораблїи погыбѣ. ¹⁰и третїи а҃г҃ла
 вьстроубы, и спаде съ небѣсѣ звѣѣа велнїа. горещи іако
 свѣща. и паде на третниѣ уесть рѣкѣ, и на нстоуни-
 цѣхъ воднїнхъ, ¹¹и мѣ звѣѣа глїет' се аспїнѣѣ. и бы
 третнѣ уесть водѣ іако пельнѣ, и мнозы ѡ ѡлѣкѣ
 оумрѣше ѡ водѣ, іако гѣрѣкы выше. ¹²и ѡтерѣтїи а҃г҃ла
 вьстроубы, и іавлїена бы третнѣ уесть слнца, и тре-
 тнѣ уесть луны. и третнѣ уесть звѣѣа, да ѡмрѣ-
 кнетъ уесть нхъ. и днѣ да не свѣтнтъ уестьн своїеѣ.
 и нощь такоже. ¹³и вндѣхъ и слышахъ іедного а҃г҃ла,
 лѣтающа посрѣ небѣсѣ, и глѣуща глѣомъ велнїемъ.
 гѣре гѣре, гѣре живущїимъ на зем'ан. ѡ проуїнхъ
 глѣсѣ троубенинхъ, и ѡ третнѣаго а҃г҃ла вьстроубещѣ.
¹⁴и петїи а҃г҃ла вьстроубы. и вндѣхъ звѣѣоу съ небѣсѣ спа-

Глава 9.

дшѣоу. и данъ бы єѣ ключъ стоуден'ца безнѣ. ²и ѡ-
 врѣзе стоуден'ць безнѣ. и възьде днѣмъ ѡ стоуден'ца
 іако днѣмъ пещи велнкѣ гѣреещеѣ. и помрѣе слнце,
 и аеръ ѡ днѣмъ стоуден'цааго. ³и ѡ дыма нзыдоу

πολλά, ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴καὶ ἀνέβη ὁ
καπνὸς τῶν θυμιμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ
ἁγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵καὶ εἴληφεν ὁ ἅγγελος τὸν λιβανωτὸν
καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ
σεισμός. ⁶Καὶ οἱ ἐπτὰ ἅγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ σάλπιγγας
ἠτοίμασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. ⁷Καὶ ὁ πρῶτος {ἅγγελος}
ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη καὶ τὸ τρίτον
τῶν δένδρων κατεκάη καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. ⁸Καὶ ὁ
δεύτερος ἅγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον
ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
αἷμα ⁹καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ
τὰ ἔχοντα ψυχὰς καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. ¹⁰Καὶ
ὁ τρίτος ἅγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστήρ
μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν
ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ¹¹καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς {ὡς} ἄψινθος καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. ¹²Καὶ ὁ τέταρτος ἅγγελος ἐσάλπισεν·
καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ
ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. ¹³Καὶ εἶδον,
καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ {ἁγγέλου} πετομένου ἐν μεσουρανήματι
λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς
γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἁγγέλων τῶν
μελλόντων σαλπίζειν. (9) ¹Καὶ ὁ πέμπτος ἅγγελος ἐσάλπισεν· καὶ
εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου ²καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς
ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου
μεγάλης {καιομένης}, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον

проузы на зѣмлю. и дана ѿ нѣмъ бы влѣсть. ꙗко ѿмоуѣтѣ ѿбл-
 асть скорпѣе зѣмльниѣ. ⁴и рѣно ѿ нѣмъ бы, да не врѣдетѣ тра-
 вы зѣмльниѣ, ны всакого злака. ны всакого дрѣва.
 ны ѿлѣкы тѣк'мо. иже не ѿмоуѣтѣ печатѣ бжнѣ на чѣлѣ
 своихъ. ⁵и рѣно бы ѿ нѣмъ. да не оубыюѣтѣ ѿ нѣхъ, ны да моу-
 чѣтъ ѿ, ѿ. мѣ. и моуѣннѣ ѿ нѣхъ ꙗко моуѣннѣ скорпѣ-
 нно, ꙗко оуѣкнѣтъ ѿлѣка. ⁶вѣ ты днѣ взыщюуѣтъ ѿлѣцѣ
 сѣмрѣтѣ и не вбредюуѣтъ ꙗко. и вѣжелѣюуѣтъ оуѣмрѣтѣ
 и вѣжнѣтъ ѿ нѣхъ сѣмрѣтъ. ⁷и пѣбѣнѣ проуѣмѣ, ꙗко
 пѣбѣнѣ конѣмъ оуѣготовленомъ на брѣнѣ. и на главахъ
 ѿ нѣхъ вѣнѣцѣ пѣбѣнѣ злаѣтѣ. и лѣнѣ ѿ нѣхъ ꙗко лѣнѣ ѿлѣва
⁸и нѣмѣахоу власы, ꙗко власы женскы. и зоуѣннѣхъ ꙗко
 зоуѣны лѣвовѣ бѣшѣ. ⁹и нѣмѣахоу брѣнѣ, ꙗко брѣнѣ желѣ-
 зны, и глѣсѣ крѣплѣ и, ꙗко глѣсѣ колесннѣ многѣ, те-
 коуѣннѣ на брѣнѣ. ¹⁰и нѣмѣахоу ѿпашнѣ пѣбѣнѣ скорпѣн-
 ѣмъ. и желѣ вѣ ѿпашѣхъ ѿ нѣхъ. и ѿблѣсть ѿ нѣмъ моуѣнѣ
 ѿлѣкы вѣ, ѿ. мѣ. ¹¹и моуѣцѣ црѣ на собою, аѣггѣ безнѣ.
 и нѣмѣ ѿмоуѣ ѿѣурѣнскы, аѣдонѣ. а глѣсѣ погыбѣлѣ.
¹²гѣре, ꙗко днѣно мнѣноу. и сѣ глѣта и ꙗко дѣтѣ гѣрѣн.
¹³и шѣстѣн аѣггѣ вѣстроуѣны. и слышахъ глѣсѣ ѿ чѣтнѣхъ
 оуѣгѣлѣ ѿлѣтѣра злаѣтѣаѣго, соуѣаѣаѣго пѣтѣ бѣомѣ. ¹⁴и глѣ-
 цѣ кѣ шѣстомѣ аѣггѣоу ѿмоуѣномѣ троуѣоу. раѣрѣ-
 шѣ чѣтнѣ аѣггѣлы свѣзаннѣ на рѣцѣ велѣнѣнѣ ѣфрѣ-
 тѣсѣнѣ. ¹⁵и раѣрѣшеннѣ бышѣ, а. аѣггѣлы оуѣготовленнѣ
 на гѣднѣноу и днѣ и мѣ. и лѣтѣ. да и зѣбѣюѣтъ, трѣтнѣ
 чѣстѣ ѿлѣкѣ. ¹⁶и чнѣсло воѣннѣнѣ, двѣнѣцѣоу тѣмѣ тѣмѣ-
 мѣ, ¹⁷и вѣдѣхъ чнѣсло ѿ нѣхъ конѣ, и сѣдѣщѣе на нѣхъ,
 ѿмоуѣщѣ брѣнѣ пламеннѣ и боуѣрнѣ. и глѣвы конѣмъ
 ꙗко глѣвы лѣвомѣ. и и зѣ оуѣстѣ ѿ нѣхъ и сѣхожѣше ѿгнѣ
 и днѣмѣ и жоуѣпѣлѣ. ¹⁸и ѿ трѣхъ и зѣвѣ снѣхъ. погыбѣ трѣ-
 тнѣ чѣстѣ ѿлѣкѣ, ѿ ѿгнѣ и днѣмѣ, и жоуѣпѣлѣ, и сѣхо-
 дѣщаѣго и зѣ оуѣстѣ ѿ нѣхъ. ¹⁹и ѿблѣсть конѣмъ вѣ оуѣстѣхъ

ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν
 ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ
 ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν
 δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα
 τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων {αὐτῶν}. ⁵καὶ ἐδόθη {ἐρρέθη} αὐτοῖς
 ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῇσονται {αὐτούς}
 μῆνας πέντε, καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου
 ὅταν παῖση ἄνθρωπον. ⁶καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ζητήσουσιν
 οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ
 ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. ⁷Καὶ
 τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς
 πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ,
 καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸καὶ εἶχον τρίχας
 ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹καὶ
 εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων
 αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον,
¹⁰καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς
 οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας
 πέντε, ¹¹ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου,
 ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν {δὲ} τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα
 ἔχει Ἀπολλύων. ¹²Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο
 οὐαὶ μετὰ ταῦτα. ¹³Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα
 φωνὴν μίαν ἐκ τῶν [τεσσάρων] κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων
 τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους
 ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες
 ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ
 ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶καὶ ὁ
 ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων,
 ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν
 τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας
 πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων
 ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται
 πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων
 ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
 καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων
 αὐτῶν. ¹⁹ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι

нхъ вѣ. ѿ ѡпашн нмъ пѣбнѣ змнѣмъ нмѡущѣ глѣвѣ.
 н тѣмн пакосты дѣѡтѣ. ²⁰ѿ проуѣн ѡ ѡлѣкѣ не погыбнѡу-
 тѣ ѡ ѡзвѣ сѣхѣ. нн покаѣше се ѡ дѣлѣ роукѣ своихъ.
 да не поклонѣт' се дѣмономъ, нн ѿдолѡмъ злѣтнмъ ѿ сѣ-
 брьнымъ, ѿ мѣднѣмъ ѿ рѣвѣнымъ. ѿже вндѣтѣ не
 мѡгоутѣ, нѣ слышатѣ, нѣ хѡдѣтѣ. ²¹ѿ не покаѣше се ѡ
 оубыѣствѣ своихъ. нн ѡ ѡроудѣннѣ своихъ, нн ѡ блѡу-
 дѣ, нн ѡ татѣбѣ н. ¹ѿ вндѣхъ ннѣ ѡггѣлѣ крѣпкѣ съхѡде-
 Глава 10.

цѣ сѣ небѣсе, ѡблѡченѣ вѣ ѡблѡкѣ, ѿ дѡугѣ на глѣвѣ іѣго.
 н ѡнѣ іѣмоу свѣтло іѡко слынѣце. ѿ нѡзѣ іѣмоу іѡко стѣ-
 па ѡгнѣнѣ, ²дрѣже вѣ роукѣ своіѣн кнѣжнѣцѣ разыгбѣнѣ.
 н поставнѣ нѡгоу своіѡ дѣсноуіѡ на морѣ, ѡ лѣвоуіѡ на
 землѣ. ³н възѡупнѣ глѣсомъ велнѣмъ, іѡкоже лѣвѣ ры-
 каѣтѣ. ѿ іѣгѣ възыглѣсн, възыглѣашѣ сѣдмы грѡмы
 своихн глѣсн. ⁴ѿ іѣгѣ възыглѣсншѣ сѣдмѣ грѡмовѣ.
 ѿ хотѣхъ пнсѣтн, ѿ слышѣхъ глѣсѣ сѣ небѣсе глѣщѣ мы.
 запѣчатѣн іѡже глѣшѣ, ⁵грѡмовѣ, ѿ по снѣхъ пншн.
⁵ѿ ѡггѣла іѣгоже вндѣхъ стоіѣщѣ на морѣ ѿ на землѣ.
 възѣѡже роукѡу своіѡ дѣсноуіѡ на небо. ⁶ѿ клѣт' се жнѡу-
 цѣнмъ вѣ вѣкы вѣкѡмъ. ѿже съзѣ небо н іѡже на
 нѣмѣ. зѣмлю ѿ іѡже на нѣн. ѿ мѡре н іѡже вѣ нѣмѣ.
 іѡко лѣто іѡже не боудѣтѣ. ⁷ѿ вѣ днѣ глѣсоу сѣдмѣ-
 гѡ ѡггѣла іѣгѣ нмѣтѣ вѣстроуѣнтѣ, ѿ сконѣѡтн тѣн-
 нѡу бжнѣ. іѡже блѡговѣстн своіѣм рѣбы, прѣркѣ.
⁸н глѣсѣ пакы слышѣхъ сѣ небѣсѣ, глѣщѣ кѣ мнѣ.
 ндѣн ѿ възѣмн кнѣжнѣцѣ разыгбѣнѣнѣ вѣ роукѡу ѡггѣла
 стоіѣщаго на морнѣ на землѣ. ⁹ѿ ѿдохъ кѣ ѡггѣлоу,
 глѣіѣ іѣмоу дажѣ мн кнѣжнѣцѣ. ѿ глѣ мн прѣнмн
 ѿ снѣжѣ іѣ, ѿ горѣкы боудѣтѣ вѣ ѡрѣвѣ твоіѣмъ. нѣ вѣ
 оустѣхъ тн боудѣтѣ слѣдкы іѡко медѣ, ¹⁰ѿ прнѣхъ кнѣ-
 жнѣцѣ ѡ роукѣ ѡггѣла, ѿ снѣхъ іѣ. ѿ быше вѣ оустѣхъ
 моѣхъ іѡко медѣ слѣдкы. ѿ іѣгѣ снѣхъ іѣ, вѣ ѡрѣвѣ

αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν, αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὁμοίαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,

²¹καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. (10) Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, ²καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ⁴καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ, ἤμελλον γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ αὐτὰ {μετὰ ταῦτα} γράψῃς. ⁵Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανὸν ⁶καὶ ὥμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ⁷ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφῆτας. ⁸Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον {βιβλαρίδιον} τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ καὶ οὐ καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,

ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. ¹¹καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

(11)¹Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, {καὶ ἐστήκει ὁ ἄγγελος} λέγων· ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ²καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν {ἔξω} καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα [καὶ] δύο. ³Καὶ δώσω τοῖς θυσιῶν μάρτυσίν μου καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. ⁴οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου {θεοῦ} τῆς γῆς ἐστῶτες. ⁵καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάζει τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσακις ἐὰν θελήσωσιν. ⁷Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνων τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα.

¹⁰καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφητὰι ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ {ἡμέρας} πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹²καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε. καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

¹³Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας καὶ τὸ δέκατον

грѣ паде. погыбе троусомъ ѿменъ ѿлвѣскѣ. седмѣ
 тысоушѣ. ѿ проуѣн ѿлвѣн прнстрашнѣн выше. ѿ даше сла-
 воу бгѣу небснѣноу. ¹⁴Горе второѣ мнѣноу. ѿ сѣ третнѣ грѣтѣ
 вьскорѣ. ¹⁵ѿ седмѣн ѿгглы вьстроуѣ. ѿ выше гласн велн-
 цн на небсн глѣющѣ. бѣ црѣтво вьсего мнрѣ, гѣ ншѣго тсѣха.
 ѿ црѣтвоуѣтѣ вѣ вѣкы вѣкѣмъ ѿмнѣ. ¹⁶ѿ два десетѣ
 ѿ четнрѣ старѣн сѣдѣще прѣ вѣгѣмъ на прѣстолѣхъ своѣхъ.
 паѣше нѣнѣн, поклоннше сѣ бѣу ¹⁷глѣющѣ. хвалѣмъ те гѣн бѣ на-
 шѣ всѣдрѣжнтелѣ, сѣ прѣбываѣн, ѿ грѣдѣн. ѿко прнѣ-
 тѣ снѣлоу своѣ велнкоуѣ, ѿ вѣцрѣн сѣ. ¹⁸ѣзыцн же тѣ прогнѣва-
 шѣ. ѿ прѣнде на нѣ гнѣвѣ твоѣ. ѿ вѣрѣмѣ ѣзыкѣмъ соудѣ
 прнѣтѣ. ѿ да тн мѣзоу рабѣмъ твоѣмъ. прѣрѣкомъ, ѿ
 сѣлѣмъ. ѿ всѣмъ боѣцѣнѣмъ сѣ ѿменѣ твоѣго. малымъ,
 ѿ велнкымъ. ѿ растлѣтн просмражающѣмъ землѣ. ¹⁹ѿ
 ѿвѣрѣ сѣ црѣкы бжнѣ на небсѣхъ. ѿ ѣвѣ сѣ кывѣтъ зѣ-
 вѣта бжнѣ вѣ црѣкы ѣго. ѿ выше малынѣ ѿ гласн, ѿ гро-
 мы. ѿ троусѣ, ѿ грѣ велѣн. ¹ѿ знаменнѣ велѣнѣ ѣвѣ сѣ на
Глава 12.

небсѣ. жена ѿблѣченѣ вѣ снѣнѣ. ѿ лоуѣна пѣ ногама ѣѣ.
 ѿ на глѣвѣ ѣн вѣнѣцъ ѿ звѣзѣ, дѣвѣю на десетѣ. ²ѿ вѣ ѣрѣвѣ
 ѿмоушѣн вѣпнѣтъ болеѣнѣн стражѣущѣ рѣднѣн. ³ѿ ѣвѣ
 сѣ нѣнѣ знаменнѣ на небсѣ. сѣ змѣн ѣрымъ велѣн, нмѣѣ
 глѣвѣ, зѣ. ѿ рѣгѣ, гѣ. ѿ на главахъ ѣго, зѣ. вѣнѣцъ. ⁴ѿ хѣбо-
 тѣ ѣго вѣкы третнѣ ѣстѣ звѣзѣ небснѣнхъ. ѿ сѣврѣже ѣ
 на землѣ. ѿ змѣн стоѣше прѣ жѣноу хѣтеѣею рѣднѣн.
 да ѣгѣ рѣднѣтѣ. ѣѣдо ѣѣ снѣстѣ. ⁵ѿ рѣднѣ женѣ моужѣскѣ
 полѣ. ѿже ѿматѣ оупастѣ всѣ ѣзыкы, жѣзломъ желѣзно-
 мъ. ѿ всѣхѣцѣно бѣ ѣѣдо ѣѣ кѣ бѣу, ѿ кѣ прѣстолѣу ѣго.
⁶женѣ же бѣжѣ вѣ поустѣнѣю. ѿдеже бѣѣше мѣсто ѣн оуѣго-
 тованѣ ѿ бѣ, тнѣсоушѣу днѣн, ѿ дѣвѣ стѣ, ѿ бн. днѣн.
⁷ѿ бѣ брѣнѣ на небсѣ. мнѣхѣнѣ ѿ ѿгглы ѣго, брѣнѣ сѣтво-
 рыше сѣ змнѣмъ. ѿ змѣн брѣ сѣ ѿ ѿгглы ѣго, ⁸ѿ нѣзѣмо-
 гоше ѿ кѣ томоу мѣсто не ѿвѣрѣтѣ ѿмъ на небсѣ. ⁹ѿ вѣло-

τῆς πόλεως ἔπεσεν καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ καὶ οἱ λοιποὶ {τῶν ἀνθρώπων} ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. ¹⁵Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων {ἀμήν}. ¹⁶Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι [οἱ] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. ¹⁷Λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς {ἡμῶν} ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. ¹⁸καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν {ἐθνῶν} κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. ¹⁹Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ {τοῦ θεοῦ} ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη. (12)¹Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ²καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρὸς ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, ⁴καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. ⁷Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸καὶ οὐκ ἴσχυσεν οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ.

женѣ бы змѣи велѣи, змѣи дрѣвѣи, нарицаѣмыи дѣ-
волѣ, ѿ сѹтѣи. лѣстѣи всѹ въселѣи нѹю. вѣлѣженѣ бы въ зѣ-
млю. ѿ агглы іего с нмѣи сѣврѣжены бышѣ. ¹⁰ ѿ бы гласѣи ве-
лѣи на небѣи глѣи, нѣи бы спсѣннѣи ѿ сѣла. ѿ цѣтѣи бѣ
нашегѣ. ѿ вѣластѣи хѣ іего. іако сѣврѣженѣ быи клевѣтѣи-
кѣи братнѣи нашеи, клевѣтѣи прѣи бѣи на нмѣи дѣи
ѿ нѣи. ¹¹ ѿ тыи повѣдѣи ѿ крѣвнѣи агнѣи, ѿ словѣи
сѣвѣлѣстѣи іего. ѿ не вѣлѣи бышѣи дѣи своиѣи до сѣмрѣ-
тѣи. ¹² сѣи рѣи веселѣи сеи небѣи, ѿ жнѣицѣи на нѣи.
горѣи землѣи ѿ нѣи, іако сѣи дѣи дѣи кѣи вѣи нѣи
іако сѣи. іако мало вѣи нѣи. ¹³ ѿ тогѣи вѣи
змѣи іако нѣи зѣи быи на землѣи. ѿ прогнѣи вѣи сѣи
шѣи жнѣи. іако рѣи мѣи полѣи. ¹⁴ ѿ дѣи быи
женѣи, дѣи крѣи вѣи велѣи. да лѣи вѣи по-
сѣи вѣи мѣи своиѣи. іакоже прѣи пѣи сѣи вѣи, ѿ
полѣи вѣи, ѿ лѣи зѣи, ¹⁵ ѿ нѣи зѣи нѣи
сѣи своиѣи водѣи іако рѣи вѣи сѣи жѣи, да ѿи вѣи рѣи
пѣи. ¹⁶ ѿ помѣи землѣи жѣи, ѿ вѣи землѣи
сѣи своиѣи ѿи пожрѣи рѣи, іакоже нѣи зѣи нѣи сѣи
сѣи своиѣи. ¹⁷ ѿ рѣи гѣи сѣи зѣи на жѣи. ѿи бѣи
творѣи сѣи сѣи. сѣи дѣи. ¹ ѿ сѣи

Глава 13.

на пѣи мѣи. ѿи вѣи зѣи нѣи мѣи. іакоже сѣи
нѣи рѣи, іакоже глаи, зѣи на рѣи іако вѣи, іакоже
ѿи на глаи іако нѣи хѣи. ² ѿи нѣи зѣи вѣи
сѣи вѣи. ѿи пѣи рѣи, ѿи нѣи іако мѣи
жѣи. ѿи сѣи іако лѣи. ѿи дѣи зѣи
сѣи своиѣи, ѿи пѣи своиѣи, вѣи велѣи. ³ ѿи дѣи
нѣи глаи іако заколѣи вѣи сѣи. ѿи зѣи
сѣи іако сѣи. ѿи пои сѣи вѣи землѣи зѣи.
ѿи пои сѣи тои зѣи, іако дѣи быи вѣи
зѣи, ⁴ гѣи. кѣи пѣи зѣи, ѿи кѣи

⁹καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰καὶ ἤκουσα φωνὴν { ἐγένετο φωνὴ } μεγάλην { μεγάλη } ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν { λέγουσα } · ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹²διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, [οἱ] οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. ¹³Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά. ¹⁴καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφης ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ καὶ ἡνοίξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁸Καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. (13) ¹Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα[τα] βλασφημίας. ²καὶ τὸ θηρίον ὃ { τὸ ἀναβαῖνον } εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. Καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου ⁴καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ καὶ τίς δύναται

[illegible]

πολεμήσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα [καὶ] δύο. ⁶καὶ ἡνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, {οὐαὶ} οὗ {ῶν} οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. ¹⁰εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι {δεῖ} αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ¹¹Ὡδὲ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. ¹²Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἁρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹³καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹⁴καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ¹⁵καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. ¹⁶Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ [ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁷καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ {καὶ} ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν ¹⁸καὶ ἵνα μὴ τις δύνῃται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα {ἐπὶ τοῦ μετωποῦ αὐτοῦ} τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁹Ὡδὲ ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

Глава 14.

¹И вѣдѣхъ, и сѣ агньць стояше на горѣ внощѣхъ, и съ нимъ
 рѣ. тысоуць, нмоуцѣ нмѣ его. и нмѣ ѡца его напн-
 сано на чѣлѣхъ нхъ. ²и слышахъ гласъ съ небесе, ꙗко гласъ
 съ водъ много. и ꙗко гласъ грѣма велика. и гласъ нже слы-
 шахъ, ꙗко гоуслы гоудуцѣ. ³и поахоу пѣснь новоу
 прѣ прѣстолѡмъ, и прѣ четѣрмы животнымъ. и
 кѣ, и четѣрми старѣцн. и никтоже можаше разумѣти
 пѣснь. тыкмо, рѣ. тысоуць. нже нскоупленн
 быше ѡ земліе. ⁴сы соутъ нже съ женами не ѡскверни-
 шѣ себе. ѿнотѡ бо соутъ сѣн. хоужше въ сѣхъ агньцѣхъ,
 ꙗможе колнжо хѡднть. сы нскоупленны быше ѡ члѣвѣ-
 кѣ. и начетыкѣ боу и агньцоу. ⁵и въ оустѣхъ нхъ не ѡ-
 брѣте сѣ лѣстѣ. ꙗко бес порока соутъ. ⁶И вѣдѣхъ ннѣ
 аггль, лѣтающъ посрѣхъ небсн. и дръжещъ ѡулиѣ въ-
 уноіе. блговѣстнтн живѡущїимъ на землн. въ коіе-
 жо іезыцѣхъ н стрѣнахъ. и племенехъ и людехъ. ⁷гліе
 гласомъ величїемъ, оубоите сѣ бѣ, и дадите іемоу славоу.
 ꙗко прїнде чѣ соуда его. и поклоните сѣ сътворшомоу
 небо и землѡ. морѣ и источникѣ водныи. ⁸И ннѣ аггль
 въ слѣдъ его нде, гліе. паде ваѣуловъ великѣ, ѡ вѣ-
 нѣ и ѡрѡсты любодѣлннѣ своіего. напои и всѣ іезыкѣ.
⁹И нѣ третїи аггль въ сѣхъ его нде гліе гласомъ великимъ.
 нже поклонитъ се звѣрнн тѣлесн его. и прїимаетъ зна-
 меннѣ на чѣлѣ своіемъ, а не на роуцѣхъ своіен. ¹⁰тѣ нмать
 пнтн ѡ вннѣ ѡрѡстн бжїи. чѣана неразтворенѣ въ
 чашн гнѣва его. и боудетъ моученъ ѡгнїемъ и жопе-
 лѡмъ, прѣ агглы бжїи и прѣ агньцемъ. ¹¹и дымъ
 моученнѣ, въ вѣкѣхъ вѣкѡхъ вѣсхѡднть. не нмоутъ по-
 коѣ днѣ и нощѣ. поклоняюще сѣ звѣрнн тѣлесн его
 нже прїиметъ знаменнѣ тѣлеса его. ¹²зде іе трыпннѣ
 стѣхъ. ꙗко съблюдающеи заповѣдѣ бжїю, и въроу іс-
 хѡу вѣзрачуютъ сѣ. ¹³и слышахъ съ небесе гласъ глѡщъ мы.

(14)¹Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἄρνιον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

²καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³καὶ ᾄδουσιν [ὡς] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν, οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνιϊ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἄρνιϊ, ⁵καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος {δόλος}, ἄμωμοί εἰσιν. ⁶Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσει ἐπὶ τοὺς καθημένους {κατοικοῦντας} ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, ⁷λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. ⁸Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἡ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. ⁹Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου. ¹¹καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹²Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ {χαρῆσονται}. ¹³Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης {μοι}·

γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν. ¹⁴Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. ¹⁵καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ {οὐρανοῦ} κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. ¹⁷Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. ¹⁸καὶ ἄλλος ἄγγελος [ἐξῆλθεν] ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου [ὁ] ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξώθεν τῆς πόλεως καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

(15)¹Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. ²Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.

³καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἁρνίου λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν {αιώνων}· τίς οὐ μὴ φοβηθῇ {σε}, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσῖος {εἶ}, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἡξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου {κύριε}, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. ⁵Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶καὶ ἐξῆλθον

нѣѣ црѣкве, ꙗко а҃г҃ла ѿже нмѣаху, ꙗко нѣзвѣ ѡбелѣени въ
каменѣ ѹнѣсть ѿ свѣтъла. прѣпоиасани по прѣсемѣ пои-
си златѣ. 7 ѿ ієдинѣ ѡ ѹетирѣ животныхъ дасть седамы
а҃г҃ломѣ, ꙗко фнѣлѣи златѣхъ. ѿспальнѣ ѿрѣсты бѣ
живоуцаго въ вѣки вѣкомѣ. 8 ѿ напальнѣ сѣ црѣквѣ дѣ-
мѣ. ѡ славы бж҃нѣ ѿ ѡ снѣлы ієго. ѿ ннктоже смѣаше
вѣннѣи въ црѣковѣ, донѣдеже конѣаюѣ сѣ, ꙗко нѣзвѣ а҃г҃ла-
скихъ. 1 ѿ слышахъ ѡ небѣсѣ глѣсѣ глѣщѣ, кѣ седамы а҃г҃лаѣ.

Глава 16.

нѣдѣте ѿ нѣзлѣнтѣ, ꙗко фнѣлѣи ѿрѣсти бж҃нѣ на землѣ.
2 ѿ нѣдѣ а҃г҃ла прѣвѣи ѿ нѣзлѣи фнѣла своѣ на землѣ.
ѿ бѣ гноѣ злѣ ѿ люѣ, на ѡстоупнищѣхъ, нмѣуцихъ
знаменнѣ зѣвѣрннѣ, ѿ кланиаюцихъ сѣ тѣлесн ієго.
3 ѿ вторѣи а҃г҃ла нѣзлѣи фнѣла своѣ въ морѣ, ѿ бѣ крѣвѣ
ѿко ѡ мрѣвѣцѣ, ѿ всакаѣ дѣла ѡмрѣвѣ ѿже іє въ морѣ,
4 ѿ третѣи а҃г҃ла нѣзлѣи фнѣла своѣ на рѣкѣ ѿ нѣстоуны
водныѣ, ѿ выше крѣвѣ. 5 ѿ слышахъ а҃г҃ла вѣдамѣ
глѣщѣ, праведнѣ ієсн гнѣ, сѣ. ѿ прѣбываѣи, ѿ прѣобнѣ,
ѿ соудѣи твоѣ правѣи, ѿко снѣ соуднѣ ієсн. 6 ѿко крѣвѣ
сѣхъ прѣрѣкѣ нѣзлѣи. ѿ крѣвѣ нмѣ дѣ пнѣи, ѿ дѣннѣ
соудѣ. 7 ѿ слышахъ ѡлѣтарѣ глѣщѣ, ѿ гнѣ бж҃е вѣсѣдрѣ-
жителѣ, нѣстннѣи ѿ праведнѣи соудѣи твоѣ. 8 ѿ ѹетвѣрѣ-
тѣи а҃г҃ла нѣзлѣи фнѣла своѣ на снѣце. ѿ данѣ бѣ
іємоу ѡпалнѣи ѣлѣкѣи ѡгнѣмѣ. 9 ѿ нѣжеженѣи выше
ѣлѣцн варѣмѣи велнѣмѣ, ѿ хоулыше нмѣ бж҃нѣ.
нмѣуцаго ѡбладѣи на ѿзѣвахъ снѣхъ, ѿ не покаѣше
сѣ датн іємоу славоу. 10 ѿ петѣи а҃г҃ла нѣзлѣи фнѣла
своѣ на прѣстолаѣ зѣвѣрннѣ, ѿ бѣ црѣтво ієго ѡмраче-
но, ѿ жѣаху ѣзыкѣи своѣ ѡ болѣзнѣи, 11 ѿ хоулыше
бѣ небсѣаго, ѡ болѣзнѣи свѣхъ ѿ ѡ гноѣ, ѿ не пока-
ѣше сѣ ѡ дѣлаѣи свѣхъ. 12 ѿ шестѣи а҃г҃ла нѣзлѣи фнѣла
своѣ, на рѣкоу велнѣкоу ѿфратѣ ѿ нѣсѣеѣ вѣда ієи.
да ѡг҃готовнѣ сѣ поудѣи црѣмѣи, соудѣи нмѣ ѡ вѣстокѣи

οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι [οἱ] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ ἐνδεδυμένοι λίνον {λίθον} καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. ⁷καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁸καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

(16)¹Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ²Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος {ἄγγελος} καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. ³Καὶ ὁ δευτέρος {ἄγγελος} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. ⁴Καὶ ὁ τρίτος {ἄγγελος} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ⁶ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν καὶ αἷμα αὐτοῖς [δ]έδωκας πιεῖν, ἄξιοι εἰσιν. ⁷Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. ⁸Καὶ ὁ τέταρτος {ἄγγελος} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. ⁹καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. ¹⁰Καὶ ὁ πέμπτος {ἄγγελος} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. ¹²Καὶ ὁ ἕκτος {ἄγγελος} ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς

ἡλίου. ¹³Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ
 στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου
 πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι {ἐκπορευόμενα}· ¹⁴εἰσὶν
 γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς
 βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον
 τῆς ἡμέρας {ἐκείνης} τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.
¹⁵Ἴδου ἔρχομαι {ἔρχεται} ὡς κλέπτης, μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ
 τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν
 ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. ¹⁶Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν
 καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδών. ¹⁷Καὶ ὁ ἔβδομος {ἄγγελος}
 ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα, καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη
 ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν. ¹⁸καὶ ἐγένοντο
 ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος
 οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς τηλικούτος
 σεισμὸς οὕτως μέγας. ¹⁹καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία
 μέρη καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
 ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου
 τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. ²⁰καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν καὶ ὄρη οὐχ
 εὑρέθησαν. ²¹καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
 θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς
 σφόδρα. (17) Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς
 ἐπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὸ
 κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν,
²μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ἐμεθύσθησαν
 οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.
³καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. Καὶ εἶδον γυναῖκα
 καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον [τα] ὀνόματα βλασφημίας,
 ἔχων κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴{ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἐστὶν ἡ
 πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα τὴν βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς
 γῆς} καὶ ἡ γυνὴ ἣν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ
 κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα
 ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ
 ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς ⁵καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
 γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν
 πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶καὶ εἶδον

женоу пниѧноу крѣв'мн стѣхъ, ѡ крѣвнѡ мѣннѣ ѡбѣ.
 ѡ дывнхъ сѣ вндѣннѡ дѣвомъ велнѣмъ, ⁷ѡ рѣ мн ѡггль, по-
 уѣто сѣ днвншѡ ѡз тн рѣкоу таѡноу жѣнѡ ѡ звѣрѡ нѡсѣца-
 го ѡнѡмоуцаѡго, ²главѣ, ѡ десѣть роуѣ. ⁸звѣрѣ ѡгоже вн-
 дѣ, бѣ ѡ не бѣ. ѡмѡтѣ вѣзѣтѡ ѡ бѣзѣнѡ, ѡ вѣ пагоуѣоу
 нѣтѡ. ѡ ѡдѣветѣ сѣ жнвоуѣенѡ на землѡ, ѡмѡже нѡнапн-
 санѡ соуѣтѣ ѡмена вѣ кннѡгахъ жнвѡтѡнѣхъ, ѡ сложеннѡ
 вѣсѣго мырѡ. вѣдѣѣ звѣрѣ ѡко бѣ ѡ не бѣ, ѡ прѣдѣстѡ.
⁹зѡѣ оуѣмѣ нѡмѣѡ прѣмоуѡдрѡстѣ. Сѣдѡмъ главѣ. ²роуѣ ѡѣ,
 нѡдеже жѣна сѣдѡтѣ на ннѣхъ, ¹⁰ѡ цѣрѣ сѣдѡмъ ѡѣ. пѣтѣ нѣхъ
 пѡло ѡѣ, ѡ ѡдѡнѣ ѡѣ, ѡ дѣроуѣгѡ не оуѣпрншѡлѣ ѡѣ. ѡ ѡѣѡ прѡн-
 дѣтѣ мѡло ѡмоу ѡѣ прѣбѡтѡ. ¹¹ѡ звѣрѣ вѡвѣ ѡ не бѣ. ѡ
 тѣ ѡсѡнѡ ѡѣ, ѡ вѣ пагоуѣоу нѡдѣтѣ. ¹²ѡ десѣтѣ роуѣ ѡже вн-
 дѣ, ¹цѣрѣ ѡѣ, ѡже цѣтѡѡ не оуѣпрнѣѡн соуѣтѣ. нѣ ѡбѡл-
 стѣ ѡко цѣтѡнѣ ѡдѡнѣ ѡѡ прѡнѡмоуѣ сѣ звѣрѣмѣ. ¹³сѡ
 ѡдѡнѡу воѡлѡ ѡмоуѣ ѡ сѡлоу. ѡ вѡлѡстѣ своѡ звѣрѣвн
 дѡѡтѣ. ¹⁴сѡ сѣ ѡгнѡцѣмъ бѣрѡнѣ сѣтворѣтѣ. ѡ ѡгнѡцѣ по-
 вѣдѡнѣ ѡѣ. ѡко гѣ гѡдѣсѣтѡуѡцнѡмъ ѡѣ, ѡ цѣрѣ цѣтѡуѡ-
 цнѡмѣ. соуѣшѡ сѣ ннѡмѣ ѡзѣврѡннѡн ѡ вѣрѡнѡн. ¹⁵ѡ гѡлѡ
 мѡ, вѡдѡ ѡже ѡсѡ вѡдѡлѡ ѡдеже ѡбѡдѣнѡ сѣдѡнѣ.
 ѡѡѣ на рѡдѡ соуѣтѣ. ѡ племенѡ ѡ ѡзѡцѡ. ¹⁶н. ¹роуѣ ѡже
 вндѣ, ѡ звѣрѣ. сѡ ѡбѡдѣнѡу вѣзѡнѡвндѣтѡ ѡмоуѣ.
 ѡ запоуѣсѣвшѡуѡ тѡрѣтѣ ѡ нагоуѣ, ѡ пѡлѣтѣ ѡѣ сѡдѣтѣ.
 ѡ самѡу сѣжегоуѣтѣ ѡгнѡмѣ. ¹⁷бѣ бѡ дѡ вѣ сѣѡца нѣхъ сѣтво-
 рѡтѡ воѡлѡ ѡѣ. ѡ сѣтворѡтѡ ѡдѡнѡу воѡлѡ, ѡ дѡтѡ цѣтѡ
 звѣрѡ, дѡнѡдеже сѡнѡѡѡтѣ сѣ слѡвѣса бѣжѡнѡ. ¹⁸ѡ жѣна ѡже
 вндѣ гѡдѡ ѡѣ велнѣнѡ, ѡже ѡмѡтѣ цѣтѡ на цѣрѣ зѣмѡлѡ-
 ннѡмѣ. ¹⁹ѡ по снѣхъ вндѣхъ ѡногѡ ѡггль сѣхѡдѣѣѡ сѣ не-

Глава 18.

бѣн ѡмоуѣѡ ѡбѡлѡстѣ велнѡ, ѡ зѣмѡлѡ прѡсѡвѣтѣ сѣ ѡ
 слѡвѡ ѡѣ. ²ѡ вѣзѡуѣн гѡлѡсѡмъ велнѡмъ гѡлѣ, пѡдѣ вѡ-
 вѡлѡнѣ велнѣнѡ н бѣ жѡлѡцѣ дѣмонѡмѣ, ѡ хѣрѡнѡн-
 цѣ всѡкомоу дѡхѡу нечнѡстѡу, ѡ всѣмъ пѣнѡцѡмѣ нечнѡстѡ

τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. Ἔκαι εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸Τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει, καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται. ⁹Ὥδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθεται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· ¹⁰οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μέναι. ¹¹καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹²Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. ¹⁴οὗτοι μετὰ τοῦ ἄρνιου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἄρνιον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες οὗ ἡ πόρνη κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. ¹⁶καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. ¹⁷ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι τελεσθῆσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. (18)¹Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ²καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ {μεγάλῃ} φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου

[καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου] καὶ μεμισημένου, ³ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε, ⁵ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶Ἀπόδοτε αὐτῇ ὥς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν {ὑμῖν} καὶ διπλώσατε τὰ διπλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς, ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν, ⁷ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμι καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. ⁸διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. ⁹Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες {αὐτῆς} διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. ¹¹Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι ¹²γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου {λίθου} τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, ¹³καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. ¹⁴καὶ ἡ ὥρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς {σου} ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὕρησουσιν. ¹⁵Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες ¹⁶λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη {Βαβυλὼν}, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν

καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη [ἐν] χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ, ¹⁷ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον {πλοίων} πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¹⁹καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. ²⁰Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. ²¹Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλινον μέγαν καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. ²²καὶ φωνὴ κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ²³καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, ²⁴καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

(19) ¹Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ²ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην {πόλιν} τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³Καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ

сѣдѣиomoу на прѣстола глѣюще ѿмнѣ, ѿлѣѣѣѣѣ, ⁵и гласѣ
 ѿ прѣстола ѿзыде глѣ. понте гвн нашемоу всн рабы іего.
 и боиѣиѣ се іего, малы и велици. ⁶и слышахѣ гласѣ нарѣда
 многа, и іако гласѣ вода многа, и іако гласѣ грома крѣпка
 глѣюще, ѿлѣѣѣѣѣ. іако выцрѣ се гѣ бѣ всѣдѣржнтелѣ. ⁷раимѣ се
 и веселимѣ се, и дадимѣ славоу іемоу. іако прѣидоше брацѣ
 агньи. и жена іего оуготовала іе себѣ. ⁸и дано бѣ еѣ да
 ѿблѣует се въ вѣссонѣ свѣтъ и ѣнѣ. вѣссонѣ бѣ ѿпра-
 вданнѣ стѣиѣхѣ соутѣ. ⁹и рѣ мы напѣиѣ. блѣженн звѣни
 на вѣроу брака агньи. и глѣ ми сѣ слѣвеса бжнѣ ѣстниѣ
 соутѣ. ¹⁰и пѣдѣ прѣ нѣгама іего, поклоннѣ се іемоу. и глѣ
 ми, вѣнѣ клеверѣтѣ ты іесѣмѣ ѡзѣ, и брѣтъ твоѣ, имѣ-
 цѣимѣ свѣтѣлѣство ісовѣ, бѣу поклонн се. и бѣ свѣннѣ
 ісовѣ іе, дѣхѣ прѣруѣствѣиѣ. ¹¹и вѣдѣхѣ неѣ ѿверѣтѣ, и се
 кѣнѣ бѣлѣ, и сѣдѣи на нѣмѣ нарѣцаіѣмыи, вѣрѣниѣ
 и ѣстниѣниѣ, въ правдоу соуднѣ, и брѣны творнѣ.
¹²ѿн же іего іако пламенѣ горѣиѣ и на глѣвѣ іего вѣ-
 нѣиѣ мнози. имѣ имѣ напѣсано, іегоже ниѣтоже вѣ-
 стѣ, тѣкмѣ тѣ. ¹³и ѿблѣуѣнѣ въ рызи ѿурѣвлѣнѣиѣ крѣвию,
 и нарѣцаіѣ се имѣ іего, слѣво бжнѣ. ¹⁴и воіѣнѣствѣ неѣснѣиѣ,
 ідѣхѣ въ сѣѣ іего на коннѣхѣ бѣлѣхѣ. ѿблѣуѣнѣ въ вѣ-
 ссонѣ бѣлѣ и ѣнѣ. ¹⁵и ѣзѣ оустѣ іего ѣзыде ѿроужнѣ ѿстро.
 да тѣмѣ ѣзѣиѣтѣ іѣзыкиѣ. и тѣ оупасѣтѣ іе жѣзломѣ
 желѣзномѣ. и тѣ ѣсперѣтѣ тоѣнѣ ѣрѣстн гнѣѣ бжѣ.
 всѣдѣржнтелѣ. ¹⁶имѣше же на рнзѣ и на бѣдрѣ своѣиѣ
 имѣ напѣсано, црѣ црѣмѣ и гѣ гдѣствоуѣциѣмѣ. ¹⁷и вѣдѣѣ
 іѣдннѣ ѡггѣлѣ стоіѣиѣ на сѣиѣиѣ. и възоупѣ глѣсомѣ вели-
 кѣмѣ, кѣ всѣмѣ птѣиѣмѣ парѣиѣиѣмѣ посѣѣ неѣсы глѣ.
 прѣиѣте сѣберѣте се на вѣерѣу великоу бжнѣ, ¹⁸да сѣнѣсте
 плѣтъ црѣ, и мѣнѣлѣ крѣпкѣиѣхѣ. и плѣтн кѣнѣскѣиѣ,
 и сѣдѣиѣиѣхѣ на нѣхѣ. и плѣтн всѣхѣ, свѣодоѣиѣхѣ же, и
 рабѣ. малыѣ же и великѣхѣ. ¹⁹и вѣдѣхѣ звѣрѣ, и црѣ

τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλληλουϊά. ⁵Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ [καὶ] οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν λεγόντων· ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς [ἡμῶν] ὁ παντοκράτωρ.

⁷χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν καὶ δώσωμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτὴν ⁸καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλῃται βύσσινον λαμπρὸν καθαρὸν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. ⁹Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.

¹⁰καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα μή· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. ¹¹Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτόν [καλούμενος] πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹²οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ [ὡς] φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴Καὶ τὰ στρατεύματα [τὰ] ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ’ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρὸν.

¹⁵καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος, ¹⁶καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. ¹⁷Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἔκραζεν [ἐν] φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ ¹⁸ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. ¹⁹Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς

земельниѣ ѿ воѣ ѿхъ събранн, сътворити бранѣ съ сѣде-
цѣмъ на кѡнѣ ѿ съ воѣ ѿго. ²⁰ѿше зѣврь, ѿ съ ннмъ лѣ-
жѣнаго прѣрѣ, ѿже творѣше знаменнѣ прѣдъ ннмъ. ѿмы-
же прѣлѣсты прїемѣше знаменнѣ зѣврѣннѣ, ѿ поклѣ-
нѣнѣе се тѣлесн ѿго. жнѣ вѣрѣжена быстѣ ѡба въ
ѿзерѣ ѡгнѣно, гѣрѣеи жѡпелѣмъ. ²¹ѿ прѣтѣн ѡбѣнн
выше ѡроужниѣмъ, сѣдецаго на конѣ, ѿзышѣннѣ ѿ
ѡустѣ ѿго. ѿ все птнѣ насытнше се ѡ пѣтн ѿ. **ѿ ѿдѣхъ**
Глава 20.

ѿгѣлѣ сѣдецѣ съ небѣсн, ѿмѡщѣ клѡуѣ вѣжнѣ. ѿ желѣ-
зѣно ѡже въ роукоу ѿго, ²ѿ кѣтѣ змынѣ, змынѣ дрѣвнѣго.
ѿже ѿ дѣволѣ ѿ сѣтонѣ. ѿ свежа ѿ тысѡщѣмъ лѣтѣ, ³ѿ вѣрѣ-
же ѿ вѣжнѣ ѿ зѣтѣрѣн. ѿ запѣчѣтѣ ѿ ннмъ. да ѿ прѣ-
лѣстытѣ к ѣмѡу ѿзыкѣ, дѡнѣже сконѣѣтѣ се тысѡ-
щѣ лѣтѣ. ѿ по снхъ пѣѣѣтѣ ѿмѡу ѡрѣшенѣу быти
мало лѣтѣ. ⁴ѿ ѿдѣхъ прѣстѡлы, ѿ сѣдецѣе на ннхъ,
ѿ сѡдѣ дѣнѣ бы ннмъ. ѿ дѣше ѡбѣннѣныхъ словѣсѣ рѣдн
бжнѣ. ѿ сѣтѣлѣства ѿсѣѣ, ѿже не поклоннше се
зѣврѣннѣ тѣлесн ѿго. ѿ не прїѣше знаменнѣ на ѣ-
лѣхъ свѡхъ ѿ на роуцѣ своѣѣ. ѿ жнше ѿ цѣтѣовашѣ съ хѣмъ
ѣдѣ, лѣтѣ. ⁵ѿ прѣтѣн мѣтѣнѣ не жнѣнѣ выше, дѡнѣже
сконѣѣтѣ се тысѡщѣ лѣтѣ. сѣ ѿ вѣскѣсеннѣ прѣвоѣ.
⁶бѣжѣнѣ ѿже ѿмѣтѣ ѣсѣтѣ въ вѣскѣшеннѣ прѣѣѣмъ. на
ннхъ сѣмѣтѣ вторѣѣ не ѿмѣтѣ власты. нѣ боуѣтѣ ѿѣрѣѣ
боу ѿсѣѣ. ѿ вѣцѣтѣ сѣ съ ннмъ тысѡщѣмъ лѣтѣ. ⁷ѿ ѿѣдѣ скон-
ѣѣтѣ сѣ тысѡщѣ лѣтѣ. рѣжѣшенѣ боуѣтѣ сѣтонѣ ѡ тѣ-
мннѣ своѣѣ, ⁸ѿ ѿзѣдѣтѣ прѣлѣстнѣнѣ ѿзыкѣ сѣѣѣ
ѡ ѣтырѣхъ ѡгѣлѣ землѣ. гѣгѣ, ѿ магѣгѣ, на бранѣ
събрѣтнѣ ѿ велнѣѣ. ѿхѣѣ ѣнѣсѣ ѣко пѣсѣѣ морѣскѣнѣ
⁹ѿ вѣзѣдѣтѣ на шнѣтѣ землѣ. ѿ ѡбѣдѣтѣ стѣнѣ сѣтѣнѣ
ѿ гѣдѣ вѣзѣѣннѣ, ѿ сѣнѣдѣтѣ ѡгнѣ ѡ бѣ съ небѣсн,
ѿ поѣѣтѣ ѿ. ¹⁰ѿ дѣволѣ лѣстѣнѣ, вѣврѣжѣнѣ бы въ ѿзерѣ
ѡгнѣноѣ ѿ жѡпелѣноѣ. ѿдѣже зѣврь ѿ лѣжнѣнѣ прѣрѣ

τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐν θείῳ. ²¹καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν. (20)¹Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ²καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς {ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην}, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη ³καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. ⁴Καὶ εἶδον θρόνους καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν. καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. ⁵οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν {ἀνέζησαν} ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δευτέρος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ [τὰ] χίλια ἔτη. ⁷Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ ⁸καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην, καὶ κατέβη πῦρ {ἀπὸ τοῦ θεοῦ} ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,

моу҃ченн боу҃тъ днѣ и ноцѣ. въ вѣкы вѣкоу҃. ¹¹И вндѣхѣ прѣ-
стола҃ велнкѣ бѣлаѣ, и сѣдеца҃го на немѣ. іемоу҃же ѿ ли-
ца іего бѣжа земаля҃ и небо. и мѣсто не ѡбрѣте се имѣ.
¹²И вндѣхѣ мр҃твыцѣ, малыіе и великыіе, стоіюще прѣ прѣ-
стола҃мъ. и кннгы҃ разгноуше сѣ, иже соутѣ жнвѣотныіе.
и кннгы҃, рѣ, ѡврьзоше сѣ. и соудѣ приіеше мр҃твыи ѿ пи-
сан҃ныхъ кннгѣ по дѣла҃мъ нхъ. ¹³И дѣ морѣ мр҃твыиіе
иже въ немѣ. и сьмрьтѣ и ады҃ даше мр҃твыцѣ своіе. и соу҃
приіеше къ҃о по дѣла҃мъ своімъ. ¹⁴И сьмрьтѣ и ады҃ вѣврь-
жена быста въ іезеро ѡгньноіе гореюще. сѣ іе сьмрьтѣ вто-
раіа. ¹⁵И нже сѣ не ѡбрѣте въ кнѣгахъ жнвотныхъ на-
писанѣ. вѣврьжень бы въ іезеро ѡгньноіе. и вндѣхѣ нбо

Глава 21.

ново, и земалю҃ новоу҃. нбо прѣвоіе, и земаля҃ прѣваіа прѣ-
идоше. и море не боудетѣ к томоу҃. ²И гра҃ вндѣхѣ стѣи
іерлнмѣ. съходещи съ небѣсѣ ѿ бѣ. оукрашенѣ іакоже
невѣста оукрашенѣ моужоу҃ своіемоу҃. ³И слышахѣ гл҃съ
велнкѣ съ небѣсѣ гл҃юци мы. сѣ скыннѣ бжнѣ съ ѡбкы.
и вселнт сѣ с нмнѣ, и ты лѣіе іего боу҃тъ. и самъ бѣ съ
нмнѣ, бѣ боудетѣ нмѣ. ⁴и ѡнметѣ всакоу҃ слъзоу҃ ѿ
ѡню҃ іхъ. и сьмрьтѣ не боудетѣ к томоу҃, ни плача
ни болѣзніи не боудетѣ к томоу҃. прѣваіа прѣидоу҃.
⁵и рѣ мнѣ сѣдеи на прѣстола҃хъ. сѣ новѣа твороу҃ вѣа. и рѣ
мн напнши іако сн слѡвеса вѣрна и істинна соутѣ.
⁶и рѣ мн азы҃ іесмѣ, алфа. и ѡ. начетыкѣ, и конѣцѣ. и же-
жоу҃щемоу҃ дамы҃ ѿ воды жнвотныіе тоу҃ниіе. ⁷побѣжа-
іен насладнт се. и боу҃ іемоу҃ ѡцѣ. и тѣ боудет мн снѣ.
⁸страшнѣмъ и невѣрнымъ, и сквернымъ оубнѣца, и
блѡу҃ творещимъ. и долѡслоужнтеліемъ, и вѣмъ
льжнвымъ, чѣсть нмѣ въ іезерѣ горецимъ ѡгнемъ,
и жоупела҃мъ, іеже іе сьмрьтѣ втораіа. ⁹и прїидѣ іедн-
нѣ ѿ седмїи ал҃гль, нмоу҃щнхъ, з. фѣаль. и спальне-
ны, з. іазвѣ послѣдннхъ. и послѣдова съ мною҃ гл҃іе.

καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹¹Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹²καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ βιβλία ἠνοιχθήσαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς, καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (21) ¹Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ²καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου {οὐρανοῦ} λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσκει μετ’ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ’ αὐτῶν ἔσται [αὐτῶν θεός], ⁴καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, [ὅτι] τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. ⁵Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα καὶ λέγει {μοι}· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. ⁶καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ [εἰμι] τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. ⁹Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων καὶ ἐλάλησεν μετ’ ἐμοῦ λέγων·

грѣдн да покажѹ тн невѣстоу агньюу женоу. ¹⁰н възвѣ ме
 дхѹмѣ на горѹ вѣсоу. н покажа мн грѣ вѣанкыи, стѣ
 їерлѣмѣ, ннзхѹдецѣ съ неѣсн ѿ бѣ, ¹¹нмѹщѣ слѣвоу
 бжнѹ. н свѣтна'ннкѣ їего пѣв'нѣ каменнѹ драгомоу.
 ѡко аспїдѣскѣ лѣдѣнїи. ¹²нмѣ стѣны вѣсокыи. н нмѣ
 щѣ вѣ, вѣ. н на вратѣхѣ, вѣ аггѣлѣ. н нменѣ напнсана,
 ѡже соутѣ нменѣ, вѣ. колѣнома снѣвѣ їерлѣмѣ. ¹³ѿ вѣ-
 стока вѣ троїѣ. н ѿ сѣверѣ вѣ троїѣ. н ѿ нѹга вѣ троїѣ.
 н ѿ запада вѣ троїѣ. ¹⁴н стѣны градоу нмѹще ѿснова-
 нїи, вѣ. н на ныхѣ нменѣ. вѣ. ѿѣѣма на десетѣ апло-
 ма агньнма, ¹⁵н глїен съ мною, нмѣѡше мѣроу, трѣ-
 стѣ златѹ, да нзмѣрнтѣ грѣдѣ. н вѣ. н стѣны їего.
¹⁶н грѣдѣ на чѣтырѣ оуглы стоїѡшѣ. н дългота їего їѣанка
 н шнротѣ. н нзмѣрн грѣ трѣстыю, на стадїи, вѣ. тѣ-
 соущѣ. дълготѣ н шнротѣ н высота їего, рѣвна їѣ. ¹⁷н ра-
 змѣрн стѣны їего вѣ, рѣдѣ. лѣктннѣ. вѣ мѣроу ѿлѣвѣ-
 скоу. їеже їѣ апѣльскѣ. ¹⁸н вѣ сѣзданыїѣ стѣны їего, нѣспѣ.
 н градѣ златѣ ѹнсто, пѣвнѣ стѣклоу ѹнстоу. ¹⁹н ѿснѣванїѣ
 стѣнѣ градоу. всѣцѣмѣ драгыиѣмѣ каменнїѣмѣ оукраше-
 нѣ. ѿснѣванїѣ прѣвоїѣ аспїи. вѣторѣїѣ сѣм'фнрѣ. третїѣ,
 антѣраѣ. чѣтвертїѣ, змѣраѣ. ²⁰ѣ, сѣрднѣнѣ. ѣ, пан'зї-
 ѣнѣ. зѣ, хрїсолнтѣ. н. варнлнѣнѣ. ѣ, пан'знѣнѣ.
 тѣ, златѣзелѣноїѣ, дѣ, нѣкѣнтѣ. вѣ, ѡметнѣ. ²¹н на
 двоїхѣ на десетѣ вратѣхѣ, вѣ. бѣсерѣ. дѣ їѣдннѣ каѣ-
 жо вратѣ боутѣ, ѿ їѣдннѣго бѣсерѣ. прнклѣдомѣ нсты-
 ны вѣшнѣаго грѣ. ²²н црѣкѣ не вѣдѣхѣ вѣ нїѣмѣ. гѣ бѣ
 бѣ вѣсѣдрѣжнтѣлѣ, црѣкѣ вѣ їѣмоу їѣ агньцѣ. ²³н грѣ тѣ не трѣ-
 бѣѡшѣ сѣнцѣ нн лѣуны, да свѣтетѣ вѣ нїѣмѣ. сѣ бѣ
 бжнѣ прѣсѣвѣтїи, н свѣтна'ннкѣ їѣмоу, агньцѣ. ²⁴пѣн-
 доутѣ їѣзыцн вѣ свѣтѣ їѣго. н црнїѣ землѣсцїи прннесѣ
 слѣвоу н ѹстѣ вѣ нѣ. ²⁵н вѣрѣа їѣго не нмоутѣ зѣтворнтн сѣ
 дѣнѣ н нѣщѣ, нѣщн бѣ не боудѣтѣ. ²⁶прннесѣутѣ слѣвоу

δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου.

¹⁰καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν {μεγάλην καὶ} ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ¹¹ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι.

¹²ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν [τὰ ὀνόματα] τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ· ¹³ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. ¹⁴καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. ¹⁵Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ¹⁶καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον [καὶ] τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾷ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων, τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. ¹⁷καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. ¹⁸καὶ {ἦν} ἡ ἐνδύμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἰάσπιδι καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὕαλω καθαρῷ. ¹⁹οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰάσπιδι, ὁ δεῦτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, ²⁰ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος, ²¹καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου. {Ἐν παράδειγμα τὴν ἀκρίβειαν τῶν τῆς ἁνῶ πόλεως} καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διανγῆς. ²²Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστὶν καὶ τὸ ἀρνίον. ²³καὶ ἡ πόλις οὐ χρειάν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. ²⁴καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν {καὶ τιμὴν /τῶν ἐθνῶν} εἰς αὐτήν, ²⁵καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, ²⁶καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν

и ѹСТЬ ІЗЪЫКОМЪ ВЪ НЬ. ²⁷и не ѿмать вѣнѣти въ нѣ вса-
къ скверныи, и творѣи мръзость и лъжѹ. нѣ тѣкмо
написаныи въ кнѣгахъ животныхъ. ¹и показа ми

Глава 22.

рѣкоу вѣды живы. и свѣтло іако ледъ, ісхѣдѣще ѿ прѣ-
стола бжїа агньѹ. ²и посѣѣ стѣгнѣ іего рѣцѣ двѣ.
ѡбѣ полы же рѣкоу дрѣво животное. творещеіе. бї,
плѣвѣ. на мѣцѣ конѣхъ вѣдѣіе. плѣдъ своі. и лы-
ственіе дрѣва того въ ісцѣленніе іезыкѹмъ. ³и вса-
коіе смръти не боудетъ къ томоу. и прѣстола бжїи
агньѹ въ нѣмъ іестъ, и рабы іего слоужетъ іемоу.
⁴и вндѣхъ лицѣ іего, и имѣ іего, на лицехъ нхъ. ⁵и
нощѣ тамо нѣстѣ. и не трѣбѹють свѣта слнчнѣ.
іако ісхѣ гѣ ѡсвѣщаіеіе іе, и цѣтѹють съ ннѣ
въ вѣкы. ⁶и рѣ ми сѣ словеса істинна и вѣрна. гѣ бѣ,
дхъ прѣрѹскыи, посла аггѣла своіего. показати
рабѹмъ своімъ іаже хѣтетъ быти въскорѣ. ⁷сѣ прѣ-
ндетъ въскорѣ, глѣтѣ гѣ. блженѣ съблюдаіеіе сло-
веса сѣ прѣрѹскаѣ, и кнѣгѣ снхъ. ⁸и азъ ѿѡднѣ, слы-
шахъ и вндѣхъ сѣ. и падохъ поклонити сѣ прѣѣ нога-
мѣ аггѣлоу, показавшѹ ми сѣ всѣ. ⁹и рѣ ми, небрѣзи,
іако клеветѣ ти іесмы. и братъ твоі, и прѣркѹмъ.
и съблюдаѹщнѣ словеса сѣ прѣрѹскаѣ, и кнѣгѣ
снхъ. боу поклони сѣ. ¹⁰и рѣ ми, напиши словеса прѣро-
ѹскаѣ, и кнѣгѣ снхъ. и бѹ вѣмѣ блнзъ іе. ¹¹и непра-
ведныи, не ѡправдаѹтъ се к томоу. и скверныи
не ѡчнстѣт сѣ к томоу. и праведныи, іако фннн-
дѣ процвѣтетъ. и стѣ, стѣ іестъ к томоу. ¹²сѣ прѣндѹ
въскорѣ. и мѣѣ съ мною. вѣдѣти комуѣ по
дѣлѹмъ іего. ¹³а зѣ іесмы прѣвѣи и послѣдныи
наѹетѣкѣ, и конѣцѣ. ¹⁴блженіи ѡчнстѣнѣше рнзы
своіе. да боудетъ власть нхъ на дрѣвѣ животныхъ
и врати вѣндоутъ въ градъ стѣи небныи іерлѣмъ.

καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. ²⁷καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ [ὁ] ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου.

(22)¹Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου. ²ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδίδουν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. ³καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ ⁴καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι {ἐκεῖ} καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁶Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ⁸Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύνοντός μοι ταῦτα. ⁹καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

¹⁰Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ¹²Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. ¹³ἐγὼ {εἰμι} τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ¹⁴Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

¹⁵Нъ въ тѣхъ градѣхъ не вѣнчающе
 грѣшныи, ни чаро-
 дѣи, ни любоудѣице.
 ни оубыице, ни идола-
 служебныи. ни вса-
 къ любудѣи и лжи-
 выи. не вѣнчающе,
 въ градѣхъ тѣхъ. ¹⁶Азъ иже
 послахъ аггала съб-

тельствовати сѣ вамъ въ црквахъ. азъ есмь корень
 и пакыи племѣ даровавъ, и словѣ. и звѣзда зѡотрь-
 наѣ. и свѣтила, ¹⁷и дѣла. и не вѣста. и слышеи,
 да грѣтъ. глїи, грѣтъ. жежеи да грѣтъ къ мнѣ.
 хотєи, да прїиметь вѣдоуи живѣтнѣи тоуни. ¹⁸свѣтел'-
 ствоюю азъ иудѣи словеса прѣрѣскаѣ въ кнїгахъ сїи.
 аще кто прїаѡжитъ сѣ къ нмѣ, прїаѡжитъ сѣ иеи

бѣ. ѡ напнсании
 же кнїгѣхъ ¹⁹аще
 кто ѡставлїетъ
 сло прѣрѣскои, и кнѣ-
 гѣхъ. ѡставитъ
 и бѣ чєсть нѣхъ, и ѡ
 дрѣвѣхъ живѣт'наго
 и ѡ градѣхъ своєго ст҃го.

напнсаныи въ
 кнїгы сїи. ²⁰глїетъ съб-

тельствовиѣ ѡ снѣхъ. єи прїидѣ
 въскорѣ. аминь. грєдѣи г҃и іс҃хе. ²¹бла-
 годѣтъ г҃а нашегѣ іс҃ха. съ всѣмн ст҃ымъ
 и ннѣ и прїснѣ и въ вѣкы вѣкѣмъ аминь ✠

¹⁵ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. ¹⁶Εγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.

¹⁷Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. ¹⁸Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς {ἐπτὰ} πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, ¹⁹καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ²⁰Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ {Χριστέ}. ²¹Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ {Χριστοῦ} μετὰ πάντων {ἀγίων}.

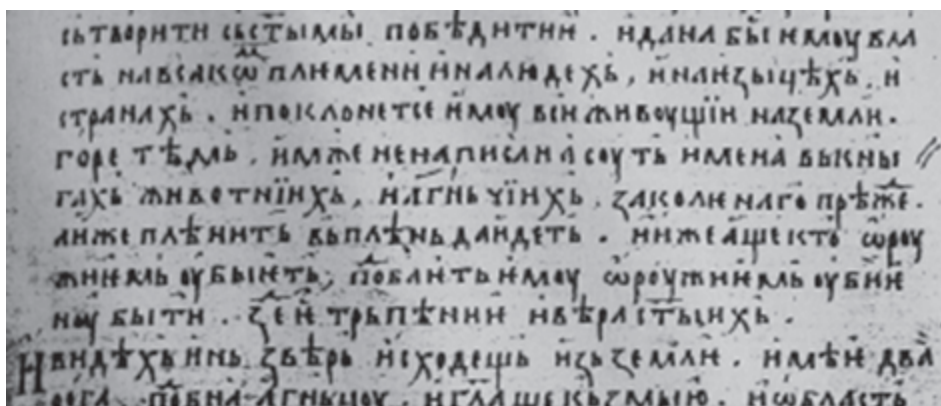
ТЕКСТОЛОГИЧНИ НАБЛЮДЕНИЯ

В текста на НМ474 се съдържат 119 гръцки лексеми, които славянският книжовник е оставил без превод, както и една латинска дума – олтаръ, част от утвърдената църковна терминология (в превод на θυσιαστήριον). Тези лексеми са различни по тип реалии, лични имена, географски обекти, които са с домашен или с еврейски, със семитски, с арамейски произход, с латински или с галски, както и с неизвестен такъв. Лексикалното представяне на *Книга Откровение* ще бъде обект на друго изследване. За целите на това издание и за да се очертаят индивидуалните особености на НМ474 сред останалите преписи на книгата, е предпочетена съпоставката на славянския текст с възможния негов гръцки образец. Това е направено по два начина: първо, като се отчитат гръцките лексеми, които са без съответствие в славянския превод; второ – чрез анализ на славянските лексеми, които не присъстват в гръцкия образец. Трябва да се направи и уговорката, че съпоставката се извършва на базата на съществуващите печатни критически издания на гръцкия новозаветен текст, а не на предполагаем реален текстови образец, стоял в ръцете на славянските книжовници, вероятно достигнал и до сръбския писач на НМ474. Това отчетливо проличава в част от примерите, привлечени към анализа.

За текстовата съпоставка са използвани 28-ото издание на Новия завет на гръцки език, дело на Еберхард Нестле и Курт Аланд, както и изданието на гръцката тълковна версия на книгата, изготвено от Йозеф Шмид (Nestle, Aland 2012: 735–789; Schmid 1955). Вzeti са предвид всички гръцки различия, които авторите поместват в критическите апарати към подготовките от тях изследвания.

ГРЪЦКИ ЛЕКСЕМИ БЕЗ СЪОТВЕТСТВИЕ В СЛАВЯНСКИЯ ПРЕВОД

При анализа на характерните особености на славянския текст с оглед на неговия гръцки образец се наблюдават места, в които отделни думи или изрази от гръцкия текст на книгата остават без превод. Емблематичен пример за текстовата версия на НМ474 е например пропускът на цял стих – Глава 13:9: „Който има ухо, нека чуе“ (за Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκούσάτω), или пък коментираният вече пример в Глава 20:12: „отвори се книги; отвори се и друга книга – книгата на живота; и съдени бяха мъртвите по записаното в книгите, според делата си“.

Глава 13:7–10, НМ474, л. 373r

Доколкото може да се съди, при съставянето на НМ474 сръбският писач не е използвал паралелно и гръцки първообраз, и съответно тези непреведени места се оказват важен показател както за индивидуалната версия на този препис, така и за цялостната история на славянския превод на книгата. След направените текстологични наблюдения от текста са изведени 83 подобни примера, които за прегледност условно са разделени на пет групи (не бива да се забравя, че посочените примери неведнъж излизат от наложени-те рамки). Те са: индивидуални четения в НМ474 (33, или 40%); четения, които сближават НМ474 с ранната тълковна редакция на книгата (32, или 39%); четения, които сближават НМ474 с други южнославянски редакции (12, или 14%); четения, които сближават НМ474 с атонската редакция на текста (1, или 1%); четения, които сближават НМ474 с всички останали редакции на текста (5, или 6%). Изведените и систематизирани по този начин текстови показатели много ясно очертават индивидуалния характер на този препис и ясната му обвързаност с първоначалния тълковен препис на книгата.

I. Индивидуални четения в НМ474:

✠ 1:12: н вндѣхъ .ѣ. свѣтна'ннкъ — καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπὶ τὰ λυχνίας χρυσᾶς. В НМ474 липсва славянски текст за ἐπιστρέψας и за χρυσᾶς. В по-старите преписи се чете ѡбращѣ сѧ вндѣхъ .ѣ. свѣтна'ннкъ злѧхъ горѧщѣ (N1, Nv, F15), като за горѧщѣ не се открива разночетене в гръцкия образец и в публикувания критически апарат към него. В останалите редакции на текста стои очакваното н ѡбращѣ сѧ вндѣхъ .ѣ. свѣтна'ннкъ златѣ (MSOC43, Č, Pl46, O).

ⲫ 1:13: ⲡⲃⲃⲃⲃⲃ, ⲥⲏⲟⲩ γλⲃⲃⲩⲟ – καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου. Целият израз καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν остава без славянски еквивалент само в НМ474, в останалите редакции се чете н посрѣ .З. свѣтлынкѣ подобенъ снѡγ γλѣγю (по T119).

ⲫ 2:3: н трѣпѣннѣ нмашн нменн моего ραδн – καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου. Преводът на гръцката аористна форма ἐβάστασας е пропуснат само в НМ474, лексемата се предава с понеслъ ꙗсн (N1, Нv, Ć), трѣпн (MSOC43) и с трѣпѣнѣ нмашн (O), срв. н трѣпѣннѣ нмашн. н понеслъ ꙗсн за нма мое (по N1)⁷².

ⲫ 2:21: н да̇ ꙗсн вѣѣме покаатн се – καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ. Гръцкият съюз ἵνα се пропуска само в НМ474, където глаголната форма μετανοήσῃ се предава с инфинитив, докато в останалите редакции преводът е да покаѣтъ сѧ (по N1), с изключение на MSOC43, където се чете ꙗко да покает сѧ.

ⲫ 3:17: н не вѣсн ꙗко ѡкаанъ ꙗсн н лышенъ н ѡубогъ н нагъ – καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. Тук при обръщението към ангела на Ладикийската църква без превод остава τυφλός. В останалите преписи се чете не вѣсн лн ꙗ тѣ ꙗсн ѡкаанъ. н малъ н ннцѣ н сѣпѣ н нѧ̇ (по Ć).

ⲫ 4:7: н ѡетврѣтоѣ жнвот'но ⲡⲃбно ѡрлоу – καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετὶ̇ πετομένῳ. Тук е пропуснат преводът на причастieto πετομένῳ, характеризиращо орела, част от т. нар. евангелски тетраморф⁷³, докато в останалите редакции се чете ꙗко ѡрлоу летѣцю (N1, Нv, Ć, P146) или съответно ѡрлѧ парѡцнѧ (MSOC43).

ⲫ 4:11: н волею твоєю съзѧше се – καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν. В НМ474 преводът на ἦσαν се пропуска, а за глагола ἐκτίσθησαν се предпочита превод с аористна възвратна форма на съзѣдатн. В другите редакции се чете н волею твоєю бѣша. н созѧнн бѣша (N1, Нv), н хотѣннѣ твоѣ бѣша н созѧша сѧ (Ć, P146, MSOC43), н волею твоєю сѣтъ н сѣтворенн (O).

ⲫ 5:3: н ннктоже можаше нн на неѣсн, нн на землы ραζ'гноути кннгъ – καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο {οὔτε} ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον. Пропускът на οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς е допуснат само от писача на НМ474, в останалите редакции се чете: нн на землн. нн подъ бездѣною ραζгноути кннгъ (N1, Нv, O), нн же на землн долѣ ѡврѣстн кннѧ̇ (Ć), нн же на землн долѣ. нн же ⲡⲃ̇ ннѣ ѡврѣстн кннгъ (P146), н на землн долѣ, н ннзѣ

⁷² В P146 тази част от стиха е пропусната.

⁷³ Срв. Книгата на пророк Йезекиил 1:10: „Подобието на лицето им бе: лице човешко и лице лъско от дясна страна у всички четири; а от лява страна – лице телешко у всички четири и лице орлово у всички четири.“

пѡ землѣхъ нн же ѿврѣстн кннгы (MSOC43). Това е един от примерите, който ясно показва промените, настъпили от първоначалния превод на книгата до по-късните редакции от XIV в. Например тѣхъ γῆς се предава с бездъною в тълковната редакция и със земян долѣ в атонската и в българската редакция. Подобно разнотечие е и преводът на глаголната форма ἀνοίξει съответно с разгнѡхъти и ѿврѣстн⁷⁴.

☞ 5:9: ѿ всакого ꙗзыка н люден н странѣ — ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους. Тук без славянски превод при изброяването е лексемата φυλῆς, в останалите редакции — ѿ всакого колена н ꙗзыка. н люди н племенѣ (по N1), като ἔθνους в редакциите на С и на MSOC43 се предава със странѣ.

Глава 5:9–12, НМ474, л. 638r

☞ 5:10: н сътворнѣхъ ꙗкн бгѡу црѡу ꙗереѣ — καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν {βασιλεῖς} καὶ ἱερεῖς. Тук е допуснато отклонение от гръцкия образец, като без превод са αὐτοὺς и ἡμῶν, а и смисълът на фразата е променен. В останалите редакции четенето е н створнѣхъ ꙗкн бгѡу црѡу н ꙗерѣѣ (N1, Нv), н створнѣхъ ꙗкн бгѡу нѡмѡу црѡу н ꙗерѣѣ (С, MSOC43), както и н сътворнѣхъ ꙗкн н бѣ нашѣмѣ, црѣ н сѣѣннны (P146), където вече ἱερεῖς е със своето славянско съответствие сѣѣннны.

☞ 6:6: хнннхъ пшенице, ннѣрн. н ꙗѣмень. дннѣрнѣвн — χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου. Това е едно от местата с най-ясно изразена лексикална вариативност в отделните редакции:

⁷⁴ Глаголът ἀνοίγει се среща общо 27 пъти в текста на НМ474, като се предава с ѡтврѣстн (сѣ) общо 21 пъти, а с разгнѣхъти (сѣ) — 6 пъти.

N1, T119: хнннзъ пшеннца пѣназъ

BOZ92, Rum, F15⁷⁵: хнннокъ, пшеннца пѣназъ, н трне хнннцн. наумень, пѣназъ

Hv: хоунизъ(ы) пшеннце пѣнезоу, н .Г. хоунизъ еумень(не) пѣнезоу

Ѓ: хнннѣ пшеннца дннарн. н трнн хнннѣзъ крнзнсъ дннарнн

PI46, O: мѣрѣ пшеннунѣ за дннарнѣ. н трн мѣры кѣмена за дннарѣ

MSOC43: декалнтра пшеннцѣ сребръннкѣ. н Г. декалнтры жуменѣ сребръннкѣ.

В примера се вижда и непълният превод на гръцкия образец – без треїс χοίνικες κριθῶν δηναρίου, допуснат в част от преписите, характеризиращи първоначалния славянски превод, както и ревизирането на текста в редакциите от XIV в.

Ⲙ 6:16: н глѣахоу горамъ – καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις. Изразът καὶ ταῖς πέτραις е без превод в НМ474, докато в останалите редакции се предава съгласно гръцкия първообраз – н глѣаше гоорамъ н каменїемъ. падѣте на нѣ н съкрынте нѣ (по PI46). Изключение прави MSOC43, където преводът следва точно евангелското четене по Лука 23:30: глѣще горамъ съкрынате ны. н каменїю падѣте на ны⁷⁶.

Ⲙ 7:1: агглы стоюще на четнрехъ оуглехъ землѣ. да не днншоутъ вѣтрн по землн – ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος. Пропускът на изрази κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς е отново индивидуална особеност, в останалите редакции се чете: агглы стоѣща. на .Д.хъ оуглѣхъ землѣ. държаща .Д. вѣтры. да не дзышетъ вѣтръ на землю (N1).

Ⲙ 11:9: тропуу кѣу тры днн, н полъ – τὸ πτόμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμῖς καὶ τὰ πτόματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνημα. Тук е пропусната цялата втора част на стиха, което може да се дължи на писаческа неточност, но и може да е резултат по-скоро от съзнателна корекция. В по-ранните редакции на книгата Hv и N1 на това място се чете н зраť ѿ люднн н ѣзыкъ. колѣнъ н племенъ. тропуу кѣу Г. днн н полъ. тропн ѡ не вставѣтъ положннѣ въ гробѣ. въ Г. днн н полъ. (по T119), като изразът въ Г. днн н полъ се повтаря от славянския книжовник в края на стиха. Това не се наблюдава в редакциите на Ѓ, MSOC43, PI46 и O.

Ⲙ 11:14: н се третнѣ грѣтъ въскорѣ – ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. Тук сръбският копист оставя без превод възклицанието ἡ οὐαὶ, вероятно защото то се повтаря два пъти в този стих и причината би могла да е стилистична

⁷⁵ В F15 в полето е отбелязано дннарн като бележка към наумень.

⁷⁶ Срв. Лука 23:30: „Тогава ще почнат да казват на планините: Паднете върху ни!, и на хълмовете: Затрупайте ни!“

— горе второю мнѣ. н се третіе грѣтъ въскрѣ. В останалите редакции то присѣства — горе второе ѿнде. се горе третіею грѣдетъ скоро (по Rum). Отношение-то на книжовника към текста личи и в българската редакция на книгата — w горе втѡраа мнѣ. w гѡре третїа грѣдетъ въскрѣ (по MSOC43).

✚ 13:3: н поѹдн се вса земаѣ звѣревн — καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. Само в НМ474 наречieto ὀπίσω е без превод, докато в останалите редакции на това място се чете поѹдн се вса земаѣ, вслѣдъ звѣра (по P146).

✚ 16:14: на црѣ вселєныє — ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης. Преводът на гръцката прилагателна форма ὅλης присѣства във всички останали редакции на книгата — ѿже нсѡдѣтъ на црѣн всеа вселєныѣ (по O).

✚ 16:18: толнкъ трѡсъ велѣн — τηλικούτος σεισμὸς οὕτως μέγας. На това място само писачът на НМ474 пропуска гръцкото наречие οὕτως, докато в останалите редакции то присѣства — толнкъ трѣсъ н тако велѣн (по F15). На-меса на южнославянския книжовник в текстовата цялост на книгата личи при превода толнкъ трѣсъ велнкъ зѣло в P146 и при толнкъ трѣсъ велнкъ нѣстъ бѣлъ в MSOC43.

✚ 18:4: н слышахъ глѣсъ съ небѣе глѣщѣ — καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν. В НМ474 без превод е прилагателната форма ἄλλην, характеризираща небесния глас, който призовава праведниците да се пазят от великата блудница Вавилон. В останалите редакции то е предадено с ннъ (N1, Nv, Č) или съответно с дѡгъ (P146).

✚ 18:13: корыце. н амѡна. н ѡѹмїѡна. н мѡра. вѡна — καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον. При изреждането на търговските стоки само в НМ474 се пропуска лексемата λίβανον. Във всички останалите редакции тя се предава с лнѡнъ.

✚ 18:14: н ѡѡцѡна. похотѣ дшѣ твоєѣ ѡтѣде ѡ тебе. н к тоѡѡ не нмѡшн ѡѡѣстн н̄ — καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς {σου} ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. Индивидуална текстова особеност на НМ474 е пропускът на цял израз, който обаче присѣства във всички останали редакции — н ѡѡцѡ. похотѣ дшѡ твоєѡ ѿнде ѡ тебе. н вса тоѹѹѡѡѡ н свѣтѡѡѡ погнѡѡ ѡ тебе н к тоѡѡ не нмѡшн ѡѡѣстн нхъ (по T119).

✚ 19:15: н тѣ нсперетѣ тоѹѡѡ ѡѡѡстн гнѣѡ бжїѡ — καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἶνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ. Единствено тук от всички редакции на книгата се пропуска преводът на тоῦ οἶνου. В останалите преписи изразът е н тѣ перетѣ тоѹѡѡ вѡѡ ѡѡстн гнѣѡ бжнѣ (по M1).

✚ 19:18: да снѣсте плѣтъ црѣ, н мѣнтѣлѣ крѣпкїнхъ. н плѣтн кѡнѣскыє — ἴνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἱππῶν. Това четене е характерно само за НМ474, където изразът σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν е предаден съответно с мѣнтѣлѣ

крѣпкѣнхъ, въпреки някои пропуски и в групата на N1, където само в N1 и T119 се пропуска καὶ σάρκα χιλιάρων. В останалите редакции се чете н плотн тысащннкъ н плотн крѣпкы (по T710).

☿ 21:10: на горѣ високоу — ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν. Тук при описанието на планината, където е възведен св. Йоан, за да се открие пред него Небесният Йерусалим⁷⁷, без славянски текст е прилагателното μέγα. В останалите текстове се чете на горѣ велнкѣ, н выскѣ (по MSOC43).

☿ 21:12: нмѣе стѣны високия — ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν. При описанието на външния вид на Небесния град по същия начин само в НМ474 без славянско съответствие е прилагателното μέγα, докато в останалите преписи се чете нмащн стѣны выскѣ н велнкын (по MSOC43). Вероятно тези намеси биха могли да са стилово решение на самия копист.

☿ 21:26: нъ тъкмо напнсанънын въ книгахъ жнвотныхъ — εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. Само в НМ474 тоῦ ἀρνίου се пропуска, което отново води до непълнота на казаното, докато в останалите преписи четенето е развѣ напнсаннѣ в кннгѣ жнвѣднѣ агньца (по T710).

☿ 22:5: н не трѣбѣють свѣта слнчѣна — καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου. Пропускът на словосъчетанието φωτὸς λύχνου е само в НМ474 — това трябва да бъде забелязано, доколкото познанието за светлината и за начините за достигане на Божествения дух са твърде важна част от доктрината на исихастското учение. В останалите редакции се чете:

N1, Нv, О: н не трѣбѣють свѣща ѿ свѣтланнѣка. нн свѣта слнчѣнаго

MSOC43: н не трѣбѣють свѣтланнѣка нн свѣщѣ нн свѣта слнчѣнаго

Ї: не трѣбѣ свѣтланнѣка н свѣта.

☿ 22:5: н цѣтѣють сь ннмь въ вѣкы — καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Този прочит заслужава внимание, доколкото само в НМ474 е добавен славянският текст сь ннмь, който намира гръцко съответствие в разночетене по тълковния текст на книгата, издаден от Йозеф Шмид. Пропускът на τῶν αἰώνων също обаче е само в НМ474, докато в останалите преписи на книгата се чете н вѣцѣт сѧ въ вѣкн вѣкомъ (по О).

☿ 22:8: н азъ ѿвань, слышахъ н вндѣхъ сн. н падохъ поклоннѣи се — καὶ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἑβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι. Това четене също е типично само за книжовното дело, отразено в НМ474, което сякаш преосмисля в стилистично отношение славянския си образец, избягвайки своеобразната формулировка на фразата ὅτε ἤκουσα καὶ ἑβλεψα. В другите преписи тя е н азъ ѿваннѣ слышахъ н вндѣхъ сѧ. н ѿѣа слышахъ н вндѣхъ. падохъ поклоннѣи се (по P146).

⁷⁷ Сrv. Книгата на пророк Йезекиил 40:2: „Във видения Божии ме заведе Той в земята Израилева и ме постави на твърде висока планина, и на нея откъм юг имаше като че градски здания“.

✠ 22:12: се прѣндѹ въскорѣ. н мѣѣа съ мною — ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ’ ἐμοῦ. Само в НМ474 е без съответствие местоименната форма μου. Това би могло да се тълкува също като съзнателно писаческо решение, ако се направи например аналогия с Книгата на пророк Исаия 40:9–12⁷⁸. В останалите преписи се чете се грѣдѣ скоро н маѣа моѣ съ мною (по М1). Индивидуална лексикална замяна на това място е и замяната на първоначалния превод грѣстн с прѣнтн за ἔρχομαι.

✠ 22:13: азъ ѿсмы прѣвын н послѣднын начетькъ, н конѣць — ἐγὼ {εἰμι} τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Тук в преписа е пропуснато емблематичното за Йоановото *Откровение* назоваване на месията с първата и последната буква от гръцката азбука — τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ. На останалите две места в библейския текст, където изразът се среща, той присъства и в НМ474 и е предаден съответно с азъ. w (1:8) и с алфа. н w. (21:6). В останалите редакции на книгата гръцкият образец се следва без промени.

✠ 22:17: н дхѣ. н невѣста. н слышен, да грѣтъ. глѣн, грѣтъ — καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. Това място заслужава внимание с разнобоя между отделните редакции на книгата. В Р146 тази част се пропуска изцяло. В N1 и Нv се пропуска втората част на стиха — н дхѣ невѣста глѣтн тн прѣдн (по N1). Текстът е прегледан отново с помощта на гръцки първообраз в F15, където се чете н дхѣ н невѣста глѣтъ, прѣдн. н слышан да грѣтъ, прѣдн. По същия начин той се предава и в С и О. В MSOC43 стои н невѣста гла глѣдн. н слышавын глѣдѣтъ.

✠ 22:18: свѣтелствѹю азъ ѿвань словеса прѣрѣчьскаѣ — μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας. Примерът привлича интереса с това, че само тук не се съдържа съответствие на гръцкия израз παντὶ τῷ ἀκούοντι, но пък сръбският копист е акцентирал на името на св. Йоан. Във всички останали преписи се чете свѣтельствѹю азъ. всакомѣ слышациомѣ, словеса прѣрѣчьствѣа (по T710).

II. Четения, които сближават НМ474 с ранната тълковна редакция на книгата:

✠ 1:6: ѿмоу же слава н дръжава въ вѣкы амннѣ — αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας [τῶν αἰώνων]· ἀμήν. Същото четене се наблюдава в препи-

⁷⁸ Исаия 40:9–12: „Възлез на висока планина, благовестителю Сионе! възвиси силно гласа си, благовестителю Иерусалиме! възвиси, не бой се, кажи на градовете Иудини: ето вашия Бог! Ето, Господ Бог иде със сила, и мишцата Му — с власт. Ето, наградата Му е с Него, и отплатата Му е пред лицето Му. Като пастир ще пасе Той своето стадо; агнетата ще взема Той на ръце и ще ги носи на гърдите Си, и ще води дойниците. Кой е изчерпал водите с шепата си и с педя е измерил небесата, и е вместил в мряра праха земен и претеглил на теглилка планините и на къпони — хълмовете?“

сите T119, BOZ92, Rum, F15 и P146, където без славянско съответствие е цитираната форма [τῶν αἰώνων].

✠ 2:11: побѣжаѣн нмать ѿпраѣнѣн се ѿ смърѣтн вторѣнѣ — ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου. Въпреки че този пример изглежда като обикновен пропуск на сръбския писач, трябва да се отбележи, че същото четене се съдържа и в част от ранните тълковни преписи – N1, T119. В останалите преписи от същата редакция се чете побѣжаан, не нма̑ оправдати са ѿ смъртн в'торѣа (по F15). Отново в F15 в полето до оправдати са е изписано вѣдѣтн са – различетене, познато от редакциите на Č, MSOC43 и O.

✠ 3:10: н азъ те съблюдоу ѿ годнны — καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ. Същото четене се наблюдава и в N1, Hv, F15, преводът на пειρασмоῦ е коригиран в O – ѿ годнны нскъшенѣа, докато в по-късните редакции за тῆς ὥρας τοῦ пειρασμοῦ се предпочита превод с ѿ часа нскъснаго (Č), ѿ чѣ нскъшенѣн (P146), въ часѣ побѣднѣ (MSOC43). В HM474 лексемата ὥра се среща десет пъти, като в осем от тях тя е предадена с часъ и два пъти с – годнна. Вероятно това е една от атонските лексикални замени, наложили се в текстовата традиция на южнославянската книга.

✠ 3:14: тако глѣеть свѣтель нстннѣны — τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός. Пропускът на ὁ ἀμήν е отново само в HM474, а четенето свѣдѣтель вѣрнѣнѣн е типично и за редакцията на N1⁷⁹, докато в Hv и в по-късните редакции се чете свѣдѣтель вѣрнѣнѣн н нстннѣнѣнѣн (по MSOC43).

✠ 3:21: н побѣжающеу, дамъ юмоу сѣстн на прѣстола̑ моѣмъ — ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου. Тук без славянски текст остава мет' ἐμοῦ, като същият превод се наблюдава в част от най-ранните преписи на книгата – N1, T119, както и в F15, но и в MSOC43 (!)⁸⁰. В останалите случаи славянският текст съответства на гръцкия образец: дамъ сѣстн съ мною на прѣта̑ла̑ моѣмъ (O).

✠ 4:10: н падыше, кѣд. старцн пѣѣ прѣстола̑мъ — πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Пропускът в славянския текст на тоῦ καθημένου е особеност и на N1, Hv, докато в другите редакции той е допълнен съгласно гръцкия образец: прѣдъ сѣдѣщѣмъ на прѣстѣла̑ (по MSOC43).

✠ 6:4: н нзыдѣ конь рнжѣ — καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός. Тук без славянско съответствие е ἄλλος, четене общо с редакциите на N1 и на Hv, а в O и Č текстът вече е ѿ нзыдѣ дѣрѣгѣн (ннѣ Č) конь рыжѣ. В българската и в сръбската тълковна редакция πυρρός на свой ред се предава съответно с урьмѣ̑ и урьвѣнѣ̑ — н нзыдѣ ннѣ̑ (дѣрѣгы P146) конь урьмѣ̑ (по MSOC43).

⁷⁹ В полето на F15 е изписано н нстннѣны.

⁸⁰ Срв. Евангелието на Матей 19:28: „А Иисус им рече: истина ви казвам, че вие, които Ме последвахте, при пакибитието, кога Син Човеческий седне на престола на славата Си, ще седнете и вие на дванайсет престола, като съдите дванайсетте Израилеви колена“.

⚡ 6:11: дон'деже скон'ѹають' се клеѡрѣтъ ѿ — ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν. Без славянски превод е изразът καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν също и в N1, докато в останалите редакции той присъства. В Нv е добавена и лексемата ѹисла — доньдыже сконьѹають се ѹисла клеѡрѣтъ нхъ н братыѣ нхъ.

⚡ 6:12: лѡна бысть ꙗко крѡвь — ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα. В този пример без превод е гръцкото прилагателно ὅλη, съответно и в N1, Нv, О. То присъства в текстовите версии на по-късните редакции: н лѡна всѣ бысть крѡвѣѣ (MSOC43, Ї). Тук прави впечатление и преводът на σελήνη с мѣсаць в N1, Нv, и замяната с лѡна в редакциите на MSOC43, Ї, О, P146. В НМ474 σελήνη се използва четири пъти и преводът е последователно лѡна. Това също е една от южнославянските атонски замени в текста на книгата.

⚡ 9:1: н вндѣхъ звѣѣѡу съ неѣсе спад'шѡу — καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν. Изразът εἰς τὴν γῆν присъства във всички редакции (включително и в Нv) без тази на N1, като изключение прави О, където при проведената текстова ревизия той е добавен. В F15 е вписано в полето също при по-късна сверка с гръцки образец — н вндѣ звѣѣѡу с неѣн спашн (на зѣлю).

⚡ 9:9: ꙗко гласъ колесницъ многъ, текоущихъ на брань — ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. Същото четене стои само в редакцията на N1, докато в останалите преписи на книгата лексемата ἵππων е неотменима част от текста: ꙗко гласъ колесницъ многъ н конь текоущихъ на брань (по Нv). По-интересни за текстовия анализ четения се съдържат отново в българската и сръбската тълковна редакция: ꙗко гласъ кѡлесницъ н ѡрѣжѣа мнѡгѣ коонѣн текоущихъ на брань (P146), ꙗко трѣсъ конѣн мнѡсѣхъ текѡщѣ на брань (MSOC43).

⚡ 9:16: н ѹнсла конникъ — καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ. Предаването на израза στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ в славянския текст само с конникъ е общо и за N1, като изключение правят F15, където четенето е конникъ н конь, и О — съответно с конникъ конныхъ.

⚡ 9:19: н вѡласть коніемъ въ ѡстѣхъ' нхъ бѣ — ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. Същото четене се наблюдава и в редакциите на N1 и Нv (но тук частицата γὰρ е предадена с во), където изразът καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν също остава без славянско съответствие, докато в останалите редакции текстът е н во вѡласть коніемъ ѿ, въ ѡстѣхъ ѿ ꙗ н въ ѡпашѣ (по P146). Трябва да се подчертае, че преводът на οὐραῖς първоначално е с ѡшнѣн в N1, Нv, Ї, О, и по-късно е заменен с ѡпашн и в MSOC43, и в P146. Лексемата οὐρά се използва общо четири пъти в НМ474, като в три от тях се предава с ѡпашъ и един път с хѡботъ — н хѡботъ ꙗго вѡѣкы трѣтню ѹестъ звѣѣѡу неѣснѣхъ (12:4). Употребата на хѡботъ също е характерна за първоначалния превод на книгата, като тя е заменена вероятно по-късно с ѡпашъ отново само в българската и в сръбската тълковна редакция.

✠ 12:6: ндеже бѣаше мѣсто еѡ оуготовано ѿ бѣ — ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον {αὐτῇ} ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτήν. Това четене в НМ474 е показателно за историята на текста по няколко начина: първо — наречието ἐκεῖ е без превод още в Нv и в част от редакцията на N1 (N1, T119), в останалите преписи на книгата то присъства; второ — местоимението αὐτῇ, което е част от критическия апарат към тълковната версия на книгата, съставен от Йозеф Шмид, се наблюдава в Нv, F15, MSOC43 — ндѣже бѣ мѣсто оуготоуѡно еѡ тамо ѿ бѣ (по F15); трето — пропускът на израза ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτήν не е индивидуална особеност, а е характерна и за редакцията на N1, като текстът е коригиран само в F15 и O.

✠ 12:12: ѡко мало врѣме нмать — εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Причастната форма εἰδὼς е без славянско съответствие и в N1, а текстът е коригиран отново само в F15 и O — вѣдын ѡко врема мало нмать (по F15). В останалите преписи на книгата преводът ѡ присъства.

✠ 12:14: ндеже прѣпнтаѣт се врѣме, н полъ врѣмене — ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμῖς καιροῦ. Същият превод стои и в част от редакцията на N1, като при BOZ92 и Rum ἐκεῖ се предава с τοῦ, а в F15 и O текстът е изцяло допълнен — н баше тѣ врема н времеѡ н полъ временн (по F15).

✠ 12:17: н шѣ бранѣ твораше съ сѣменеѡ иеѡ — καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Пропускът в славянския текст на τῶν λοιπῶν се наблюдава и при N1 (без F15), Нv, MSOC43, добавен е при Č и P146 — н ѡтнде сътворити бранѣ, съ прооуѣнмѣ сѣменеѡ иеѡ (по P146).

✠ 13:6: хоулытн нме его — βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. Изразът τὴν σκηνὴν αὐτοῦ липсва и в редакцията на N1 с изключение на O и F15, където се чете н селеніѡ его (по F15). В останалите редакции стои хоулытн нме его н скыиннѡ его (по Нv), като в P146 σκηνὴν е предадена със сѣнѣ, а в MSOC 43 — н црѣковѣ его нѣнѣѡ (по R165).

✠ 13:12: жнвоушеѡ на нѣн, поклонити се звѣрн прѣвроѡ — κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον. В останалите редакции на това място се чете жывоуште на нѣн да поклонѣт се звѣрн прѣвроѡ (по Нv). В НМ474 е предпочетена употребата на инфинитивна форма, това е проведено последователно и в редакцията на N1.

✠ 13:14: нже нмать ѡзвѡ — ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. Същност единствено в НМ474 и T119 няма славянско съответствие на толкова голяма част от библейския стих. В N1 се чете ѡзвѡ ѡроужннѡѡ, в Rum, BOZ92, F15 и O текстът е пълен — ѡзвѣ8 ѡрѡжнѣ8ю н жнвѣ бытѣ (по F15). Преводът в Č гласи — нже нмѣ ѡзвѣ. н ѡжнѣ ѿ ѡрѡжѣ (по T710). Това е едно от малкото места, в които редактираният славянски превод от XIV в. на пръв поглед се отклонява от гръцкия образец. Същото четене стои обаче и в P146 — нже нмѣше ѡзвѣ, н ѡжнѣ ѿ мѣѡ (докато NB101 споделя превода в тълковната редакция). Това четене обаче е присъства в критическите апа-

рати на издадените гръцки текстове по преписи от X и XIV в. – καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.

✚ 13:16: дѣ нмѣ знаменнѣ на рѣцѣ нхѣ – ἵνα δώσιν αὐτοῖς χάραγμα. Без превод ἵνα остава в част от редакцията на N1 (в N1, T119) и MSOC43. В останалите преписи не се използва инфинитивна форма, а конструкция със съюз да или ѿко да (в P146).

✚ 14:8: н ннѣ аггль въ слѣдѣ его ндѣ – καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων. Лексемата δεύτερος се пропуска още в N1, Hv, а в останалите редакции се чете – н ннѣ вторыи аггль послѣдоваше глѣ (по Ъ). Трябва да се отбележи, че местоимението его, което няма гръцко съответствие, е и в текста на NB101.

✚ 15:8: дои'деже конуаѣт се, ѣ. ѿзвъ аггльскыхъ – ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπτα πλῆгаὶ τῶν ἐπτά ἀγγέλων. Числителното ἐπτά е без превод в редакциите на N1 (без O) и Hv, докато в преписите, изработени през XIV в., то присъства: доидеже сконуаѣт сѣ, ѣ. ѿзвъ сѣдмнмѣ аггль (по MSOC43).

✚ 16:13: н нзѣ оустѣ звѣрннѣ лѣжнаго прѣрка, дхѣ тры нечнсты – καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα. Същото четене се наблюдава и в част от редакцията на N1 (N1, T119), докато в Rum, BOZ92 и F15 той е по-завършен с оглед на гръцкия образец – нзѣ оустѣ звѣрннхъ н лѣжаго прѣрка (по F15), а в O вече е изцяло ревизиран, както е и в останалите преписи – н ѣзѣ оустѣ звѣрннѣ, н ѣзѣ оустѣ лѣжаго прѣрка (по O).

✚ 17:11: н тѣ всмѣн ѣ, н въ пагоубѣу ндѣтѣ – καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἐστιν. Фразата, предадена по този начин, стои и в редакциите на N1 (без O) и Hv. В останалите преписи преводът на гръцкия текст е цялостен – н тѣн всмѣ естѣ. н ѿ сѣдмн естѣ н въ погыбѣль ндѣтѣ (по MSOC43).

✚ 18:22: гласѣ мѡисѣи, н пыщалын. н трѡубѣн, не нмѣтѣ слышатн се въ тѣбѣ – φωνὴ κίθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι. Единствено в HM474, N1 и T119 е пропуснат преводът на καὶ αὐλητῶν. В останалите редакции на книгата такъв има въпреки голямото разнообразие в търсенето на славянско съответствие за всяка една от изброените лексеми.

✚ 19:1: глѣсь великъ на небѣн, народа глѣща – ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ λεγόντων. Този пример е интересен с две неща: първо – без славянско съответствие е съюзът ὡς в N1, Hv и MSOC43, докато в Ъ и P146 той е предаден с ѿко; второ – прилагателната форма πολλοῦ също се добавя в редактираните през XIV в. версии на книгата – ѿко глѣ велѣн народа многа на небѣн глѣщхъ (Ъ, P146, F15).

✚ 20:1: н желѣзно оуже въ роукоу его – καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Без съответствие е прилагателното μεγάλην и в редакцията на N1. То присъства обаче в текста на Hv и O – юже велѣнко в рѣцѣ его (по O), а в Ъ,

P146, MSOC43 изразът е вернгы велнкы (по P146), където ἄλυσιν се предава с вернгы, едно по-ново лексикално разнотечене, свързано с атонската южнославянска редакция на книгата.

✠ 21:2: н грѣ вндѣхъ сѣѣн ѿѣлнмъ — καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καὶνὴν εἶδον. Прилагателната форма καὶνὴν е без славянски превод и в N1, Hv. Тя е добавена в останалите редакции: н грѣ сѣѣн новъ вндѣхъ (MSOC43), като тук се пропуска името на града; н грѣ сѣѣн ѿѣлмъ новън (Č), където се пропуска глаголната форма; н азъ же ѿѡаннъ грѣ вндѣ сѣѣн ѿѣлмъ нѡ (F15, P146, O), а тук е добавено името на св. Йоан, за което няма съответствие в гръцкия текст и в критическия апарат към него.

✠ 21:6: н рѣ мн азъ есмь, алфа. н ѡ. — καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγώ [εἰμι] τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ. Глаголната форма γέγοναν се пропуска и в N1, в редакциите на Hv и Č тя се предава с аористна форма на глагола быти — н рече мн бы алфа н ѡ (по T710), а в тези на P146 и O се добавя и глагола свършнѣн сѣ — н рѣ мн свършнѣ азъ есмь алфа. н ѡ (по P146).

✠ 21:6: н жеѡѡщомѡу дамъ ѡ воды жнвотныѣ твоѣ — ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. Единствено в HM474 личното местоимение ἐγὼ няма славянско съответствие. Без превод остава обаче тῆς πηγῆς и в редакцията на N1 и Hv. В Č той е предаден с жаѡщомъ дѣ емъ ѡ нсточнѣка вѡнаго тѣне (по T710), а вече изцяло е допълнен в MSOC43, P146 и O — азъ жеѡщомъ дамъ се, ѡ нсточнѣка воды жнвотныѣ тѣне (по P146).

✠ 21:25: ноѡн бо не боудеть — νῦξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. Пропускът на наречието ἐκεῖ обединява HM474 с редакцията на N1⁸¹, в останалите преписи то се предава с тамо (Hv⁸², F15, MSOC43, Č) или тѣ (Č, O).

III. Четения, които сближават HM474 с други южнославянски редакции:

✠ 2:1: посѣѣ свѣтнѣннѣ златѣ — ἐν μέσῳ τῶν ἐπτά λυχνιῶν τῶν χρυσῶν. Пропускът на числителното ἐπτά се наблюдава и в редакцията на P146, във всички останали преписи то е с превод — посѣѣ сѣдмъ свѣтнѣннѣ златѣнхъ (по MSOC43).

✠ 3:28: рнзы бѣлн ѡблѣчеш се — ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ. Гръцкият съюз ἵνα остава без славянско съответствие също и в P146, докато в останалите преписи се чете н въ рнзы бѣлы да облѣчеш сѣ (по MSOC43).

✠ 5:9: н нскѡпнѣ нн есн кръвнѡ своѣю — ὅτι ἐσφάγῃς καὶ ἡγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου. Без славянски превод е τῷ θεῷ също и в P146 — н нскѡпнѣ есн нѣ кръвнѡ своѣю, докато във всички останали редакции се чете нскѡпн нзы бѣн своѣю кровнѡ (по T119).

⁸¹ Срв. Книга на пророк Захария 14:7: „Тоя ден ще бъде едничък, известен само на Господа: нито ден, нито нощ; само привечер ще се яви светлина“.

⁸² В M1 тази част от библейския стих е пропусната.

☞ 7:12: въ вѣкы вѣкѡмъ — εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Превод на ἀμήν има във всички останали редакции на текста с изключение отново на P146.

☞ 7:14: н рѣхъ ѿмоу г҃н ты вѣсн — καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. Гръцката местоименна форма μου е без превод в MSOC43 и O, като в O текстът е идентичен с този на HM474, а в MSOC43 е написано н рекохъ къ нем8 г҃н ты вѣсн, където се съдържа по-късен езиков пласт. Във всички останали преписи тя фигурира — н рѣхъ ѿмоу г҃н мон ты вѣсн (по N1).

☞ 9:11: а грѣхы погыбѣль — καὶ ἐν {δὲ} τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Само тук и в O (срв. а елланскы аполанонъ) изразът ὄνομα ἔχει е без славянско съответствие. В останалите редакции ясно личи стремежът към максимално сближаване с гръцкия образец: Hv: а грѣхыскы глаголетъ се гоубытѣль; T119: а грѣхн нма гла нмать гоуба; F15: а грѣхескы олофревинъ еже ѿ гѣбанъ; Ć: елланскы же. нма нма аполанонъ; P146: а елланскы же нме нмать, погѣбланиен; MSOC43: а грѣхыскы нма ем8 погыбѣль.

☞ 9:12: н се грѣта н иеще двѣ горѣн — ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. Гръцкият израз μετὰ ταῦτα е без съответствие и в Ć, MSOC43, P146, но пък присъства при N1, Hv, O — се г҃адытъ два гора по сн (по O).

☞ 9:16: н ѹнсло воиннкъ, двонцею тмы тмамы — καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων, ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Същото четене в този стих се наблюдава единствено в P146 — н ѹнсло рѡн коонскыѣ, тысѣще тысѣщамн. В MSOC43 се чете н ѹнсло роннскыныхъ кѡнъ, двѣ тѣмѣ тѣмы слышѣ (по R165), в останалите редакции вече преводът от гръцки език е цялостен — н ѹнсло воиннкъ н конъ двонцею тмы тмамн. н слышахъ ѹнсло нхъ (по R165).

☞ 10:8: гласъ пакы слышахъ съ небѣсъ, глѣщъ къ мнѣ — ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν. Тук καὶ λέγουσαν отсъства и в MSOC43 и O, докато във всички останали редакции се чете бесѣдоующъ съ мною н глѣщъ (по N1).

☞ 14:2: ѡко г҃ослы г҃удѡщѣ — ὡς κιθαριζῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. Същото четене се съдържа само в P146, във всички останали редакции преводът е цялостен — ѡко г҃удецъ г҃ѣдѡщн въ г҃сан своа (по F15).

☞ 20:14: се ѿ смръть втораѧ — οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεῦτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. Същото четене стои и в P146 и O, както и в съвременния синодален превод на Библията. Примерът е интересен и с това, че за „втора смърт“ от целия библейски свод се говори единствено в *Апокалипсиса* (срв. 2:11, 20:6, 20:14, 21:8). Текстова особеност на редакцията на N1 е, че пропуска цялата тази част от библейския стих. В Hv, MSOC43 и Ć той е преведен изцяло — се смръть втораѧ ѿ ѳзѣро ѡгньное (по T710).

☞ 22:16: азъ ѿб послахъ аг҃ла сѣвѣтельствѡвати сн вамъ въ цр҃квахъ — ἐγὼ Ἰησοῦς ἐπεμψα τὸν ἀγγέλόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Без съответствие в HM474 остава местоимението μου. То е предадено в останалите

редакции с моего (Нv, Ї) и със своего (N1, MSOC43). Примерът е интересен заради превода на ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις, който е пропуснат в редакциите на N1 и Нv. Той е допълнен в О и в атонската редакция – азъ ѿ. посла а҃гла моего свѣѣтельствовати вѣ сѣа ѿ цр҃кѣахъ (по T710), а в българската се чете азъ ѿ послахъ а҃гла своего. свѣдѣтельствовати вамъ, сна въсѣ. н цр҃кѣамъ въсѣмъ (по MSOC43).

IV. Чтения, които сближават НМ474 с атонската редакция на текста:

Ⲙ 3:1: нмѣѣн сѣдѣмъ звѣѣѣ, н сѣдѣмъ дх҃овъ – ἔχων τὰ ἐπτά πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπτά ἀστέρας. Само тук словоредът е разместен по посочения начин, а без превод остава тоῦ θεοῦ също и в редакцията на Ї, докато в останалите редакции се чете .з. дх҃ъ бж҃нн (по N1).

V. Чтения, които сближават НМ474 с всички останали редакции на текста:

Ⲙ 6:7: слышахъ четврѣтоѣ жнвотноѣ гл҃юще – ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζφου λέγοντος. Без славянско съответствие в НМ474 остава лексемата φωνήν, като тя не присъства в нито една редакция на книгата с изключение на О (слышахъ гласъ четвертаго жнвотна гл҃юще).

Ⲙ 7:3: не врѣднѣ нн землѣ – λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν. Лексемата λέγων остава без превод в средновековните редакции на книгата. Тя присъства в изданието на Нестле–Аланд като част от основния текст, докато в изданието Й. Шмид и в съвременния синодален превод на Библията липсва.

Ⲙ 16:3: н всакаа дш҃а оумрѣтъ ѣже ѿ въ морн – καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. Във всички редакции на текста преводът е без ζωῆς, като само в О стои жнѣа – н всака дш҃а жнѣа оумре, в морн.

Ⲙ 20:13: н смрѣтъ н адъ даше мрѣтвѣце свое – καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς. Същото четене стои и в N1, Нv, P146, MSOC43, О, докато стихът е допълнен вече в Ї – даш мрѣтвѣца соущаѣа в нн.

Ⲙ 21:8: оубннцѣ, н блѣѣ творѣщнмъ. ндолоуслѣжнтелѣмъ – φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις. Този пример е единственият, в който НМ474 има общо четене само с редакцията на Нv, където също в славянския текст отсъства лексемата φαρμάκοις. В редакцията на N1 се чете оубннцѣмъ н блѣдъ творѣщнмъ н ѣдрѣ творѣщнмъ ндололатромъ, а в тази на Ї – н оубннцѣ н блѣдннцѣ н обавннко н ндолоуслѣжнтелѣ. Това е един от стиховете с най-много лексикални разночетения в цялата книга (те ще бъдат коментирани на друго място).

Обобщение: Въз основа на изброените индивидуални замени може да се предположи, че сръбският книжовник не е работил с гръцки образец на

текста, а е следвал достъпните му по-стари славянски ръкописи с текста на книгата. Сред тях със сигурност е бил първоначалният тълковен текст на *Откровението* от св. Йоан. Някои от индивидуалните четения могат да се отдадат на невнимание на писача (срв. например 3:17, 5:9), но като цяло личи една цялостна обмисленост на написаното, която се изразява и в стилистичното оформление на фразата, и в съзнателното пропускане на думи и изрази (срв. например 1:13, 2:3, 4:11, 7:1, 11:9).

Четения, които сближават НМ474 с ранната тълковна редакция на книгата, позволяват да се направят и други наблюдения:

1. В използваните в това изследване тълковни преписи, обединени в редакцията на N1, се наблюдава по-голяма текстова близост между N1 и T119 (срв. например 12:14), както и между Rum и BOZ92. Това свидетелства за утвърдена съществуваща традиция на разпространение на книгата още преди XIV в. В F15 и O е видима по-късна редакторска намеса, при която са използвани и славянски, и гръцки източници (срв. например 9:1, 9:16, 12:6, 21:25).

2. Редакцията на НМ474 споделя повече общи четения с N1 (срв. например 2:11, 3:14, 6:11, 9:16, 13:13), отколкото с редакцията на Нv. В редица случаи Нv споделя четенията в останалите редакции, възникнали през XIV в. Това би могло да означава, че текстовата версия на Нv, водеща началото си от първоначалния превод на *Тълковния апокалипсис*, чийто представител е N1, се е оформила именно чрез опосредстващи ръкописни свидетелства като изучавания тук препис НМ474.

3. В НМ474 се палят следи от по-стар лексикален пласт (срв. например 2:11, 3:10, 9:19, 20:1), които насочват към източниците, които е ползвал копистът, въпреки забелязания стремеж за стилизация на славянската реч и употребата на домашна лексика.

4. Приведените примери за четения, които сближават НМ474 с други южнославянски редакции, са ограничени, обаче свидетелстват за една по-голяма близост с текстовата версия на P146 (срв. например 3:38, 5:9, 9:16) и с тази на O (срв. например 7:14, 9:11, 20:14). Това е интересно, доколкото, ако за пътя на съставяне на *Острожката библия* има многобройни научни наблюдения, то за съставянето на сръбската тълковна редакция засега няма изследвания.

5. Четенията, които сближават НМ474 с атонската редакция и с тези от всички останали редакции на текста, са незначителни. Тяхното отделяне, както може да се проследи, е, за да се покаже, че те не са от значение при анализа на НМ474, а в редакцията на O се наблюдава едно независимо от съществуващите до това време славянски образци следване на гръцкия първообраз (срв. 6:7, 16:3).

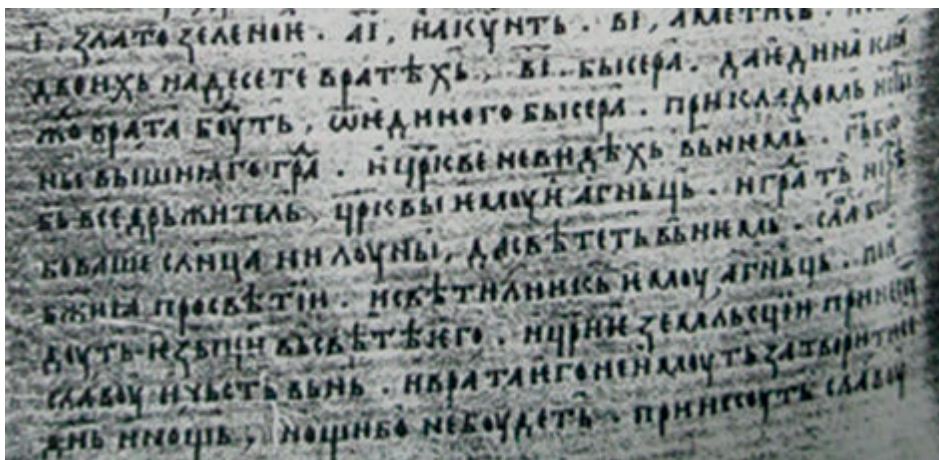
СЛАВЯНСКИ ЛЕКСЕМИ БЕЗ СЪОТВЕТСТВИЕ В ГРЪЦКИЯ ОБРАЗЕЦ

Както се наблюдават гръцки думи и изрази, останали без съответствие в славянски текст на НМ474, било то като негова индивидуална особеност или пък като обща характеристика за всички средновековни редакции на книгата, така в този препис има и места, където са поместени славянски думи и изрази, за които обаче липсва гръцко съответствие. Тези места са важни при проследяването на историята на НМ474, защото те биха могли да бъдат важни сведения за работата на сръбския копист, показателни за неговата личност или книжовно средище, или пък да споделят отново общи с други преписи на книгата четения. Именно тези места имат важно значение при проследяването на текстовата рецепция на тази библейска книга през Средновековието. Такъв пример е случаят със заглавието на текста: МЦА МЛѦ. Н. ѠКРЪВЕННѦ СГО ѠѠА БГОСЛОВА. НЖЕ АГГЛОМЪ ДАНО БѢ ІЕМОУ, ВЪ ПАТМѢ ѠСТРОВѢ. Н ПРѢДА БРАТѢН. НМОУЩН ГЛАВЪ. ТАІ, ГЛА. А, коментирано вече при описанието на числовите стойности в паметника и което е явно свидетелство за пряката зависимост на НМ474 от първоначалната книга с коментарите на св. Андрей Кесарийски.

Когато се анализира връзката на НМ474 с тълковната версия на книгата, трябва да се подчертае, че без гръцки образец са изписаните заглавия на главите в началото на преписа: вндѣннѣ въ нѣм'же нѧ вндѣ посѣѣ свѣтнѧннѣ седѣмъ гла. ⁸³; напнсаниѣ къ ефессѣн цркви агглогу. глава .Г.; нарѣкованіе змнр'скыѣ цркве, агглогу; сказаниѣ пергамьскыѣ цркве, агглогу. В научната литература вече е посочено, че този текст съвпада със заглавията на главите в книгата с тълкования на св. Андрей Кесарийски.

В НМ474 са забелязани и още интерполации от тълковната версия. Ягода Юрич-Капел публикува добавката жена юже вндѣ градъ велнкын іе. нже нматъ црѣвнѣ надъ іезыкы, велнкѣнн в 17:4 (Juric-Kappel 2002: 77). Отбелязани са и още три подобни откъслека: въз'плачѣют се прѣ ннмъ вса племена земьнага. словѣн'скы. жндовьскѣ оутврьжаѣтъ словесн (1:7); нскуснаѣ іесн глѣщѣе се быти аплы. Къ смѣже н дѣла скврѣн'ны ннколантѣнъ възненавндѣ. н не соутъ (2:2); да іеднна каѧѧо врата боутъ, Ѡ іеднного бысера. прѣкладомъ нстыны вышнѧго грѧ (21:21), коментирани от мен в друго изследване (Трифенова 2016: 186–190).

⁸³ Словоформата нѧ е въведена от славянския книжовник за τὸν κύριον, като това място в много славянски преписи на книгата трудноразбираемо.

Глава 21:21–22, НМ474, 378v

Тук само ще се посочи отново, че те са въведени на места, различни от тези, на които се откриват добавки от тълковната версия в босненските кирилски преписи. Това показва по-тясната връзка на НМ474 с ранната тълковна версия на книгата, а не толкова с познатата хронологично по-късна босненска обработка на текста.

Трябва да се отбележи също преводът в НМ474 на $\acute{o} \acute{\epsilon}\chi\omega\nu \omicron\upsilon\zeta \acute{\alpha}\kappa\omicron\upsilon\sigma\acute{\alpha}\tau\omega$ например на седем места в текста (2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22) последователно с нмѣн оушн слышатн да слышнѣ. Това се наблюдава и в текста на N1⁸⁴, в редакциите на Нv и на MSOC43, където изразът да слышнѣ няма съответствие в гръцкия оригинал. В останалите преписи на *Откровението* се чете очакваното нмѣан оушн да слышнѣ (по F15 в 3:22). Подобен тип четения насочва интереса към по-подробен анализ на местата, където са забелязани писачески добавки в славянския текст на книгата. При проследяването на тези места с оглед на гръцкия оригинал се отчита:

☞ дали те имат съответствие в основния библейски текст или в критическия апарат към него (по изданието на Нестле и Аланд);

☞ дали те имат съответствие в библейския текст на книгата с тълкувания или към критическия апарат към нея (по изданието на Й. Шмид);

☞ дали те са без гръцко съответствие в издадените текстове на книгата.

⁸⁴ Има се предвид само в конкретния препис, докато в Глава 2:29 – във всички преписи на тази редакция.

Там където в основния гръцки текст е добавена лексема от критическия апарат към него, тя се огражда в къдрави скоби ({}), както и в дипломатическото издание на текста. По този начин за анализа са привлечени още 105 примера, които за удобство и пригледност са разделени в шест групи: индивидуални четения в НМ474 (38, или 36%); четения, които сближават НМ474 с ранната тълковна и с босненската редакция (33, или 31%); четения, които сближават НМ474 само с ранната тълковна редакция (11, или 10%); четения, които сближават НМ474 само с босненската редакция (2, или 2%); четения, които сближават НМ474 само с българската редакция (8, или 8%); четения, които сближават НМ474 и с другите редакции на книгата (13, или 12%).

I. Индивидуални четения в НМ474:

✚ 1:6: н створ'шаго ны цр'квн ст'омоу дх'он – καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, където без съответствие е словосъчетанието в м. р., ед. ч., дат. ст'омоу дх'он.

✚ 1:10: выхъ въ дсѣ въ прѣвын днѣ, нже ѿ нѣл'нѣн – ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, където без съответствие е целият израз прѣвын днѣ, нже ѿ.

✚ 1:14: н власн, ѿко ѿрнна бѣла ѹнста – καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν, където без съответствие е прилагателното име в ж. р., ед. ч., им. ѹнста.

✚ 2:8: тако глѣтъ прѣвын н послѣнѣн. нже бѣ кестъ. мртѣвъ н ѡжнве – τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν, където без съответствие е съществителното име в м. р., ед. ч., им. бѣ.

✚ 2:13: въ днѣн моѣ въ нѣже ѡвѣща сѣѣтель мон вѣр'нѣн архіппъ – ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντιπᾶς ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, където без съответствие е целият израз моѣ въ нѣже ѡвѣща.

✚ 2:16: пѣбно покаѣннѣ оубѡ – μετανόησον οὖν, където без съответствие е наречието пѣбно.

✚ 2:17: тъкмо прнѣмлен ѿ – οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων, където без съответствие е формата на анафоричното местоимение за ср. р., мн. ч., вин. ѿ.

✚ 3:3: н не нмамы потрѣтн нмене ѿго въ вѣкы, ѡ кннгъ жнвот'ныхъ – καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζῶης, където без съответствие е въ вѣкы.

✚ 3:9: се даст' вн се ѡ съборнща сотоннна – ἰδοὺ δίδω {δίδωμι σου} ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, където без съответствие е формата на личното местоимение за 2л., мн. ч., дат. вн⁸⁵.

⁸⁵ По разночетенето в критическия апарат на тълковната версия, само в този препис. В останалите преписи – даю, да.

ⲫ 3:19: ⲁⲓ ⲃⲟ ⲓⲉⲟⲓⲉ ⲁⲓⲃⲁⲓ ⲱⲃⲁⲛⲩⲁⲓ ⲛ. ⲛ ⲕⲁⲓⲟⲩ — ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω, където без съответствие е формата на анафоричното местоимение за м. р., ед. ч., вин. н.

ⲫ 5:4: ⲓⲁⲕⲟ ⲛⲉ ⲱⲉⲣⲉⲧⲉ ⲥⲉ ⲛⲛⲕⲟⲓⲉ ⲁⲃⲏⲛⲛⲉ ⲣⲁⲓⲫⲓⲛⲟⲩⲧⲏ ⲛ ⲣⲟⲩⲛⲥⲏ ⲕⲏⲛⲓ — ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, където без съответствие са съюзът н и инфинитивната форма ⲣⲟⲩⲛⲥⲏ.

ⲫ 6:2: ⲛ ⲛⲓⲫⲁⲉ ⲣⲱⲃⲉⲓⲕⲉ ⲁⲁ ⲣⲱⲃⲉⲁⲛⲧⲏ, ⲛ ⲣⲱⲃⲉⲁⲓⲛ — καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ, където без съответствие са съюзът и аористната глаголна форма за 3л. ед. ч. н ⲣⲱⲃⲉⲁⲓⲛ.

ⲫ 6:7: ⲥⲁⲓⲱⲥⲁⲭⲏ ⲕⲉⲧⲱⲣⲉⲧⲟⲓⲉ ⲓⲛⲱⲧⲏⲟⲓⲉ ⲓⲗⲓⲱⲥⲉ, ⲛⲓⲫⲁⲛ ⲛⲓⲫⲁⲛ — ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος ἔρχου, без съответствие е повтарящата се глаголна форма в имперфект, 2 л., ед. ч. ⲛⲓⲫⲁⲛ⁸⁶.

ⲫ 7:17: ⲓⲁⲕⲟ ⲁⲓⲛⲩⲱⲥⲏ ⲛⲓⲉ ⲣⲱⲥⲉⲣⲏ ⲣⲉⲧⲱⲥⲟⲗⲁ, ⲧⲏ ⲟⲩⲣⲁⲥⲉⲧⲏ ⲓⲉ — ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, където без съответствие е показателното местоимение в м. р., ед. ч., им. ть.

ⲫ 8:4: ⲱ ⲣⲟⲩⲕⲟⲩ ⲁⲓⲓⲗⲁ ⲛⲓⲉ ⲣⲓⲣⲏ ⲃⲓⲟⲙⲏ — ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, където без съответствие е формата на относителното местоимение за м. р., ед. ч., им. ⲛⲓⲉ.

ⲫ 8:5: ⲛ ⲃⲏⲥⲏ ⲓⲣⲟⲙⲓ, ⲛ ⲙⲁⲓⲛⲛⲓⲉ ⲛ ⲃⲁⲛⲥⲁⲛⲛⲓⲁ, ⲛ ⲓⲗⲁⲥⲏ, ⲛ ⲧⲣⲟⲩⲥⲓ — καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός, където без съответствие са лексемите в мн. ч., им. съответно в ж. и ср. р. ⲙⲁⲓⲛⲛⲓⲉ ⲛ ⲃⲁⲛⲥⲁⲛⲛⲓⲁ.

ⲫ 8:9: ⲧⲱⲁⲣⲓ ⲓⲁⲓⲉ ⲱⲓ ⲙⲟⲣⲏ ⲛⲙⲁⲧⲏ ⲁⲓⲱⲩⲟⲩ ⲓⲛⲱⲩⲟⲩ — κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ τὰ ἔχοντα ψυχὰς, където без съответствие е прилагателното име в ж. р., ед. ч., вин. ⲓⲛⲱⲩⲟⲩ.

ⲫ 9:5: ⲛⲏ ⲁⲁ ⲙⲟⲩⲕⲉⲧⲏ ⲓⲉ, ⲉ. ⲓⲙⲩⲱⲥ — ἀλλ' ἵνα βασανισθήσονται {басανίσωσιν αὐτοὺς} μῆνας πέντε, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на анафоричното местоимение за м. р., мн. ч. ⲓⲉ⁸⁷.

ⲫ 10:1: ⲛ ⲁⲛⲩⲉ ⲓⲉⲙⲟⲩ ⲥⲱⲃⲧⲗⲟ ⲓⲁⲕⲟ ⲥⲱⲛⲏⲩⲉ — καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, където без съответствие е прилагателното име за ср. р., ед. ч., им. ⲥⲱⲃⲧⲗⲟ.

ⲫ 10:4: ⲓⲗⲁⲥⲏ ⲥⲏ ⲛⲉⲃⲉⲓ ⲓⲗⲓⲱⲥⲏ ⲙⲱ — φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, където без съответствие е формата на личното местоимение за 1л., ед. ч., дат. ⲙⲱ.

⁸⁶ В останалите редакции се чете ⲣⲓⲓⲛⲁⲛ ⲛ ⲱⲛⲓⲉ, четенето е по критическия апарат на тълковната версия. Лексемата φωνὴν е преведена само в О.

⁸⁷ По разночетенето в критическия апарат на тълковната версия, само в този препис.

☞ 11:10: μοῦγεῖα ἁδῖν. πο βεζοῦμνῳ нх̑ жнвоῦше – ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, кьдето без съответствие е целият израз ἁдῖн. πο βεζοῦμнῳ нх̑ жнвоῦше⁸⁸.

☞ 11:13: и проуѣн ѡлѣцн прнстрашнѣн быше – καὶ οἱ λοιποὶ {τῶν ἀνθρώπων} ἔμφοβοι ἐγένοντο, където без съответствие в основния текст на книгата е съществителното име в м. р., мн. ч., им. ѡлѣцн⁸⁹.

Ⲙ 12:10: ⲛ ⲡⲣⲟⲓⲛⲧⲃⲁⲃⲁⲛⲓ ⲥⲉ ⲓⲛⲛⲁⲥⲉ ⲓⲛⲟⲩ. ⲛⲁⲕⲟ ⲣⲟⲧⲛ ⲙⲟⲩⲃⲥⲕⲓⲛ ⲡⲟⲗⲃ – ⲉⲃⲓⲱⲭⲉⲛ
 τὴν γυνᾱίκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά, ⲕⲃⲉⲧⲟ ⲃⲉⲛ ⲥⲟⲩⲧⲱⲉⲧⲱⲥⲧⲱⲛⲉ ⲥⲁ ⲥⲱⲩⲱⲧⲏ ⲛ
 ⲑⲟⲙⲁⲧⲁ ⲛⲁ ⲙⲓⲛⲁⲗⲟⲧⲟ ⲃⲉⲧⲉⲗⲛⲟ Ⲓ ⲡⲣⲓⲕⲁⲧⲓⲉ ⲛⲁ ⲙ. ⲣ., ⲉⲃ. ⲕ., ⲓⲙ. ⲛ ⲡⲣⲟⲓⲛⲧⲃⲁⲃⲁⲛⲓ ⲥⲉ.

☞ 13:8: нмѣна въ кнѣгахъ жнвотнѣихъ, н агньѣихъ заколюѣнаго прѣже – τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, кѣдето безъ преводъ е наречѣно прѣже.

✠ 15:4: покланет се прѣ тебе г҃и – καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου {κύριε}, кѣдето без съответствие е звателната форма в м. р., ед. ч. г҃и⁹⁰.

☞ 16:5: н соудѣн твои правын, яко си соудилъ еси — ѿти таѹта ѣкриваѹ,
където безъ съответствіе е целиятъ изразъ н соудѣн твои правын.

☞ 16:14: ΔΗΨΙ ΤΟΜΟΥ ΒΕΛΗΚΟΜΟΥ, ΒΕΛΗΚΑΔΓΟ ΒΑ ВСЕДРЪЖИТЕЛНА – τῆς ἡμέρας {ἐκεῖνης} τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος, където без съответствие е повтарящата се форма на прилагателното име в м. р., ед. ч., дат. βελнокому.

☛ 18:13: н конь родънь н тѣлеснь, разлычьнь вещьн, дшѣ. ѡлѣкъ – καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων, кѣдето без съответствие е словосъчетанието разлычьнь вещьн⁹¹.

☞ 18:19: горе горе зеамн. н жнвоуцїимъ на нїен. ꙗко сыннде сотона на ню. горе градъ велнк'н – οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, където без съответствие е целият израз зеамн. н жнвоуцїимъ на нїен. ꙗко сыннде сотона на ню. горе.

☞ 20:14: въ ѣзеро огньное гореще — εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός, където без съответствие е формата на сегашното деятелно причастие в ср. р., ед. ч., вин. гореще.

☞ 21:25: не нмѡуть затворѣти се дѣнь н ноць – οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας,
където без съответствие са съюзът н и съществителното име в ж. р., ед. ч.,
вин. ноць.

⁸⁸ В останалите редакции се чете съответно – Нv, N1, Ї, Pl46: жывоуште на земли; MSOC43: сѣдѣщѣ на земли.

⁸⁹ По разночетенето в критическия апарат на тълковната версия, само в този препис.

⁹⁰ По разночетенето в критическия апарат на тълковната версия, само в този препис.

⁹¹ Единствено в MSOC43 в края на израза се добавя и богатство.

☞ 22:2: и посѣѣ стѣгнѣ иго рѣцѣ дѣѣ. ѡба полѣ же рѣкоу дѣѣво жнѣотноѣ — ἐν μέσῳ τῆς πλατειᾶς αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ζύλον ζωῆς, кѣдето безъ съотѣветствіе е словосѣчетаніето в ж. р., дв. ч., им. рѣцѣ дѣѣ.

☞ 22:7: се принадеѣть въскорѣ, гл҃ѣть Г҃ь. бл҃жень събл҃уданъ слова сн҃а пр҃ор҃ьскаѣ, и книгѣ сн҃хъ – καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, кѣдето безъ съответствие са, първо, изразѣтъ гл҃ѣть Г҃ь, и следъ това показателното местоимение и прилагателното име в ср. р., мн. ч., вин. сн҃а пр҃ор҃ьскаѣ.

☞ 22:9: и съблюдающимъ словеса сн прѣрѣскаѧ, и кнѣгъ снхъ — καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου, където отново без съответствие са формата на показателното местоимение и прилагателното име в ср. р., мн. ч., вин. сн прѣрѣскаѧ (срв. 22:7).

22:14: и врати вьнндоуѣ въ градѣ сѣын неѣнын ѿѣрлнмь – καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσελθῶσιν εἰς τὴν πόλιν, кѣдето без сѣотвѣтствие е целият израз в м. р., ед. ч., вин. сѣын неѣнын ѿѣрлнмь.

↪ 22:15: н въ тѣ грѣ не вынѣдѣ грѣшницѣ – (без точен гр. текст) ἔξω οἱ κύνες, където без съответствие е първата част на стиха (коментирана при морфологичните особености на паметника).

☞ 22:15: нн всакъ ѡбодѣн н ѡжнвын. не вындоуѣ, въ градь ть — καὶ πᾶς φίλων καὶ ποιῶν ψεῦδος (без гръцки текст), кѣдето без съответствие е последната част на стиха (коментирана при морфологичните особености на паметника).

☞ 22:16: азъ ксѣмъ корѣнь н паки плѣмѣ даровавъ, н словѣ — ἐγὼ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, където без съответствие са наречиято паки, съюзът и съществителното име в ср. р., ед. ч., им. н словѣ, ако приемем, че словоформата даровавъ по някакъв начин предава от гръцки името Δαυὶδ⁹².

II. Четения, които свързват НМ474 с ранната тълковна версия на книгата и с босненската редакция:

☞ 1:4: $\bar{\omega}$ $\bar{\zeta}$. ΔΧΒΒ, нже сѡуть прѣ прѣстолаωμμ (= N1, Hν) – ἀπὸ τῶν ἐπὶ πνευμάτων ἃ {ἐστίν} ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, без сѡответствие в основния текст е глаголната форма за сег. вр., 3л., мн. ч. сѡуть.

✠ 1:5: $\bar{w}$ $\bar{\tau}\bar{\varsigma}\bar{\alpha}$ нже $\bar{\imath}\bar{\epsilon}$ $\bar{\varsigma}\bar{\bar{\epsilon}}\bar{\bar{\tau}}\bar{\epsilon}\bar{\bar{\iota}}\bar{\bar{\epsilon}}$ вѣрнь (= N1, Hv) – ἀποῖ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς, ὁ πιστός, където без съответствие е глаголната форма за сег. вр., 3л., ед. ч. $\bar{\imath}\bar{\epsilon}$.

✚ 1:5: прѣвѣнць нꙋ мрѣтвнхъ (= N1, Hv) – ο πρωτότοκος {ἐκ} τῶν νεκρῶν, кѣдето безъ съотвѣствие въ основния текстъ на книгата е предложѣтъ нꙋ.

⁹² В останалите преписи се чете: N1, Нv азъ есамъ корень и родъ даѡвъ; Ѣ а есмь корѣ даѡвъ и рѡ; MSOC43 азъ есмь кврень и рwаъ дѣъ и слwо.

Ⲭ 2:1: ⲁⲅⲅⲗⲟⲩ ⲉⲑⲉⲥⲥⲕⲩⲏ ⲥⲣ̅ⲕⲩⲉ ⲛⲁⲡⲛⲏⲛ ⲓⲗⲓⲉ (= N1, Hv) – τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον, където без съответствие е сегашното деятелно причастие за ед. ч., им. ⲓⲗⲓⲉ.

Ⲭ 2:7: ⲱ ⲁⲣ̅ⲑⲩⲁ ⲓⲛⲱⲧⲛⲁⲓⲟ, ⲛⲓⲛⲉ ⲓⲉ ⲡⲟⲥⲣ̅ⲑⲩ ⲣⲁⲛⲁ ⲃⲓⲛⲏⲁ (= N1, Hv) – τοῦ ζύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν {μέσῳ} τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ, без съответствие в основния текст на книгата е предлогът ⲡⲟⲥⲣ̅ⲑⲩ.

Ⲭ 2:13: ⲃⲧⲙ' ⲧⲉ ⲓⲁⲉ ⲓⲛⲱⲉⲏⲏ (= N1, Hv) – οἶδα {τὰ ἔργα σοι καὶ} ποῦ κατοικεῖς, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на личното местоимение за 2л., ед. ч., вин. ⲧⲉ⁹³.

Ⲭ 2:15: ⲟⲩⲩⲉⲛⲏⲏ ⲛⲏⲕⲟⲗⲁⲛⲧ̅ⲥⲕⲟⲓⲉ. ⲧⲁⲕⲟⲩⲟ ⲓⲉ ⲓⲉⲓⲟⲓⲉ ⲛⲉⲛⲁⲛⲱⲛⲓⲟⲩ (= N1, Hv, O) – διδασχὴν [τῶν] Νικολαϊτῶν ὁμοίως {ὃ μισῶ}, където без съответствие в основния текст на книгата е изразът ⲓⲉⲓⲟⲓⲉ ⲛⲉⲛⲁⲛⲱⲛⲓⲟⲩ⁹⁴.

Ⲭ 2:17: ⲛ ⲁⲙⲃ̅ ⲓⲉⲙⲟⲩ ⲕⲁⲙⲉⲛ̅ ⲃⲧⲗ̅ ⲁⲣⲁⲓⲑ̅ (= N1, Hv) – καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, където без съответствие е прилагателното име в м. р., ед. ч., вин. ⲁⲣⲁⲓⲑ̅⁹⁵.

Ⲭ 2:17: ⲡⲟⲃⲧ̅ⲑⲁⲩⲟⲙⲟⲩ ⲁⲙⲃ̅ ⲓⲉⲙⲟⲩ ⲓⲁⲥⲧⲏ ⲱ ⲙⲁⲛ'ⲛⲏ ⲥⲕⲣ̅ⲃⲉⲛ'ⲛⲏⲏ (= N1, Hv, O) – τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ {φαγεῖν ἀπὸ} τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, където без съответствие в основния текст са инфинитивната форма ⲓⲁⲥⲧⲏ и предлогът ⲱ.

Ⲭ 3:2: ⲛⲡⲗⲏⲛⲏⲏⲏ ⲡⲣ̅ⲑ̅ ⲓⲙ̅ ⲃⲓⲙ̅ (= N1, Hv) – πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου {κυρίου}, където без съответствие в основния текст е съществителното име в м. р., ед. ч., тв. ⲓⲙ̅⁹⁶.

Ⲭ 4:3: ⲛ ⲃⲧ̅ ⲁⲟⲩⲓⲁ ⲱⲕⲣ̅ⲧ̅ ⲡⲣ̅ⲑ̅ⲥⲧⲟⲗⲁ (= N1, Hv) – καὶ ἱρὶς κυκλόθεν τοῦ θρόνου, където без съответствие е имперфектната форма за 3л., ед. ч. ⲃⲧ̅.

Ⲭ 4:4: ⲛ ⲱⲕⲣ̅ⲧ̅ ⲡⲣ̅ⲑ̅ⲥⲧⲟⲗⲁ ⲓⲉⲓⲟ ⲡⲣ̅ⲑ̅ⲥⲧⲟⲗⲏ, ⲓⲁⲉ. (= N1, без O, Hv) – καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρες, където без съответствие е формата на анафоричното местоимение за м. р., ед., ч., род. ⲓⲉⲓⲟ.

Ⲭ 4:5: ⲛ ⲱ ⲡⲣ̅ⲑ̅ⲥⲧⲟⲗⲁ ⲓⲉⲓⲟ ⲛⲥⲱⲕⲁⲗⲁⲥⲱⲩ ⲙⲗⲏⲛⲏⲏ ⲛ ⲓⲣⲟⲙⲏ, ⲛ ⲓⲗⲁⲥⲏ (= N1, без O, Rad) – καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, където без съответствие отново е анафоричното местоимение за м. р., ед. ч., род. ⲓⲉⲓⲟ.

Ⲭ 4:10: ⲡⲟⲕⲗⲟⲛⲏⲏⲏⲏ ⲥⲉ ⲓⲛⲱⲟⲩⲟⲙⲟⲩ ⲃⲧ̅ ⲃⲧⲕⲏ ⲃⲧⲕⲱⲙ̅ ⲁⲙⲛⲏ̅ (= Rad, Rum, BOZ92, F15) – καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων {ἀμήν}, където без съответствие в основния текст на книгата е междуметиято ⲁⲙⲛⲏ̅.

⁹³ Ḥ, P1, MSOC43, O ⲃⲧⲗ̅ ⲁⲣⲁⲓ ⲧⲣⲟⲗ, ⲛ ⲓⲁⲉ ⲓⲛⲱⲉⲏⲏ.

⁹⁴ B групата на Hv е добавено ⲧⲁⲕⲟⲓⲉ, ⲓⲉⲓⲟⲓⲉ ⲛ ⲁⲩⲩ̅ ⲛⲉⲛⲁⲛⲱⲛⲓⲟⲩ; Ḥ P1, MSOC43 без.

⁹⁵ MSOC43 ⲓⲛⲁⲙⲉⲛⲏ̅ ⲃⲧⲗⲟ.

⁹⁶ B Ḥ, P146, MSOC43 ⲡⲣ̅ⲑ̅ⲥⲧ̅ ⲃⲧ̅ⲟⲙ̅ ⲙⲟⲛⲓⲙ̅; O ⲃⲧ̅ⲟⲙ̅ ⲧⲣⲟⲛⲓⲙ̅.

ⲛ 5:3: н ннктоже можаше нн на неѣсн, нн на земли (= N1, без O, Hv) – καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο {οὔτε} ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, където без съответствие в основния текст на книгата е отрицателната частица нн.

ⲛ 6:9: н вндѣхъ подѣ влтаремъ дшѣ ѱлѣкъ, нзбыен'ннн (= N1, без O, Hv) – εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς {τῶν ἀνθρώπων} τῶν ἐσφαγμένων, където без съответствие в основния текст на книгата е съществителното име в м. р., мн. ч., род. ѱлѣкъ.

ⲛ 7:11: поклоннише се бгѣу нашѣмоу. сѣдещомоу на прѣстола агньн (= N1, без O, Hv) – καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, без съответствие е целият израз нашѣмоу. сѣдещомоу на прѣстола агньн⁹⁷.

ⲛ 8:11: н мнозы ѿ ѱлѣкъ оумрѣше ѿ водѣ (= N1, Hv) – καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, където без съответствие е предлогът ѿ.

ⲛ 10:4: запечатѣн ѣже глѣше, з. громовъ, н по снхъ пишн (= N1, Hv) – ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ {μετὰ ταῦτα} γράψης, където без съответствие в основния текст е словосъчетанието по снхъ.

ⲛ 11:11: н по трѣхъ днѣхъ н пѣ днѣ (= N1, без O, Hv) – καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ {ἡμέρας}, където без съответствие в основния текст на книгата е повторената употреба на лексемата днѣ.

ⲛ 11:15: въ вѣкы вѣкωмъ амннь (= N1, без T119, F15 и O, в Hv) – εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων {ἀμήν}, където без съответствие в основния текст на книгата е междуметието амннь.

ⲛ 11:18: ѣзыцн же те прогнѣваше (= N1, без O, Hv) – καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, където без съответствие са частицата же и формата на личното местоимение за ед. ч., 2л., вин. те.

ⲛ 11:18: н прѣнде на нѣ гнѣвъ твои (= N1, без O, Hv) – καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, където без съответствие са предлогът на и формата на анафоричното местоимение за м. р., мн. ч., вин. нѣ.

ⲛ 13:2: н ннъ звѣрь вьсходящъ вндѣхъ (= N1, без O, Hv) – καὶ τὸ θηρίον ὃ {τὸ ἀναβαῖνον} εἶδον, където без съответствие в основния текст на книгата са прилагателното име в м. р. ед. ч., вин. ннъ и формата на сегашното деятелно причастие за м. р., ед. ч., вин. вьсходящъ.

ⲛ 13:8: всн жнвоушїи на земан. горѣ тѣмъ (= N1, без O, горѣ горѣ Hv, T119, BOZ92, Rum, F15) – οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, {οὐαὶ} οὗ {ῶν}, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на показателното местоимение за мн. ч., дат. тѣмъ.

ⲛ 13:17: тъкмо нже нмоутъ знаменїе на чѣлѣ своємъ. нме звѣрыниѣ (= N1, без O, Hv) – εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα {ἐπὶ τοῦ μετωποῦ αἰτου} τὸ ὄνομα τοῦ

⁹⁷ В Ї, Pl46, MSOC43, O: н поклоннишѣ сѣ бѣ.

θηρίου, без съответствие в основния текст на книгата е словосъчетанието на Ѹελѣ своємѣ.

Ⲯ 14:12: ꙗко съблюдающен заповѣдь бжню, н вѣроу ꝓϥхѣоу възрѣют се (= N1, без O, Hv) – οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ {χαρίζονται}, без съответствие в основния текст на книгата е възвратната форма на глагола в сег. вр., 3 л., мн. ч. възрѣют се.

Ⲯ 16:13: дхѣ тры нечнсты ꙗко н жавы нсходѣще (= N1, Hv) – πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι {ἐκπορευόμενα}, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на сегашното деятелно причастие за ж. р., мн. ч., им. нсходѣще.

Ⲯ 18:6: възѣати ꙗко н та възѣастъ вамъ (= N1, Hv) – ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν {ὕμῃν}, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на личното местоимение за 2 л., мн. ч., дат. вамъ.

Ⲯ 18:16: градь велнкын вавулань, велъуенїн въ порфѣроу н вуссонь (= N1, Hv) – ἡ πόλις ἡ μεγάλη {Βαβυλῶν}, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν, където без съответствие в основния текст на книгата е топонимът в м. р., ед. ч., им. вавулань.

Ⲯ 19:10: клеверѣтѣ ты ꙗсмь азъ (= N1, Hv) – σύνδουλός σου εἰμι, където без съответствие е формата на личното местоимение за 1 л., ед. ч., им. азъ.

Ⲯ 21:5: н рѣ мнѣ сѣден на прѣстоуѣ (= ми N1, Hv) – καὶ εἶπεν ὁ καθ' ἐν οὐρανῷ, където без съответствие е формата на личното местоимение за 1 л., ед. ч., дат. мнѣ.

Ⲯ 21:10: н показа ми грѣ велнкын, сѣтъ ѣерлнмъ (= N1, Hv) – καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν {μεγάλην καὶ} ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ, където без съответствие в основния текст на книгата е прилагателното име в сложна форма, м. р., ед. ч., вин. велнкын.

III. Четения, които свързват НМ474 с ранната тълковна редакция на книгата:

Ⲯ 6:8: оубытн ꙗе ѡроужнїемъ, н гладомъ, н смрътню (= N1) – ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, където без съответствие е анафоричното местоимение за мн. ч., вин. ꙗе.

Ⲯ 6:15: н всакъ рабъ, н всакъ свободъ, скрыше се (= N1) – καὶ πᾶς δοῦλος καὶ {πᾶς} ἐλευθερος ἐκρυψαν ἑαυτοῦς, където без съответствие е повторената форма на обобщителното местоимение в м. р., ед. ч. им. всакъ.

Ⲯ 7:3: не вѣднѣтѣ нн землїе ны мора, ны дрѣва (= N1) – μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, където без съответствие е отново отрицателната частица нн.

☞ 11:6: да не падѣтъ дѣжѣ на землю, въ днѣхъ пророчаннаго юю (= N1, без O) – ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχει τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, където без съответствие са предлогът на и съществителното име в ж. р., ед. ч., вин. землю.

☞ 11:11: и станѣта на ногу своюю ѡба (= N1) – καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, където без съответствие е формата на числителното име за м. р., им. ѡба.

☞ 11:17: хвалниѣ те гн бѣ нашъ вседържителю (= N1) – εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς {ἡμῶν} ὁ παντοκράτωρ, където без съответствие в основния текст на книгата е звательната форма на притежателното местоимение в м. р., ед. ч. нашъ.

☞ 13:12: и все живуще на нѣн (= N1) – τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, където без съответствие е обобщителното местоимение за мн. ч., им. все.

☞ 17:3: испльнь нмень хульныхъ, нже нмаше главъ. ѡ. н рогы, ꙗ. (= N1) – γέμον [τα] ὀνόματα βλασφημίας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, където без съответствие са формата на относителното местоимение за м. р., ед. ч., им. нже и имперфектната форма на глагола за 3л., ед. ч. нмаше⁹⁸.

☞ 18:10: нздалеуе юе стоюще (= BOZ92, Rum, егo F15) – ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες {αὐτῆς}, където без съответствие в основния текст на книгата е формата на анафоричното местоимение за м. р., мн. ч., род. юе.

☞ 18:17: и всакъ юанко въ морѣ дѣлаеѣ (= N1, без F15) – καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, където без съответствие е формата на обобщителното местоимение в м. р., ед. ч., им. всакъ.

☞ 21:3: глѣъ велнкъ съ небѣе глѣшъ мы (= N1, без O) – φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου {οὐρανοῦ} λεγούσης, където без съответствие е формата на личното местоимение за 1 л., ед. ч., дат. мы. В този пример трябва да се отбележи, че във всички редакции на книгата е преведена гръцката лексема οὐρανοῦ, част от критическия апарат, а не основната за текста θρόνου.

IV. Четения, които свързват НМ474 с босненската редакция на книгата:

☞ 1:10: ѡко трогубоу глѣшъ мн (= M1) – ὡς σάλπιγξος λεγούσης, където без съответствие е формата на личното местоимение за 1 л., ед. ч., дат. мн.

☞ 1:11: пошлы сеѣмн црквѣмъ соущимъ въ ефесѣ (= M1) – καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον, където без съответствие е форма на сегашното деятелно причастие в ж. р., мн. ч., дат. соущимъ.

⁹⁸ В Нv нмѣше; Ї, P146, MSOC43 нмѣа.

V. Четения, които свързват НМ474 с българската редакция на книгата:

Ⲯ 3:3: аще ѿбо не покаѣши се, бѣдѣши. прѣидѣши на те ꙗко тѣтъ (= не покаѣши се, не побѣдѣши MSOC43) – ἐὰν οὖν μὴ ἡγηγορήσης, ἦξω {ἐπὶ σέ} ὡς κλέπτῃς, където без съответствие е възвратната глаголна форма за сег. вр., 2л., ед. ч. покаѣши се⁹⁹.

Ⲯ 3:3: помнѣн ѿбо како прѣнѣтъ, н како слыша (= MSOC43) – μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, където без съответствие е повторната употреба на наречието како.

Ⲯ 3:7: н ѿвѣрзѣи нхже никтоже затвори н затвараи н никтоже ѿвѣрзѣтъ нхъ (= еп, а MSOC43) – ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει, където без съответствие са формите на относителното и на анафоричното местоимение – съответно нхже и нхъ.

Ⲯ 11:1: н стоѣше аггъль глѣ (= MSOC43) – {καὶ ἐστήκει ὁ ἄγγελος} λέγων, където без съответствие в основния текст на книгата е целият израз н стоѣше аггъль.

Ⲯ 14:14: н въ роуцѣхъ его срѣпъ встръ зѣлау (= MSOC43) – καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ, където без съответствие е наречието зѣлау.

Ⲯ 20:8: на бранѣ събрати ꙗ великоую (= MSOC43) – συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, където без съответствие е прилагателното име в ж. р., ед. ч., вин. великоую.

Ⲯ 22:7: се прѣидѣтъ въскорѣ, глѣтъ гъ (= MSOC43) – καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, където без съответствие отново е целият израз глѣтъ гъ.

Ⲯ 22:8: аггълю, показавшю ми се вса (= MSOC43) – τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεῖκνύοντός μοι ταῦτα, където без съответствие е формата на обобщителното местоимение в ср. р., мн. ч., вин. вса.

VI. Четения, които свързват НМ474 и с други редакции на книгата:

Ⲯ 1:8: азъ ꙗсмь азъ. ѡ, наѣтъкъ, н конѣцъ (= N1, Нv, Pl, O) – ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, {ἀρχὴ καὶ τέλος}, където без съответствие в основния текст е изразът наѣтъкъ, н конѣцъ.

Ⲯ 3:4: н ходѣти нмѣтъ съ мною въ бѣлахъ рнзахъ (= T119, въ бѣлахъ ѡдежахъ P146) – καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, където без съответствие е съществителното име в ж. р., мн. ч., мест. рнзахъ.

Ⲯ 3:11: се прѣидѣши въскорѣ (= MSOC43, O, F15) – {ἰδοὺ} ἔρχομαι ταχύ, където без съответствие в основния текст е частицата се.

⁹⁹ Преводът ἐπὶ σέ с на те стои и в С, MSOC43, O, в F15 е добавено като бележка в полето.

✚ 4:8: сѣ сѣ сѣ гѣ саванѣ (= N1, Нв, P146) – ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ {σαβαώθ}, където без съответствие в основния текст на книгата е саванѣ.

✚ 5:7: н прѣнде н прнѣтъ кннгы, ѿ деснице (= Нв, кннгѣ P146) – καὶ ἦλθεν καὶ εἰληφεν {τὸ βιβλίον} ἐκ τῆς δεξιᾶς, където без съответствие в основния текст на книгата е съществителното име в ж. р., мн. ч., вин. кннгы.

✚ 5:13: н слышахъ пакы глѹща сѣдѣщаго на прѣстоулѣ. агньцоу (= N1, Нв, P146, O) – ἤκουσα {πάλιν} λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ, където без съответствие в основния текст на книгата е наречието пакы.

✚ 6:5: гредѣн н вѣжѣ. н вѣдѣхъ, н се конь вранѣ (= P146, O) – ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, където без съответствие е аористната глаголна форма за 1 л., ед. ч. вѣдѣхъ¹⁰⁰.

✚ 9:8: н зѡбѣи нхъ ꙗко зѡбы львовѣ вѣше (= С) – καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, където без съответствие е повтореното съществително име в м. р., мн. ч., им. зѡбы.

✚ 12:5: н роѣн жена мѡужьскъ поль (= F15, T710) – καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσειν, където без съответствие е съществителното име в ж. р., ед. ч., им. жена.

✚ 14:3: прѣ вѣтрѣмы жнвотнымн. н кѣ, н вѣтыр'мн стар'цн (= N1, без O, Нв, MSOC43) – καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, където без съответствие е числителното име кѣ, н вѣтыр'мн.

✚ 14:13: н слышахъ съ небѣе гласъ глѹщ мы (= N1, без O, Нв, къ мнѣ MSOC43) – καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης {μοι}, където без съответствие в основния текст е личното местоимение в 1л., ед. ч., дат. мы.

✚ 16:5: правѣднь ꙗсн гѣ, съ. н прѣбываѣн, н прѣовнь (= NB101, O) – δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, където без съответствие е звателната форма за м. р., ед. ч. гѣ.

✚ 16:19: ѡшоу вѣна ꙗростн гнѣва ꙗго, вѣнна (= P146) – τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, където без съответствие е прилагателното име за м. р., ед. ч., род. вѣнна.

Обобщение: Индивидуалните добавки в текста на НМ474, които нямат съответствие в гръцкия образец и в критическия апарат към него, са значителен брой. Случаите, когато четенето в славянския текст се съдържа в критическия апарат към тълковната книга, са малко (напр. 3:9, 9:5). Често копистът добавя местоименни форми за уточняване на смисъла, които обаче понякога го и променят (напр. 3:9, 3:19, 7:17, 9:5, 10:4). Най-чести са примерите с добавяне на думи, своеобразни тълкувания (напр. 2:8, 3:3, 6:2, 8:4, 10:1), като неведнъж те са и цели изрази (напр. 16:5, 18:19, 22:7, 22:9, 22:16). Тези намеси в текстовата цялост на книгата свидетелстват за ми-

¹⁰⁰ В Нв, N1, С гредѣи н вѣжѣ. н се конь вранѣ; MSOC43 нзыдн. н вѣдѣхъ н се кѡнѣ вранѣ.

словните нагласи на сръбския книжовник и за духовния център, в който е създадена тази творба. Също така се налага и мнението, че в манастирския скрипторий на този духовен център са били използвани не само достатъчно на брой славянски, но и други гръцки подложки, които не са отразени в съществуващите издания на гръцкия текст на *Книга Откровение*.

Добавките в текста, които свързват НМ474 с ранната тълковна версия на книгата и с босненските кирилски преписи, също са значително на брой. Най-често те се съдържат в критическия апарат към издадените гръцки образци (най-често включените в критическия апарат към тълковната версия). Това отново са уточняващи глаголни или местоименни форми (напр. 4:3, 4:4, 4:5), предлози (8:11, 11:18), необходими при превода на славянски, или пък цели думи и изрази (напр. 11:11, 11:15, 13:17, 16:13). Може да се обобщи, че те нямат случаен характер и всъщност свидетелстват за един общ славянски първоизточник, заложен в основата и на трите редакции.

Добавките в НМ474, които съвпадат само с ранната тълковна редакция на книгата, са значително повече от тези, които свързват сръбския препис само с част от редакцията на Нv (2 примера). Този факт потвърждава наблюдението за по-голямата текстологична близост между текстовите версии на N1 и на НМ474 в сравнение с Нv.

Добавките в текста, които свързват НМ474 с българската редакция на книгата, са достатъчно на брой (11 примера), за да се предположи, че те също нямат случаен характер (напр. 11:1, 14:14). Те по-скоро насочват към мисълта за съществуването на една южнославянска православна общност, където славянският превод на книгата е битувал. А забелязаната връзка с всички останали редакции на *Апокалипсиса* е доказателство за общия произход на всички славянски версии на книгата и за характера на проведените по-късно редакционни намеси.

ЛЕКСИКАЛНИ РАЗНОЧЕТЕНИЯ, РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗПОЛЗВАНИЯ ГРЪЦКИ ОБРАЗЕЦ

Посочените текстологични наблюдения намират подкрепа в някои ясно отчетливи лексикални разночетения, които се наблюдават в основния гръцки текст на библейската книга и в изготвените към него в двете издания критически апарати. Тези четения се отразяват вече и на славянска почва, като отново обединяват текстовата характеристика на НМ474 с тази на ранната тълковна версия на книгата и с тази на босненските нетълковни кирилски текстове. Трябва да се отбележи, че тук са посочени единадесет примера, голяма част от които са извлечени от тълковното издание на *Книга Откровение* (четенето е въведено отново с къдрави скоби ({}).

☞ 6:9: διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν {τοῦ ἀνρίου} ἣν εἶχον¹⁰¹.

HM474: н слово бжїїє н за сѣѣтельство ꙗ̑хѣо ієже нмѣахон (= Hv).

N1: за слово бжїїє. за свѣдѣтельство ієже нмахон.

MSOC43: н за свѣдѣтельство агньє егѡже нмѣшѡ (= Č, Pl46).

Примерът показва, че HM474 и Hv познават и двете лексеми и предават тоῦ ἀνρίου с ꙗ̑хѣо. Това може да е четене, въведено по друг гръцки образец, може и да е тълкувание на лексемата. За ранната тълковна версия четенето тоῦ ἀνρίου е непознато, докато в преписите от XIV в. преводът предава точно и двете лексеми.

☞ 8:13: καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ {ἀγγέλου} πετομένου. В по-ранните редакции на книгата четенето е аг̑ла, а в редакциите от XIV в. – ѡрла.

HM474: н слышахъ єднного аг̑ла лѣтающа (= анѣель парѣштъ Hv, N1, O).

MSOC43: н слысахъ єднного ѡрла парѡща (= Č, лѣтающа Pl46).

Вижда се, че сръбските преписи HM474 и Pl46 предпочитат превод с лѣтающа за причастната форма πετομένου. Първоначалният вариант за превод на гл. πέτοιμι в рецепцията на *Книга Откровение* е бил парнтн, но същевременно от 4 употреби на лексемата в HM474 – тя на 3 места се предава с лѣтатн, летѣтн и само на едно с парнтн.

☞ 9:5: καὶ ἐδόθη {ἐρρέθη} αὐτοῖς. В едната група преписи се предава гръцкият глагол ἐδόθη, а в другата – ἐρρέθη, и съответно се превеждат с формите на глагола рєѣнн и тези на датн.

HM474: н р̑єно б̑ї нм̑ (= N1 (пропускат BOZ92, Rum), Hv).

MSOC43: нє д̑аст с̑д (= д̑а с̑а Č, Pl46, дано бысть O).

☞ 11:18: καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν {ἐθνῶν} κριθῆναι. Тук отново част от преписите предават лексемата τῶν νεκρῶν с м̑ртвынхъ, а друга τῶν ἐθνῶν – съответно с ѣзыкѡмь:

HM474: н в̑рѣмє ѣзыкѡмь соудъ прїѣты (= N1, Hv, O)

MSOC43: н год̑нна м̑ртвынхъ ос̑д̑нтн с̑д (= н в̑рем̑а м̑рт̑в̑ыхъ соуд̑нтн Č, с̑д̑нтн се Pl46).

Този пример показва още едно славянско разночетене при съпоставката на преписите, свързано, от една страна, с ранната тълковна версия на книгата, и от друга – с текстовете от XIV в. Това е първоначалният превод на κρίνω със словосъчетанието с̑д̑ъ прїѣтн и замената му съответно с инфинитив (о)с̑д̑нтн (с̑а) през XIV в.

¹⁰¹ В критическия апарат на Нестле–Аланд е посочено тоῦ ἀνρίου.

ⲡ 12:10 καὶ ἤκουσα φωνὴν {ἐγένετο φωνή} μεγάλην {μεγάλη} ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν. В основния текст на гръцкия образец се чете ἤκουσα φωνήν, преведен съответно със слышахъ гласъ, а в разночетенията по тълковното издание стои ἐγένετο φωνή – бы̇ гласъ.

HM474: н бы̇ гласъ велѣн на неѣсы̇ глѣ (= N1¹⁰², Hv).

MSOC43: н слышахъ гласъ велнкъ на нѣн глѣщъ (= Č, велѣн P146, O).

ⲡ 14:5: καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος {δόλος}. В едната текстова група се превежда ψεῦδος – съответно като лъжа, докато в другата – δόλος, или лъсть.

HM474: н въ оустѣхъ нхъ не вбрѣте се лъсть (= N1, Hv).

MSOC43: н не обрѣте сѧ въ устѣхъ нхъ лъжа (= Č, P146).

ⲡ 14:5: ἄμωμοί [γάρ] εἰσιν. Една група славянски преводи предпочита превод с бес порока соу̇тъ, а в по-късната редактирана версия този израз се заменя с непороу̇ни бо соу̇тъ.

HM474: ꙗко бес порока соу̇тъ (= N1, Hv).

О: без порока оубо сѣтъ; F15: бес порока сѣтъ (в полето непороу̇ни бо сѣ̇ прѣ̇ прѣ̇тлѣ̇ бжѣ̇).

Č: непороу̇ни бо соу̇тъ (= P146); MSOC43: ѡнстн бѡ сѣтъ.

ⲡ 18:17: καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον {πλοίων} πλέων. В основната версия на тълковното издание се чете πλοίων, докато в класическото издание на библейския текст – τόπον, това води до превод с плава̇ен в първия случай, и с нже̇ на мѣстѣ – въ̇в втория.

HM474: н всакъ плава̇ен въ̇ корабанхъ (= N1¹⁰³, Hv).

MSOC43: н всѣкъ нже̇ на мѣстѣ плавааше̇ (= Č, н всакъ крьмникъ нже̇ въ̇ корабан P146).

ⲡ 19:2: ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην {πόλιν} τὴν μεγάλην. Този пример показва отново, че групата на N1 невинаги е така единна при предаването на това четене. В част от текстовете преводът на πόρνην е с блѣдницѣ̇, любо̇дѣ̇ницн, а в другата πόλιν съответно с град̇оу̇.

HM474: ꙗко соу̇днлѣ̇ ꙗсн град̇оу̇ (= N1, Hv).

MSOC43: ꙗко сѣ̇дн блѣдницѣ̇ велнкѣ̇ (= T119, F15, Č, P146, любо̇дѣ̇ницн O).

¹⁰² В полето на T119 се чете слышѧ̇.

¹⁰³ В F15 четенето е различно: н всакъ̇ н̇ро̇дъ̇ нже̇ в кораблѣ̇.

Ⲙ 20:2: ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς {ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην}, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη¹⁰⁴ (срв. 12:9). Тук изразът ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην е пропуснат в по-ранните преводи на книгата, като през XIV в. е преведен с нже љѣѣтѣтѣ вѣселенѣа вѣса.

Hv: нже љѣ Дѣаволь н сотона. н свежа н тысоуѣоу љѣтъ.

HM474: змына дѣвѣнаго нже љѣ Дѣаволь н сотона, н свежа н тысоуѣоу љѣтъ (= N1).

MSOC43: змына стардаго, еже естъ дѣаволь н сатана. нже љѣѣтѣтѣ вѣселенѣа вѣса. н свежа н тысаѣа љѣтъ (= змына наѣална, прѣельѣа Ѣ, змѣа прѣвѣнаго, прѣѣѣѣтѣвы P146).

Ⲙ 21:24: φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν {καὶ τιμὴν /τῶν ἐθνῶν} εἰς αὐτήν. В преписите, свързани с първоначалния тълковен превод, на славянски език се предава само δόξαν αὐτῶν, докато в останалите версии, водещи началото си от XIV в., се съдържа целият израз – славѣ своѣ н љѣтъ ꙗзыкомѣ.

HM474: прннесоу славѣ н љѣтъ въ нь (= N1, љѣтъ свою F15, Hv).

MSOC43: прннесѣтъ емѣ славѣ своѣ н љѣтъ ꙗзыкомѣ (= љѣтъ ѡ ꙗзы Ѣ, P146).

¹⁰⁴ Текстът е добавен по разнотечене в критическия апарат на Нестле и Аланд.

СЛАВЯНО-ГРЪЦКИ СЛОВНИК НА НМ474

Славяно-гръцкият словник на НМ474 включва всички славянски лексеми и техните словоформи, употребени в текста. Това е и първият словник на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов, намерил място в научно изследване. Словоформите в него са въведени по азбучен ред съгласно системата на славянското писмо въз основа на следните принципи:

1. В началото на всяка статия в основна форма – съгласно общоприетите лексикографски трудове на старобългарския език¹⁰⁵, са въведени всички лексеми, които се срещат в сръбския препис НМ474. Тези от тях, които не са включени в класическия корпус на старославянските лексикални справочници, се лематизират според начина на тяхното изписване в НМ474 (срв. амѣтнѣсъ, антѣаксѣ, аспннѣѣ, варнлннѣѣ).

2. Граматична характеристика на лемата. За всяка заглавна единица се посочват нейните граматични особености (където е приложимо) – съответно:

↪ При съществителните имена се посочва тяхното окончание в родителен падеж, както и родът им.

↪ Прилагателните имена се лематизират в мъжки род, единствено число, като се въвежда и тяхната сложна форма (където е приложима).

↪ При местоименията се посочват формите за трите рода, техният вид, число и лице (където е приложимо). Отбелязани са и лексемите, които са и прилагателни, и местоимения (срв. ннѣ, самѣ, такѣ).

↪ Числителните имена са въведени в основна форма, уточнява се дали са бройни или редни, като при бройните се посочва и формата им в родителен падеж. Примерите с употребите на сложните числителни са посочени при съответните числителни имена (срв. два десѣте и ѹѣтнѣн за ѣѣкоѣ тѣѣѣарѣѣ 11:16).

↪ Глаголите са въведени с инфинитив, следват формите им за 1 и 2 л. сег. вр., по които личи техният конюгационен тип, отбелязва се и видът – свършен или несвършен, посочена е и тяхната възвратна употреба (където се среща в текста).

↪ Словосъчетанията в славянския текст са посочени като подлема при всяка пълнозначна дума, участваща в него (напр. бранѣ сътворѣтн за полѣмѣѣ се посочва и при бранѣ, и при сътворѣтн), а за пригледност в съставения гръцко-славянски индекс те са изведени срещу съответната гръцка лема (срв. ἀκολουθέω [6] въ слѣдѣ нтн (3), въ слѣдѣ хѣднтн (2), нтн (1)).

¹⁰⁵ Използваните лексикографски справочници са посочени в края на изследването.

3. В квадратни скоби [] се посочва броят на употребата на всяка една лема в изучавания препис (срв. зѣмльскъ, -ын [6] γῆς).

4. След това в основна речникова форма са изброени гръцките лексеми, които всяка славянска лема предава (срв. бѣждъ, -а м. [2] πορνεία, πόρνος).

✚ В кръгли скоби () се посочва честотата на употреба на всяка гръцка дума в изучавания препис (срв. ѡбѣзѣ, ѡбѣзѣ ж. [6] ἀγάπη (2), πορνεύω (3), μοιχεύω (1)).

✚ С „в състав“ са означени употребите на глагола бѣти, когато той няма екзистенциално значение, а участва като спомагателен в образуването на перифрастични глаголни форми (срв. събѣлюъ ѣси, оупрѣиѣи соутъ, вѣвѣрже-на быста). За да не се утежнява структурата на словника, тези словоупотребби се цитират при съответния пълнозначен глагол. Респективно употребата на глагола имѣти в конструкции и без гръцко съответствие на 19 места в текста е въведена със същата ремарка „в състав“. Тук се имат предвид тези негови употреби, когато той няма екзистенциално значение, а е в състава на сложно бъдеще време, и съответно употребата на тези му словоформи е включена в статиите с пълнозначния глагол.

✚ Отделени са случаите, когато за славянската дума няма гръцко съответствие (срв. ѡ числ. бр. [2] ἐνδέκατος (1), без гр. (1)).

5. На отделни редове под основната речникова дума са изброени всички нейни словоформи, като срещу всяка една е отбелязано коя гръцка лексема, в каква граматична форма и на кое място в текста (глава и стих от книгата) тя предава. Изключение правят славянските словоформи, изписани в заглавието на текста, които нямат свое съответствие в гръцкия образец. Те са въведени с указание за страницата и реда, където се намират (срв. ѡстрѡѣ вѣсѣ 1:9, без гр. 365r3).

✚ Славянските словоформи, които имат различен фонетичен облик и еднакви граматични характеристики, се посочват на отделни редове (срв. ѡггѡмѣ и ѡггѡмѣ).

✚ Там където правописът на славянската лексема се отклонява от очаквания облик, се добавя знакът за внимание към оригинала (sic!) (срв. ѡспѣнѣ (sic!) за гр. Ἀψινθος).

✚ Гръцките съответствия са означени в къдрави скоби {}, когато те са текстови варианти, цитирани по тълковната версия на книгата (срв. ѡ {δέ} (9:11), ѡзъ мон {μοι} (21:5)).

✚ Посочват се и случаите на хаплогения в гръцкия текст, без да се лематизира (срв. мет', ἐπ').

Λ

λ сѣюз [2] δέ	
λ	δέ 10:2, {δέ} 9:11.
λ̄ числ. р. [2] без гр.	
λ̄	без гр. 365r3, 7:5.
λ̄̇ числ. р. [1] χίλιοι	
λ̄̇	χίλια 20:4.
λβнѣ нар. [1] εὐθέως	
λβнѣ	εὐθέως 4:2.
λвѣдѣнѣ, -λ м. [1] Ἀβαδδών	
λвѣдѣнѣ	Ἀβαδδών 9:11.
λгнѣцѣ, -λ м. [18] ἀρνίον (17), без гр. (1)	
λгнѣцѣ	ἀρνίον 5:12, 6:1, 7:17, 14:1, 17:14, 21:22, 21:23.
λгнѣца	ἀρνίον 5:6, ἀρνίѡ 14:4.
λгнѣцѣѡ	ἀρνίѡ 5:13, 13:11, 14:4.
λгнѣцѣмѣ	ἀρνίου 5:8, 7:9, 14:10, 17:14, 22:8, без гр. 7:11.
λгнѣѣ, -нн [12] ἀρνίου (11), ἀρνίον (1)	
λгнѣѣ	ἀρνίου 22:3.
λгнѣѣн	ἀρνίου 19:7, ἀρνίѡ 7:10 ¹ .
λгнѣѣа	ἀρνίου 6:16, 7:14, 19:9, 22:1.
λгнѣѣѣю	ἀρνίου 12:11.
λгнѣѣю	ἀρνίου 15:3, 21:9.
λгнѣѣѣнѣ	ἀρνίου 13:8.
λгнѣѣнѣа	ἀρνίου 21:14.
λдѣ, -λ м. [4] ἄδης	
λдѣ	ἄδης 6:8, 20:13, 20:14.
λдѣѡ	ἄδου 1:18.
λερѣ, -λ м. [1] ἀήρ	
λερѣ	ἀήρ 9:2.
λзѣ ¹ , менѣ мест. лич. 1л. ед. [58] ἐγώ (52), без гр. (6)	

¹ Срв. сѣдѣщаго на прѣстолаѣ λгнѣѣн – τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ (= Hν, N1, T710).

αζβ	ἐγώ 1:8, 1:9, 1:17, 2:23, 3:9, 3:19, 21:6, 22:13, (2) 22:16, 22:18, καὶ ἐγώ 2:6, 2:27, 3:10, 3:21, 22:8, без гр. 19:10.
αζ	ἐγώ 17:7.
μενε	ἐμοῦ 3:18.
μνηβ	ἐμοῦ 10:8, ἐμὲ 1:17, без гр. 21:5, 22:17.
μн	μοι 5:5, 7:14, (2) 10:9, 10:11, 11:1, 17:7, 17:15, 19:9, 19:10, 21:6, 21:7, 21:10, 22:1, 22:6, 22:8, 22:9, 22:10, {μοι} 21:5, без гр. 1:10.
мы	μοι 7:13, 19:9, {μοι} 14:13, без гр. 10:4, 21:3.
με	με 17:3, 21:10.
μνηοу	ἐμοῦ 1:12, 3:4, 3:20, 4:1, 17:1, 21:9, 21:15, 22:12.
αζβ ² [1] ἄλφα	
αζб	ἄλφα 1:8.
дї числ. бр. [2] ἐνδέκατος (1), без гр. (1)	
дї	ἐνδέκατος 21:20, без гр. 7:8.
αλληλοуѣ междум. [4] ἀλληλούϊα	
αλληѣа	ἀλληλουϊά 19:1, 19:3, 19:4, 19:6.
αλзфа, -ы ж. [1] ἄλφα	
алфа	ἄλφα 21:6.
αμεтисъ, -а м. [1] ἀμέθυστος	
αμεтисъ (sic!)	ἀμέθυστος 21:20.
αμннъ междум. [9] ἀμήν	
амннъ	ἀμήν 1:6, 5:14, 7:12, 19:4, 22:20, {ἀμήν} 1:18, 4:10, 11:15.
амн̃̃	ἀμήν 5:13.
αμωнъ, -а м. [1] ἄμωμον	
αμωна	ἄμωμον 18:13 ² .
αγγελъ, -а м. [79] ἄγγελος (78), без гр. (1)	
аггль	ἄγγελος 8:3, 8:5, 8:8, 8:10, 8:12, 9:1, 9:13, 11:15, 14:8, 14:9, 14:15, 14:17, 14:18, 14:19, 17:7, 18:21,

² Срв: κορυψе. н αμωна. н φγμїана. н мγга – καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον.

	ἄγγελον 5:2, 10:1, 14:6, 19:17, 20:1, ἄγγελοι 8:6, 15:6, ἀγγέλων 17:1, 21:9, ἀγγέλους 8:2, 15:1, {ἄγγελος} 8:7, 11:1, 16:2, 16:3, 16:4, 16:8, 16:10, 16:12, 16:17.
אָגלא	ἀγγέλου 8:4, 10:7, 10:8, 10:10, 16:5, ἄγγελον 7:2, 9:11, 18:1, 22:6, 22:16, ἄγγελος 10:5, ἀγγέλων 8:13, ἀγγέλους 21:12, {ἀγγέλου} 8:13.
אָגלוג	ἀγγέλῳ 2:1, 2:8, 2:12, 2:18, 3:1, 3:7, 3:14, 9:14, {ἀγγέλῳ} 2:7, 2:11, ἀγγέλου 22:8, ἄγγελον 10:9, {ἄγγελον} 1:20.
אָגלומב	ἀγγέλοις 7:2, 15:7, ἀγγέλου 1:1, без гр. 365r2.
אָגלאָו	ἀγγέλοις 16:1.
אָגלבי	ἄγγελοι 1:20, 7:11, 9:15, (2) 12:7, 12:9, ἀγγέλους 7:1, 9:14, ἀγγέλων 3:5, 5:11, 14:10.
אנגעלעכץ, -זינ [1] ἀγγέλου	
אָגלעכעזיך	ἀγγέλων 15:8.
אנטראקעץ, -א מ. [1] χαλκηδών	
אנטראָז	χαλκηδών 21:19.
אפּסטול, -א מ. [3] ἀπόστολος	
אָפּלבי	ἀπόστολοι 18:20, ἀποστόλους 2:2.
אָפּלומא	ἀποστόλων 21:14.
אפּסטולעכץ, -זינ [1] ἀγγέλου	
אָפּלעכע	ἀγγέλου 21:17 ³ .
ארמאגעΔονץ, -א מ. [1] Ἀρμαγεδών	
ארמאגעΔωνב	Ἀρμαγεδών 16:16.
ארכינץ, -א מ. [1] Ἀντιπᾶς ⁴	
ארכיָפּץ (sic!)	Ἀντιπᾶς 2:13.
אסיא, -היא ז. [1] Ἀσία	
אסינ	Ἀσία 1:4.
אסינ, -היא מ. [1] Ἰασπς	
אסיין	Ἰασπς 21:19.

³ Срв. въ мѣроу члвчѣскоу. ієже ѿ апѣлско — μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου (само тук).

⁴ Срв. 2:13 въ днѣ моє въ нєкє ѡбѣща сѣѣтель мѡн вѣр'нѣн архіпъ. нєкє оубиєнє бѣ вась радн — ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντιπᾶς ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν.

аспнѢскъ, -ѣн [1] ἰάσπιδι	
аспїѢскъ	ἰάσπιδι 21:11.
аспннѣъ, -а м. [1] ἄψινθος	
аспїнѣ (sic!)	Ἄψινθος 8:11.
аспъ, -нѣ м. [2] ἱάσπις	
аспн	ἰάσπιδι 4:3.
наспъ	ἱάσπις 21:18.
аснрѣъ [1] Ἀσήρ	
аснрѣа	Ἀσήρ 7:6.
аще съюз [8] εἰ (4), ἐάν (4)	
аще	ἐάν 3:3, 3:20, 11:6, 22:18, 22:19, εἰ 2:5, 2:16, (нже аще кѣто) 13:10.
аще не съюз [4] ἐὰν μή	
аще не	ἐὰν μή 2:5, 2:22, 3:3, 13:15.

Б

бѣдрѣ, -ѣ ж. [1] μηρός	
бѣдрѣ	μηρόν 19:16.
бѣзмѣвнѣ, -нѣ ср. [1] σιγή	
бѣз'мѣвнѣ	σιγή 8:1.
бѣздѣна, -ѣ ж. [7] ἄβυσσος	
бѣзѣны	ἀβύσσου 9:1, 9:2, 9:11, 11:7, 17:8.
бѣзѣноу	ἄβυσσον 20:3.
бѣзѣнѣ	ἀβύσσου 20:1.
бѣзѣмнѣ, -нѣ ср. [1] без гр.	
бѣзѣмнѣ	без гр. 11:10.
бѣзъ съюз [1] ἄμωμος	
бес порока	ἄμωμοι 14:5.
бнсерѣ, -а м. [5] μαργαρίτης	
бысерѣ	μαργαρίτου 21:21, μαργαριτῶν 18:12, μαργαρίται 21:21.
бысерѣомъ	μαργαρίτη 18:16.
бнсерѣомъ	μαργαρίταις 17:4.

БАΛΓΟΒ΄ΣΤΗΤΗ, БАΛΓΟΒ΄ΣΠ, БАΛΓΟΒ΄ΣΤΗШН СВ. [2] εὐαγγελίζω

БАΓΓΟΒ΄ΣΤΗΤΗ εὐαγγελίσαι 14:6.

БАΓΓΟΒ΄ΣΤΗ εὐηγγέλισεν 10:7.

БАΛΓΟД, ЪТЬ, -Н Ж. [2] χάρις

БАΛΓΟД, ЪТЬ χάρις 22:21.

БАГГЪТЪ χάρις 1:4.

БАΛΓΟСΛΟΒΕННІЕ, -НІА СР. [3] εὐλογία

БАВЕННІЕ εὐλογία 5:13.

БАВΛΙΕННІЕ εὐλογία 7:12, εὐλογίαν 5:12.

БАΛЖЕНЪ, -ЪИ [7] μακάριος

БАЖЕНЪ μακάριος 1:3, 16:15, 20:6, 22:7.

БАЖЕНН μακάριοι 14:13, 19:9.

БАЖЕНІН μακάριοι 22:14.

БΛΗΖЪ нар. [2] ἐγγύς

БΛΗΖЪ ἐγγύς 1:3, 22:10.

БΛΗСТАННІЕ, -НІА СР. [1] без гр.

МΛΗННІЕ Н БΛΗСТАННІА ἀστραπαί 8:5⁵.

БΛ΄ДЪ, -ЪИ [1] χλωρός

БΛ΄ДЪ χλωρός 6:8.

БΛЮСТН, БΛЮД, ꙗ, БΛЮДЕШН НСВ. [1] τηρέω

БΛЮДІН τηρῶν 16:15.

БΛꙋДЪ, -А М. [2] πορνεία, πόρνος

БΛΟΥДА πορνείας 9:21.

БΛΟΥ ТВОРЕЩІИМЪ πόρνοις 21:8.

БΛꙋДЬНИЦА, -А Ж. [1] πόρνη

БΛΟΥД'НИЦАМЪ πορνῶν 17:5.

БѠ СЪЮЗ [13] γάρ (12), ἐάν (1)

БѠ γάρ 14:13, 16:14, 21:25, {γάρ} 2:10, γάρ 14:4,
ἐάν 3:19.

БѠ γάρ 1:3, 17:17, 19:8, 19:10, 21:22, 21:23, 22:10.

БОГАТЪ, -ЪИ [4] πλούσιος

⁵ СРВ: Н БЫШЕ ГРОМЫ, Н МΛΗННІЕ Н БΛΗСТАННІА, Н ГΛΑCН, Н ΤΡΟΥCΥ – καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

БОГАТЬ	πλούσιος 2:9, 3:17.
БОГАТІН	πλούσιοι 6:15.
БОГАТЫИѢ	πλουσίους 13:16.
БОГАТЬСТВО, -а ср. [2]	πλοῦτος
БОГАТЬСТВО	πλοῦτος 18:17.
БѢАТЬСТВО	πλοῦτον 5:12.
БОГОСЛОВЪ, -а м. [1]	без гр.
БѢОСЛОВА	без гр. 365r2.
БОГЪ, -а м. [58]	θεός (57), без гр. (1)
БѢ	θεός 1:1, 7:17, 17:17, 18:5, 18:8, 18:20, 19:6, 21:3, 21:22, 22:6, 22:18, 22:19, θεός 1:8, 21:3, без гр. 2:8 ⁶ .
БѢ	θεοῦ (3) 3:12, 7:2, 7:3, 11:11, 12:10, 15:7, 16:14, 19:1, 21:2, 21:10, {θεοῦ} 20:9, θεὸν 12:6, 13:6, 14:7, 16:11, 16:21, θεῷ 7:10, 7:12.
БѢОУ	θεῷ 5:10, 7:11, 11:13.
БѢОУ	θεῷ 1:6, 11:16, 14:4, 19:4, 19:10, 22:9, θεὸν 12:5, θεοῦ 20:6.
БѢОМЪ	θεοῦ 8:2, 8:4, 9:13, 11:16, 12:10, {θεοῦ} 11:4.
БѢМЪ	(ГМЪ БѢМЪ) θεοῦ 3:2.
БМЪ	θεοῦ 16:19.
БЖЕ	θεός 4:11, 16:7.
БЕ	θεός 11:17, 15:3.
БОЖНН, БОЖНІА, БОЖНІЕ [38]	θεοῦ (36), ἅγιος (1), без гр. (1)
БѢНН	θεοῦ 2:18.
БѢНІН	θεοῦ 4:5, 5:6, 22:3, {θεοῦ} 7:15, ἁγίων 14:10.
БЖНІЕ	θεοῦ 1:2, 6:9, 9:4, 12:17, 14:10, 14:19, 15:2, 15:8, 16:1, 16:9, 19:13.
БЖНЮ	θεοῦ 3:14, 10:7, 11:1, 14:12, 19:17, 21:11.
БЖНІЕМЪ	θεοῦ 7:15.
БЖНІА	θεοῦ 1:9, 2:7, 11:19, 15:1, 15:3, 17:17, 19:9, 20:4, 21:3, 21:23, 22:1, {θεοῦ} 11:19, без гр. 16:19.

⁶ Срв. нже БѢ ксть. мѣтьвь н вжнѣ – ὅς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἐζήσεν (само тук, вероятно грешка на писача (или тълкувание?) е изписването на БѢ ксть вм. бысть).

БЖІА	θεοῦ 19:15.
БЛАЪЗНЬ, -Н Ж. [3] πόνος	
БЛАЪЗНН	πόνος 21:4, πόνου 16:10, πόνων 16:11.
БЛАЪТН, БОЛІѢ, БОЛНШН НСВ. [1] ὠδίνω	
БЛАЕЦІН	ὠδίνουσα 12:2.
БОІАТН СА, БОІѢ СА, БОНШН СА НСВ. ВЪЗВР. [4] φοβέομαι	
БОН СЕ	φοβοῦ 1:17, 2:10.
БОЕЦІН СЕ	φοβούμενοι 19:5.
БОЕЦІНМ' СЕ	φοβουμένοις 11:18.
БРАКЪ, -А М. [2] γάμος	
БРАКА	γάμου 19:9.
БРАЦН	γάμος 19:7.
БРАНЬ, -Н Ж. [14] πόλεμος (9), πολέμew (5)	
БРАНЬ	πόλεμον 9:7, 9:9, 11:7, 12:17, 13:7, 16:14, 19:19, 20:8, πόλεμος 12:7.
БРАНЬ СЪТВОРНТН	πολεμήσαι 13:4.
БРАНЬ СЪТВОРОУ	πολεμήσω 2:16.
БРАНЬ СЪТВОРЕТЬ	πολεμήσουσιν 17:14.
БРАНЬ СЪТВОРЫШЕ	πολεμήσαι 12:7.
БРАНЫ ТВОРНТЬ	πολεμεῖ 19:11.
БРАТН СА, БОРИѢ СА, БОРНШН СА НСВ. ВЪЗВР. [1] πολέμew	
БРА СЕ	ἐπολέμησεν 12:7.
БРАТНІА, -НІА Ж. [2] ἀδελφός (1), без гр. (1)	
БРАТНІЕ	ἀδελφῶν 12:10.
БРАТІН	без гр. 365r3.
БРАТЪ, -А М. [3] ἀδελφός	
БРТЪ	ἀδελφός 1:9.
БРАТЪ	ἀδελφῶν 19:10, 22:9.
БРЪНІА, БРЪНЬ Ж. [3] θώραξ	
БРЪНІЕ	θώρακας (2) 9:9, 9:17.
БРЪМА, -ЕНЕ СР. [2] γόμος	
БРЪМЕНЕ	γόμον 18:11, 18:12.
БОУРЪНЬ, -ЪН [1] θειώδης	

βουρ'νη	(ὕακινθίνους καὶ) θειώδεις 9:17 ⁷ .
БЪДЪТН, БЪЖДЪ, БЪДНШН НСВ. [3]	γρηγορέω
БДНШН	γρηγορήσης 3:3.
БДѣ	γρηγορῶν 3:2.
БДѣН	γρηγορῶν 16:15.
БЪИТН, ІЕСМЪ, ІЕСН НСВ. [262]	εἰμί (104), γίγνομαι (38), ὁ (10), ἔχω (1), δεῖ (1), в сѣстав (90), без гр. (12), ζάω (2), ἀγιάζω (1), πικραίνω (3)
БЫТН	γενέσθαι 1:1, 1:19, 4:1, 22:6, εἶναι 2:9, без гр 2:20, 18:22.
БЫ [†]	εἶναι 3:9.
ІЕСМЪ	εἰμί 1:8, 1:17, 1:18, 2:23, 3:17, 19:10, 21:6, 22:9, 22:16, {εἰμί} 22:13.
ІЕСН	εἶ 2:9, 3:15, 3:16, 3:17, 4:11, 5:9, 16:5, ἤς 3:15, {εἶ} 15:4.
ІЕСТЬ	ἐγένετο 2:8, ἔσται 22:3.
Іѣ [†]	ἐστίν 2:7, 5:12, 13:10, (2) 13:18, 14:12, 16:21, 17:10, 17:11, 17:14, 17:18, 19:10, 20:2, 20:14, 21:8, 21:16, 21:17, 21:22, 22:10, {ἔστιν} 17:4, εἰσίν 1:20, 5:6, 17:9, 17:10, 17:12, δεῖ 17:10, без гр. (βΛΗΖЪ Іѣ [†]) 1:3, 1:5, 1:10.
сѡуТЬ	εἰσίν 1:19, 1:20, 2:2, 2:9, 3:4, 4:5, 5:8, 7:13, 7:14, 7:15, (2) 14:4, 14:5, 16:6, 16:14, 17:15, 19:9, 21:5, ἐστίν 19:8, 20:12, 21:12, {ἔστιν} 1:4.
ІЕСТА	εἰσίν 11:4.
НѢСМЪ	οὐκ εἰμί 18:7.
НѢСТЬ	οὐκ ἔσται 22:5.
НѢсѡуТЬ	οὐκ εἰσίν 3:9.
Бѡу [†]	ἔσομαι 21:7.
БѡуДѣТЬ	ἔσται 10:6, 21:3, (2) 21:4, 21:25, 22:3, 22:14, ἐστίν 21:1.
БѡуДѣТ'	ἔσται 21:7.

⁷ Срв. сѣдѣше на ннхъ, нмѡуше брѣнѣ пламен'ны н βουρ'νη – τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὕακινθίνους καὶ θειώδεις (само тук).

БΟΥΤЬ	ἔσται 10:9, ἔσονται 20:6, 21:3, ἦν 21:21.
БΟΥΔΗ	γίνου 2:10, 3:2.
БѢХѦ	ἐγενόμην 1:9.
БѢАШЕ	ἔχει 12:6 ⁸ .
БѢШЕ	ἦσαν 9:8
БѢ	ἦν 5:11, 13:2, 17:4, (2) 17:8, {ἦν} 21:18, ὦν 1:4, ἐστίν 9:19, без гр. 4:3, (БѢ ПДБЪНЬ) 4:3, (БѢ НМІН) 7:2, (ПДБЪН' БѢ) 18:18.
БѢАΧΟΥ	ἦσαν 18:23.
БЫХѦ	ἐγενόμην 1:10, 1:18, 4:2.
БЫСТѢ	ἐγένετο 6:12.
БЫ	ἐγένετο (2) 6:12, 8:1, 8:7, 8:8, 8:11, 11:13, 11:15, 12:7, 12:10, 16:2, 16:3, 16:10, (2) 16:18, 16:19, 18:2, {ἐγένετο} 12:10, γέγονεν 16:17, ἐστίν (2) 17:8, 17:11, εἶ 3:1.
БЫШЕ	ἐγένοντο 8:5, 11:13, 11:15, 11:19, 16:18, ἐγένετο 16:4, 16:18, ἦν 10:10.
СЪН (sic!)	ἦν 4:8 ⁹ .
СΟΥЦІН	τό 8:3, οἱ 17:14.
СΟΥЦАДГО	ὦν 1:4, τοῦ 9:13.
СΟΥЦАГО	τοῦ 8:5
СΟΥЦІЕ	τοῦ 14:17, τά 20:8.
СΟΥЦАНА	τά 5:13.
СΟΥЦІНМЪ	без гр. 1:11.
СΟΥЦІНМЪ	τοῖς 2:24, ταῖς 1:4, τῶν 16:12.
БЫВѢ	ἦν 17:11.
ЖНВѢ КСН	ζῆς 3:1.
ЖНВН БЫШЕ	ἔζησαν 20:5.
СѢ КЕСТѢ	ἀγιασθήτω 22:11.

⁸ Срв. жена же бѣжа въ поустинню. ндеже бѣаше мѣсто ен оуготовано ѿ бѣ – καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοίμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ (= Нв, F15, MSOC43).

⁹ Срв. сън прѣбываѣн, н грѣдын – ὁ ἦν καὶ ὁ ὦν καὶ ὁ ἐρχόμενος. Приема се, че сън е форма за сегашно деятелно причастие в м. р., ед. ч., им., въпреки че изписването на ѝ по този начин е необичайно за паметника.

горкы бѣѣтъ	πικρανεῖ 10:9
горкы быше	ἐπικράνθησαν 8:11, ἐπικράνθη 10:10.
бѣжати, бѣжѣ, бѣжнши нсв./св. [4]	φεύγω
бѣжнть	φεύγει 9:6.
бѣжа	ἔφυγεν 12:6, 16:20, 20:11.
бѣлъ, -ѣи [15]	λευκός ¹⁰
бѣлъ	λευκός 6:2, 19:11, λευκόν 19:14, 20:11, λευκή 14:14, λευκὴν 2:17.
бѣла	λευκόν 1:14.
бѣлы	λευκοῖς 3:5, 4:4, λευκάς 7:9, 7:13, λευκή 6:11.
бѣли	λευκά 3:18.
бѣлѣхъ	λευκοῖς 19:14.
бѣлахъ	λευκοῖς 3:4.

В

ѡ числ. р. [2] ѡ` (1), без гр. (1)	
ѡ`	ѡ` 1:9, без гр. 7:5.
вѣнѣи, -ѣ м. [7]	Βαβυλών
вѣнѣи	Βαβυλών 14:8, 17:5, 18:2, 18:10, 18:21, {Βαβυλών} 18:16.
вѣнѣи	Βαβυλών 16:19.
вѣлакъ, -ѣ м. [1]	Βαλάκ
вѣлака	Βαλάκ 2:14.
вѣлаамѣи [1]	Βαλαάμ
вѣлаамѣи	Βαλαάμ 2:14.
вѣрѣи, -ѣ м. [1]	βήρυλλος
вѣрѣи	βήρυλλος 21:20.
вѣръ, -ѣ м. [1]	καῦμα

¹⁰ При превода лексемата бѣлъ три пъти се допълва с втори славянски компонент, който е без гръцко съответствие (срв. ѣко ѣрѣи бѣла ѣнѣи, ѣко снѣгъ за λευκόν 1:14 (само тук) (срв. Книга на пророк Даниил 7:9), н дамы ѣмоу каменъ бѣлъ дагъ за λευκὴν 2:17 (= Нv, N1), н ходѣи нмоу съ мноу въ бѣлахъ ѣнѣи за λευκοῖς 3:4 (= T119, P146). Примерът в 2:17 е характерен и за най-ранния славянски превод на книгата, както е посочено, докато този в 3:4 явно се дължи на особеност в гръцкия образец, която не е отразена в критическите издания на текста.

BAPOWMЪ	καῦμα 16:9.
BAШЬ, BAШA, BAШE МЕСТ. ПРИТ. 2л. ед. [2]	ὑμῶν
BAШЬ	ὑμῶν 1:9, 18:20.
BEΛHH, -HHA [30]	μέγας
BEΛIИ	μέγας 11:11, 11:13, 12:3, (2) 16:18, μεγάλη 11:19, μέγλης 11:12, μεγάλην 12:10.
BEΛEH	μεγάλην 1:10.
BEΛHHA	μέγας 8:10, μεγάλη 16:21, μέγαλα 13:13, 15:3.
BEΛHHE	μεγάλη 6:4, μέγα 12:1, 15:1.
BEΛHHO	μεγάλην 13:2, 18:1, μέγαν 12:12.
BEΛHHEMB	μεγάλη 5:2, 6:10, 7:2, 7:10, 8:13, 10:3, 14:7, 14:18, 19:17, μέγα 16:9, 17:6.
BEΛHKЪ, -ЪH [49]	μέγας (46), без гр. (3)
BEΛHKЪ	μεγάλη 16:17, 16:19, 16:21, μέγαν 18:21, 20:11, μέγας 6:12, μέγλης 21:3.
BEΛЫKЪ	μεγάλην 19:1.
BEΛHKЫ	μεγάλη 14:8, 18:2, 18:10, μέγας 12:9, μέγλης 9:2.
BEΛHKЫH	μεγάλη 6:17, 16:19, 17:5, 17:18, 18:16, 18:19, {μεγάλη} 17:4, {μεγάλην} 21:10.
BEΛЫKИИ	μεγάλη 18:21.
BEΛHKOIE	μέγαν 14:19.
BEΛHKa	μεγάλου 6:13, μέγα 8:8, μέγλης 14:2.
BEΛHKaAΓO	μεγάλου 12:14, μέγλης 11:8, без гр. 16:14.
BEΛHKOMOY	μέγλης 16:14.
BEΛHKWMOY	μεγάλη 18:18.
BEΛHKOY	μεγάλην 2:22.
BEΛHKOYIO	μεγάλην 11:17, μέγαν 16:12, μέγα 19:17, без гр. 20:8.
BEΛHKOMB	{μεγάλη} 18:2.
BEΛHKWMЪ	μεγάλη 5:12.
BEΛHKЫIE	μέγλης 17:1, μεγάλους 13:16.
BEΛЫKЫIE	μεγάλους 20:12.
BEΛHKЫHIE	μέγλης 7:14.
BEΛHKЫMB	μεγάλη 14:9, μεγάλους 11:18.
BEΛHЦH	μεγάλαι 11:15, μεγάλοι 19:5.

ВЕЛНЦЪН	μεγάλω 9:14.
ВЕЛЫКЫХЪ	μεγάλων 19:18.
ВЕЛНКІѢМН	без гр. 17:4 ¹¹ .
ВЕЛМН нар. [1] μέγας	
ВЕЛ'МН	μεγάλα 13:5 ¹² .
ВЕЛМѢЖА, -ЖЬ М. [2] μεγιστᾶνες	
ВЕЛ'МОУЖЕ	μεγιστᾶνες 6:15, 18:23.
ВЕННІАМННОВЪ [1] Βενιαμίν	
ВЕН'ІАМННОВА	Βενιαμίν 7:8.
ВЕСЕЛНТН СѦ, ВЕСЕЛѢ СѦ, ВЕСЕЛНШН СѦ НСВ. [3] εὐφραίνομαι (2), ἀγαλλιάω (1)	
ВЕСЕЛНМ' СЕ	ἀγαλλιῶμεν 19:7.
ВЕСЕЛЕТ СЕ	εὐφραίνεσθε 12:12.
ВЕСЕЛЫ СЕ	εὐφραίνου 18:20.
ВЕСТН, ВЕДѢ, ВЕДЕШН НСВ./СВ. [1] ἀποφέρω	
ВЕДЕ	ἀπήνεγκέν 17:3.
ВЕЩЬ, -Н Ж. [1] без гр.	
ВЕЩ'ІН	без гр. 18:13.
ВЕУЕРѢ, -РІѢ Ж. [2] δεῖπνον	
ВЕУЕРОУ	δεῖπνον 19:17.
ВѢРОУ	δεῖπνον 19:9.
ВЕУЕРѢТН, ВЕУЕР'ѢѢ, ВЕУЕР'ѢШН НСВ. [1] δειπνέω	
ВЕУЕРАЮ	δειπνήσω 3:20.
ВНДѢННІЕ, -НІА СР. [4] ὄρασις (2), εἶδον (1), ὀπτασία (1)	
ВНДѢННІЕ	ὀράσει 4:3, {ὀптаσία} 1:9.
ВНДѢННЮ	ιδών 17:6 ¹³ .
ВНДѢННІЕМЪ	ὀράσει 4:3.
ВНДѢТН, ВНЖДѢ, ВНДНШН НСВ./СВ. [70] εἶδον (57), βλέπω (9), <u>ὀράω</u> (2), θεωρέω (1), θεάομαι (1)	

¹¹ Срв. нже нмать цѣтвнне надъ ѣззыкы, велнкѣмн – ή ἔχουσα τὴν βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς γῆς (= N1), част от оглавлението F15 също.

¹² Срв. дана быше кѣмѹ оустѣ глѣща велмн хѹлѣаа – ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας (= велмн хѹлѣ N1, Нv, велмн н хѹлѣаа P146, велнка н хѹлѣ Č, MSOC43, O).

¹³ Срв. дывнх сѣ ВНДѢННЮ днромъ велнємъ – ἐθαύμασα ιδών αὐτὴν θαῦμα μέγα (= N1, н γюдѣ сѣ ВНДѢ ю днѣѢ велнкѣ Č, н поγюднх сѣ ВНДѢВЪ Ѧ γюдѣомъ велнкѣ MSOC43, н поДнннх сѣ ВНДѢВЪ ю γѣдѣомъ велнємъ P146, н днннх сѣ ВНДѢВЪ ѣѦ днромъ велнкѣмъ O).

ВНД'БТН	βλέπειν 1:12, 5:3, 5:4, 9:20.
ВНД'НШН	βλέπεις 1:11.
ВЫШН	βλέπης 3:18.
ВНЖЬ	{ἴδε} 6:1, 6:5, ὄρα 19:10.
ВНД'БХЬ	εἶδον 1:12, 1:17, 4:1, 5:2, 5:6, 6:1, 6:5, 6:8, 6:9, 6:12, 7:1, 7:2, 7:9, 8:13, 9:1, 9:17, 10:1, 10:5, 13:1, 13:2, 13:11, 14:1, 14:6, 14:14, 15:1, 15:2, 15:5, 16:13, 17:3, 17:6, 18:1, 19:11, 19:19, 20:4, 20:11, 20:12, 21:1, 21:2, 21:22, ἔβλεψα 22:8, ὁψονται 22:4.
ВНД'БХ'	εἶδον 5:11, 20:1.
ВЫД'БХЬ	εἶδον 5:1.
ВНД'Б̂	εἶδον 8:2, 19:17.
ВНД'Б	εἶδες 1:19, 1:20, 17:8, 17:12, 17:16, 17:18, {εἶδες} 17:4, εἶδεν 1:2, {ἐθεάσατο} 1:9.
ВНД'БШѐ	ἐθεώρησαν 11:12.
ВНД'БВ'	εἶδεν 12:13.
ВНД'ѐЩѐ	βλεπόντων 17:8, βλέποντες 18:18.
НМАМЬ ВНД'БТН	ἴδω 18:7.
ѐСН ВНД'БЛЬ	εἶδες 17:15.
ВННѐ, -а ср. [7]	οἶνος
ВННА	οἶνου 14:8, 14:10, 16:19, 17:2, 18:2, οἶνον 6:6, 18:13.
ВННОГРДЪ, -а м. [3]	ἄмπελος (2), πόλις (1)
ВННОГРДЬ	ἄмπεлон 14:19.
ВННОГРД̂	ἀμπέλου 14:18, πόλεως 14:20 ¹⁴ .
ѐ Числ. р. [21]	δώδεка (20), без гр. (1)
ѐ	δώδεка (3) 7:5, (3) 7:6, (3) 7:7, (3) 7:8, (3) 21:12, (2) 21:14, 21:16, 21:21, 22:2, без гр. 7:8.
ѐ Числ. бр. [1]	δωδέκατος

¹⁴ Срв. н нспрано Б̂ѐ тѐуѐлау вѐнѐ вѐннѐгрД̂ – καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξωθεν τῆς πόλεως (срв. нспрано Б̂ѐ тѐуѐлоу вѐнѐгрД̂Д̂ Нѐ, MSOC43, нспрано Б̂ѐ тѐуѐлоу вѐнѐ грД̂Д̂Д̂ N1, O, Ć, P146). Четенето в НМ474 сякаш компилира вариантите, общи за босненските текстове и българската редакция, от една страна, където вероятно е отразена обща писаческа грешка, от друга страна – останалите редакции на книгата, където четенето предава точно гръцкия образец.

ВІ	δωδέκατος 21:20.
ВЛАСТЬ, -Н Ж. [8] ἐξουσία	
ВЛАСТЬ	ἐξουσία 6:8, 9:3, 13:7, 22:14, ἐξουσίαν 11:6, 13:3, 17:13.
ВЛАСТЫ	ἐξουσίαν 20:6.
ВЛАСЬ, -А М. [3] θρίξ	
ВЛАСН	τρίχες 1:14.
ВЛАСЫ	τρίχας (2) 9:8.
ВЛѢЩН, ВЛѢКѢ, ВЛѢЩЕШН НСВ. [1] σύρω	
ВЛѢКЫ	σύρει 12:4.
ВОДА, -Ы Ж. [14] ὕδωρ	
ВОДА	ὕδωρ 16:12.
ВОДѢ	ὕδωρ 12:15, 22:17.
ВОДѢ	ὕδατων 1:15, (2) 8:11, 14:2, 19:6.
ВОДЫ	ὕδατος 21:6, 22:1, ὕδατα 17:15.
ВОДАМЪ	ὕδατων 16:5.
ВОДАХЪ	ὕδατων 11:6, 17:1.
ВОДѢНЪ, -ЫН [4] ὕδατων	
ВОД'НЬЕ	ὕδατων 7:17.
ВОДНЬЕ	ὕδατων 14:7, 16:4.
ВОД'НІХЪ	ὕδατων 8:10.
ВОИ М. [2] στρατεύμα	
ВОИ	στρατεύματος 19:19.
ВОИЕ	στρατεύματα 19:19.
ВОИНИКЪ, -А М. [1] στρατεύμα	
ВОИНИКЪ	στρατευμάτων 9:16.
ВОИНСТВО, -А ср. [1] στρατεύμα	
ВОИНСТВА	στρατεύματα 19:14.
ВОЛѢ, -ЛѢ Ж. [4] γνώμη (3), θέλημα (1)	
ВОЛЮ	γνώμην 17:13, (2) 17:17.
ВОЛѢЮ	θέλημα 4:11.
ВРАГЪ, -А М. [2] ἐχθρός	
ВРАЖЫ	ἐχθροί 11:12
ВРАГЫ	ἐχθρούς 11:5.

BRANZ, -ZH [1] μέλας	
BRANB	μέλας 6:5.
BRATA, -Z CP. [11] πυλών	
BRATA	πυλώνων 21:21, πυλώνες 21:25.
BRATH	πυλῶσιν 22:14.
BR [∧] A	πυλῶνας 21:12, 21:15, πυλῶνες (4) 21:13.
BRATBXB	πυλῶσιν 21:12, πυλῶνες 21:21.
BR'BDHTH, BR'BJDAB, BR'BDHWH HCB./CB. [4] ἀδικέω	
BR'BDHTH	ἀδικῆσαι 7:2.
BR'BDETB	ἀδικήσουσιν 9:4.
BR'BDHTE	ἀδικήσητε 7:3.
BR'BDH	ἀδικήσης 6:6.
BR'BMA, -ENE CP. [8] καιρός (6), χρόνος (2)	
BR'BME	καιρός 1:3, 11:18, 22:10, καιρόν 12:12, 12:14, χρόνον 2:21, 6:11.
BR'BMEHE	καιρούς 12:14.
BR'BTHTHE, -A CP. [1] σάκκος	
BR'BTHTHE	σάκκους 11:3.
BR'BTCH, BR'BGAB, BR'BJEWH CB. [1] βάλλω	
BR'BJE	ἔβαλεν 8:5.
вз предл. [176] ἐν (66), εἰς (53), ἐπὶ (10), διὰ (1), без гр. (38), βασίλισσα (1), ὀπίσω (1), ἀκολουθέω (5), ποταμοφόρητον ποιέω (1)	
вб	ἐν 1:3, 1:4, (3) 1:9, (2) 1:10, 1:15, (2) 1:16, 2:1, 2:8, 2:13, 2:24, 3:4, 3:5, 3:12, 4:2, 4:4, 5:13, 6:5, 7:9, 7:14, 7:15, 8:9, 9:6, 9:10, 9:19, 10:2, 10:6, 10:7, 10:8, 10:9, 10:10, 11:1, 11:11, 11:13, 11:19, 12:2, 13:8, 14:5, 14:10, 14:14, 16:3, 17:4, 18:7, 18:8, (2) 18:19, (3) 18:22, (2) 18:23, 18:24, 19:11, 20:6, 20:13, 20:15, 21:8, 21:22, 21:27, 22:3, 22:18, 22:19, {ἐν} 1:9; εἰς 1:6, (8) 1:11, 1:18, 2:10, 2:22, 4:9, 4:10, 5:6, 5:13, (2) 6:15, 7:12, 8:8, 10:6, 11:6, 11:15, 12:6, 12:9, (2) 12:14, 13:3, 13:10, 14:11, 14:19, 15:7, 15:8, 16:3, 16:19, 17:3, 17:8, 17:11, 17:17, 18:21, 19:3, 19:20, 20:3, (2) 20:10, 20:14, 20:15, 21:24, 21:26, 21:27, 22:2, 22:5, 22:14; ἐπὶ

ΒΖΖΑΛΚΑΤΗ, ΒΖΖΑΛΥϜ, ΒΖΖΑΛΥΕΨΗ CB. [1] πεινῶ

ΒΥΖΑΛΥΟΥΤΒ πεινάσουσιν 7:16.

ΒΥΖΥΡΕΣΑΝΤΗ ΣΑ, ΒΥΖΥΡΕΣΑΙΨ ΣΑ, ΒΥΖΥΡΕΣΑΝΣΗ ΣΑ ΣΒ. ΒΥΖΥΡ. [1] εὐφραίνω

ΒΔΖΒΕΕΛΕΤ σε εὐφραίνονται 11:10.

ΒΥΖΥΕCΤΗ, ΒΥΖΥΕΔ,Β, ΒΥΖΥΕΔΕΨΗ CΒ. [1] ἀποφέρω

ΒΔΖΒΕ ἄπῆνεγκεν 21:10.

ΒΥΖΓΛΑΓΟΛΑΤΗ, ΒΥΖΓΛΑΓΟΛΙЖ, ΒΥΖΓΛΑΓΟΛΕШН СВ. [1] λαλέω

ΒΕΖΓΛΔΨΕ ἐλάλησαν 10:3.

ВЪЗГЛАДНТН, ВЪЗГЛАШѢ, ВЪЗГЛАДНШН СВ. [2] κράζω (1), λαλέω (1)

ΒΥΖΥΓΛΑΧΗ ἔκραξεν 10:3.

ΒΥΖ'ΓΛΔCΗΨΕ ἐλάλησαν 10:4.

ΒΥΖΔΑΤΗ, ΒΥΖΔΑΜΒ, ΒΥΖΔΑΣΗ CB. [4] ἀποδίδωμι (3), δίδωμι (1)

ΒΛΖΑΤΗ ἀπόδοτε 18:6, ἀποδοῦναι 22:12.

ВЪЗЪАМЪ δώσω 2:23.

ВЪЗДѢТЬ ἀπέδωκεν 18:6.

ВЪЗДАНАНІЕ, -НІА ср. [1] κτίσμα

ΒΥΖΑΝΗΝΗΕ κτίσμα 5:13.

ВЪЗДАНАТИ, ВЪЗДАИЖ, ВЪЗДАИЄШН НСВ. [1] ἀποδίδωμι

ВЪЗДАЕТЬ ἀποδιδούν 22:2.

ВЪЗДѢВНѢТН, ВЪЗДѢВНѢ, ВЪЗДѢВНѢШН СВ. [1] αἶρω

ВЪЗВѢЖЕ ἤρεν 10:5.

ΒΖΖΔ,ΟΥΧΖ, -α Μ. [1] ἀήρ

ΒΛΖΟΥΧΒ ἀέρα 16:17.

ΒΖΖΗΤΗ, ΒΖΖΗΔ, ΒΖΖΗΔΨΗ CB. [7] ἀναβαίνω

ΒΥΖΥΙΤΗ ἀναβαίνειν 17:8.

ВЪЗЫДЕТЬ ἀνέβη 8:4.

ΒΕΖΥΔΟΥΤΒ ἀνέβησαν 20:9.

ΒΥΖΥΔΥΤΑ ἀνάβατε 11:12.

ΒΒΖΒΙΔ,Ε ἀνέβη 9:2.

ВЪЗЪІ ἀνάβα 4:1.

ΒΕΖΥΔΟΥΣΤΑ ἀνέβησαν 11:12.

ΒΥΖΗΝΚΑΤΗ, ΒΥΖΗΨΑ, ΒΥΖΗΨΕΨΗ ΣΒ. [1] ζήτέω

ВЪЗЫЩΟΥТЬ ζητήσουσιν 9:6.

ВЪЗΛΟЖΗΤΗ, ВЪЗΛΟЖѢ, ВЪЗΛΟЖΗШΗ СВ. [2] βάλλω

ВЪЗЛОЖУ	βάλλω 2:22, 2:24.
ВЪЗΛΙΘΕΤΗ, ВЪЗΛΙΘΕΙѲ, ВЪЗΛΙΘΕИШ СВ. [4] ἀγαπάω	
ВЪЗΛΙΘΕХ'	ἠγάπησα 3:9.
ВЪЗΛΙΘЕИШЕ	ἠγάπησαν 12:11.
ВЪЗΛΙΘΕΛЫШАГО	ἀγαπῶντι 1:5.
ВЪЗΛΙΘΕИЕНЫИ	ἠγαπημένην 20:9.
ВЪЗНЕНАВНДѢТН, ВЪЗНЕНАВНЖДѢ, ВЪЗНЕНАВНДНШ СВ. [2] μισέω	
ВЪЗНЕНАВНДѢТН НМОУТѢ	μισήσουσιν 17:16.
ВЪЗНЕНАВНДѢ	{μεμίσηκεν} 2:2.
ВЪЗРΑΔОВАТН СΛ, ВЪЗРΑΔΟΥИѲ СΛ, ВЪЗРΑΔΟΥИЕШ СΛ СВ. ВЪЗВР. [2] χαίρομαι	
ВЪЗРΔΥΙЕТ СЕ	χαίρουσιν 11:10
ВЪЗРΔΥЮТ СЕ	{χαρήσονται} 14:12.
ВЪЗРЪИДАТН, ВЪЗРЪИДАИѲ, ВЪЗРЪИДАИЕШ СВ. [2] κλαίω	
ВЪЗРЪИДАЮТѢ	κλαύσουσιν 18:9, κλαίουσιν 18:11.
ВЪЗЪПННТН, ВЪЗЪПННИѲ, ВЪЗЪПНННШ СВ. [7] κράζω (6), φωνέω (1)	
ВЪЗОУПН	ἔκραξεν 10:3, 18:2, ἐφώνησεν 14:18.
ВЪЗОУПЫ	ἔκραξεν 19:17.
ВЪЗОУПНШЕ	κράζουσιν 7:10, ἔκραζον 18:19.
ВЪЗОУПНВЪ	ἔκραξεν 7:2.
ВЪЗѢТН, ВЪЗЪМѢ, ВЪЗЪМЕШ СВ. [4] λαμβάνω (3), αἴρω (1)	
ВЪЗЕТН	λαβεῖν 6:4
ВЪЗ'МН	λάβε 10:8
ВЪЗЕТѢ	εἴληφεν 8:5, ἤρεν 18:21.
ВЪЛОЖНТН, ВЪЛОЖѢ, ВЪЛОЖНШ СВ. [3] βάλλω	
ВЪΛΩЖІН	ἔβαλεν 14:19.
ВЪЛОЖЕНЬ БЫ	ἐβλήθη (2) 12:9.
ВЪННТН, ВЪННДѢ, ВЪННДЕШ СВ. [7] εἰσέρχομαι (5), без гр. (2)	
ВЪННТН	εἰσελθεῖν 15:8.
ВЪННДУ	εἰσελεύσομαι 3:20.
ВЪННДЕТѢ	εἰσῆλθεν 11:11.
ВЪННДУТѢ	εἰσέλθωσιν 22:14, без гр. (2) 22:15.
НМАТѢ ВЪННТН	εἰσέλθη 21:27.
ВЪНЪ нар. [1] ἔξω	

ВОННЬ (sic!)	ἔξω 3:12 ¹⁸ .
ВЪНѢ нар. [2] ἔξωθεν	
ВЪНѢ	ἔξωθεν 11:2, 14:20.
ВЪНѢИЖДОУ нар. [1] ἔξωθεν – срв. ВЪНѢ	
ВЪНѢЮДО	{ἔξωθεν} 5:1.
ВЪНѢТРИЖДОУ нар. [2] ἔσωθεν	
ВЪНОУТРИДОУ	ἔσωθεν 4:8, 5:1.
ВЪПНІТН, ВЪПНІЖ, ВЪПНІШН нсв. [5] κράζω (4), λέγω (1)	
ВЪПНІЕТЬ	κράζει 12:2.
ВЪПНІЕ	κράζων 14:15.
ВЪПНІАХОУ	ἔκραζαν 6:10, ἔκραζον 18:18.
ВЪПНІЩЕ	λέγοντες 4:8.
ВЪСАЖДАТН, ВЪСАЖДАИЖ, ВЪСАЖДАІШН нсв. [1] βάλλω	
ВЪСАЖАТН	βάλλειν 2:10.
ВЪСЕЛЕНАІА, -ЪІА Ж. [3] οἰκουμένη	
ВЪСЕЛІЕНОУЮ	οἰκουμένης 3:10.
ВЪСЕЛІЕН'НОУЮ	οἰκουμένην 12:9.
ВЪСЕЛІЕНЬІЕ	οἰκουμένης 16:14.
ВЪСЕЛНТН СА, ВЪСЕЛІЖ СА, ВЪСЕЛНШН СА св. ВЪЗВР. [2] σκηνόω	
ВЪСЕЛНТ' СЕ	σκηνώσει 7:15.
ВЪСЕЛНТ СЕ	σκηνώσει 21:3.
ВЪСКОРѢ нар. [8] ταχύ (6), ἐν τάχει (2)	
ВЪСКОРѢ	ταχύ 2:16, 3:11, 11:14, 22:7, 22:12, 22:19, ἐν τάχει 1:1, 22:6.
ВЪСКРѢСЕННІЕ, -НІА ср. [1] ἀνάστασις	
ВЪСКРѢСЕННІЕ	ἀνάστασις 20:5.
ВЪСКРѢШЕННІЕ, -НІА ср. [1] ἀνάστασις	
ВЪСКРѢШЕНН	ἀναστάσει 20:6.
ВЪСПЛАКАТН СА, ВЪСПЛАУЖ СА, ВЪСПЛАУШН СА св. ВЪЗВР. [3] κόπτω (2), πενθέω (1)	
ВЪСПЛАУТ' СЕ	κόπονται 18:9, πενθοῦσιν 18:11.
ВЪЗ'ПЛАУЮТ СЕ	κόπονται 1:7.

¹⁸ Срв. н воннь не нмать нзытъ к томоу – καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ (само тук).

ВЪСПОМАНѢТН, ВЪСПОМАНѢ, ВЪСПОМАНЕШН СВ. [1] μιμνήσκω

ВЪСПОМΕΝΟΒЕНЬ БЫ̇ ἐμνήσθη 16:19.

ВЪСТАТН, ВЪСТАНѢ, ВЪСТАНЕШН СВ. [1] ἐγείρω

ВЪСТАНН ἔγειρε 11:1.

ВЪСТОКЪ, -А М. [2] ἀνατολή

ВЪСТОКЪ ἀνατολῆς 16:12.

ВЪСТОКА ἀνατολῆς 21:13.

ВЪСТРѢБНТН, ВЪСТРѢБАИѢ, ВЪСТРѢБИШН СВ. [10] σαλπίζω

ВЪСТРОУБНТЫ σαλπίζειν 10:7.

ВЪСТРОУБЕТЬ σαλπίσωσιν 8:6.

ВЪСТРОУБЫ ἐσάλπισεν 8:7, 8:8, 8:10, 8:12, 9:1, 9:13, 11:15.

ВЪСТРОУБЕЦА τῶν μελλόντων σαλπίζειν 8:13.

ВЪСХОДНТН, ВЪСХОЖДАѢ, ВЪСХОДНШН НСВ. [4] ἀναβαίνω

ВЪСХОДНТЬ ἀναβαίνει 14:11.

ВЪСХОЖДАШЕ ἀναβαίνει 19:3.

ВЪСХОДЕЦЬ {ἀναβαῖνον} 13:2.

ВЪСХОДЕЦА ἀναβαίνοντα 7:2.

ВЪСХОТѢТН, ВЪСХОЩѢ, ВЪСХОЩЕШН СВ. [1] θέλω

ВЪСХОЩЕТА θελήσωσιν 11:6.

ВЪСХЪИТНТН, ВЪСХЪИЩѢ, ВЪСХЪИТНШН СВ. [1] ἀρπάζω

ВЪСХЪИЩЕНО БЫ̇ ἥρπάσθη 12:5.

ВЪТОРЪ ЧИСЛ. БР. [12] δεύτερος

ВЪТОРЫН δεύτερος 8:8

ВТОРЇН δεύτερος 16:3.

ВТОРДІА δεύτερος 20:6, 21:8, δεύτερος 20:14.

ВТОРОІЕ δεύτερον 4:7, 19:3, δευτέρα 11:14, δεύτερος 21:19,
деυτέρου 6:3.

ВТОРОУЮ δευτέραν 6:3.

ВТОРОІЕ δευτέρου 2:11.

ВЪЦѢСАРНТН СѦ, ВЪЦѢСАРИѢ СѦ, ВЪЦѢСАРНШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [4] βασιλεύω

ВЪЦѢТ СЕ βασιλεύσουσιν 20:6.

ВЪЦѢТ' СЕ βασιλεύσουσιν 5:10.

ВЪЦѢН СЕ ἐβασίλευσας 11:17, ἐβασίλευσεν 19:6.

ВЪИ, ВАСЪ МЕСТ. ЛИЧ. 2Л. МН. [9] ὑμεῖς (8), σύ (1)

ВЫ ὑμᾶς 2:24.

ВН {σου} 3:9.

ВАСЪ ὑμῶν 2:10, ὑμῖν 2:13.

ВАМЪ ὑμῖν 1:4, 22:16, {ὑμῖν} 18:6, ὑμᾶς 12:12.

ВАМ ὑμῖν 2:24.

ВЪИСОКЪ, -ЪИ [3] ὑψηλός (2), Σιών (1)

ВНСОКО҃Ҁ ὑψηλόν 21:10.

ВНСОЦ҃ҀН Σιών 14:1¹⁹.

ВНСОКЫН ὑψηλόν 21:12.

ВЪИСОТА, -ЪИ Ж. [1] ὕψος

ВЫСОТА ὕψος 21:16.

ВЪИШЬНЬ, ВЪИШЬННН [1] ἄνω

ВЫШНІАГО {ἄνω} 21:21.

ВЪСЕДРЬЖНТЕА, АА М. [9] παντοκράτωρ

ВСЕДРЬЖНТЕА παντοκράτωρ 1:8, 4:8, 19:6, 21:22.

ВСЕДРЬЖНТЕАІА παντοκράτορος 16:14, 19:15.

ВСЕДРЬЖНТЕАЮ παντοκράτωρ 11:17, 15:3, 16:7.

ВЪСЪ, ВЪСА, ВЪСЕ МЕСТ. ОБ. [34] πᾶς (25), ὅλος (3), λέων (1), без гр. (3), κόσμος (2)

ВСА πάντα 5:13, 21:5, πᾶσαι 1:7, ὅλη 13:3, λέων 5:5²⁰,
без гр. 22:8.

ВЪСЕ πάντα 14:8.

ВСЕ πάντα 12:5, 18:2, 19:21, πᾶσαι 2:23, πάντας 13:16,
без гр. 13:12.

ВСО҃Ҁ πᾶσαν 5:6, 13:12, ὅλης 3:10, ὅλην 12:9.

ВСН πάντες 7:11, 13:8, 18:19, 19:5, πάντα 15:4, 18:23.

ВС҃ҀХЬ πάντων 8:3, 18:24, 19:18, παντός 7:9.

ВС҃ҀМЬ πᾶσιν 19:17, 21:8, παντός 18:2, без гр. 11:18.

ВС҃ҀМН πάντων 22:21.

¹⁹ Срв. н се агньць стоиаше на горѣ внсѡц҃Ҁн – καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών (само тук).

²⁰ Срв. се по вѣднѣа іѣ вса нже ѿ колѣна нюдѡва н корене дѣдѡва – ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυίδ (= N1, по вѣднѣа всѣ҃Ҁ Ч, левѣ F15, P146, O, пропуска Hν, пропуска се цялата фраза в ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ в MSOC43).

ВЪСЕГО МНРА	κόσμου 11:15.
ВСЕГО МЫРА	κόσμου 17:8.
ВЪСѢКЪ, -а, -о мест. об. [31]	πᾶς (30), без гр. (1)
ВСАКЪ	πᾶς 6:15, (2) 18:17, 18:22, 22:15, {πᾶς} 6:15, πᾶν 7:16, 21:27, πᾶσα 16:20, без гр. 18:17.
ВСАКО	πᾶς 1:7, πᾶν 5:13.
ВСАКОИЕ	πᾶν 22:3.
ВСАКАА	πᾶν 6:14, πᾶς 8:7, πᾶσα 16:3.
ВСАКОГО	πᾶν (2) 9:4, (3) 18:12, πάσης 5:9, 7:4.
ВСАКОМУ	παντός 18:2.
ВСАКОУ	πᾶν 7:17, 21:4.
ВСАКОМЪ	πᾶν 7:1.
ВСАКѠ	πᾶσαν 13:7.
ВСАКОЮ	πάση 11:6.
ВСАКОИ	πάσης 18:22.
ВСАЦѢМЪ	παντί 21:19.
ВЪСѢУБСКЪ, -ѡИ [1]	πᾶς
ВСАУБСКАѦ	πάντα 4:11.
ВѢДѢТИ, ВѢМЪ, ВѢСИ НСВ. [11]	οἶδα
ВѢМЪ	οἶδα 2:2, 2:9, 2:19.
ВѢМ'	οἶδα 2:13, 3:1, 3:8, 3:15.
ВѢСИ	οἶδας 3:17, 7:14.
ВѢСТЪ	οἶδεν 2:17, 19:12.
ВѢКЪ, -а м. [28]	αἰών (25), без гр. (3).
ВѢКѠ	αἰώνων 20:10.
ВѢКЫ	αἰῶνας 1:6, 1:18, 4:9, 4:10, 5:13, 7:12, 10:6, 11:15, 14:11, 15:7, 19:3, 20:10, 22:5, без гр. 3:5, 22:21.
ВѢКѠМЪ	αἰώνων 1:18, 4:9, 4:10, 5:13, 7:12, 10:6, 11:15, 15:7, 19:3, {αἰώνων} 15:3, без гр. 22:21.
ВѢКѠ	αἰώνων 14:11.
ВѢНЬЦЪ, -а м. [11]	στέφανος (8), διάδημα (3)
ВѢНЬЦЪ	διαδήματα 13:1.
ВѢН'ЦЪ	στέφανον 2:10, 14:14, στέφανος 6:2.
ВѢН'ЦЪ	στέφανος 12:1, διαδήματα 12:3.

ВѢН'ЦА	στέφανον 3:11.
ВѢН'ЦΗ	στέφανοι 9:7, στεφάνους 4:4, διαδήματα 19:12.
ВѢН'Цѣ	στεφάνους 4:10.
ВѢРА, Ѡ Ж. [4] πίστις	
ВѢРА	πίστις 13:10.
ВѢРЫ	πίστιν 2:13.
ВѢРОУ	πίστιν 2:19, 14:12.
ВѢРЬНЪ, -ЪИ [7] πιστός	
ВѢРЬНЬ	πιστός 1:5.
ВѢР'НЬ	πιστός 2:10.
ВѢР'НЫИ	πιστός 19:11.
ВѢР'НІИ	πιστός 2:13, πιστοί 17:14.
ВѢРНА	πιστοί 21:5, 22:6.
ВѢСТНТЕАЬ, -ЛІА М. [1] ναύτης	
ВѢСТНТЕАИ	ναῦται 18:17.
ВѢТРЪ, -А М. [2] ἄνεμος	
ВѢТРА	ἀνέμου 6:13.
ВѢТРИ	ἀνέμους 7:1.
ВѢУЬНЪ, -ЪИ [1] αἰώνιος	
ВѢУНОІЕ	αἰώνιον 14:6.
ВУСОИЪ, -А М. [4] βύσσινος	
ВУССОНЬ	βύσσινον 18:16, 19:8, 19:14.
ВУССОН'	βύσσινον 19:8.
ВУССЪ, -А М. [1] βύσσινος	
ВУССА	βυσσίνου 18:12.

Г

Г' числ. р. [2] γ' (1), без гр. (1)	
Г'	γ' 1:20, без гр. 7:5.
ГАΔΟΥЪ [1] Γάδ	
ГАΔΟΥА	Γάδ 7:5.
ГЛАВА, -ЪИ Ж. [23] κεφαλή (19), κεφάλαιον (2), без гр. (2)	
ГЛАВА	κεφαλή 1:14, {κεφάλαιον} 1:20.
ГЛАВѢ	κεφαλῆς 10:1, 12:1, 14:14, κεφαλὴν 19:12.

ГЛАВЫ	κεφαλαί (2) 9:17, κεφαλάς 9:19.
ГЛАВЪ	κεφαλάς 12:3, 13:1, 17:3, 17:7, κεφαλῶν 13:3, κεφαλαί 17:9, без гр. 365r3.
ГЛА ^Ѡ	{κεφάλαιον} 1:9, без гр. 365r3.
ГЛАВАХЪ	κεφαλάς 4:4, 9:7, 12:3, 18:19.
ГЛАХЪ	κεφαλάς 13:1.
ГЛАГОЛАТН, ГЛАГОЛИЖ, ГЛАГОЛЕШН НСВ.	[96] λέγω (85), λαλέω (8), εἶπον (1), без гр. (2)
ГЛЮ	λέγω 2:24.
ГЛІЕШН	λέγεις 3:17.
ГЛІЕТЬ	λέγει 1:8, 2:1, 2:7, 2:8, 2:11, 2:12, 2:17, 2:18, 2:29, 3:1, 3:6, 3:7, 3:13, 3:14, 3:22, 14:13, 18:7, 22:20, λέγουσιν 2:24, без гр. 22:7.
ГЛЮТЬ	λέγοντες 7:12, 18:16.
ГЛАШЕ	ἐλάλει 1:12, 13:11, ἐλάλησαν 10:4.
ГЛА	λέγει 5:5, 10:9, 17:15, 19:9, 19:10, λέγουσιν 10:11, ἐλάλησεν 17:1.
ГЛААХОУ	λέγουσιν 6:16.
ГЛАХОУ	ἔλεγον 5:14.
ГЛІЕ	λέγων 1:17, 4:1, 7:13, 10:9, 11:1, 13:14, 14:7, 14:8, 14:9, 14:18, 17:1, 18:2, 18:21, 19:17, 21:9, λέγουσα 16:17, 19:5, λέγουσαν 12:10, без гр. 2:1.
ГЛІЕН	λαλῶν 21:15, εἰπάτω 22:17.
ГЛІОЦІ	λεγούσης 1:10.
ГЛІМЬ	λαλούσης 4:1.
ГЛІОМЬ	λέγουσαν 6:6, 18:4, λεγούσης 11:12, λεγούσης 16:1, λέγοντος 16:7, λεγόντων 19:6, λαλοῦσαν 10:8.
ГЛЮЦІ	λέγουσαν 10:4.
ГЛІОЦ	λεγούσης 14:13, 21:3.
ГЛІОЦА	λέγοντος 6:1, 8:13, 16:5, λέγοντας 5:13, λέγοντα 9:14, λεγόντων 19:1, λαλοῦν 13:5.
ГЛІОЦОУЮ	λέγουσα 2:20.

ГЛ҃ЮЩЕ	λέγοντες 4:10, 5:9, 5:12, 6:10, 7:10, 11:15, 11:17, 13:4, 15:3, 18:10, 18:18, 18:19, 19:4, λέγοντος 6:3, 6:5, 6:7.
ГЛ҃ЮЩЕЕ	λέγοντας 2:2, λεγόντων 3:9.
ГЛ҃ЮЩІИХЪ	λεγόντων 2:9.
ГЛАГОЛАТИ СѦ, ГЛАГОЛИЖ СѦ, ГЛАГОЛИЕШИ СѦ НСВ. ВЪЗВР. [1] λέγομαι	
ГЛ҃ЮТ' се	λέγεται 8:11.
ГЛАДЪ, -Ѧ М. [2] λιμός	
ГЛАДЬ	λιμός 18:8.
ГЛАДОМЬ	λιμῶ 6:8.
ГЛАСЪ, -Ѧ М. [53] φωνή	
ГЛАСЬ	φωνή (2) 1:15, 9:9, 10:8, 16:17, 18:22, 18:23, 19:5, {φωνή} 12:10, φωνήν 10:4, (2) 14:2, (3) 19:6, φωνῆς 14:13.
ГЛ҃СЬ	φωνήν 1:10, 1:12, 5:11, 6:6, 9:13, 14:2, 18:4, 19:1, φωνή 4:1, 6:1, 9:9, 14:2, φωνῆς 3:20, 11:12, 16:1, 21:3, φωνῶν 8:13.
ГЛАСѦ	φωνῆς 10:7.
ГЛАСѦМЬ	φωνῇ 10:3, 14:7, 14:9, 14:15, 14:18, 18:2.
ГЛ҃СѦМЬ	φωνῇ 5:2, 5:12, 6:10, 7:2, 7:10, 8:13, 19:17.
ГЛАСИ	φωναί 8:5, 11:15, 11:19.
ГЛАСІИ (sic!) φωνάς	10:3.
ГЛАСЫ	φωναί 4:5, 16:18.
ГЛ҃БЕННА, -Ѧ Ж. [1] βαθύς	
ГЛ҃БЫНЬ	βαθέα 2:24.
ГНОИ, -Ѧ М. [2] ἔλκος	
ГНОИ	ἔλκος 16:2, ἐλκῶν 16:11.
ГН҃ЕВЪ, -Ѧ М. [6] ὀργή	
ГН҃ЕВЬ	ὀργή 11:18.
ГН҃ЕВА	ὀργῆς 6:16, 6:17, 14:10, 16:19, 19:15.
ГОГЪ, -Ѧ М. [1] Γώγ	
ГОГА	Γώγ 20:8.
ГОДЕННА, -Ѧ Ж. [2] ὥρα	
ГОДНЫИ	ὥρας 3:10.

ГОДННΟΥ	ῥαν 9:15.
ГОННТН, ГОНІѢ, ГОННШН НСВ. [1] διώκω	
ПРОГНѢВАВ' СЕ ГОНѢШЕ	ἐδίωξεν 12:13 ²¹ .
ГОРА, -Ъ Ж. [6] ὄρος	
ГОРА	ὄρος 6:14, 8:8, 14:1.
ГОРОУ	ὄρος 21:10.
ГОРЫ	ὄρη 16:20.
ГОРАМЪ	ὄρεσιν 6:16.
ГОРЕ МЕЖДУМ./ СР. [14] οὐαί (13), без гр. (1)	
ГОРЕ	οὐαί (3) 8:13, 9:12, 11:14, 12:12, (2) 18:10, (2) 18:16, (2)18:19, {οὐαί} 13:8, без гр. 18:19.
ГОРІН	οὐαί 9:12.
ГОРЬКЪ, -ЪН [3] πικραίνω	
ГОР'КЫ БОУТЬ	πικρανεῖ 10:9
ГОРКЫ БЫШЕ	ἐπικράνθησαν 8:11, ἐπικράνθη 10:10.
ГОРЬСКЪ, -ЪН [1] ὀρέων	
ГОРЦѢМЪ	ὀρέων 6:15.
ГОРѢТН, ГОРІѢ, ГОРНШН НСВ. [9] καίω (5), πυρός (3), без гр. (1)	
ГОРЕЦЬ	πυρός 1:14, 2:18, 19:12, καιόμεναι 4:5.
ГОРЕЦН	καιόμενος 8:10.
ГОРЕЦЕНЕ	каιομένης 19:20, {каιομένης} 9:2, без гр. 20:14.
ГОРЕЦІНМЪ	каιομένη 21:8.
ГОСПОДЬ, -Н М. [26] κύριος (20), θεός (1), δεσπότης (1), без гр. (4)	
ГЬ	κύριος 1:8, 4:8, 11:8, 17:14, 18:8, 19:6, 19:16, 21:22, 22:5, 22:6, без гр. 22:7.
ГД	κυρίου 11:15, 22:21.
ГН	κύριε 7:14, 11:17, 15:3, 15:4, 16:7, 22:20, {κύριε} 15:4, κύριος 4:11, κυρίω 14:13, δεσπότης 6:10, без гр. 16:5.
ГМЬ	{κυρίου} 3:2.
ГВН	θεῶ 19:5.

²¹ СРВ. Н ПРОГНѢВАВ' СЕ ГОНѢШЕ ЖЕНОУ – ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα (ГОНѢШЕ N1, Нv, Ї, О, ПОГНА MSOC43).

ГОСПОДЬСТВОВАТИ, ГОСПОДЬСТВОВАТИ, ГОСПОДЬСТВОВАТИИ НСВ. [2] κύριος

ГДЬСТВОВАЮЩИМЪ κυρίων 19:16.

ГДЬСТВОВАЮЩИМЪ ІЕ κυρίων 17:14.

ГРАДЪ¹, -А М. [28] πόλις

ГРАДЬ πόλις 16:19, 17:18, 18:10, 18:16, 18:19, 18:21,
21:16, 21:18, {πόλις} 17:4, πόλιν 20:9, 21:15, 22:14.

ГРѦ πόλεως 3:12, 11:8, 11:13, 22:19, {πόλεως} 21:21,
πόλιν 11:2, 21:2, 21:10, 21:16, πόλις 18:10, 21:23.

ГРАДОУ πόλεως 21:14, 21:19, πόλει 18:18, {πόλιν} 19:2.

ГРАДЫ πόλεις 16:19.

ГРАДЪ², -А М. [3] χάλαζα

ГРАДЬ χάλαζα 8:7, 16:21.

ГРѦ χάλαζα 11:19.

ГРАДЫНЪ, ЪИИ [1] χαλάζης

ГРАД'НЫИЕ χαλάζης 16:21.

ГРОЗДОВИЕ, -НИА СР. [2] βότρυς (1), σταφύλη (1)

ГРОЪОВИЕ βότρυας 14:18, σταφύλαι 14:18.

ГРОМЪ, -А М. [8] βροντή

ГРОМА βροντής 14:2, βροντῶν 19:6.

ГРОМЫ βρονταί 4:5, 8:5, 10:3, 11:19, 16:18.

ГРОМОВЬ βρονταί (2) 10:4.

ГРОМЫНЪ, -ЪИИ [1] βροντῆς

ГРОМНЫИ βροντῆς 6:1.

ГРЬЬСКИ НАР. [1] ἐν τῇ Ἑλληνικῇ

ГРЬУКИ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ 9:11.

ГРѢХЪ, -А М. [3] ἀμαρτία

ГРѢХЬ ἀμαρτιῶν 1:5.

ГРѢСН ἀμαρτίαι 18:5.

ГРѢСѢХЬ ἀμαρτίαις 18:4.

ГРѢШЬИИКЪ, -А М. [1] κύων

ГРѢШ'ИИЦИ κύνες 22:15.

ГРѦСТИ, ГРѦДѢ, ГРѦДЕШИ НСВ./СВ. [17] ἔρχομαι (15), δεῦρο (1), εἰμί (1)

ГРѢТЬ ἔρχου (2) 22:17, ἔρχεται 1:7, 11:14, ἐρχέσθω 22:17.

ГРЕДОУТЬ ἔρχομαι 16:15.

грѣта	ἔρχεται 9:12.
греΔη	ἔρχου 6:1, 6:3, 6:5, ἔρχομαι 22:20, δεῦρο 21:9.
греΔын	ἐρχόμενος 4:8.
греΔῖн	ἐρχόμενος 1:8, ἦν 11:17 ²² .
греΔоуцаго	ἐρχόμενος 1:4.
греΔоуциен	ἐρχόμενοι 7:14.
г҃слн, -нн ж. [3]	κιθάρα (2), καθαρωδός (1)
гоуслы	κιθάραν 5:8, καθαρωδῶν 14:2.
гоуслї	κιθάρας 15:2.
г҃стн, г҃дѣ, г҃дешн нсв. [1]	κιθαρίζω
гоудоуцие	κιθαριζόντων 14:2.

Δ

Δ̅ числ. р. [3]	τέσσαρες (2), без гр. (1)
Δ̅	τεσσάρων 5:6, τέσσαρες 9:15, без гр. 7:6.
ΔΔ сѣюз/част. [42]	ἵνα (26), ἀνά (1), без гр. (15)
ΔΔ	ἵνα 2:10, 3:9, 3:11, (2) 3:18, 6:2, 6:4, 6:11, 8:3, 8:6, 9:5, 9:15, 12:4, 12:14, 12:15, (2) 13:15, 13:17, 14:13, 16:12, 19:8, 19:15, 19:18, 21:15, 21:23, 22:14, ἀνά 21:21, без гр. 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22, 8:12, 13:10, 13:18, 17:1, 21:9, (3) 22:17.
ΔΔ нє сѣюз [12]	ἵνα μή (11), ἵνα (1)
ΔΔ нє	ἵνα μή 3:18, 7:1, 8:12, 9:4, 9:5, 9:20, 11:6, 16:15, (2) 18:4, 20:3, ἵνα 3:18 ²³ .
ΔΔВЫΔОВЪ [2]	Δαυίδ
Δ̅В̅Δ̅ОВА	Δαυίδ 5:5.
Δ̅В̅Δ̅ОВЪ	Δαυίδ 3:7.
ΔΔροВѢТН, ΔΔροуѣѢ, ΔΔроуѣшн нсв./св. [1]	вм. Δαυίδ

²² Срв. г҃н бѣ нашъ всѣдръжнтелю, съ прѣбываѣн, н греΔῖн — κύριε ὁ θεὸς {ἡμῶν} ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν (вѣв всички редакции).

²³ Срв. н клєнємъ ѡбѣѣпншн ѡнъ тѡн ΔΔ нє вѣшн — καὶ κολλ[ο]ύριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἵνα βλέπης (само тук).

ΔΑΡОВАВЪ (sic!)	Δαυίδ 22:16 ²⁴ .
ΔΑΡЪ, -а м. [1] δῶρον	
ΔΑΡЫ	δῶρα 11:10.
ΔΑΤΗ, ΔΑМЬ, ΔΑСН СВ. [55]	δίδωμι (53), без гр. (1), συμβουλεύω (1)
ΔΑΤΗ	δοῦναι 11:18, 13:15, 16:9, 16:19, 17:17, δότε 18:7.
ΔΑМЬ	δώσω 2:7, (2) 2:17, 2:26, 3:21, 11:3, 21:6.
ΔΑМ'	δώσω 2:10, 2:28.
ΔА̇	ἔδωκεν 17:17, 20:13, δώσει 8:3, δῶσιν 13:16, [δ]έδωκας 16:6.
ΔΑΔΗМЬ	δώσωμεν 19:7.
ΔΑЖЬ	δοῦναι 10:9.
ΔΑΔΗТЕ	δότε 14:7.
ΔΑХЬ	δέδωκα 3:8.
ΔА̇	ἔδωκα 2:21.
ΔΑΣТЬ	ἔδωκεν 1:1, 13:2, 15:7.
ΔАШЕ	ἔδωκαν 11:13, 20:13, δώσουσιν 4:9.
ΔАНЬ БЫ̇	ἐδόθη 6:2, 9:1, 11:2, 20:4.
ΔАНО БЫ̇	ἐδόθη 6:4, 7:2, 13:15, 16:8, 19:8, без гр. 365r2.
ΔΑНА БЫ̇	ἐδόθη 6:8, 9:3, 11:1, 13:5, 13:7, ἔδωκεν 13:3.
ΔΑНЫ БЫШЕ	ἐδόθη 6:11, ἐδόθησαν 8:2.
ΔΑНН БЫШЕ	ἐδόθη 8:3.
ΔА̇ БЫ̇	ἐδόθη 13:7.
ΔΑНА БЫШЕ	ἐδόθη 13:5, 13:14.
ΔАНЪ БЫСТА	ἐδόθησαν 12:14.
СВѢТЬ ДАІЕ	συμβουλεύω 3:18.
ΔΑΤΗ СА, ΔΑМЬ СА, ΔΑСН СА СВ. ВЪЗВР. [2]	δίδωμι
ΔΑΣТЬ СЕ	ἐδόθη 6:4.
ΔΑΣТ' СЕ	{δίδωμι} 3:9 ²⁵ .
ΔΑΗΑΤΗ, ΔΑΙЖ, ΔΑΙΕШН НСВ. [1]	δίδωμι
ΔΑЮТЬ	διδόασιν 17:13.

²⁴ Срв. азъ ѿсмы корѣнь и пакы племе ΔΑΡОВАВЪ, Н СΛΟΒΩ – ἐγὼ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ (само тук).

²⁵ Срв. се ΔΑΣТ' вн се ѿ съборища сотонина – ἰδοὺ διδῶ {δίδωμι σου} ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ (само тук).

ΔΒΗЖΗМЪ, -а прич.-прил. [1] σειόμενος (< σείω)	
ΔΒΗЖΗМА	σειομένη 6:13.
ΔΒΗГНѢТИ СѦ, ΔΒΗГНѢ СѦ, ΔΒΗГНѢШИ СѦ СВ. ВЪЗВР. [1] κινέομαι	
ΔΒΗГНОУТ' СЕ	ἐκινήθησαν 6:14.
ΔΒОРЪ, -а м. [1] αὐλή	
ΔΒОРЬ	αὐλήν 11:2.
ΔВЪРЬ, -и ж. [4] θύρα	
ΔВРЫ	θύραν 3:8, 3:20.
ΔВРН	θύρα 4:1.
ΔВ'РЕХЪ	θύραν 3:20.
ΔΕΜОНЪ, -а м. [2] δαιμόνιον	
ΔΕΜΟНОМЬ	δαιμόνια 9:20, δαιμονίων 18:2.
ΔΕΜОНЬСКЪ, -ѣи [1] δαιμονίων	
ΔΕΜОН'СЦІИ	δαιμονίων 16:14.
ΔΕСННЦА, -а ж. [5] δεξιά	
ΔΕСННЦΟΥ	δεξιάν 1:17.
ΔΕСННЦИ	δεξιᾶς 1:20, δεξιᾶ 2:1, δεξιάν 5:1.
ΔΕСННЦЕ	δεξιᾶς 5:7.
ΔЕСНЪ, ѣи [4] δεξιός	
ΔΕСНОУЮ	δεξιόν 10:2, δεξιάν 10:5.
ΔЕСНѢИ	δεξιᾶ 1:16, δεξιᾶς 13:16.
ДЕСАТЫН ЧИСЛ. р. [1] δέκατος	
ДЕСЕТАЯ ЧЕТЕЬ	δέκατον 11:13.
ДЕСАТЬ ЧИСЛ. р. [7] δέκα (2), в състав (5)	
ДЕСЕТЬ	δέκα 17:7, 17:12.
ΔВѢЮ НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 12:1.
ΔΒОНХЪ НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 21:21.
ВѢѢМА НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 21:14.
ТЫСОУЩОУ Н ΔВѢ СѢѢ, Н СЕΔМЬ ДЕСЕТЬ, Н ѡСМЬ χιλίας διακοσίας	
ἐξήκοντα 11:3.	
ΔΒΑ ДЕСЕТЕ Н ЧЕТННН ΕΪΚΟΣΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ 11:16.	
ΔΗВНТИ СѦ, ΔΗВЛѢ СѦ, ΔΗВНШИ СѦ НСВ. ВЪЗВР. [2] θαυμάζω	
СЕ ΔΗВНШИ	ἐθαύμασας 17:7.
ΔΥВНХ СЕ	ἐθαύμασα 17:6.

ΔΗΒΟ, ΔΗΒΕCЕ ср. [1] θαῦμα	
ΔΗΒΟМЪ	θαῦμα 17:6.
ΔΗΒЪНЪ, -ЪИ [1] θαυμαστός	
ΔΗΒ'НАІА	θαυμαστά 15:3.
ΔΗНАРЬ, -РІА м. [2] δηνάριον	
ΗНАРН (sic!)	δηναρίου 6:6 ²⁶ .
ΔΗНАРΗІЄВН	δηναρίου 6:6.
ΔΗΑΒΟΛЪ, -А м. [5] διάβολος	
Δ'ІАΒΟΛЪ	διάβολος 2:10, 12:12, 20:10, Διάβολος 12:9, 20:2.
ΔΛЪГОТА, -ЪІ ж. [2] μῆκος	
ΔΛЪГОТА	μῆκος (2) 21:16.
Δο предл. род. [5] ἄχρι	
Δο	ἄχρι 2:10, 2:26, 12:11, 14:20, 18:5.
ΔΟКОЛЪ нар. [1] ἕως πότε	
ΔΟКОЛЪ	ἕως πότε 6:10.
ΔОНЪДЕЖЕ СЪЮЗ [7] ἄχρι (6), ἕως (1)	
ΔОН'ДЕЖЕ	ἄχρι 2:25, 7:3, 15:8, 17:17, 20:3, 20:5, ἕως 6:11.
ΔОCΤΟΗНЪ, -ЪИ [7] ἄξιος	
ΔΟCΤΟΗНЪ	ἄξιος 5:2.
Δ [∘] ΗНЪ	ἄξιος 4:11, 5:4, 5:9.
Δ [∘] ΗН'	ἄξιον 5:12.
Δ [∘] ΗНН	ἄξιοι 3:4, 16:6.
ΔРАГЪ, -ЪИ [6] τίμιος (5), без гр. (1)	
ΔРАГАΔΟ	τιμίου 18:12.
ΔРАГЪ	без гр. 2:17.
ΔРАГАДО	τιμωτάτω 21:11.
ΔРАГЫНМЪ	τιμίω 21:19.
ΔРАГ'ІНМЪ	τιμίω 17:4, 18:16.
ΔРЕВЬНЪ, -ННН [2] ἀρχαῖος	
ΔРЕВНАГО	ἀρχαῖος 20:2.

²⁶ Срв. χηνникъ пшенице, ηнарη. η γευмень. ΔΗНАРΗІЄВН – χοϊνιζ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου (само тук).

Δρ'ββ'η'η'η	ἀρχαῖος 12:9 ²⁷ .
Δρ'ουγъ, -ъиη [7]	ἄλλος (3), ἀλλήλων (4)
Δρ'ουγ'ηη	ἄλλος 8:3, 14:15, 17:10.
Δρ'ουγъ Δρ'ουγα	ἀλλήλους (2) 6:4.
Δρ'ουγъ къ Δρ'ουγ'ου	ἀλλήλοις (2) 11:10.
Δρ'βжава, -ъи ж. [2]	κράτος
Δρ'βжава	κράτος 1:6, 5:13.
Δρ'βжати, Δρ'βжѣ, Δρ'βжншн нсв. [9]	κρατέω (6), ἔχω (3)
Δρ'βжншн	κρατεῖς 2:13.
Δρ'βжн	κράτει 3:11.
Δρ'βжнте	κρατήσατε 2:25.
Δρ'βжааше	ἔχων 6:5.
Δρ'βже	ἔχων 10:2.
Δρ'βжен	κρατῶν 2:1.
Δρ'βжециеи	κρατοῦντας 2:14, 2:15.
Δρ'βжеца	ἔχοντα 14:6.
Δρ'βво, Δρ'βвесе / Δρ'βва ср. [10]	ξύλον (6), δένδρον (4)
Δρ'βво	ξύλον 22:2.
Δρ'βва	ξύλου 2:7, 22:2, 22:19, ξύλον 18:12, δένδρα 7:3, δένδρον 9:4.
Δρ'βв'у	δένδρον 7:1.
Δρ'βв'ѣ	ξύλον 22:14.
Δρ'βв'ѣ	δένδρων 8:7.
Δρ'βв'ѣнъ, -ъиη [1]	ξύλιнос
Δρ'βв'ѣнымъ	ξύλινα 9:20.
Δρ'у'х'овъно нар. [1]	πνευματικῶς
Δρ'х'овно	πνευματικῶς 11:8.
Δρ'у'хъ, -а м. [25]	πνεῦμα (24), без гр. (1)

²⁷ Преводът на ἀρχαῖος в израза ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος се среща на две места при изобразяването на Сатаната. В редакциите на N1, Hv, O и на двете места той е змнн Δρ'евънь, в MSOC43 – змнн старын, докато в Č е змнн пръвын (12:9) и змнн науаальнъ (20:2), в P146 – змнн Δρ'евънын (12:9), змнн пръвын (20:2).

ΔΧῚ	πνεῦμα 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22, 11:11, 13:15, 14:13, 19:10, 22:17, πνεύματα 5:6, πνευμάτων 22:6.
ΔΧῚϞ	πνεύματος 18:2, без гр. 1:6.
ΔΧῚομῚ	πνεύματι 17:3, 21:10.
ΔῚῚ	πνεύματι 1:10, 4:2.
ΔῚн	πνεύματα 4:5, 16:14.
ΔΧῚ	πνεύματα 16:13.
ΔΧῚῚ	πνευμάτων 1:4.
ΔΧῚοῖῚ	πνεύματα 3:1.
Δουша, -а ж. [7] ψυχή	
ΔШῚ	ψυχή 16:3.
ΔШῚϞ	ψυχάς 8:9.
ΔШῚ	ψυχὰς 18:13.
ΔШῚе	ψυχάς 6:9, 20:4, ψυχήν 12:11, ψυχῆς 18:14.
ДѢВА, ДѢВѢ числ. р. [13] δύο (7), δώδεκα (2), в състав (3), без гр. (1)	
ДѢА	δύο 11:10, 13:11.
ДѢῚ	δύο 9:12, (2) 11:4, 12:14, без гр. 22:2.
ДѢῚМА	δυσίν 11:3.
ДѢῚЮ НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 12:1.
ДВОНХѢ НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 21:21.
ДѢА ДЕСЕТЕ И ЧЕТИРН ЕЇКОСИ ТЭСАРЕС	11:16.
ТΗΣΟΥЩΟΥ И ДѢῚ СТῚ, И ῚН ΧΙΛΙΑΣ ΔΙΑΚΟΣΙΑΣ ΕΞΗΚΟΝΤΑ	12:6.
ТЫСОУЩΟΥ И ДѢῚ СТῚ, И СЕΔМѢ ДЕСЕῚ, И ѠСМѢ ΧΙΛΙΑΣ ΔΙΑΚΟΣΙΑΣ ΕΞΗΚΟΝΤΑ	11:3.
ДѢВОНЦЕИѢ числ. р. [1] δίς	
ДВОНЦЕЮ ТМЫ ТМѢМЫ	δισμυριάδες μυριάδων 9:16.
ДѢЖДѢ, -а м. [1] ὑετός	
ДѢЖῚ	ὑετός 11:6.
ДЫМῚ, -а м. [11] καπνός	
ДЫМῚ	καπνός 14:11, 19:3, καπνόν 18:18.
ДНМῚ	καπνός 8:4, (2) 9:2, 9:17.
ДЫМῚ	καπνόν 18:9.
ДЫМА	καпноῦ 9:3, 15:8.

ΔΗΜΑ	καπνοῦ 9:2, 9:18.
ΔΥΙΧΑΤΗ, ΔΥΙΧΑΙΨ, ΔΥΙΧΑΙΨΗ НСВ. [1] πνέω	
ΔΗНШΟΥТЬ (sic!) πνέη 7:1.	
ДЪНЬ, ДЪНѢ М. [25] ἡμέρα (22), без гр. (3)	
ДНЬ	ἡμέρας 4:8, 7:15, 12:10, 14:11, 20:10, 21:25, ἡμέρα 1:10, 18:8, ἡμέρα 6:17, 8:12, ἡμέραν 9:15, без гр. 1:10.
ДНН	ἡμέραις 2:13, 9:6, 10:7, ἡμέρας 11:9.
ДНЬ	ἡμέρας 11:6, 16:14.
ДНН	ἡμέρας 11:3, 12:6, без гр. 11:3, 12:6.
ДНѢ	{ἡμέρας} 11:11.
ДНЕН	ἡμερῶν 2:10.
ДНѢХЪ	ἡμέρας 11:11.
ДѢЛАТН, ДѢЛАИΨ, ДѢЛАΙΨΗ НСВ. [1] ἐργάζομαι	
ДѢЛАЮТЬ	ἐργάζονται 18:17.
ДѢЛО, ДѢЛЕСЕ / ДѢЛА ср. [22] ἔργον	
ДѢЛА	ἔργα 2:2, 2:5, (2) 2:19, 2:26, 3:1, 3:8, 3:15, 14:13, 15:3, {ἔργα} 2:2, 2:9.
ДѢЛЬ	ἔργα 2:6, 3:2, ἔργων 2:22, 9:20, 16:11.
ДѢЛОМЪ	ἔργα 20:13.
ДѢЛМЪ	ἔργα 2:23, ἔργα 18:6, 20:12, ἔργον 22:12.
ДѢЛАТН, ДѢЛАИΨ, ДѢЛАΙΨΗ НСВ. [1] ἐργάζομαι	
ДѢЯТН, ДѢЯΨ, ДѢЯΨΗ НСВ. [4] πορνεύω (2), μοιχεύω (1), ἀδικέω (1)	
ЛЮБЫ ДѢЯШЕ	ἐπόρνευσαν 17:2, 18:3.
ЛЮБЫ ДѢЯВШЕ	μοιχεύοντας 2:22.
ПАКОСТЫ ДѢЮТЬ	ἀδικοῦσιν 9:19.
ДѢГА, -Ы Ж. [2] ἱρίς	
ДЮГА	ἱρίς 4:3, 10:1.

ϵ

Ѣ числ. р. [3] πέντε (2), без гр. (1)	
Ѣ	πέντε 9:5, 9:10, без гр. 7:6.
Ѣ числ. бр. [1] πέμπτос	
Ѣ	πέμπτос 21:20.

Ж	
ЖАБА, -Ы Ж. [1] βάτραχος	
ЖАБЫ	βάτραχοι 16:13.
ЖЕ ЧАСТ./СЪЮЗ [20] καί (8), δέ (6), τέ (1), без гр. (7)	
ЖЕ	καί (2) 1:16, 4:3, 11:13, 11:18, 12:6, 19:16, 19:18, δέ 1:14, 2:5, 2:16, 2:24, 19:12, {δέ} 2:2, τε 19:18, без гр. 2:15, 4:2, 7:16, (2) 11:5, 22:2, 22:18.
ЖЕЛЪЗЪНЪ, ЫН [6] σιδήρεος (4), σιδήρου (1), ἄλυσις (1)	
ЖЕЛЪЗНА	σιδήρου 18:12.
ЖЕЛЪЗНОЮ	σιδηρᾱ 2:27.
ЖЕЛЪЗНОМЪ	σιδηρᾱ 12:5, 19:15.
ЖЕЛЪЗНЫ	σιδηροῦς 9:9.
ЖЕЛЪЗ'НО ОҢЖЕ	ἄλυσιν 20:1.
ЖЕЛІА, -ЛІА Ж. [1] πένθος	
ЖЕЛІЕ	πένθος 18:7.
ЖЕНА, -Ы Ж. [21] γυνή (20), без гр. (1)	
ЖЕНА	γυνή 12:1, 12:6, 17:4, 17:9, 17:18, 19:7, {γυνή} 17:4, без гр. 12:5.
ЖЕНЫ	γυναικός 12:15, 17:7.
ЖЕНОҢ	γυναῖκα 2:20, 12:13, 17:3, 17:6, 21:9, γυναικί 12:17.
ЖЕНЪ	γυναικί 12:14, 12:16.
ЖЕНОЮ	γυναικός 12:4, γυναικί 12:13.
ЖЕНАМН	γυναικῶν 14:4.
ЖЕННХЪ, -А М. [1] νυμφίος	
ЖЕННХА	νυμφίου 18:23.
ЖЕНЬСКЪ, -ЫН [1] γυναικῶν	
ЖЕН'СКЫ	γυναικῶν 9:8.
ЖЕЩН, ЖЕГѢ, ЖЕЖЕЩН НСВ. [1] καίω	
ЖЕГОМА	καιόμενον 8:8.
ЖНВОТЪНО, -ОІЕ СР. [20] ζῶον	
ЖНВОТ'НО	ζῶον (4) 4:7.
ЖНВОТНОІЕ	ζῶου 6:3, 6:5, 6:7.
ЖНВОТ'НАА	ζῶα 4:6, 5:8, 5:14, 19:4.

жһһһщє, -а ср. [1] κατοικητήριον

жһһһщє κατοικητήριον 18:2.

жһтһ, жһєѡ, жһєєшһ нсв. [22] κατοικέω (14), ζάω (5), σκηνόω (2), без гр. (1)

жһєєшһ κατοικεῖς 2:13.

жһєєть κατοικεῖ 2:13.

жһщє ἔζησαν 20:4.

жһєєѡѡаго ζῶντος 15:7.

жһєєѡѡааго σκηνοῦντας 13:6.

жһєєѡѡєємєυ ζῶντι 4:9, 4:10.

жһєєѡщє κατοικοῦντας 11:10.

жһєєѡщєє κατοικοῦντας 3:10, 13:12, 13:14.

жһєєѡщєн κατοικοῦντες 17:2, 17:8.

жһєєѡщїн κατοικοῦντες 11:10, 13:8, σκηνοῦντες 12:12.

жһєєѡщїнхь κατοικούντων 6:10.

жһєєѡщїннмь κατοικοῦντας 8:13, 13:14, ζῶντι 10:6,
{κατοικοῦντας} 14:6, без гр. 18:19.

жалѡѡ, -ѡн [2] κόκκινος

жалѡѡ κοκκίνου 18:12.

жалѡѡаа κόκκινον 18:16.

жрѡнѡѡ, жрѡнѡѡє ж. [1] μύλινος

жрѡнѡѡ μύλινον 18:21.

жрѡнєѡѡнѡ, -ѡн [1] μύλινος

жрѡнєѡѡнн μύλου 18:22.

жєѡѡєлѡѡ, -а м. [5] θεῖον

жєѡѡєлѡѡ θεῖον 9:17.

жєѡѡєлѡ θείου 9:18.

жєѡѡєлѡнмь θείω 14:10, 19:20, 21:8.

жєѡѡєлѡнѡѡ, -ѡн [1] θείου

жєѡѡєлѡнєє θείου 20:10.

жѡѡѡѡтн, жєѡѡѡѡѡ, жєѡѡѡєшһ нсв. [1] μασάομαι

жѡѡѡѡхєѡ ἔμασῶντο 16:10.

жѡѡѡѡѡ, -а м. [3] ῥάβδος

жѡѡѡѡ ῥάβδω 11:1.

жѡѡѡѡмь ῥάβδω 12:5, 19:15.

ЖАЖДАТН, ЖАЖДѢ, ЖАЖДЕШН НСВ. [2] διψάω

же҃҃ен διψῶν 22:17.

же҃҃оуѣмоу҃ διψῶντι 21:6.

ЖАЛО, -А СР. [1] κέντρον

же҃ла κέντρα 9:10.

ЖАТВА, -Ы Ж. [1] θερισμός

же҃тва θερισμός 14:15.

Ϣ

а҃҃ числ. р. [3] ἕξ (2), без гр. (1)

а҃҃ ἕξ 4:8, без гр. 7:6.

х҃ а҃҃. ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ 13:18.

а҃҃ числ. бр. [2] ἕκτος

а҃҃ ἕκτος 21:20.

а҃҃ ю ἕκτην 6:12.

Ѕ

ѕѢЛО нар. [2] σφόδρα (1), без гр. (1)

ѕѢΛΩ σφόδρα 16:21, без гр. 14:14.

З

з҃҃ числ. р. [25] ἐπτά (24), без гр. (1)

з҃҃ ἐπτά 1:4, 1:12, 1:16, 1:20, 2:1, (2) 5:6, 8:2, 8:6,
10:4, (2) 12:3, 13:1, 15:1, (2) 15:6, 15:7, 15:8, 16:1,
17:1, 17:3, 17:7, 17:9, (2) 21:9, без гр. 7:7.

з҃҃ числ. бр. [1] ἑβδομος

з҃҃ ἑβδομος 21:20.

за предл. вин./тв. [7] διά (4), ὀπίσω (1), μετά (1), без гр. (1)

за διά (2) 6:9, 18:10, 18:15, ὀπίσω 1:10, мет' 1:12,
без гр. 1:9.

ЗАВѢТЪ, -А М. [1] διαθήκη

ЗАВѢТА διαθήκης 11:19.

ЗАВНΛΟΝЬ [1] Ζαβουλών

ЗАВОУЛОУА	Ζαβουλών 7:8.
ЗАКЛАТН, ЗАКОЛИѢ, ЗАКОΛΕШН СВ. [5] σφάζω	
ЗАКОΛΙЕНА	ἐσφαγμένον 5:6.
ЗАКОΛΙЕНАГО	ἐσφαγμένου 13:8.
ЗАКОΛΙЕНОУ	ἐσφαγμένην 13:3.
ЗАКОΛΙЕНІН	ἐσφαγμένον 5:12.
ЗАКОΛІЕНЬ БЫ ^ѣ	ἐσφάγης 5:9.
ЗАНИЄ СЪЮЗ [1] ὅτι	
ЗАНИЄ	ὅτι 3:17.
ЗАПАДЪ, -А М. [1] δυσμή	
ЗАПАДА	δυσμῶν 21:13.
ЗАПЕУАТЪЛЪНЪ, -ЪН [3] ἐσφραγισμένος	
ЗАПЕУАТЛЪН'НА	ἐσφραγισμένοι 7:5.
ЗАПЕУАТЛЪН'НЫХЪ	ἐσφραγισμένοι 7:4, ἐσφραγισμένων 7:4.
ЗАПЕУАТЛЪТН, ЗАПЕУАТЛЪИѢ, ЗАПЕУАТЛЪИЄШН СВ. [4] σφραγίζω (3), κατασφραγίζω (1)	
ЗАПЕУАТЛЪЮ	σφραγίσωμεν 7:3.
ЗАПЕУАТЛЪН	σφράγισον 10:4.
ЗАПЕУАТЛЪ	ἐσφράγισεν 20:3.
ЗАПЕУАТЛЪНЫ	κατεσφραγισμένον 5:1.
ЗАПОВѢДЪ, -Н Ж. [2] ἐντολή	
ЗАПОВѢДЪ	ἐντολάς 14:12.
ЗАПОВѢДН	ἐντολάς 12:17.
ЗАΠΟΥСТѢТН, ЗАΠΟΥСТѢИѢ, ЗАΠΟΥСТѢИЄШН СВ. [2] ἔρημόω	
ЗАΠΟΥСТѢ	ἡρημώθη 18:19.
ЗАΠΟΥСТѢВШОУЮ	ἡρημωμένην 17:16.
ЗАТВАРІАТН, ЗАТВАРІАИѢ, ЗАТВАРІАИЄШН НСВ. [1] κλείω	
ЗАТВАРАІЕН	κλείων 3:7.
ЗАТВОРІНТН, ЗАТВОРІѢ, ЗАТВОРІНШН СВ. [4] κλείω	
ЗАТВОРІНТН	κλείσαι 11:6.
ЗАТВОРІТН	κλείσαι 3:8.
ЗАТВОРІТЪ	κλείσει 3:7.
ЗАТВОРІН	ἔκλεισεν 20:3.
ЗАТВОРІНТН СѦ, ЗАТВОРІѢ СѦ, ЗАТВОРІНШН СѦ СВ. [1] κλείω	
НМОУТЬ ЗАТВОРІНТН СѢ	κλεισθῶσιν 21:25.

ζαουτρѣнь, -нн [2] πρωῒνός

ζαουτρѣннаа πρωῒνός 22:16.

ζαуѣрьнюю πρωῒνόν 2:28.

звѣзда, -ѣ ж. [14] ἀστήρ

звѣѣа ἀστήρ 8:10, 22:16.

звѣѣоу ἀστέρα 2:28, 9:1.

звѣѣѣ ἀστέρος 8:11.

звѣѣѣи ἀστέρες 6:13.

звѣѣѣѣ ἀστέρες 1:20.

звѣѣѣѣ ἀστέρας 1:16, 2:1, 3:1, ἀστέρων 1:20, 8:12, 12:1, 12:4.

звѣрнѣ, -ѣн [9] θηρίου

звѣрнѣ θηρίου 16:10, 16:13.

звѣрнѣѣ θηρίου 13:15.

звѣрнѣѣ θηρίου 13:18, 16:2, 19:20.

звѣрѣнѣ θηρίου 13:17.

звѣрнѣѣѣ θηρίου (2) 13:15.

звѣрь, -н м. [27] θηρίον

звѣрь θηρίον 11:7, 13:1, 13:2, 13:11, (2) 17:8, 17:11, 17:16, 19:19, 19:20, 20:10, θηρίου 15:2.

звѣрьн θηρίον 13:12, 14:9, 14:11, 17:3, θηρίου 13:12, 17:7, θηρίѡ 17:17.

звѣрьѣн θηρίѡ 13:3, 13:14, 17:13, θηρίου 13:3, θηρίѡν 20:4.

звѣрьѣн θηρίѡ 13:4.

звѣрьѣмь θηρίου 17:12.

звѣрьмн θηρίѡν 6:8.

зелеѣнѣ, -ѣн [1] γῆς

зелеѣнаго (sic!) γῆς 14:18³⁰.

земляѣнѣ, -ѣн [12] γῆς

земляѣнн γῆς 18:11.

земляѣнаѣ γῆς 1:7, 14:15.

земляѣннмь γῆς 17:5.

³⁰ Срв. н ѡѣрѣжн грѣѣѡвнѣ вннѡгрѣѣ зелеѣнаго – καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς (само тук, индивидуално четене или грешка – вм. зелеѣнаго, въпреки че преходѣт ѣ-ѣ не е типичен за паметника (срв. земляѣнѣ).

ЗЕМЛѢНЫМЪ	γῆς 1:5.
ЗЕМЛѢНІИ	γῆς 14:19.
ЗЕМЛѢННІЕ	γῆς 9:3, 18:23, 19:19.
ЗЕМЛѢНЫЕ	γῆς 9:4.
ЗЕМЛѢННМН	γῆς 6:8.
ЗЕМЛѢННМЫ	γῆς 17:18.
ЗЕМЛѢСКЪ, -ЪИ [6] γῆς	
ЗЕМЛѢЦІИ	γῆς 6:15, 17:2, (2) 18:3, 18:9, 21:24.
ЗЕМΛΑ, -ΛΙΑ Ж. [62] γῆ (59), ἀνατολή (1), без гр. (2)	
ЗЕМΛΑ	γῆ (2) 12:16, 13:3, 14:16, 18:1, 20:11, 21:1.
ЗЕМΛΗ	γῆς 3:10, 5:10, 5:13, 6:10, 7:1, 8:7, 10:2, 10:8 11:4, 13:8, (2) 13:14, 14:6, 16:18, 17:8, 18:24, γῆν 12:12, 14:16, 14:19, 17:2, без гр. 18:19.
ЗЕМ'ΛΗ	γῆς 8:13, 10:5, 11:10.
ЗЕМΛЫ	γῆς 5:3.
ЗЕМΛІЕ	γῆς 6:4, 6:8, 7:1, 13:11, 14:3, 20:8, 20:9, γῆν 7:3, ἀνατολῆς ἡλίου 7:2 ³¹ .
ЗЕМΛЮ	γῆν 5:6, 6:13, 7:2, 8:5, 8:7, 10:6, 11:6, 11:18, 12:4, 12:9, 12:13, 13:12, 13:13, 14:7, 16:1, 16:2, 19:2, 21:1, без гр. 11:6.
ЗЕМ'Ю	γῆν 9:3.
ЗЕМΛІЮ	γῆς 5:13.
ЗЛАКЪ, -А М. [1] χλωρόν (< χλωρός)	
ЗЛАКА	χλωρόν 9:4.
ЗЛАТО, -А СР. [5] χρυσіон (4), χρυσός (1)	
ЗЛАТО	χρυσіон 3:18, 21:18.
ЗЛАТОУ	χρυσῷ 9:7.
ЗЛАТОМЪ	χρυσίῳ 17:4, 18:16.
ЗЛАТОЗЕΛЕНЪ, -ЪИ [1] χρυσόπρασος	
ЗЛАТОЗЕΛΕНОЕ	χρυσόπρασος 21:20.

³¹ Срв. вѣдѣхъ нѣгоу дѣла вѣсхѣдѣца ω̑ЗЕМΛІЕ – εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου (само тук).

златъ, -ѣи [13] χρυσοῦς

златъ	χρυσοῦν 14:14.
златааго	χρυσοῦ 9:13.
златоу	χρυσοῦν 8:3, 17:4, 21:15, χρυσᾶς 5:8.
златомъ	χρυσᾶν 1:13.
златы	χρυσοῦς 4:4, χρυσᾶς 15:6.
златы̆	χρυσῶν 2:1.
златѣихъ	χρυσᾶς 1:20.
златнмъ	χρυσᾶ 9:20.
златѣхъ	χρυσᾶς 15:7.

златѣнъ, -ѣи [1] χρυσός

златна	χρυσοῦ 18:12.
--------	---------------

злауѣнъ, -ѣи [1] χλωρός

злауѣнаѣ	χλωρός 8:7.
----------	-------------

змарагдоуѣ, -ѣи [1] σμαράγδινος

змарагдоуѣ	σμαραγδίνῳ 4:3.
------------	-----------------

змарагдъ, -а м. [1] σμάραγδος

змарагѣ	σμάραγδος 21:19.
---------	------------------

змнн, -ннѣ м. [15] δράκων (12), ὄφις (3)

змѣн	δράκων 12:3, 12:4, 12:7, 12:9, 12:13, 12:16 12:17, 13:2, ὄφις 12:9, 12:15.
змыѣ	δράκοντα 20:2, ὄφις 20:2.
змыю	δράκοντι 13:3, δράκων 13:11.
змнѣмъ	δράκοντος 12:7.

змнѣ, -ннѣ ж. [1] ὄφις

змнѣмъ	ὄφεσιν 9:19.
--------	--------------

змнѣѣ, -ѣи [2] δράκοντος (1), ὄφεως (1)

змыѣѣ	ὄφεως 12:14.
змыѣѣѣ	δράκοντος 16:13.

змнѣѣѣ, -ѣи ж. [1] Σμύρνα

з'мнѣѣѣ	Σμύρναν 1:11.
---------	---------------

змнѣѣѣѣ, -ѣи [2] Σμύρνα

змнѣѣѣѣѣ	ἐν Σμύρνῃ 2:8.
змнѣѣѣѣѣѣ	{Σμυρναίων} 2:7

зґнаменніє, -нґа ср. [13] χάραγμα (7), σημείον (6)

зґнаменніє χάραγμα 13:16, 13:17, 14:9, 14:11, 16:2, 19:20,
σημείον 12:1, 12:3, 15:1.

зґнаменїи σημεία 13:14.

зґнаменнґа σημεία 16:14, 19:20, χάραγμα 20:4.

зґнон, -нґа м. [1] καῦμα

зґнон καῦμα 7:16.

зґвґагґн, зґвґж, зґвґешн нсв. [1] καλέω

зґвґаны κεκλημένοι 19:9.

зґлґз, -зґн [2] κακός

зґлґз κακόν 16:2.

зґлґхз κακούς 2:2.

зґрґгґн, зґрґж, зґрґншн нсв. [2] βλέπω (1), θεωρέω (1)

зґрґгґть βλέπουσιν 11:9.

зґрґгґеґе θεωροῦντας 11:11.

зґжґз, -а м. [2] ὁδοός (1), без гр. (1)

зґжґїи ὁδόντες 9:8.

зґжґбы без гр. 9:8.

Н

н¹ числ. р. [2] без гр.

н¹ без гр. 365r1, 7:7.

н² числ. бр. [1] ὄγδοος

н¹ ὄγδοος 21:20.

н³ съюз [1088] καί (968), γάρ (3), οὔτε (2), ἀλλά (1), ἢ (1), в състав (8),
без гр. (105)

н καὶ 1:1, 1:2, (2) 1:3, (3) 1:4, (3) 1:5, (3) 1:6, (3) 1:7,
(2) 1:8, (3) 1:9, 1:10, (2) 1:12, 1:13, (2) 1:14, 1:16,
(3) 1:17, (3) 1:18, (2) 1:19, (2) 1:20, (4) 2:2, 2:3, (3)
2:5, (3) 2:8, (3) 2:9, (2) 2:10, 2:12, (2) 2:13, 2:14,
2:15, 2:16, (2) 2:17, (2) 2:18, (5) 2:19, (3) 2:20, (2)
2:21, 2:22, (4) 2:23, 2:26, 2:27, 2:28, (2) 3:1, 3:2,
(4) 3:3, 3:4, (3) 3:5, (3) 3:7, (2) 3:8, (3) 3:9, (4) 3:12,
3:14, 3:16, (6) 3:17, (2) 3:18, (2) 3:19, (5) 3:20, 3:21,

(3) 4:1, (2) 4:2, (2) 4:3, (3) 4:4, (4) 4:5, (4) 4:6, (4)
 4:7, (5) 4:8, (3) 4:9, 4:10, (3) 4:11, (2) 5:1, (2) 5:2,
 5:3, 5:4, (2) 5:5, (3) 5:6, (2) 5:7, (2) 5:8, (5) 5:9, (2)
 5:10, (6) 5:11, (5) 5:12, (8) 5:13, (3) 5:14, (2) 6:1, (4)
 6:2, 6:3, (3) 6:4, (4) 6:5, (4) 6:6, 6:7, (8) 6:8, (2) 6:9,
 (2) 6:10, (3) 6:11, (4) 6:12, 6:13, (2) 6:14, (8) 6:15,
 (3) 6:16, 6:17, (3) 7:2, 7:4, (6) 7:9, 7:10, (4) 7:11, (3)
 7:12, 7:13, (4) 7:14, (3) 7:15, (2) 7:17, 8:1, (2) 8:2,
 (3) 8:3, 8:4, (7) 8:5, 8:6, (7) 8:7, (2) 8:8, (2) 8:9, (4)
 8:10, (2) 8:11, (6) 8:12, (2) 8:13, (3) 9:1, (4) 9:2, (2)
 9:3, 9:4, (2) 9:5, (3) 9:6, (3) 9:7, 9:8, 9:9, (2) 9:10,
 (2) 9:13, (4) 9:15, 9:16, (7) 9:17, (2) 9:18, 9:19, (4)
 9:20, 9:21, (4) 10:1, 10:2, (2) 10:3, (3) 10:4, (2) 10:5,
 (5) 10:6, 10:7, (2) 10:8, (4) 10:9, (4) 10:10, (4) 10:11,
 (4) 11:1, (3) 11:2, 11:3, 11:4, (2) 11:5, (2) 11:6, (3)
 11:7, 11:8, (4) 11:9, (3) 11:10, (4) 11:11, (3) 11:12,
 (3) 11:13, (3) 11:15, 11:16, (2) 11:17, (7) 11:18, (7)
 11:19, (3) 12:1, 12:2, (3) 12:3, (3) 12:4, (3) 12:5, (4)
 12:7, 12:8, (3) 12:9, (5) 12:10, (3) 12:11, (2) 12:12,
 12:13, (2) 12:14, 12:15, (3) 12:16, (3) 12:17, (5) 13:1,
 (5) 13:2, (4) 13:3, (2) 13:5, (2) 13:6, (5) 13:7, 13:8,
 13:10, (2) 13:11, (3) 13:12, (2) 13:13, 13:14, (2) 13:15,
 (5) 13:16, 13:17, (4) 14:1, (3) 14:2, (4) 14:3, 14:4,
 14:5, (4) 14:6, (4) 14:7, 14:8, (3) 14:9, (3) 14:10, (3)
 14:11, 14:12, 14:13, (4) 14:14, (2) 14:15, (2) 14:16,
 14:17, (3) 14:18, (3) 14:19, (2) 14:20, (2) 15:1, (4)
 15:2, (4) 15:3, (2) 15:4, (2) 15:5, 15:6, 15:7, (3) 15:8,
 (2) 16:1, (5) 16:2, (3) 16:3, (3) 16:4, (2) 16:5, 16:6,
 (2) 16:7, (2) 16:8, (3) 16:9, (3) 16:10, (3) 16:11, (2)
 16:12, (2) 16:13, (2) 16:15, 16:16, (2) 16:17, (4) 16:18,
 (2) 16:19, (2) 16:20, (2) 16:21, (2) 17:1, 17:2, (3)
 17:3, (5) 17:4, (2) 17:5, (3) 17:6, (3) 17:7, (5) 17:8,
 (2) 17:10, (4) 17:11, 17:12, (2) 17:13, (3) 17:14, (4)
 17:15, (6) 17:16, (2) 17:17, 17:18, 18:1, (5) 18:2, (2)

18:3, (2) 18:4, 18:5, (2) 18:6, (4) 18:7, (3) 18:8, (3) 18:9, (2) 18:11, (13) 18:12, (9) 18:13, (2) 18:14, 18:15, (5) 18:16, (3) 18:17, 18:18, (3) 18:19, (2) 18:20, (3) 18:21, (5) 18:22, (3) 18:23, (2) 18:24, (2) 19:1, 19:2, (2) 19:3, (3) 19:4, (3) 19:5, (3) 19:6, (3) 19:7, 19:8, (2) 19:9, (4) 19:10, (5) 19:11, 19:12, (2) 19:13, 19:14, (3) 19:15, (2) 19:16, (2) 19:17, (6) 19:18, (4) 19:19, (2) 19:20, (2) 19:21, (2) 20:1, (2) 20:2, (3) 20:3, (9) 20:4, 20:6, 20:7, (2) 20:8, (5) 20:9, (4) 20:10, (4) 20:11, (4) 20:12, (4) 20:13, (2) 20:14, 20:15, (4) 21:1, 21:2, (4) 21:3, (2) 21:4, (3) 21:5, (3) 21:6, (2) 21:7, (5) 21:8, (2) 21:9, (2) 21:10, (2) 21:12, (3) 21:13, (2) 21:14, (3) 21:15, (6) 21:16, 21:17, (2) 21:18, 21:19, 21:21, 21:22, (2) 21:23, 21:24, 21:25, 21:26, (3) 21:27, 22:1, 22:2, (3) 22:3, (2) 22:4, (3) 22:5, (2) 22:6, (2) 22:8, (3) 22:9, 22:10, (3) 22:11, 22:12, (2) 22:13, 22:14, 22:15, (2) 22:16, (2) 22:17, 22:19, {καὶ} 2:9, 2:2, 13:16, 5:4, γὰρ 3:2, (2) 9:19, ἥ 3:15, οὕτε 5:3, 5:4, ἀλλ' 10:7; в състав (3) 11:3, 11:16, (2) 12:6, 14:3, 14:20; без гр. 365r3, 1:3, 1:5, 1:6, 1:13, 2:10, 2:20, (2) 2:24, 2:27, (2) 3:7, 3:9, 3:10, 3:16, 3:21, 4:10, (2) 5:1, 5:4, 5:5, 5:13, 6:2, (2) 6:5, 6:9, 6:11, 7:1, 7:2, 7:11, 7:12, 8:8, (2) 8:13, 9:10, (2) 9:12, 9:18, 10:4, 10:8, 11:1, 11:2, 11:6, 11:14, 12:8, 12:13, 13:2, 13:8, 13:10, 14:4, 14:6, (2) 14:8, 15:2, 15:6, (2) 16:5, 16:6, 16:19, (2) 17:10, 18:1, 18:7, 18:8, 18:15, (2) 18:19, 19:1, 19:8, 19:14, 20:3, 20:5, 20:12, 21:6, 21:11, 21:12, 21:21, 21:24, 21:25, 22:1, 22:2, 22:7, 22:8, (2) 22:9, (2) 22:10, 22:11, 22:15, (2) 22:16, 22:17, (3) 22:19, 22:21.

н⁴, ια, ιє мест. анаф. [319] αὐτός (302), σύ (1), οὕτως (1), без гр. (15)

ιєγο

αὐτοῦ (2) 1:14, 1:15, (2) 1:16, 1:17, 2:18, (3) 3:5, 3:21, 10:1, 11:19, 12:3, 12:4, 12:5, (2) 12:7, 12:9, 12:10, (2) 13:1, (2) 13:3, 13:6, 13:17, 13:18, (2) 14:1, 14:7,

	14:9, 14:10, 14:11, 14:14, (2) 15:2, 15:8, 16:2, 16:10, 16:15, 16:19, 17:17, 18:1, 19:2, 19:5, 19:7, 19:10, (2) 19:12, 19:13, 19:15, 19:19, 19:20, 19:21, 20:1, 20:4, 21:3, 22:3, (2) 22:4, 22:12, {αὐτοῦ} 20:11, αὐτῆς 2:6, 14:18, 16:21, 18:19, 19:2, 21:11, 21:15, (2) 21:16, 21:17, 21:18, 21:24, 21:25, 22:2, αὐτῶν 6:17, 12:11, αὐτήν 11:2, αὐτοῖς 14:9, αὐτῷ 19:14, αὐτόν 19:5, ὑμῶν 2:23 ³² , без гр. 4:4, 4:5, 14:8.
ιϵΓ̂	αὐτοῦ 14:11.
ιϵ̂	αὐτῆς 18:18.
ηιϵΓο	αὐτῆς 18:20.
ιϵιϵ	αὐτῆς 12:1, 12:4, 12:17, 17:2, 17:4, 17:5, 17:16, 18:2, 18:3, (2) 18:4, (2) 18:5, 18:6, 18:9, 18:15, {αὐτῆς} 18:10, αὐτόν 9:6, αὐτήν 18:9, αὐτοῦ 16:12.
ιϵϵ	αὐτῆς 18:10.
ηιϵιϵ	αὐτῆς 18:4.
ιϵιμοу	αὐτῷ 1:1, 2:7, (2) 2:17, 2:26, 2:28, 3:21, 6:2, (2) 6:4, 7:14, 7:15, 8:3, 9:11, 10:9, 13:2, (2) 13:5, (2) 13:7, 13:14, 13:15, 14:7, 16:8, 16:9, 19:7, 19:10, 21:7, 22:3, αὐτοῦ 1:15, 6:8, (2) 10:1, 13:2, αὐτόν 13:8, 13:10, 17:10, 20:3, 22:18, αὐτῆς 21:22, 21:23, αὐτῇ 16:19, αὐτοῖς 6:8, без гр. 365r2.
ηιϵιμοу	αὐτόν 3:20.
ιϵη	αὐτῇ 2:21, (2) 18:6, 18:7, αὐτῆς 12:1, 18:8.
ϵη	{αὐτῇ} 12:6.
ηιϵη	αὐτῇ 10:6, 11:1, 13:12, αὐτήν 18:11, без гр. 18:19.
η	αὐτόν (2) 1:7, 12:11, 20:2, 20:3, без гр. 3:19.
ηъ	αὐτήν 21:26, 21:27.
ю	αὐτήν 2:22, 12:15, 17:7, 18:8, αὐτούς 11:12, без гр. 8:5.
ηю	без гр. 18:19.
ηιϵю	αὐτῆς 18:3, 18:9, αὐτοῖς 11:10.

³² Срв. η ϵβ̂ζαμ̂ ϕοιμοу̂Ѣ по Δ̂ϕλωμ̂ ηϵΓο – και δώσω υ̂μ̂ν ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα υ̂μ̂ων (= Hν, MSOC43, ηхъ в N1, ϕασηхъ Ĉ, O, ϕαμ̂ P146).

IE	αὐτούς 2:27, (2) 7:17, 12:4, 13:7, 16:14, 16:16, 17:14, 19:15, 20:8, 20:9, 22:4, {αὐτούς} 2:27, 9:5, αὐτό 10:9, (2) 10:10, αὐτά 11:6, без гр. 2:17, 6:8.
HE	αὐτούς 7:15, без гр. 11:18.
HEMB	αὐτόν 3:12, 6:2, 6:4, 19:11, 20:11, αὐτῇ 10:6, 18:24, 20:13, 21:22, 21:23, 22:3, αὐτοῦ (2) 6:8, 20:3, αὐτοῖς 5:13.
HE [̂]	αὐτόν 6:5.
IA	αὐτούς 11:5, (2) 11:7.
HA	αὐτοῖς 11:11.
HMB	αὐτοῖς 6:11, 8:2, 9:5, 13:16, 16:6, 20:4, αὐτῶν 9:10, 9:19, 12:8, 21:3, 21:8, αὐταῖς 9:3, 9:4.
HHEMB	αὐτοῦ 12:9, 13:4, 13:12, 17:14, (2) 19:20, 20:6, αὐτόν 1:7, 22:18, без гр. 22:5.
HHEM'	αὐτοῦ 14:1.
HHE [̂]	αὐτοῦ 3:20.
HHEMH	αὐτῶν 2:16, 21:3.
HEHTH	αὐτῶν 14:13 ³³ .
HMA	αὐτοῖς 11:5, 11:12, 20:11.
HEHMA	αὐτῶν 11:7.
IEY	αὐτῶν (2) 11:5, 11:6, (2) 11:8, 11:9, 11:12, αὐτούς 11:11.
HYB	αὐτῶν 4:4, 4:8, 5:11, 7:9, 7:17, 8:12, 9:5, (2) 9:7, 9:8, 9:10, (2) 9:17, 9:18, 9:19, (2) 13:16, 14:1, 14:5, 14:13, 17:17, 18:11, 19:19, 20:12, 21:4, 22:4, 22:14, αὐτῆς 2:23, αὐτοῖς 6:11, αὐτούς 9:5, αὐτοῦ 22:19, без гр. 3:7, 11:10, 17:10.
H [̂]	αὐτῶν 6:11, 9:9, 9:21, 14:13, 19:21, αὐτοῦ 5:2, 5:6, 5:9, αὐτούς 2:2, αὐτό 5:4, αὐτά 18:14.

³³ Срв. дѣла бо ѿ хотѣть въ слѣдѣ нхъ снхтн – τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν (също в част от N1). Това четене може да е резултат от писаческа неточност в първоначалния славянски превод, но би могло да е и индивидуално тълкувание на текста (срв. насааѣнтѣ са). В този случай обаче в словника се предпочита лематизиране на глагол хѣднтн, предлог съ и местоименна форма ннмн, съгласно останалите преписи на книгата (срв. дѣла бо ѿ хѣдѣтъ въ слѣдѣ с ннмн(н) по Нv).

ННХЬ	αὐτούς 7:16, 12:12, 20:4, αὐτῶν 9:17, 17:9, 19:18, τούτων 20:6.
ННХЬ	αὐτῇ 1:3.
Н ДА СЪЮЗ [1] ὅταν	
Н ДА	ὅταν 18:9.
НАКННТЪ, -А М. [1] ὑάκινθος	
НАКҮНТЬ	ὑάκινθος 21:20.
НДЕЖЕ нар. [8] ὅπου (7), οὗ (1)	
НДЕЖЕ	ὅπου (2) 2:13, 11:8, 12:6, 12:14, 17:9, 20:10, οὗ 17:15.
НДЛОЖРЪТВЪНЪ, -ЪН [2] εἰδωλόθυτος	
НДЛОНЖРЪТВЪНАѦ	εἰδωλόθυτα 2:14, 2:20.
НДЛОСЛОҖЖНТЕЛЪ, -ЛѦ М. [1] εἰδωλολάτρης	
НДЛОНСЛОҖЖНТЕЛЕМЪ	εἰδωλολάτραις 21:8.
НДЛОСЛОҖЖЪБЪННІКЪ, -А М. [1] εἰδωλολάτρης	
НДЛОСЛОҖЖЪБННІЦН	εἰδωλολάτραι 22:15.
НДОЛЪ, -А М. [1] εἶδωλον	
НДОЛОМЪ	εἶδωλα 9:20.
НЖЕ, ѦЖЕ, ІЕЖЕ мест. отн. / СЪЮЗ [109] ὅς (65), ὁ (20), ὅστις (8), εἷ τις (4), ὅσος (3), αὐτός (1), ὡς (1), без гр. (7)	
НЖЕ	ὅς 1:2, 2:8, 2:13, 2:14, 10:6, 12:5, 13:14, 20:2, ἃ 1:4, 3:4, 9:20, ἥν 4:1, 14:2, ὃ 2:7, 20:12, αἶ 5:8, οἷ 8:2, 14:4, ὁ 1:4, 1:5, 5:5, 13:17, 13:18, 19:20, 20:6, ἡ 17:18, {ή} 17:4, τῆς 2:8, τό 7:17, τούς 20:13, οἱ 8:6, 14:3, 15:6; οἵτινες 1:7, 2:24, 9:4, 17:12, 20:4, ἥτις 1:12, 11:8, 19:2; ὅσοι 2:24, 13:15; εἷ τις 13:10, 14:9, 14:11, 20:15, без гр. 365r2, 1:10, 8:4, 13:10, 17:3.
ѦЖЕ	ἃ 1:1, (2) 1:19, 2:10, 3:2, 10:4, 13:14, 16:14, 17:12, 17:15, 17:16, 22:6, ἄ 4:5, 21:12, ὃ 1:11, τὰ (3) 10:6, 16:3, τῶν 8:9.
ІЕЖЕ	ὃ 21:8, 21:17, ὃ 2:25, 3:11, οὗς 1:20, οἶ 5:6, ἥν 6:9.
НІЕЖЕ	без гр. 2:13.
ІЕГОЖЕ	ὃ 2:17, 17:8, 19:12, ὃν 7:9, 10:5, ὅσους 3:19, {ὃ} 2:15.

НЗЫΔε	ἐξῆλθεν 6:2, 6:4, 14:15, 14:17, 14:18, 14:20, 16:17, 19:5, ἐκπορεύεται 19:15.
НЗЫΔου	ἐξῆλθον 9:3.
НЗЫΔουше	ἐξῆλθον 15:6.
НЗЫШЬШНМЬ	ἐξελεύσεται 19:21.
НМАТЬ НЗЫТН	ἐξέλθη 3:12.
НЗЛНТН, НЗЛНН, НЗЛННШН СВ. [11]	ἐκχέω (9), βάλλω (2)
НЗЛННТЕ	ἐκχέετε 16:1.
НЗЛНН	ἐξέχεεν 16:2, 16:3, 16:8, ἐξέχεαν 16:6.
НЗЛНН	ἐξέχεεν 16:4, 16:10, 16:12, 16:17, ἔβαλεν 12:15, 12:16.
НЗМЪРНТН, НЗМЪРНН, НЗМЪРНШН СВ. [4]	μετρέω
НЗМЪРНТЪ	μετρήση 21:15.
НЗМЪРН	μέτρησον 11:1, μετρήσης 11:2, ἐμέτρησεν 21:16.
НЗНМОЩН, НЗНМОЩ, НЗНМОЩШН СВ. [1]	οὐκ ἰσχύω
НЗНМОЩШЕ	οὐκ ἴσχυσεν 12:8.
НЗНЕСТН, НЗНЕСТ, НЗНЕСТШН СВ. [1]	ἐκβάλλω
НЗНЕСН	ἔκβαλε 11:2.
НЗЪ предл. род. [17]	ἐκ
НЗЪ	ἐκ 1:16, 9:17, 9:18, 11:5, 11:7, 12:15, 12:16, 13:11, 14:17, 15:6, (2) 16:13, 16:17, 19:15, 19:21.
НЗ	ἐκ 13:1, {ἐκ} 1:5, ἐξ 18:4.
НКОНА, -Ъ Ж. [1]	εἰκόν
НКОНОУ	εἰκόνοϛ 15:2.
НЛН СЪЮЗ [1]	καί
НЛН	καί 13:4.
НМЪТН, НМАМЬ, НМАШН НСВ. [116]	ἔχω (91), μέλλω (5), в състав (19), без гр. (1)
НМАМЬ	ἔχω 1:18, 2:4, 2:14, 2:20.
НМ ^А	μέλλω 3:16.
НМАШН	ἔχεις 2:3, 2:6, 2:14, 2:15, 3:1, 3:4, 3:8, 3:11.
НМАТЬ	ἔχει 12:12, 13:14, 20:6, ἔχων 13:18, 20:6, ἔχοντα 8:9, ἔχουσα 17:18, {ἔχουσα} 17:4, μέλλει 2:10, 12:5, 17:8, μέλλη 10:7.
НМАТЕ	ἔχετε 2:10, ἔχετε 2:25.

НМΟΥΤЬ	ἔχουσιν 2:24, 9:3, 9:4, 14:11, 17:13, ἔχων 13:17.
НМѢАШЕ	εἶχεν 21:15.
НМѢАШЕ	ἔχων 1:16.
НМѢШЕ	ἔχων 6:2.
НМАШЕ	ἔχων 17:3, ἔχει 19:16.
НМѢАΧΟΥ	εἶχον 6:9.
НМѢАΧΟΥ	ἔχοντες 8:6, 15:6, εἶχον 9:8, 9:9, ἔχουσιν 9:10.
НМЫ	ἔχων 4:8, 14:17, 19:12.
НМІН	ἔχοντα (Ѣ НМІН) 7:2.
НМѢ	ἔχων 8:3, 12:3, 14:18, ἔχον 13:1, εἶχεν 13:11, ἔχουσα 21:12.
НМѢ	ἔχων 12:12.
НМѢН	ἔχων 2:7, 2:11, 2:12, 2:17, 2:18, 2:29, 3:1, 3:6, 3:7, 3:13, 3:22, 17:9.
НМΟΥЦН	ἔχουσα 12:2, 17:4, ἔχοντας 15:2, без гр. 365r3.
НМΟΥЦА	ἔχων 5:6, ἔχοντα 18:1.
НМΟΥЦАГО	ἔχοντος 16:9, 17:7.
НМΟΥЦОМОУ	ἔχων 9:14, ἔχοντι 14:18.
НМΟΥЦΟΥ	ἔχων 14:14.
НМΟΥЦЬ	ἔχοντα 20:1, ἔχουσιν 21:11.
НМЦЬ	ἔχουσα 21:12.
НМΟΥЦЕ	ἔχουσιν 4:8, 9:11, ἔχοντας 9:17, ἔχουσαι 9:19, 14:1, ἔχοντες 18:19, ἔχων 21:14.
НМЦЕ	ἔχοντες 5:8.
НМΟΥЦІНХЪ	ἐχόντων 17:1.
НМΟΥЦІН	ἔχοντας 15:1.
НМΟΥЦНХЪ	ἔχοντας 16:2, ἐχόντων 21:9.
НМΟΥЦІНМЪ	ἐχόντων 12:17, 19:10.
НМѢТН НМАТА	ἔχουσιν (2) 11:6.
НМА, -ЕНЕ ср. [36] ὄνομα	
НМЕ	ὄνομα 2:17, 3:1, 3:5, (3) 3:12, 6:8, 8:11, 9:11, 13:6, 13:17, (2) 14:1, 16:9, 17:5, 19:12, 19:13, 19:16, 22:4, ὄνομα 2:13.
НМЕНЕ	ὄνομα 3:5.

НМЕНН	ὄνομα 2:3, 3:8, 11:18, 15:4, ὀνόματος 13:17, 15:2.
НМЕНА	ὀνόματα (2) 21:12, 21:14, ὄνομα [τα] 13:1, ὄνομα 13:8, 17:8.
НМЕНЬ	ὀνόματα 3:4, 11:13, 17:3.
ННЪ, ННА, ННО МЕСТ.-ПРИЛ. [13]	ἄλλος (12), без гр. (1)
ННЬ	ἄλλος 14:8, 14:9, 14:17, 14:18, ἄλλον 10:1, 14:6, ἄλλο 13:11, без гр. 13:2.
ННО	ἄλλο 12:3, 15:1.
ННОІЕ	ἄλλο 2:24.
ННОГО	ἄλλον 7:2, 18:1.
НОАНЪ, -А М. [6]	Ἰωάννης (4), без гр. (2)
ЇΩАНЬ	Ἰωάννης 1:9, 22:8, без гр. 22:18.
ЇΩАННА	Ἰωάννης 1:4.
ЇΩАНΟΥ	Ἰωάννη 1:1.
ЇѠА	без гр. 365r2.
НОСНФОВЪ [1]	Ἰωσήφ
ІΩСНФОВА	Ἰωσήφ 7:8.
НСАХАРОВЪ [1]	Ἰσσαχάρ
НСАХАРОВА	Ἰσσαχάρ 7:7.
НСКОУПНТН, НСКОУПЛѢ, НСКОУПНШН СВ. [3]	ἀγοράζω
НСКОУПНЛ' ІЕСН	ἡγόρασας 5:9.
НСКОУПЛІЕНН БЫШЕ	ἡγορασμένοι 14:3.
НСКОУПЛІЕНЫ БЫШЕ	ἡγοράσθησαν 14:4.
НСКОУСНТН, НСКОУШѢ, НСКОУСНШН СВ. [2]	πειράζω
НСКОУСНТН	πειράσαι 3:10.
НСКОУСНЛЪ ІЕСН	ἐπείρασας 2:2.
НСКОУСНТН СѦ, НСКОУШѢ СѦ, НСКОУСНШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1]	πειράζω
НСКОУСНТЬ СЕ	πειρασθήτε 2:10.
НСПЛЪННТН, НСПЛЪНѢ, НСПЛЪННШН СВ. [2]	πληρώω (1), γέμω (1)
НСПЛЪНІЕНЬ	πεπληρωμένα 3:2.
НСПЛЪНІЕНЫ	γεμόντων 21:9.
НСПЛЪНЬ НЕИЗМ. [5]	γέμω
НСПЛЪНЬ	γεμούσας 5:8, 15:7, γέμοντα 4:6, γέμουσιν 4:8, γέμον 17:3.

НСПОВѢДАТН, НСПОВѢМЪ, НСПОВѢШ НСВ. [1] ὁμολογέω	
НСПОВѢМЪ	ὁμολογήσω 3:5.
НСПЫТАТН, НСПЫТАИѢ, НСПЫТАИШ НСВ./СВ. [1] ἐραυνάω	
НСПНТАИЕН	ἐραυνῶν 2:23.
НСПЬРАТН, НСПЕРѢ, НСПЕРЕШН СВ. [2] πατέω	
НСПЕРЕТЬ	πατεῖ 19:15.
НСПРАНО БЫ	ἐπατήθη 14:20.
НСРАНЛЕВЪ [3] Ἰσραήλ	
НСРІЛВЪ	Ἰσραήλ 7:4.
ІСРІЛЕВЪ	Ἰσραήλ 21:12.
НСРІЛЕВЫ	Ἰσραήλ 2:14.
НСТННА, -Ы Ж. [1] ἀκρίβεια	
НСТЫНЫ	{ἀκρίβειαν} 21:21.
НСТННЬНЪ, -ЫН [10] ἀληθινός	
НСТНН'НЫ	ἀληθινός 3:14, ἀληθιναὶ 16:7.
НСТНН'НЫН	ἀληθινός 3:7, 6:10, 19:11.
НСТЫН'НЫН	ἀληθιναὶ 19:2.
НСТНН'НІН	ἀληθιναὶ 15:3.
НСТНН'НА	ἀληθινοὶ 19:9, 21:5, 22:6.
НСТОУЫННКЪ, -А М. [4] πηγὴ	
НСТОУ'ННКЫ	πηγὰς 7:17, 14:7.
НСТОУЫІ	πηγὰς 16:4.
НСТОУННЦѢХЪ	πηγὰς 8:10.
НСТЪЛНТН, НСТЪЛИѢ, НСТЪЛНШН СВ. [1] φθείρω	
НСТЛЫ	ἔφθειρεν 19:2.
НСХОДНТН, НСХОЖДАѢ, НСХОДНШН НСВ. [12] ἐκπορεύομαι (8), ἀναβαίνω (3),	
	περιπατέω (1)
НСХОДНТЬ	ἐκπορεύεται 11:5.
НСХОДЕТЬ	ἐκπορεύεται 16:14.
НСХОЖДАШЕ	ἐκπορευομένη 1:16.
НСХОЖАШЕ	ἐκπορεύεται 9:17.
НСХОЖДАХОУ	ἐκπορεύονται 4:5.
НСХОДЕ	ἀναβαῖνον 11:7.
НСХОДЕН	περιπατῶν 2:1.

HCXOΔEΨAΔΓO	ἐκπορευομένου 9:18.
HCXOΔEΨB	ἀναβαῖνον 13:1, 13:11.
HCXOΔEΨE	ἐκπορευόμενον 22:1, {ἐκπορευόμενα} 16:13.
HCΘYCOBZ [3] Ἰησοῦ	
ICOB	Ἰησοῦ 17:6.
ICOB	Ἰησοῦ (2) 19:10.
HCΘYCB, -A M. [1] Ἰησοῦς	
ICB	22:16.
HCΘYXPCHTOBZ [8] Ἰησοῦ (5), Ἰησοῦ Χριστοῦ (2), δεζ γρ. (1)	
ICXB	Ἰησοῦ Χριστοῦ 1:1, 1:2, Ἰησοῦ 1:9, 12:17, δεζ γρ. 6:9.
ICXB	Ἰησοῦ 20:4.
ICXB	Ἰησοῦ 14:12.
ICXB	Ἰησοῦ 1:9.
HCΘYXPCHTB, -A M. [6] Ἰησοῦς Χριστός (3), Χριστός (2), κύριος (1)	
ICB	κύριος 22:5.
ICXB	Ἰησοῦ Χριστοῦ 1:5, Ἰησοῦ {Χριστοῦ} 22:21, χριστοῦ 11:15.
ICXB	Χριστοῦ 20:6.
ICXB	Ἰησοῦ {Χριστέ} 22:20.
HCZCHKTH, HCZCHKB, HCZCHNEWH CB. [1] ξηραίνω	
HZCBWE	ἐξηράνθη 14:15.
HCACKHTH, HCACKKB, HCACKNEWH CB. [1] ξηραίνω	
HCCBYE	ἐξηράνθη 16:12.
HTH, HΔB, HΔEWH HCB. [12] ὑπάγω (5), ἀπέρχομαι (3), ἀκολουθέω (4)	
HTY	ὑπάγει 17:8.
HΔETB	ὑπάγει 13:10, 17:11.
HΔIH	ὑπαγε 10:8.
HΔBTB	ὑπάγετε 16:1.
HΔBΔWE	ἠκολούθει 6:8.
HΔOXB	ἀπῆλθα 10:9.
HΔE	ἀπῆλθεν 16:2.
WB	ἀπῆλθεν 12:17.
VB CΛBΔB HΔE	ἠκολούθησεν 14:8.
VB CΛB HΔE	ἠκολούθησεν 14:9.

κακο нар. [2] πῶς (1), без гр. (1)

κακο πῶς 3:3, без гр. 3:3.

каменіє, -нѣ ср. [6] λίθος

каменнѣ λίθου 18:12.

каменнѹ λίθω 21:11.

каменїи {λίθου} 18:12.

каменіємъ λίθω 17:4, 18:16, 21:19.

камъи, камене м. [6] λίθος (3), ψῆφος (2), πέτρα (1)

камень λίθον 18:21, {λίθον} 15:6, ψῆφον 2:17.

каменн ψῆφον 2:17, λίθω 4:3.

камены πέτρας 6:15.

ѣд, числ. р. [5] εἴκοσι τέσσαρες

ѣд, εἴκοσι τέσσαρες 4:4, 4:10, 5:8, 19:4, εἴκοσι τέσσαρας 4:4.

кнѡтъ, -а м. [1] κιβωτός

кнѡтъ κιβωτὸς 11:19.

кланѣти сѧ, кланѣиѣ сѧ, кланѣиѣши сѧ нсв. вѣзвр. [2] προσκυνέω

кланѣиѣе сѧ προσκυνοῦντας 11:1.

кланѣиѣиχ' сѧ προσκυνοῦντας 16:2.

клеветати, клеветѣиѣ, клеветѣиѣши нсв. [1] κατηγορέω

клеветѣиѣ κατηγορῶν 12:10.

клеветѣиѣиѣ, -а м. [1] κατήγωρ

клеветѣиѣиѣиѣ κατήγωρ 12:10.

клеврѣтъ, -а м. [3] σύνδουλος

клеврѣтъ σύνδουλος 19:10, 22:9.

клеврѣти σύνδουλοι 6:11.

клен, -ѣа м. [1] κολλούριον

кленъ κολλ[ο]ύριον 3:18.

кляѹъ, -а м. [4] κλείς

кляѹъ κλεῖς 1:18, κλείς 9:1, κλεῖν 3:7, 20:1.

кляти сѧ, клѣиѣ сѧ, клѣиѣши сѧ нсв. вѣзвр. [1] ὁμνύω

клет' сѧ ὁμοσεν 10:6.

колесѣиѣиѣ, -а ж. [1] ἄρμα

колесѣиѣиѣ ἄρμάτων (ἵππων) 9:9.

κολληζьдо нар. [1] ἄν	
κολληζο	ἄν 14:4.
κολѣно, -а ср. [16] φυλή	
κολѣна	φυλῆς 5:5, 7:4, (3) 7:5, (3) 7:6, (3) 7:7, (3) 7:8.
κολѣнь	φυλῶν 18:9.
κολѣнома	φυλῶν 21:12.
κοнь, -и м. [14] ἵππος	
конь	ἵππος 6:2, 6:4, 6:5, 6:8, ἵππων 18:13.
кωνь	ἵππος 19:11.
коन्ह	ἵππου 19:21.
кωνн	ἵππου 19:19.
кониє	ἵππους 9:17.
кониємь	ἵπποις 9:7, ἵππων 9:17, 9:19.
коन्हъ	ἵπποις 19:14.
кониѣ	ἵππων 14:20.
коньскъ, -ѣи [1] ἵππων	
кωνьскыє	ἵππων 19:18.
коньць, -а м. [4] τέλος	
кон'ць	τέλος 21:6, 22:13, {τέλος} 1:8.
кон'ца	τέλους 2:26.
коньгати са, коньгаиє са, коньгаиєши са нсв./св. възвр. [1] τελέω	
кон'гаѣт се	τελεσθῶσιν 15:8.
коравль, -ѣи м. [3] πλοῖον	
коравлє	πλοῖα 18:19.
коравлїи	πλοίων 8:9.
коравлнхъ	{πλοίων} 18:17.
корнца, -ѣ ж. [1] κιννάμωμον	
корыце	κιννάμωμον 18:13.
коръи, -єи м. [2] ῥίζα	
корѣнь	ρίζα 22:16.
корєиє	ρίζα 5:5.
крнло, -а ср. [3] πτέρυξ	
крыль	πτέρυγας 4:8, πτερύγων 9:9.
крылѣ	πτέρυγες 12:14.

кρнстаλλъ, -а м. [1] κρύσταλλος	
кρѣстаλογъ	κρυστάλλω 4:6.
кρѣваѡъ, -ѡи [1] αἷμα	
крѣваѡа	αἷμα 8:8.
крѣвь, крѣѡе ж. [18] αἷμα	
крѣвь	αἷμα 6:12, 11:6, 14:20, 16:3, 16:4, 16:6, 18:24.
крѣѡ'	αἷμα 16:6.
крѣѡе	αἷμα 6:10.
крѣѡи	αἵματι 7:14.
крѣѡы	αἷμα 19:2.
крѣѡиѡ	αἵματι 8:7, 19:13, αἵματι 5:9, αἷμα 12:11, αἵματος 17:6.
крѣѡыѡ	αἵματι 1:5.
крѣѡ'ми	αἵματος 17:6.
крѣмѡѡи, -иѡ м. [1] κυβερνήτης	
крѣм'ѡи	κυβερνήτης 18:17.
крѣпость, -и ж. [2] ἰσχύς	
крѣпость	ἰσχύν 5:12, ἰσχύς 7:12.
крѣпѡкъ, -ѡи [8] ἰσχυρός	
крѣпѡкъ	ἰσχυρός 18:21.
крѣп'къ	ἰσχυρόν 5:2, 10:1, ἰσχυρός 18:8.
крѣпкѡи	ἰσχυρά 18:10.
крѣп'ка	ἰσχυρῶν 19:6.
крѣп'цѡи	ἰσχυροί 6:15.
крѣпк'иѡ	ἰσχυρῶν 19:18.
коупнѡи, коуплиѡ, коупниѡи св. [2] ἀγοράζω	
коупнѡи	ἀγοράσαι 3:18.
коупнѡѡ	ἀγοράζει 18:11.
коупѡѡи, коупѡиѡ, коупѡиѡи нсв. [1] ἀγοράζω	
коупѡѡѡи	ἀγοράσαι 13:17.
коупѡѡѡѡ, -а м. [4] ἔμπορος	
коуп'ѡи	ἔμποροι 18:3, 18:11, 18:15, 18:23.
къ предл. дат. [39] πρὸς (7), μετὰ (1), ἐπὶ (1), ὡς (1), ἀλλήλων (1), без гр. (10), ἔτι (16), οὐκέτι (2)	

кѣ	πρός 3:20, 10:9, (2) 12:5, 12:12, {πρός} 1:20, 2:2, μετ' 10:8, ἐπ' 22:18, ὥς 13:11 ³⁵ , без гр. 2:18, 3:7, 7:2, 9:14, 14:15, 14:18, 16:1, 19:17, 22:17.
к	без гр. 2:16.
к томоу	ἔτι 3:12, 7:16, 12:8, 18:21, (3) 18:22, 18:23, 20:3, 21:1, (2) 21:4, 22:3, (3) 22:11, οὐκέτι 18:11, 18:14.
кѣде нар. въпр. [1] поу	
гдѣ	ποῦ 2:13.
кѣжѣдо, когожѣдо мест. неопр. об. [6] ἕкаστος (5), ἐν καθ' ἐν (1)	
кѣжо	ἕкаστος 5:8, 20:13.
комоужо	ἐκάστῳ 2:23, 6:11, 22:12.
кѣднѣ кѣжо	ἐν καθ' ἐν 4:8.
кѣзнѣ, -н ж. [1] τέχνη	
кѣз'ны	τέχνης 18:22.
кѣннѣгы, кѣннѣгъ ж. [24] βιβλίον (22), βίβλος (2)	
кннѣгы	βιβλίον 5:1, 5:2, 5:4, 5:8, 5:9, 20:12, βιβλία 20:12, βιβλίοις 20:12, βιβλίῳ 22:19, {βιβλίον} 5:7.
кннѣгын	βιβλίον 5:5.
кнѣгъ	βιβλίου 22:7, 22:19.
кннѣгъ	βιβλίου 22:9, 22:10, βιβλίον 5:3, βιβλίῳ 22:18, βίβλου 3:5.
кнѣгахъ	βιβλίῳ 13:8, 21:27, βίβλῳ 20:15.
кннѣгахъ	βιβλίον 17:8, βιβλίου 22:18.
кннѣгѣ	βιβλίον 1:11.
кѣннѣжнѣа, жнѣ ж. [4] βιβλαρίδιον	
кнѣжнѣе	βιβλαρίδιον 10:2.
кннѣжнѣе	βιβλαρίδιον 10:9, 10:10, {βιβλαρίδιον} 10:8.
кѣто, кого мест. въпр. [10] τίς	
кто	τίς 3:20, 5:2, 6:17, 13:4, 13:10, 15:4, 18:18, 22:18, 22:19, τίνες 7:13.
кѣннѣжѣдо, кѣннѣжѣдо, коѣжѣдо мест. неопр. [3] ἕкаστος (2), πᾶς (1)	
конѣжо	ἕкаστον 22:2.

³⁵ Срв. н глаше кѣ змыю – ἐλάλει ὥς δράκων (= само N1, T119, F15) (без паралел в грѣцки).

КАІАЖΔΟ
κοιέ^αζο

ἑκάστος 21:21.
πάν 14:6³⁶.

Λ

ΛΑΚЪТЪ, -тє м. [1] πῆχυς

ΛΑΚΤΗΗ πηχῶν 21:17.

ΛΑΟΔΗΚΗΗΣΚЪ, -ЪИΗ м. [1] ἐν Λαοδικεία

ΛΑΩΔΗΚΉΗΣΚΥΙΕ ἐν Λαοδικείᾳ 3:14.

ΛΑΟΔΗΚΗΑ, -ΗΙΑ ж. [1] Λαοδικεία

ΛΑΩΔΗΚΥЮ Λαοδίκειαν 1:11.

ΛΕΒΗΗНЪ [1] Λευΐ

ΛΕΒΊΗΗΑ Λευί 7:7.

ΛΕΔЪ, -А м. [1] κρύσταλλος

ΛΕΔЬ κρύσταλλον 22:1.

ΛΕΔЪНЪ, -ЪИΗ [1] κρυσταλλίζω

ΛΕΔЪНΊΗ κρυσταλλίζοντι 21:11³⁷.

ΛΕΤЪТН, ΛΕΨЪ, ΛΕΤНШ НСВ. [1] πέτομαι

ΛΕΤНТЪ πέτεται 12:14.

ΛΗ СЪЮЗ / част. [4] ἡ (2), без гр. (2)

ΛΗ ἡ 13:17, 14:9, без гр. 2:5, 2:16.

ΛΗΒΑНОВЪ, -ЪИΗ [2] χαλκολίβανον

МЪДН ΛΗΒΑНОВЪ χαλκολιβάνῳ 1:15, 2:18.

ΛΗСТВНІЕ, -ΗΙΑ ср. [2] ὄλυνθος (1), φύλλον (1)

ΛΗСТВЫІЕ ὀλύνθους 6:13.

ЛЫСТВНІЕ φύλλα 22:2.

ΛΗЦЕ, -А ср. [11] πρόσωπον (9), ὄψις (1), μέτωπον (1)

ΛΗЦЕ πρόσωπον 10:1, 22:4, ὄψις 1:16.

ΛΗЦА προσώπου 12:14, 20:11, πρόσωπα (2) 9:7.

ЛЫЦА προσώπου 6:16.

³⁶ Срв. БГРВѢСТНТН ЖНБОУПІИМЪ НА ЗЕМЛН. ВЪ КОІЕЖО ІЕЗЫЦЪ Н СТРАНАХЪ. Н ПЛЕМЕНЕХЪ Н ЛЮДЕХЪ – еὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους {κατοικοῦντας} ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πάν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν (само тук).

³⁷ Срв. ПДЕНЬ КАМЕННЮ ДРАГОМУ. ІАКО АСПІД'СКЪ ЛЕДЪНІН – ὁμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ ὡς λίθῳ іάспиди κρυσταλλίζοντι (само тук). (ІАКО КАМЕНЬ АСПЫ КРЮСТАΛΛΗΟΥ N1, С, Н КАМЕНН АСПИДЪ СЪВѢДПІН СД MSOC43, Н КАМЕНН ІАСПІЮ ЛЕДОВНДНОМ8 P146).

ΛΗЦΟΥ	πρόσωπον 4:7.
ΛΗЦΗΧЬ	μετώπων 22:4 ³⁸ .
ΛΗЦІЇ [∘] (sic!)	πρόσωπα 7:11 ³⁹ .
ΛΗШЕИЪ, -ЪИ [1]	ἐλεεινός
ΛЫШЕИЬ	ἐλεεινός 3:17.
ΛΟΥНА, -ЪИ Ж. [4]	σελήνη
ΛΟΥНА	σελήνη 6:12, 12:1.
ΛΟΥНЫ	σελήνης 8:12, 21:23.
ΛЪГАТН, ΛЪЖѢ, ΛЪЖЕШН НСВ. [1]	ψεύδομαι
ΛЪЖΟΥ [∘]	ψεύδονται 3:9.
ΛЪЖА, -А Ж. [1]	ψεῦδος
ΛЪЖΟΥ	ψεῦδος 21:27.
ΛЪЖИИЪ [1]	ποιέω ψεῦδος
ΛЪЖИИЫН	ποιῶν ψεῦδος 22:15 ⁴⁰ .
ΛЪЖИИЪ [3]	ψευδοπροφήτης
ΛЪЖИИЫН ПРѢКЪ	ψευδοπροφήτης 20:10.
ΛЪЖ'НАГО ПРѢКА	ψευδοπροφήτου 16:13, ψευδοπροφήτης 19:20.
ΛЪВОВЪ, -ЪИ [1]	λέοντος
ΛЪВОВА	λέοντος 13:2.
ΛЪВЪ, -А М. [4]	λέων
ΛЪВЪ	λέων 10:3.
ΛЪВΟΥ	λέοντι 4:7.
ΛЪВОВЪ	λεόντων 9:8.
ΛЪВОВЬ	λεόντων 9:17.
ΛЪСТНТН, ΛЪЦѢ, ΛЪСТНШН НСВ. [3]	πλανάω
ΛЪСТНТН	πλανᾷ 2:20.
ΛЪСТЕ	πλανῶν 12:9.
ΛЪСТЕН	πλανῶν 20:10.
ΛЪСТЬ, -Н Ж. [2]	δόλος (1), δύναμις (?) (1)

³⁸ Срв. вѣдѣхъ лѣце ієго, н нмє ієго, на лѣцѣхъ нхъ – ὁψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν (само тук).

³⁹ Срв. паѡ'ше прѣстолаиѣ, н прѣ агнѣцѣѣ на лѣцѣхъ свонхъ – ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν (само тук) (ннцн = НѢ, N1, О; на лѣцѣхъ свонхъ = Ї, P146, MSOC43).

⁴⁰ Срв. нн всакъ лѣвоѡ'ѣн н лѣжнѣиѣ – καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος (само тук) (всакъ тѡрѣан лѣвѣи н лѣжю N1, н всѡ' лѣвѣан тѡрѣан лѣж Ѥ, вѣсѣкѣ лѣвоѡ'ѣн н тѡрѣан лѣжѣ MSOC43).

ЛЪСТЪ	{δόλος} 14:5.
ЛЪСТЫ	δυνάμεως 18:3 ⁴¹ .
ЛЪВЪ, -ЪИ [1] εὐώνυμος	
ЛЪВЪЮ	εὐώνυμον 10:2.
ЛЪТАТН, ЛЪТАИѢ, ЛЪТАИШН НСВ. [2] πέτομαι	
ЛЪТАЮЩЬ	πετόμενον 14:6.
ЛЪТАЮЩА	πετομένου 8:13.
ЛЪТО, -А СР. [9] ἔτος (6), χρόνος (2), ἐνιαυτός (1)	
ЛЪТО	ἐνιαυτόν 9:15, χρόνος 10:6.
ЛЪТЬ	ἔτη 20:2, 20:3, 20:4, 20:5.
ЛѢ	χρόνον 20:3, ἔτη 20:6, 20:7.
ЛЮБНТН, ЛЮБАИѢ, ЛЮБНШН СВ. [1] φιλέω	
ЛЮБАЮ	φιλῶ 3:19.
ЛЮБОДЪН, -ЪИА М. [1] φιλέω	
ЛЮБОДЪН	φιλῶν 22:15 ⁴² .
ЛЮБОДЪНЦА, -А Ж. / М. [4] πόρνη (3), πόρνος (1)	
ЛЮБОДЪНЦА	πόρνη 17:15.
ЛЮБОДЪНЦЮ	πόρνην 17:16.
ЛЮБОДЪНЦЕ	πόρνης 17:1, πόρνοι 22:15.
ЛЮБОДЪАННІЕ, -НІА СР. [6] πορνεία	
ЛЮБОДЪАННІА	πορνείας 2:21, 14:8, 17:2, 17:4, 18:2.
ЛЮБОДЪАННІЕМЬ	πορνεία 19:2.
ЛЮБЫ, ЛЮБЪВЕ Ж. [6] ἀγάπη (2), πορνεύω (3), μοιχεύω (1)	
ЛЮБОВЬ	ἀγάπην 2:4, 2:19.
ЛЮБЫ ДЪБАШЕ	ἐπόρνευσαν 17:2, 18:3.
ЛЮБЫ ДЪБАВШЕ	μοιχεύοντας 2:22.
СЪТВОР'ШЕН ЛЮБЫ	πορνεύσαντες 18:9.
ЛЮБЫ ТВОРИТН	πορνεῦσαι 2:14, 2:20.
ЛЮДНІЕ, -НН М. [10] λαός (9), без гр. (1)	
ЛѢ	λαός 18:4, λαοί 17:15, 21:3.
ЛЮДЕН	λαοῦ 5:9, λαῶν 7:9.

⁴¹ СРВ. Н КЪПЦН ЗЕМЛЪЦѢН ѿ ЛЪСТЫ СЕВѢПНІА ІЕІЕ УБОГАТѢШЕ – καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν (= Нв, N1, снлы в останалите редакции).

⁴² СРВ. НН ЕСАКЪ ЛЮБОДЪН Н ЛЪЖНВН – καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος (= MSOC43).

ΛΙΘΔΪΗ	λαῶν 11:9, без гр. 11:10.
ΛΙΘΔΕΧΪ	λαοῖς 10:11, λαόν 13:7, 14:6.
ΛΙΤЪ, -ЪИ [1] πονηρός	
ΛΙΤЪ	πονηρόν 16:2.
ΛΠΚЪ, -А М. [1] τόξον	
ΛΟΥΚЪ	τόξον 6:2.

Μ

ΜΑΓΟΥЪ, -А М. [1] Μαγώγ	
ΜΑΓΟΥΑ	Μαγώγ 20:8.
ΜΑΗ, -ΑΙΑ Μ. [1] без гр.	
ΜΑΙΑ	без гр. 365r1.
ΜΑΗΑΣΗΗΗЪ [1] Μανασσής	
ΜΑΗΑΣΣΙΗΗΑ	Μανασσή 7:6.
ΜΑΗЬНА, -ЪИ Ж. [1] μάννα	
ΜΑΗ'НЫ	μάννα 2:17.
ΜΑΛΟ нар. [3] ὀλίγος	
ΜΑΛΟ	ὀλίγα 2:14, 3:4, ὀλίγον 17:10.
ΜΑΛЪ, -ЪИ [8] μικρός (8), ὀλίγος (1)	
ΜΑΛΟΥ	μικράν 3:8.
ΜΑΛΟ	μικρόν 6:11, 20:3, ὀλίγον 12:12.
ΜΑΛЫ	μικροί 19:5.
ΜΑΛЫМЪ	μικρούς 11:18.
ΜΑΛЫИЕ	μικρούς 13:16, 20:12.
ΜΑΛЫХ'	μικρῶν 19:18.
ΜΑΣΛИЦА, -А Ж. [1] ἐλαία	
ΜΑΣΛИЦИ	ἐλαῖαι 11:4.
ΜΑΣЛО, -А ср. [2] ἔλαιον	
ΜΑΣЛА	ἔλαιον 6:6, 18:13.
ΜΑΤИ, МАТЕРЕ Ж. [1] μήτηρ	
ΜΑΤИ	μήτηρ 17:5.
МѢ числ. р. [2] τεσσεράκοντα καὶ δύο	
МѢ	τεσσεράκοντα καὶ δύο 11:2, 13:5.
МЕДВѢЖДЪ, -НИ [1] ἄρκου	

МЕДРѢЖН	ἄρκου 13:2.
МЕДЪ, -оу м. [2] μέλι	
МЕДЪ	μέλι 10:9, 10:10.
МННѢТН, МННѢ, МННѢШН СВ. [2] ἀπέρχομαι	
МННОУ	ἀπῆλθεν 9:12, 11:14.
МНРЪ ¹ , -а м. [2] κόσμος	
ВЪСЕГО МНРА	κόσμου 11:15.
ВСЕГО МЫРА	κόσμου 17:8.
МНРЪ ² , -а м. [2] εἰρήνη	
МНРЬ	εἰρήνη 1:4, εἰρήνην 6:4.
МНХАНЛЪ, -а м. [1] Μιχαήλ	
МНХАНЛЪ	Μιχαήλ 12:7.
МЛЪБННН, -нѣа ж. [4] ἀστραπή	
МЛЪБННѢ	ἀστραπαί 4:5, 8:5, 11:19, 16:18.
МОН, МОѦ, МОѢ МЕСТ. ПРИТ. 1л. ед. [26] μου (25), без гр. (1)	
МОН	μου 2:13, 3:20, 18:4.
МОѢ	μου 2:13, 3:8, 3:12, без гр. 2:13.
МОѢѢ	μου 2:13.
МОѢГО	μου 2:3, 2:27, 3:8, 3:10, (4) 3:12.
МОѢМЪ	μου 3:21, 10:10.
МОѢН	μου 1:20.
МОѦА	μου 2:26.
МОНХЪ	μου 2:16, 3:16, 10:10.
МОНМЪ	μου 3:5, 3:21.
МОНМА	μου 11:3.
МОНСЕОВЪ [1] Μωσῆς	
ΜΩΥΣΕΩΟΥ	Μωϋσέως 15:3.
МОЛНТВА, -ѣи ж. [3] προσευχή	
МЛѢВЫ	προσευχαί 5:8.
МЛѢВЪ	προσευχαῖς 8:4.
МЛѢВМЪ	προσευχαῖς 8:3.
МОРЕ, -рѣа ср. [24] θάλασσα	
МОРЕ	θάλασσα 4:6, 20:13, 21:1, θάλασσαν 7:2, 8:8, 10:6, 14:7, 15:2, 16:3, 18:21.

μορα	θάλασσαν 7:3, θαλάσσης 8:8, 13:1.
μορογ	θαλάσσης 7:1, θάλασσαν 12:12.
μορη	θαλάσσης 5:13, 10:5, 10:8, θάλασσαν 15:2, 18:17, θαλάσση 8:9, 16:3.
μορυ	θαλάσσης 10:2, θαλάσση 18:19.
морьскъ, -ѣи [2] θαλάσσης	
мор'скыи	θαλάσσης 20:8.
морѣѣмь	θαλάσσης 13:1.
моуи, могъ, можеши нсв. [9] δύναμαι	
можеши	δύνη 2:2.
можетъ	δύνεται 3:8, 6:17, δύνηται 13:17.
можѣ	δύνεται 13:4.
могугъ	δύνανται 9:20.
можааше	ἐδύνατο 7:9
можаше	ἐδύνατο 5:3, 14:3.
μαμορѣ, -а м. [1] μάρμαρος	
μαμορα	μαρμάρου 18:12.
мраγѣнъ, -ѣи [1] μέλας	
мраг'но	μέλας 6:12.
мрѣзостъ, -и ж. [3] βδέλυγμα	
мрѣзостъ	βδέλυγμα 21:27.
мрѣзостн	βδελυγμάτων 17:4.
мрѣзостемь	βδελυγμάτων 17:5.
мрѣтѣъ, -ѣи [8] νεκρός	
мрѣт'ѣъ	νεκρός 1:17.
мрѣтѣъ	νεκρός 1:18.
мрѣтѣъ	νεκρός 3:1.
мрѣтѣъ	νεκρός 2:8.
мрѣтѣи	νεκροί 20:12.
мрѣтѣи	νεκροί 14:13.
мрѣтѣиѣ	νεκρούς 20:13.
мрѣтѣиχъ	νεκρῶν 1:5.
мрѣтѣѣъ, -а м. [4] νεκρός	
мрѣтѣѣа	νεκροῦ 16:3.

мѣць	μήνας 9:5, 9:10, 13:5, μήνα 9:15, μήνα 22:2.
мѣла	μήνας 11:2, без гр. 365r1.
мѣдрѣсть, -н ж. [1] σοφία	
мѣдрѣсть	σοφία 13:18.
мѣжь, -а м. [1] ἀνήρ	
мѣжѣ	ἀνδρί 21:2.
мѣжьскѣ, -ѣн [2] ἄρσην (1), υἱός ἄρσην (1)	
мѣжьскѣ полѣ	υἱὸν ἄρσεν 12:5 ⁴³ .
мѣжьскѣн полѣ	ἄρσена 12:13.
мѣка, -ѣ ж. [1] βασανισμός	
мѣкоу	басανισμόν 18:7.
мѣчєннѣ, -а м. [1] μάρτυς	
мѣчнѣ	μαρτύρων 17:6 ⁴⁴ .
мѣчєннѣ, -нѣ ср. [5] βασανισμός	
мѣчєннѣ	басанисμός (2) 9:5.
мѣчєннѣ	басанисμοῦ 14:11, 18:10, 18:15.
мѣчнтѣлѣ, -лѣ м. [1] χιλιάρχος	
мѣчнтѣлѣ	χιλιάρχων 19:18 ⁴⁵ .
мѣчнтѣ, мѣчѣ, мѣчншн нсв. [5] βασανίζω (4), ἀδικέω (1)	
мѣчѣ	ἀδικῆσαι 9:10.
мѣчѣть	басанισθήσονται 9:5.
бѣста мѣчѣца	ἐβасάνισαν 11:10.
бѣдѣть мѣчѣнь	басанισθήσεται 14:10.
мѣчєнн бѣѣть	басанισθήσονται 20:10.
мѣро, -а ср. [1] μύρον	
мѣра	μύρον 18:13.

⁴³ Срв. н рѣдн жена мѣжьскѣ полѣ – καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν (във всички редакции без О – снѣ мѣжеска).

⁴⁴ Срв. вндѣхѣ жєнѣ пнѣнѣ крѣв'мн сѣѣхѣ, н крѣвнѣ мѣчнѣкѣ ісѣвѣ – εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ (= N1, Hv, P146, сѣѣдѣтѣ Ć, MSOC43, O).

⁴⁵ Срв. да сѣнѣстѣ плѣть цѣрѣ, н мѣчнтѣлѣ крѣпкѣнхѣ. н плѣтн кѣнѣскѣнѣ – ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ὑππων.

N

на предл. [186] ἐπί (117), ἐν (26), εἰς (23), κατά (4), μετά (1), ἐπάνω (1), в числ.

(3), без гр. (10), τετράγωνος (1)

на

ἐπί 2:17, 2:26, 3:3, (2) 3:10, 4:2, (2) 4:4, 4:9, 5:1, 5:3, 5:7, 5:10, (2) 5:13, 6:8, 6:10, 6:16, 7:1, 7:3, 7:10, 7:11, 7:15, 7:17, 8:3, (2) 8:10, 8:13, 9:4, 9:7, 9:14, 10:1, (2) 10:2, (2) 10:5, (2) 10:8, 11:6, 11:8, 11:10, (2) 11:11, 11:16, 12:1, 12:3, 12:17, (3) 13:1, 13:7, 13:8, (2) 13:14, (2) 13:16, (2) 14:1, 14:6, (2) 14:9, (2) 14:14, 14:15, (2) 14:16, 14:18, 15:2, 16:2, 16:8, 16:9, 16:10, 16:12, 16:14, 16:17, 16:18, 16:21, 17:1, 17:3, 17:5, 17:8, 18:19, 18:24, 19:4, 19:12, (2) 19:16, 19:19, 19:21, (2) 20:4, 20:6, 20:9, 21:5, 21:10, 21:16, 21:12, 22:4, 22:14, {ἐπί} 3:3, ἐπ' 1:17, 3:12, 6:2, 6:4, 6:5, 9:17, 17:9, 19:11, 19:18, 20:4, 20:11, 21:14, ἐφ' 2:24, 6:16, 9:7, 9:9, 19:14; ἐν (2) 3:21, 4:1, 4:2, 5:3, 5:13, 7:16, 8:1, (2) 10:6, 11:12, 11:15, 11:19, 12:1, 12:3, 12:7, 12:8, 12:10, 12:12, 13:6, 13:12, 14:17, 15:1, 15:5, 19:1, 19:17; εἰς 2:22, 6:13, 8:5, 8:7, 9:3, 9:7, 9:9, 9:15, 10:5, 11:12, 12:4, 12:13, 13:13, 14:19, 16:1, 16:2, 16:4, 16:14, 16:16, 18:19, 19:9, 19:17, 20:8; κατά 2:4, 2:14, 2:20, 22:2; μετά 1:7⁴⁶; ἐπάνω 6:8, без гр. 7:11, 8:5, 11:4, 11:18, (2) 13:7, 13:17, 17:2, 18:19, 21:21.

на четырёх углах τετράγωνος 21:16⁴⁷.

нагота, -зи ж. [1] γυμνότης

наготы γυμνότητος 3:18.

нагъ, -зих [3] γυμνός

нагъ γυμνός 3:17, 16:15.

нагѡγ γυμνήν 17:16.

надъ предл. тв. [3] ἐπί

на̇ ἐπί 17:18, ἐπ' 9:11.

надъ {ἐπί} 17:4.

⁴⁶ Срв. се гρῆς на вблациѣхъ – ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν (= Pl46).

⁴⁷ Срв. грядъ на четырёх углахъ стоиаше – ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται (= Hν, N1, O, Pl46).

НАПАСТН, НАПАДѢ, НАПАΔΕШН СВ. [1] ἐπιπίπτω	
НАПАДѢТЬ	ἐπέπεσεν 11:11.
НАПАЛѢННТН, НАПАЛѢНІѢ, НАПАЛѢННШН СВ. [1] γεμίζω	
НАПАЛѢНІЕЮ	ἐγέμισεν 8:5.
НАПАЛѢННТН СѦ, НАПАЛѢНІѢ СѦ, НАПАЛѢННШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1] γεμίζω	
НАПАЛѢНН СѢ	ἐγεμίσθη 15:8.
НАПОНТН, НАПОІѢ, НАПОНШН СВ. [2] ποτίζω (1), πίνω (1)	
НАПОН	πεπότικεν 14:8.
НАПОНН (sic!)	πέπωκαν 18:2.
НАПЪСАНИЕ, -НА СР. [1] γεγραμμένα (γράφω)	
НАПНСАНИЕ	{γεγραμμένα} 1:29.
НАПЪСАТН, НАПНШѢ, НАПНШЕШН СВ. [26] γράφω (24), ἐπιγράφω (1), σφραγίζω (1), αὐτός (1)	
НАПНШЮ	γράψω 3:12.
НАПНШН	γράψον 1:11, 1:19, 2:1, 2:8, 2:12, 2:18, 3:1, 3:7, 3:14, 14:13, 19:9, 21:5, μὴ σφραγίσης 22:10 ⁴⁸ .
НАПНСАНЫ	γεγραμμένος 20:15.
НАПНСАНО	γεγραμμένον 2:17, 14:1, 17:5, 19:12, 19:16.
НАПНСАНА	ἐπιγεγραμμένα 21:12.
НАПНСАН'НЫ	γεγραμμένον 5:1.
НАПНСАН'НЫН	γεγραμμένοι 21:27.
НАПНСАН'НАѦ	γεγραμμένα 1:3.
НАПНСАНЫИХЪ	αὐτό 5:3 ⁴⁹ .
НАПНСАН'НН̃	γεγραμμένας 22:18.
НАПНСАН'НЫИХЪ	γεγραμμένων 22:19.
НАРНЦАТН, НАРНЦАІѢ, НАРНЦАІЕШН НСВ. [4] καλέω	
НАРНЦАІЕМЫН	καλούμενος 12:9, 19:11.
НАРНЦАІЕМОІЕ	καλούμενον 16:16.
НАРНЦАІЕМ'ѢМЪ	καλουμένη 1:9.
НАРНЦАТН СѦ, НАРНЦАІѢ СѦ, НАРНЦАІЕШН СѦ НСВ. ВЪЗВР. [2] καλέομαι	
НАРНЦАІЕТ СѢ	καλεῖται 11:8, κέκληται 19:13.

⁴⁸ Срв. НАПНШН СЛОВЕСА ПР̃РОУБСКАѦ, Н КННГЪ СНХЪ – μὴ σφραγίσης τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου (само тук).

⁴⁹ Срв. ΡΑΔΖ'ГНОУГТН КННГЪ Н ВНД'ѢТН НАПНСАНЫИХЪ – λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ (само тук).

НАРОДЪ, -а м. [4] ὄχλος	
НАРОДЪ	ὄχλος 7:9.
НАРОДА	ὄχλου 19:1, 19:6.
НАРОДЫ	ὄχλοι 17:15.
НАРЪКОВАНИЕ, -на ср. [1] δηλωθέντα (δηλώω)	
НАРЪКОВАНИЕ	{δηλωθέντα} 2:7.
НАСЛАДНІИ СѦ, НАСЛАЖДѦСѦ СѦ, НАСЛАДНИШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1] κληρονομέω	
НАСЛАДНІ' СѦ	κληρονομήσει 21:7 ⁵⁰ .
НАСТАВНІИ, НАСТАВЛѦСѦ, НАСТАВНИШН СВ. [1] ὀδηγέω	
НАСТАВНІЪ	ὀδηγήσει 7:17.
НАСЫТИТИ СѦ, НАСЫЩІИ СѦ, НАСЫТИШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1] χορτάζω	
НАСЫТИШЕ СѦ	ἐχορτάσθησαν 19:21.
НАШЬ, НАША, НАШЕ МЕСТ. ПРИТ. 1л. мн. [14] ἡμῶν (12), без гр. (2)	
НАШЬ	ἡμῶν 4:11, {ἡμῶν} 11:17.
НАШЕГО	ἡμῶν 7:12, 12:10, 19:1, без гр. 22:21.
НШЕГО	ἡμῶν 7:10, 11:15.
НАШЕМОУ	ἡμῶν 19:5, без гр. 7:11.
НАШНМЪ	ἡμῶν 12:10.
НАШЕЕ	ἡμῶν 6:10, 12:10.
НАШНХЪ	ἡμῶν 1:5.
НАУАЛО, -а ср. [1] ἀρχή	
НАУЕЛО	ἀρχή 3:14.
НАУАТЬКЪ, -а м. [4] ἀρχή (3), ἀπαρχή (1)	
НАУЕТЬКЪ	ἀρχή 21:6, 22:13, {ἀρχή} 1:8, ἀπαρχή 14:4.
НЕ ЧАСТ. [73] οὐ (43), οὐ μή (15), μή (6), οὐπω (2), οὐτε (1), οὐδέ (1), без гр. (5)	
НЕ	οὐκ 2:2, 2:9, 2:13, (2) 2:24, 3:4, 3:8, 3:17, 4:8, 9:4, 9:20, 12:11, 14:4, 14:11, 16:18, (2) 17:8, 17:11, 20:4, 20:5, 20:6, 21:1, (2) 21:4, 21:22, 21:25, 22:3, 22:5, οὐ 2:2, 2:21, 2:24, 3:2, 6:10, 7:16, 9:21, 16:9, 16:11, 20:4, 21:23, οὐχ 14:5, 16:20, 20:11, 20:15, μή 1:17, 5:5, 6:6, 7:3, 7:16, 11:2, οὐ μή 3:3, 3:5, 3:12, 9:6, 15:4, 18:7, 18:14, 18:21, (3) 18:22, (2) 18:23, 21:25,

⁵⁰ Срв. ПОБѢЖАЕИ НАСЛАДНІИ СѦ – ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα (само тук, вероятно тълкуване на текста или неточност на писача, вместо НАСЛѢДНІИ СѦ).

21:27, οὐπω 17:10, 17:12, οὔτε 9:20, οὐδέ 12:8,
без гр. 5:4, (2) 22:11, (2) 22:15.

НЕБЕСЬНЪ, -ЪН [5] οὐρανοῦ (3), ἐν τῷ οὐρανῷ (1), без гр. (1)

НЕБСНАГО οὐρανοῦ 16:11.

НЕБНЫН без гр. 22:14.

НЕБСНОМОУ οὐρανοῦ 11:13.

НЕБСНАѦ ἐν τῷ οὐρανῷ 19:14⁵¹.

НЕБСНІНХЪ οὐρανοῦ 12:4.

НЕБО, -есе ср. [54] οὐρανός (50), ναός (1), μεσουράνημα (3)

НЕБО οὐρανόν 10:5, 10:6, 14:7, 19:11, οὐρανός 20:11.

НБѠ οὐρανός 6:14, 21:1, οὐρανόν 11:6, 11:12, 21:1,
οὐρανε 18:20.

НЕБСЕ οὐρανοῦ 3:12, 6:13, 8:10, 9:1, 10:1, 10:4, 13:13,
14:2, 14:13, 16:21, 18:4, 21:2, {οὐρανοῦ} 14:15,
21:3, τοῦ ναοῦ 16:1⁵².

НЕБСН οὐρανῷ 4:1, 4:2, 5:3, 5:13, 11:15, 13:6, 15:5, 19:1,
οὐρανοῦ 18:1, 20:1, 21:10.

НБСН οὐρανῷ 14:17.

НЕБСЫ οὐρανῷ 12:1, 12:3, 12:7, 12:8, 12:10, 15:1,
οὐρανοῦ 20:9.

НЕБСА οὐρανοί 12:12.

НЕБСЪ οὐρανοῦ 10:8, 11:12, 18:5.

НЕБСЕХЪ οὐρανῷ 8:1, 11:19.

ПОСРѢ НЕБСЫ ἐν μεσουρανήματι 8:13, 19:17.

ПОСРѢ НЕБСН ἐν μεσουρανήματι 14:6.

НЕБРѢЩН, НЕБРѢГѢ, НЕБРѢЖЕШН НСВ. [1] ὁράω

НЕБРѢЖН ὄρα μή 22:9⁵³.

НЕВЪТАЛНМАЪ [1] Νεφθαλίμ

НЕФѢАЛНМАѦ Νεφθαλίμ 7:6.

⁵¹ Срв. воннѣстра НЕБСНАѦ, нѣѣхѣѣ въ сѣѣ іеро – τὰ στρατεύματα [τὰ] ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ (часть от N1, F15, O, P146).

⁵² Срв. слышахъ ѿ НЕБСЕ гласъ гл҃гоу, къ седмы аг҃лаѿ – ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις (= Нв, липсва в N1, Ч, MSOC43, ѿ χраμα F15, P146).

⁵³ Срв. рѣ мн, НЕБРѢЖН, іако клебрѣт' ти іесмь. н брѣтъ трѣх – λέγει μοι· ὄρα μή· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου (само тук).

нєѡѢрънѡ, ѡи [1] ἄπιστος	
нєѡѢрънымѡ	ἀπίστοις 21:8.
нєѡѢста, ѡи ж. [4] νύμφη	
нєѡѢста	νύμφη 22:17, νύμφην 21:2.
нєѡѢстоу	νύμφην 21:9.
нєѡѢсты	νύμφης 18:23.
нєΔѢльнѡ, ѡи [1] κυριακός	
нѢл'нѢн	κυριακῇ 1:10.
нєнΔєнΔѢтн, нєнΔєнжΔѢ, нєнΔєнΔншн нєѡ. [4] μισέω	
нєнΔєнѢѡу	μισῶ 2:6, {μισῶ} 2:15.
нєнΔєнѢшн	μισεῖς 2:6.
нєнΔєнΔнмоу	μεμισημένου 18:2.
нєнΔѡѡсанѡ, -ѡи прич. [2] οὐ γέγραπτος	
нєнΔнпсана соутѢ	οὐ γέγραπται 13:8, 17:8.
нєпρΔѡѢΔΔ, -ѡи ж. [2] ἀδικέω (1), ἀδίκημα (1)	
нєпρΔѢѢы	ἀδικήματα 18:5.
нєпρΔєΔѡу сѢтворнѢтѢ	ἀδικῆσαι 11:5.
нєпρΔѡѢΔьнѡ, -ѡи [1] ἀδικῶν (ἀδικέω)	
нєпρΔєΔ'нын	ἀδικῶν 22:11 ⁵⁴ .
нєпρнΔѡѡннѡ, -ѡи [1] σατανᾶ	
нєпρнΔѡѡннѢ	σατανᾶ 2:24.
нєрΔσѡѡрєнѡ, -ѡи прич. [1] ἄκρατος	
нєрΔσѡѡрєнΔ	ἀκράτου 14:10.
нєунѡстѡ, -ѡи [3] ἀκάθαρτος	
нєунѡстоу	ἀκαθάρτου 18:2.
нєунѡсты	ἀκάθαρτα 16:13.
нєунѡстѢ	ἀκαθάρτου 18:2.
нн част. [34] οὐτε (12), οὐδέ (8), καί (6), μήτε (4), μή (2), без гр. (2)	
нн	οὐτε (2) 3:15, (2) 3:16, (3) 9:21, (2) 21:4, {οὐτε} 5:3, οὐδέ 5:3, 7:16, 9:20, 20:4, 21:23, καί 9:20, (5) 22:15, без гр. 7:3.

⁵⁴ Срв. н нєпρΔєΔ'нын, нє ѡпρΔΔѡѡт сє к томоу – ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι (само тук).

ны	μήτε (2) 7:1, (2) 7:3, οὐδέ 7:16, (2) 9:4, οὔτε (2) 9:20, μή 2:16, без гр. 18:22.
нын	μή 2:5.
ннзѡложнѣнѣ, ннзѡложѣ, ннзѡложнѣнѣ св. [1]	βάλλω
ннзложень бѣ	ἐβλήθη 12:13.
ннзѡχοѡднѣнѣ, ннзѡχοѡдѣ, ннзѡχοѡднѣнѣ нсв. [1]	καταβαίνω
ннзχοѡѣѣѣ	καταβαίνουσιν 21:10.
ннколанскѣ, -ѣн [1]	Νικολαϊτῶν
ннколанскыѣ	Νικολαϊτῶν 2:6.
ннколантѣскѣ, -ѣн [1]	Νικολαϊтῶν
ннколантѣскоѣ	Νικολαϊтῶν 2:15.
ннколантѣнннѣ, -а м. [1]	Νικολαϊтῆς
ннколантѣнѣ	{Νικολαϊтῶν} 2:2.
ннкѣтоже, ннкогоже мест. отр. [14]	οὐδεῖς (11), μή τις (1), μηδεῖς (1)
ннктоже	οὐδεῖς 2:17, (2) 3:7, 3:8, 5:3, 5:4, 14:3, 15:8, 18:11, 19:12, μηδεῖς 3:11, μή τις 13:17.
ннкѣтоже	οὐδεῖς 7:9.
ннѣѣѣѣ, -ѣ ж. [1]	πτωχεία
ннѣѣѣѣѣ	πτωχείαν 2:9.
ннѣѣ [1]	ἐπὶ τὰ πρόσωπα
ннѣн	ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν 11:16 ⁵⁵ .
ннѣѣтоже, ннѣѣѣѣ мест. отр. [2]	μηδεῖς (1), οὐδεῖς (1)
ннѣѣѣѣѣ	μηδέν 2:10, οὐδέν 3:17.
ннѣѣ, -ѣн [8]	καινός
ннѣѣѣ	καινόν 2:17, 21:1.
ннѣѣѣѣ	καινόν 3:12.
ннѣѣѣѣѣ	καινῆς 3:12.
ннѣѣѣѣѣ	καινήν 5:9, 14:3, 21:1.
ннѣѣѣѣѣѣ	καινά 21:5.
ннѣѣѣ, -ѣ ж. [12]	πούς
ннѣѣѣѣѣѣ	πόδα 10:2, πόδας 11:11.

⁵⁵ Срв. паѡ'ше ннѣн, поклоннше се бѣѣ – ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ (= N1, Hν, паѡ'ша на лнѣн свѣнхѣ Ć, P146, O, липсва MSOC43).

НОГЫ	πόδες 13:2.
НОЗЪ	πόδες 1:15, 2:18, 10:1, 15:1.
НОГАМА	ποδῶν 3:9, 12:1, 19:10, 22:8, πόδας 1:17.
НОСНТН, НОШѢ, НОСНШН НСВ. [1]	βαστάζω
НОСЕЩАГО	βαστάζοντος 17:7.
НОЦЬ, -Н Ж. [9]	νύξ (8), без гр. (1)
НОЦЬ	νυκτός 4:8, 7:15, 12:10, 14:11, 20:10, νύξ 8:12, 22:5, без гр. 21:25.
НОЦН	νύξ 21:25.
НЪ СЪЮЗ [13]	ἀλλά (12), οὐ (1), εἰ μή (2)
НЪ	ἀλλά 2:6, (2) 2:9, 3:9, ἀλλ' 2:4, 2:14, 2:20, 3:4, 9:5, 10:9, 17:12, 20:6, οὐ 2:3 ⁵⁶ .
НЪ ТЫК'МО	εἰ μή 9:4, 21:27.
НЪ, НАСЪ МЕСТ. ЛИЧ. 2Л. МН. [5]	ἡμᾶς (4), без гр. (1)
НЪ	ἡμᾶς 1:5, 1:6, (2) 6:16.
НѢ	без гр. 1:9.
НЪНѢ НАР. [2]	ἄρτι (1), без гр. (1)
ННѢ	ἄρτι 12:10, без гр. 22:21.

Ο

ο ¹ предл. [7]	ἐπί (3), ἐπάνω (1), ἐν (1), ἐκ (1), без гр. (1)
ω	ἐπ' 11:10, 18:11, 18:20, ἐπάνω 20:3, ἐν 14:13, ἐκ 15:2, без гр. 22:20.
ο ² междум. [2]	ω
ω	ὦ 1:8, 21:6.
ОБА, ОБЪ ЧИСЛ. Р. [3]	δύο (1), δώδεκα (1), без гр. (1), ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν (1)
ΩБА	δύο 19:20, без гр. 11:11.
ΩБѢМА НА ДЕСЕТЕ	δώδεκα 21:14.
ΩБА ПОЛЫ	ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν 22:2.
ОБНТН, ОБНДѢ, ОБНДЕШН СВ. [1]	κυκλεύω
ΩБЫДѢЮТЬ	ἐκύκλευσαν 20:9.

⁵⁶ Срв. τρυπήνιη нмашн нмєнн моєго ραδн, нь тρῶγдн се – ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐ κεκοπίακες (само тук, вероятно неточност на писача, вм. не).

οβραζъ, -а м. [1] εἰκών	
ωβραζъ	εἰκόνα 13:14.
οβρατһтһ, οβραѿѿ, οβρατһшн св. [1] ἐπιστρέφω	
ωβρατһχ' се	ἐπέστρεψα 1:12.
οβραѿατһ, οβραѿαѿѿ, οβραѿαѿешн нсв. [1] στρέφω	
ωβραѿατһ	στρέφειν 11:6.
οβρѣзатһ, οβрѣжѿ, οβрѣжешн св. [1] τρυγάω	
ωβрѣжн	τρύγησον 14:18.
οβрѣстһ, οβраѿѿѿ, οβраѿѿешн св. [5] εὐρίσκω	
ωβεѿѿѿтъ	εὐρήσουσιν 9:6.
ωβрѣтоχъ	εὔρηκα 3:2.
ωβрѣте	εὔρες 2:2; εὐρέθη 14:5.
һмашн ωβрѣстһ	εὐρήσουσιν 18:14.
οβрѣстһ сѧ, οβраѿѿѿ сѧ, οβраѿѿешн сѧ св. вѣзвр. [8] εὐρίσκω	
ωβрѣте се	εὐρέθη 5:4, 18:24, 20:11, 20:15.
ωβрѣтѣ̑	εὐρέθη 12:8.
ωβрѣтоше се	εὐρέθησαν 16:20.
һматъ ωβрѣстһ се	εὐρεθῇ 18:21, 18:22.
οβατһ, οβѣмѿ, οβѣмешн св. [1] τρυγάω	
ωбѣѣма	ἐτρύγησεν 14:19.
οβοѿһнѣ, -һѧ ср. [1] ὀπώρα	
ωβοѿһѧ	ὀπώρα 18:14.
οβѣѿа, -ѧ ж. [1] πρόβατον	
ωв'ѿъ	πρόβατα 18:13.
οгһѣ, -һ м. [17] πῦρ	
ωгһѣ	πῦρ 8:7, 9:17, 11:5, 13:13, 20:9.
ωгѣһѣ	πυρός 4:5.
ωгһѧ	πυρός 8:5, 9:18.
ωгһѣѣмъ	πυρί 8:8, 14:10, 15:2, 16:8, 17:16, πυρός 3:18.
ωгһѣѣм'	πυρί 21:8.
ωгһѣ̑	πυρί 18:8.
ωгһһ	πυρός 14:18.
οгһѣһѣъ, -ѣһн [5] πυρός	
ωгһѣһѣ	πυρός 19:20.

ωΓНЬНОѲ	πυρός 20:10, 20:14, 20:15.
ωΓНЬНА	πυρός 10:1.
οΔρЪ, -а м. [1] κλίνη	
ωΔρЪ	κλίνην 2:22.
οЖНТН, οЖНѢѢ, οЖНѢШН св. [1] ζάω	
ωЖНѢѢ	ἔζησεν 2:8.
ѠН числ. р. [1] ἑξήκοντα	
ТНОУѠУѠ Н ΔВЪ ЄТЪ, Н ѠН χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα 12:6.	
οκαѠАНЪ, -ѠН [1] ταλαίπωρος	
ωКААНЪ	ταλαίπωρος 3:17.
οко, ογесе ср. [10] ὀφθαλμός	
Ѡко	ὀφθαλμός 1:7.
ѠУН	ὀφθαλμοί 1:14, 19:12, ὀφθαλμούς 2:18.
ωУН	ὀφθαλμούς 3:18.
ѠУЕСЪ	ὀφθαλμούς 5:6.
ѠУЕСЪ	ὀφθαλμῶν 4:6.
ωУЕСЪЪ	ὀφθαλμῶν 4:8.
ѠУНЮ	ὀφθαλμῶν 7:17, 21:4.
οкрѢСТЪ нар./предл. род. [6] κυκλόθεν (3), κύκλω (3)	
ωКѢѢТЪ	κυκλόθεν 4:3, 4:4, 4:8, κύκλω 4:6, 5:11, 7:11.
ολѢАрЪ, -а м. [8] θυσιαστήριον	
ωЛ'ѢАрЪ	θυσιαστήριον 11:1, θυσιαστηρίου 16:7, θυσιαστήριον 8:3.
ωЛ'ѢАрѢ	θυσιαστηρίου 9:13, 14:18.
ωЛ'ѢАрН	θυσιαστηρίου 8:5.
ωЛ'ѢАрѢМЪ	θυσιαστηρίου 6:9, 8:3.
ομрѢУНТН, ομрѢУѢѢ, ομрѢУНШН св. [1] σκοτόω	
ωМрѢУѢНО	ἔσκοτωμένη 16:10.
οМрЪКНѢТН, οМрЪКНѢѢ, οМрЪКНѢШН св. [1] σκοτίζομαι	
ωМр'КНѢТЪ	σκοτισθῇ 8:12.
οπαЛНТН, οπαЛѢѢ, οπαЛНШН св. [1] καυματίζω – срв. нжѢѢШН	
ωπαЛНТН	καυματίσαι 16:8.
οпѢШЪ, -н ж. [3] οὐρά	
ωпѢШН	οὐράς 9:10, οὐραί 9:19.

ωπασεχъ	οὐραῖς 9:10.
оправѣданнїе, -нїа ср. [2]	δικαίωμα
ωправ'даннїа	δικαιώματα 15:4, 19:8.
оправѣдати сѧ, оправѣдаѣх сѧ, оправѣдаѣши сѧ св. възвр. [1]	ἀδικέομαι
не ωправ'дают' се	ἀδικησάτω 22:11.
оружнїе, -нїа ср. [9]	ρόμφαία (6), μάχαιρα (3)
ωружнїе	ρόμφαία 1:16, 19:15, ρομφαίαν 2:12, μάχαιρα 6:4.
ωружнїемъ	ρόμφαία 2:16, 6:8, 19:21, μαχαίρη (2) 13:10.
орѣлѣ, -а м. [2]	ἀετός
ωрла	ἀετοῦ 12:14.
ωрлогъ	ἀετῷ 4:7.
освѣщати, освѣщаѣх, освѣщаѣши нсв. [1]	φωτίζω
ωсвѣщаѣтъ	φωτίσει 22:5.
осмъ, -ѣн числ. бр. [1]	ὄγδοος
ωсмїн	ὄγδοός 17:11.
осмъ, -н числ. р. [1]	в състав
тысоушюу н двѣ стѣ, н седемъ десѣтъ, н ωсмъ	χιλίας διακοσίας
	ἐξήκοντα 11:3.
основаннїе, нїа ср. [3]	θεμέλιος
ωснованнїе	θεμέλιος 21:19.
ωснованїн	θεμελίους 21:14.
ωснованїѧ	θεμέλιοι 21:19.
оскверньнѣти, оскверньнѣх, оскверньнѣши св. [2]	μολύνω
ωскверньнше	ἐμόλυναν 3:4, ἐμολύνθησαν 14:4.
оставнѣти, оставѣѣх, оставѣнши св. [4]	ἀφήμι (2), ἀφαιρέω (1), без гр. (1)
ωставнѣтъ	без гр. 18:8.
ωставнѣ'	ἀφελεῖ 22:19.
ωстави	ἀφήκες 2:4.
ωставиѧ ѧсн	ἀφεῖς 2:20.
оставѣнѣти, оставѣнѣѣх, оставѣнѣши нсв. [1]	ἀφαιρέω
ωставѣнѣтъ	ἀφέλη 22:19.
островъ, -а м. [2]	νῆσος (1), без гр. (1)
ωстровѣ	νήσω 1:9, без гр. 365г3.
острѣъ, -ѣн [7]	ὀξύς

ωστρϝ	ὀξύ 14:14, 14:17, 14:18.
ωστρῖη	ὀξύ 14:18.
ωστρo	ὀξεῖαν 2:12, ὀξεῖα 1:16, 19:15.
οϙⲡΔΗΤΗ, οϙⲡЖΔⲡ, οϙⲡΔΗШΗ СВ. [1]	κρίνω
ωϙoγЖΔєΗ	κρίνας 18:8.
oтвρῚСΤΗ, oтвρῚЗⲡ, oтвρῚЖєШΗ СВ. [18]	ἀνοίγω
ῲвρῚСΤΗ	ἀνοῖξαι 5:9.
ῲвρῚЗєТЪ	ἀνοίγει 3:7, ἀνοίξει 3:20, ἀνοῖξαι 5:5.
ῲвρῚЗє	ἤνοιξεν 6:1, 6:3, 6:5, 6:7, 6:9, 6:12, 8:1, 9:2, 12:16, 13:6.
ῲвρῚЗΔΙєΗ	ἀνοίγων 3:7.
ῲвρῚСТo	ἠνεωγμένον 19:11.
ῲвρῚСТЫ	ἠνεωγμένην 3:8, ἠνεωγμένη 4:1.
oтвρῚСΤΗ СΔ, oтвρῚЗⲡ СΔ, oтвρῚЖєШΗ СΔ СВ. вЪЗВР. [3]	ἀνοίγω
ῲвρῚЗє сє	ἠνοίγη 11:19, 15:5.
ῲвρῚЗoШє сє	ἠνοίχθη 20:12.
oтнТΗ, oтнΔⲡ, oтнΔєШΗ СВ. [1]	ἀπέρχομαι
ωТнΔє	ἀπῆλθεν 18:14.
oтoкЪ, -Δ Μ. [2]	νήσος
ωТoкЪ	νήσος 6:14, 16:20.
oтρῚШΗТΗ, oтρῚШⲡ, oтρῚШΗШΗ СВ. [2]	λύω
ῲρῚШΗТΗ	λῦσαι 5:2.
ῲρῚШєηoγъ БЫТΗ	λυθῆναι 20:3.
oтЪ предл. род. [133]	ἐκ (91), ἀπό (28), παρά (2), ἐν (2), ὑπό (1), без гр. (9)
ῲ	ἐκ 1:5, 2:5, 2:7, 2:9, 2:11, 2:21, 2:22, 3:5, 3:9, 3:10, 3:16, 4:5, (2) 5:5, 5:7, 5:9, (2) 6:1, 6:4, 6:10, 6:14, 7:4, (3) 7:5, (3) 7:6, (3) 7:7, (3) 7:8, 7:9, 7:13, 7:14, 7:17, 8:4, 8:11, 8:13, (2) 9:2, 9:3, 9:13, 9:18, 9:20, (4) 9:21, 10:10, 11:9, 11:11, 13:3, 14:8, 14:10, 14:13, 14:15, 14:18, 14:20, 15:7, (2) 15:8, 16:1, 16:10, (3) 16:11, 16:21, 17:1, 17:2, 17:8, 18:1, 18:2, 18:3, 18:4, 18:12, 18:19, 19:2, 19:21, 20:7, 20:12, 21:4, 21:6, 21:9, 22:1, 22:19, ἐξ 2:10, 18:20, 21:21, ἀπὸ (2) 1:4, 1:5, 3:12, (2) 6:16, 7:2, 9:18, 12:6, 12:14, 14:3, 14:4, 14:20, 16:12, 16:17, 17:8, 18:14, 19:5, 20:11, 21:2, 21:10,

(4) 21:13, 22:1, 22:19, {ἀπό} 20:9, ἀπ' 9:6, ἐν 9:20, 20:8, παρὰ 2:27, παρ' 3:18, ὑπὸ 6:13, без гр. 2:17, 8:4, 8:7, 8:11, 8:13, 9:20, 12:1, 16:3, 22:18.

отъврѣциѣ сѧ, отъврѣгѣ сѧ, отъврѣжешѣ сѧ св. възвр. [2] ἀρνέομαι
ῶврѣже се ἡρνήσω 2:13, 3:8.

отъврѣцати, отъврѣцаѣ, отъврѣцаешѣ св. [2] ἀποκρίνομαι (1), без гр. (1)
ῶврѣца ἀπεκρίθη 7:13, без гр. 2:13.

отъкръвєннє ср. [2] ἀποκάλυψις (1), без гр. (1)
ῶкръвєннє ἀποκάλυψις 1:1, без гр. 365r1.

отъкѣдоу нар. [2] πόθεν
ῶкоѣ πόθεν 2:5, 7:13.

отълѧхнѣти сѧ, отълѧхѣ сѧ, отълѧхнѣши сѧ св. възвр. [1] ἀποχωρίζω
ῶлохнѣт се ἀπεχωρίσθη 6:14.

отъмѣтати, отъмѣтаѣ, отъмѣтаешѣ св. [1] βάλλω
ῶмѣтаѣши βάλλει 6:13.

отънєлѧжє нар. [1] ἀφ' οὗ
ῶнєлѧжє ἀφ' οὗ 16:18.

отъпастѣ, отъпадѣ, отъпадєши св. [1] πίπτω
ѣсѣ ῶпаль πέπτωκας 2:5.

отъселѣ нар. [1] ἀπ' ἄρτι
ῶселѣ ἀπ' ἄρτι 14:13.

отъстѧпѣннѣхѣ, -ѧ м. [1] ἄνθρωπος
ῶстѧпѣннѣхѣ ἄνθρώπους 16:2⁵⁷.

отѣцѣ, -ѧ м. [6] πατήρ (5), θεός (1)
ῶѣѣ θεός 21:7⁵⁸.
ῶѣλ πατρός 2:27, 14:1.
ῶѣѣ πατρί 1:6.
ῶѣѣмѣ πατρός 3:5, 3:21.

отѣлѣти, отѣмѣ, отѣмєши св. [2] ἐξαλείφω
ῶнмєтѣ ἐξαλείψει 7:17, 21:4.

оуѣстѣти, оуѣциѣ, оуѣстѣши св. [2] πλύνω

⁵⁷ Срв. бѣ гнѣн зѣлѣ н лѣтѣ, на ῶстѧпѣннѣхѣ, нмѧѣннѣхѣ знаменнє зѣѣрннє – ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου (= N1).

⁵⁸ Срв. бѣ ѣмѧ ῶѣѣ. н тѣ бѣѧдѣт' мнѣ – ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός (= N1).

ωγнстнстнвшε πλύνοντες 22:14.
 ωγнстннн сѡγть ἔπλυναν 7:14.
 ογнстнτн сѡ, ογнцѣ сѡ, ογнстншн сѡ св. [1] ῥυπαίνομαι
 (нє) ωγнстєт сє ῥυπανθήτω 22:11.
 ογρѡвлєнѣ, знн прич.- прил. [1] (βεβαμμένος) βάπτω
 ωγρѡвлєнїн βεβαμμένον 19:13.

Π

παγѡγѡ, -ѡ ж. [2] ἀπώλεια
 παγѡγѡγ ἀπώλειαν 17:8, 17:11.
 пакость, -н ж. [1] ἀδικέω
 пакосты дѣють ἀδικοῦσιν 9:19.
 пакѡ нар. [4] πάλιν (2), без гр. (2)
 пакы πάλιν 10:8, 10:11, без гр. 5:13, 22:16.
 палнцѡ, -ѡ ж. [1] ῥάβδος
 палнцєю ῥάβδω 2:27.
 панѡззһнѣ, -ѡ м. [2] τοπάzion (1), σάρδιον (1)
 пан'зһнѣ τοπάzion 21:20.
 пан'зїѡнѣ σάρδιον 21:20⁵⁹.
 парнѣтн, парнѣ, парншн нсв. [1] πέτομαι
 парєцїнѣ πετομένοις 19:17.
 паствн, падѣ, падеши св. [20] πίπτω (18), βρέχω (1), βάλλω (1)
 падесть βρέχη 11:6.
 падѣте πέσετε 6:16.
 падохѣ ἔπεσα 1:17, 7:7, 22:8.
 паде ἔπεσεν 8:10, 11:13, 14:8, 18:2, ἐβλήθη 8:7.
 падоше ἔπεσαν 5:8, 5:14, 16:19, 19:4.
 пады ἔπεσα 19:10.
 пад'ше ἔπεσαν 7:11, 11:16, πεσοῦνται 4:10.
 пало ꙗѣ ἔπεσαν 17:10.
 нмаѣт' паствн πέση 7:16.

⁵⁹ Срв. 21:20: ѣ, сарднѣнѣ. ѡ, пан'зїѡнѣ. з, хрїсѡлѣтѣ. н, варнѣнѣнѣ. ѣ, пан'зһнѣнѣ – ὁ πέμπτος сαρδόνυξ, ὁ ἔκτος σάρδιον, ὁ ἑβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἑνατος τοπάzion.

ΠΑΤΩΜΕ, -α μ. [2] Πάτμος

ПАТ'МЪ Πάτμω 1:9.

ПАТМЪ без гр. 365r2.

παγε παρ. [1] πλείων

ΠΑΥΕ πλείονα 2:19.

ΠΕΛΩΙΝΩ, -α μ. [1] ἄψινθος

ΠΕΛΥΝΗ ἄψινθον 8:11.

περὺγαμῶ, α μ. [1] Πέργαμος

Πέργαμον 1:11.

περγαμῆσκῶ, ὡς πρὶν. [2] ἐν Περγάμῳ

περ'γαμ'σκηε ἐν Περγάμῳ 2:12.

περγαμῆς {ἐν Περγάμῳ} 2:11.

πευδαλ, -η ж. [3] θλίψις

ΠΕΥΔΛΒ θλῑψιν 2:10, 2:22.

ΠΕΥΔΛΕΧΒ θλίψει 1:9.

πευδᾶτῃ, -η ж. [13] σφραγίς

ΠΕΥΔΤΉ σφραγίδα 6:3, 6:5, 6:7, 6:9, 6:12, 7:2, 8:1.

ΠΕΥΔΤΗ σφραγίδας 5:2, 5:9, σφραγίδα 9:4.

ΠΕΥΔΤΗΝ σφραγῖσιν 5:1, σφραγίδας 5:5.

πεντατήν σφραγίδων 6:1.

πεψερα, -ъи ж. [1] σπήλαιον

ΠΕΨΕΡΑΧΪ σπήλαια 6:15.

печь, -и ж. [2] κάμινος

πεψιν καμίνω 1:15, καμίνου 9:2.

ΠΗΤΗ, ΠΗΨ, ΠΗΨΗ ΗΣΒ. [2] πίνω

ΠΗΤΗ πιεῖν 16:6.

ΗΜΑΤΉ ΠΗΤΗ πίεται 14:10.

ΠΗΨΑΛΗΝΗ прил. [1] αὐλητής

ΠΥΨΑΛΥΗ αὐλητῶν 18:22⁶⁰.

πνῆνζ, -ζιν прил. [1] μεθύων

ΠΗΓΗΝΟΥ μεθύουσαν 17:6.

⁶⁰ Срв. гласъ мѡυσηκική, η πιπυαλιν. η τρωική, ηε ηματє слышатη се въ тебѣ – φωνή καθαρωδών και μουσικων και αὐλητων και σαλπιστων ου μη ἀκουσθῇ ἐν σοι ἔτι.

ПЛАВАТН, ПЛАВАИѢ, ПЛАВАІЕШН НСВ. [1] πλέω	
ПЛАВАІЕН	πλέων 18:17.
ПЛАКАТН СѦ, ПЛА҃҃҃҃ СѦ, ПЛА҃҃҃҃ШН СѦ НСВ. ВЪЗВР. [4] κλαίω (3), πενθέω (1)	
ПЛА҃҃҃҃ СѢ	κλαῖε 5:5.
ПЛАКАХО҃҃ СѢ	ἔκλαιον 5:4.
ПЛА҃҃҃҃҃҃҃ СѢ	πενθοῦντες 18:15, κλαίοντες 18:19.
ПЛАМЕНЬНЪ, -ѢН ПРИЛ. [1] πύρινος	
ПЛАМЕН'НЫ	πυρίνους 9:17.
ПЛАМЪІ, -ЕНЕ М. [3] φλόξ	
ПЛАМЫ	φλόξ 1:14.
ПЛАМЕНЬ	φλόγα 2:18, φλόξ 19:12.
ПЛА҃҃҃҃, -А М. [2] πένθος	
ПЛА҃҃҃҃	πένθος 18:8.
ПЛА҃҃҃҃А	πένθος 21:4.
ПЛЕМА, -ЕНЕ СР. [9] ἔθνος (4), φυλή (2), γλῶσσα (2) γένος (1)	
ПЛЕМЕ	γένος 22:16.
ПЛЕМЕНА	ἔθνους 7:9, ἔθνη 17:15, φυλαί 1:7.
ПЛЕМЕНЬ	γλωσσῶν 7:9, ἐθνῶν 11:9.
ПЛЕМЕНН	φυλὴν 13:7.
ПЛЕМЕН'ѢХЪ	ἔθνεσιν 10:11.
ПЛЕМЕНЕХЪ	γλῶσσαν 14:6.
ПЛОДЪ, -А М. [2] καρπός	
ПЛОДЪ	καρπὸν 22:2.
ПЛО҃҃҃҃	καρπούς 22:2.
ПЛЪНЪ, -ѢН ПРИЛ. [1] γέμων (< γέμω)	
ПЛЪНО҃҃	γέμον 17:4.
ПЛЪТЬ, -Н Ж. [5] σάρξ	
ПЛЪТЬ	σάρκας 17:16, 19:18.
ПЛЪТН	σάρκας (2) 19:18, σαρκῶν 19:21.
ПЛѢННТН, ПЛѢНѢ, ПЛѢННШН СВ. [1] αἰχμαλωσία	
ПЛѢННТЬ	εἰς αἰχμαλωσίαν 13:10 ⁶¹ .

⁶¹ Срв. нже ПЛѢННТЬ вѣ ПЛѢНЬ ДА НДѢТЬ – εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει (само тук).

πλѣнѣ, -а м. [1] αἰχμαλωσία

πλѣнѣ αἰχμαλωσίαν 13:10.

по предл. [23] κατά (4), ἐπί (3), μετά (3), ἀνά (1), περί (1), ὥς (1), без гр. (1),
μετὰ ταῦτα (9)

по κατά 2:23, 18:6, 20:12, 20:13, ἐπί (3) 7:1, μετά
7:1, 11:11, μετ' 6:8, περί 15:6, ἀνά 4:8, ὥς 22:12,
без гр. 11:10.

по снхѣ μετὰ ταῦτα 1:19, (2) 4:1, 15:5, 18:1, 20:3,
{μετὰ ταῦτα} 10:4

по сыхѣ μετὰ ταῦτα 7:9, 19:1.

поѣѣдѣнѣ, поѣѣжѣѣ, поѣѣдѣнѣн сѣ. [18] νικάω (17), без гр. (1)

поѣѣдѣнѣ νικῆσαι 13:7.

поѣѣдѣнѣ νικήσει 11:7, 17:14, νικήσῃ 6:2.

поѣѣдѣнѣ ἐνίκησα 3:21.

поѣѣдѣнѣ ἐνίκησαν 12:11.

поѣѣдѣнѣ без гр 6:2.

поѣѣжѣѣ νικῶν 6:2, νικῶντας 15:2.

поѣѣжѣѣν νικῶν 2:11, 3:5, 21:7.

поѣѣжѣѣѣѣν νικῶν 3:12.

поѣѣжѣѣѣѣѣν νικῶν 2:26, 3:21, νικῶντι 2:17.

поѣѣжѣѣѣѣѣѣν νικῶντι 2:7.

поѣѣдѣнѣ ѣѣ ἐνίκησεν 5:5.

поѣѣѣѣнѣ, поѣѣѣѣѣ, поѣѣѣѣнѣн сѣ. [3] κατακαίω

поѣѣѣѣнѣ κατεκάη (3) 8:7.

поѣѣѣѣнѣнѣ, поѣѣѣѣнѣѣ, поѣѣѣѣнѣнѣн сѣ. [5] ἀποκτείνω (3), διαφθείρω (1), ἐρημώω (1)

поѣѣѣѣнѣнѣ ἀπεκτάνθησαν 9:20.

поѣѣѣѣнѣ ἀπεκτάνθησαν 9:18, 11:13, διεφθάρησαν 8:9,
ἡρημώθη 18:17.

поѣѣѣѣѣѣ, -н ж. [1] Ἀπολλύων

поѣѣѣѣѣѣ Ἀπολλύων 9:11.

поѣѣѣѣнѣнѣнѣ, поѣѣѣѣнѣнѣѣ, поѣѣѣѣнѣнѣнѣнѣн сѣ. [1] κινέω

поѣѣѣѣнѣнѣнѣ κινήσω 2:5.

поѣѣѣѣнѣ, поѣѣѣѣѣѣѣ, поѣѣѣѣѣѣнѣн сѣ. [6] δεῖ (5), μέλλω (1)

поѣѣѣѣнѣ δεῖ 4:1, 11:5, 20:3, {δεῖ} 13:10, μέλλει 1:19.

ПОКАЗАТИ, ПОКАЖѢ, ПОКАЖЕШИ СВ. [8] δείκνυμι

ПОКАЗАТИ δείξαι 1:1, 22:6.

ПОКАЖΟΥ δείξω 4:1, 17:1, 21:9.

ПОКАЗА έδειξεν 21:10, 22:1.

ПОКАЗАВ'ШΟΥ δεικνύοντος 22:8.

ПОКАЯНИЕ, -НІА СР. [1] μετανοέω

ПОКАЯНИЕ μετανόησον 2:16.

ПОКАЯТИ СѦ, ПОКАИѢ СѦ, ПОКАИЕШИ СѦ НСВ./СВ. ВЪЗВР. [12] μετανοέω (11), без гр. (1)

ПОКАЯТИ СѦ μετανοῆσαι 2:21.

ПОКААТИ СѦ μετανοήση 2:21.

ПОКАИЕШИ СѦ μετανοήσης 2:5, без гр. 3:3.

СѦ ПОКАЮТЬ μετανοήσωσιν 2:22.

ПОКАИ СѦ μετανόησον 2:5, 3:3, 3:19.

ПОКАЯШЕ СѦ μετενόησαν 9:20, 9:21, 16:9, 16:11.

ПОКОИ, -ІА М. [2] ανάπαυσις

ПОКОИ ανάπαυσιν 4:8, 14:11.

ПОКЛАНИАТИ СѦ, ПОКЛАНИАІѢ СѦ, ПОКЛАНИЕШИ СѦ НСВ. ВЪЗВР. [2] προσκυνέω

ПОКЛАНИАЮЩЕ СѦ προσκυνοῦντες 14:11.

ПОКЛАНИАЮЩЕ СѦ προσκυνοῦντας 19:20.

ПОКЛОНИТИ СѦ, ПОКЛОНИѢ СѦ, ПОКЛОНИЕШИ СѦ СВ. ВЪЗВР. [19] προσκυνέω

ПОКЛОНИТИ СѦ προσκυνήσουσιν 13:12, προσκυνῆσαι 22:8.

ПОКЛОНИТ' СѦ προσκυνήσωσιν 13:15, προσκυνεῖ 14:9.

ПОКЛОНЕТ' СѦ προσκυνήσουσιν 3:9, 9:20, 13:8, 15:4.

ПОКЛОНИ СѦ προσκύνησον 19:10, 22:9.

ПОКЛОНИТЕ СѦ προσκυνήσατε 14:7.

ПОКЛОНИХ' СѦ προσκυνῆσαι 19:10.

ПОКЛОНИШЕ СѦ προσεκύνησαν 5:14, 7:11, 11:16, 13:3, 20:4,

προσκυνήσουσιν 4:10.

ПОКЛОНИШѢ προσεκύνησαν 19:4.

ПОЛОЖИТИ, ПОЛОЖѢ, ПОЛОЖИШИ СВ. [6] βάλλω (5), τίθημι (1)

ПОЛОЖИТИ βαλεῖν 2:14.

ПОЛОЖИ έθηκεν 1:17, έβαλεν 14:16, 14:19.

ПОЛОЖИШЕ βαλοῦσιν 4:10.

ПОЛЮЖИШЕ έβαλον 18:19.

послѣдънь, нн прил. [6] ἔσχατος

послѣд'нїн ἔσχατος 1:17.

послѣнїн ἔσχατος 2:8.

послѣднын ἔσχατος 22:13.

послѣд'нѣаа ἔσχατα 2:19.

послѣд'ннхъ ἐσχάτων 21:9.

послѣднїнхъ ἐσχάτας 15:1.

посрѣдѣ предл. род. [12] ἐν μέσῳ (8), ἀνὰ μέσον (1), μεσουράνημα (3)

посрѣѣ ἐν μέσῳ 2:1, 4:6, (2) 5:6, 6:6, 22:2, {ἐν μέσῳ} 1:9,
2:7, ἀνὰ μέσον 7:17.

посрѣѣ неѣсы ἐν μεσουρανῇματι 8:13, 19:17.

посрѣѣ неѣсн ἐν μεσουρανῇματι 14:6.

поставнѣ, поставлѣ, поставншн св. [1] τίθημι

поставн ἔθηκεν 10:2.

посълаѣ, посълѣ, посълешн св. [8] πέμπω (5), ἀποστέλλω (3)

послѣтъ πέμψουσιν 11:10.

послы πέμψον 14:15.

послаы πέμψον 1:11, 14:18.

послахъ ἔπεμψα 22:16.

посла ἀπέστειλεν 22:6.

пославъ ἀποστείλας 1:1.

посланыхъ ἀπεσταλμένοι 5:6.

потопнѣ, потопаѣ, потопншн св. [1] ποταμοφόρητον ποιέω

въ рѣцѣ потопнѣ ποταμοφόρητον ποιήσῃ 12:15.

потрѣѣ, потрѣѣ, потрѣшн св. [1] ἐξαλείφω

нмаѣ потрѣѣ ἐξαλείφω 3:5.

похотѣ, -н ж. [1] ἐπιθυμία

похотѣ ἐπιθυμίας 18:14.

поуѣнѣ, поуѣѣ, поуѣшн св. [2] ψηφίζω (1), без гр. (1)

поуѣнѣ без гр. 5:4.

поуѣѣ ψηφισάτω 13:18.

поуѣнѣ, поуѣѣ, поуѣшн св. [2] ἀναπαύω

поуѣѣ ἀναπαύσονται 6:11, ἀναπαήσονται 14:13.

поуѣѣнѣ ѣ, поуѣѣѣ ѣ, поуѣѣшн ѣ св. [1] θαυμάζομαι

поуѣдѣ се	ἐθουμάσθη 13:3.
поуѣто нар. [1] διὰ τί	
поуѣто	διὰ τί 17:7.
поѣастѣ, поѣамь, поѣасѣ св. [1] κατεσθίω	
поѣасть	κατέφαγεν 20:9.
поѣасъ, -а м. [2] ζώνη	
поѣасомь	ζώνην 1:13.
поѣасѣ	ζώνας 15:6.
правъ, -ѣи прил. [2] δίκαιος (1), без гр. (1)	
правы	δίκαιαι 19:2.
правыи	без гр. 16:5.
правьда, -ѣ ж. [1] δικαιοσύνη	
правдоу	δικαιοσύνη 19:11.
правьдѣинокъ, -а м. [1] δίκαιος	
правед'инокъ	δίκαιος 22:11.
правьдѣиъ, -ѣи прил. [3] δίκαιος	
правед'иъ	δίκαιος 16:5.
правед'иѣи	δίκαιαι 16:7.
правед'иѣи	δίκαιαι 15:3.
прѣ предл. местен [1] ἐπί	
прѣ	ἐπί 3:20.
прѣстрашѣиъ, -ѣи прил. [1] ἔμφοβος	
прѣстрашѣиѣи	ἔμφοβοι 11:13.
прѣиѣматѣ, прѣиѣмѣи, прѣиѣмѣи св. [3] λαμβάνω	
прѣиѣмѣи	λαμβάνει 14:9.
прѣиѣмѣи	λαμβάνων 2:17.
прѣиѣм'шѣи	λαβόντας 19:20.
прѣиѣтѣ, прѣиѣдѣ, прѣиѣдѣи св. [27] ἔρχομαι (19), ἤκω (6), δεῦρο (1), δεῦτε (1)	
прѣиѣтѣ	ἔρχεσθαι 3:10.
прѣиѣдоу	ἔρχομαι 2:5, 2:16, ἔρχομαι 3:11, 22:12, ἤξω 2:25, (2) 3:3.
прѣиѣдѣ	ἔρχομαι 22:20.
прѣиѣдѣи	ἔρχομαι 22:7.
прѣиѣдѣи	ἔλθῃ 17:10.

прѣндѹтъ	ῥξουσιν 3:9, 15:4, 18:8.
прѣ	δεῦρο 17:1.
прѣнте	δεῦτε 19:17.
прѣнде	ῥλθεν 5:7, 6:17, 8:3, 11:18, 14:7, 14:15, 17:1, 18:10, 19:7, 21:9.
прѣндѹше	ῥλθον 7:13.
прнкладъ, -а м. [1] παράδειγμα	
прнкладомъ	{παράδειγμα} 21:21.
прнложнѣ сѧ, прнложѧ сѧ, прнложнѣ сѧ св. възвр. [2] ἐπιτίθμαι	
прнложнѣ сѣ	ἐπιθῆ 22:18.
прнложнѣ' сѣ	ἐπιθήσει 22:18.
прнлѣпѣтн, прнлѣпѣтн, прнлѣпѣтн св. [1] κολλάω	
прнлѣпѣше	ἐκολλήθησαν 18:5.
прннесѣтн, прннесѣтн, прннесѣтн св. [2] φέρω	
прннесѣтъ	οῖσουσιν 21:26.
прннесѣтъ	φέρουσιν 21:24.
прнѣтн, прннѣтн, прннѣтн св. [20] λαμβάνω (16), πάσχω (1), κρίνω (3)	
прнѣтн	λαβεῖν 4:11, 5:9, 5:12, πάσχειν 2:10 ⁶⁵ .
прѣнѣтъ	λάβη 3:11, λαμβάνει 14:11, λαβέτω 22:17.
прѣнѣтъ	λαμβάνουσιν 17:12.
прѣнѣтн	λάβε 10:9.
прѣнѣте	λάβητε 18:4.
прнѣхъ	εἴληφα 2:27, ἔλαβон 10:10.
прнѣтъ	εἴληφας 3:3, 11:17, εἴληφεν 5:7, ἔλαβεν 5:8.
прнѣше	ἔλαβон 20:4.
сѹдъ прнѣты	κριθῆναι 11:18.
сѹдъ прнѣше	ἐκρίθησαν 20:12.
сѹдъ прнѣше	ἐκρίθησαν 20:13.
прѣбѣтн, прѣбѣтн, прѣбѣтн св. [1] ἐκκεντέω	
прѣбѣтн	ἐξεκέντησαν 1:7.
прѣбѣтн, прѣбѣтн, прѣбѣтн св. [1] λαλέω	

⁶⁵ Срв. ннѣсѣтн бѣ сѣ ѣже хѣтн прнѣтн – μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν (=N1, Нв, MSOC43).

проглаголюеть λαλήσῃ 13:15.
 прогнѣвати, прогнѣватиѣ, прогнѣватиешн св. [1] ὀργίζω
 прогнѣваше ὠργίσθησαν 11:18.
 прогнѣвати сѧ, прогнѣватиѣ сѧ, прогнѣватиешн сѧ нсв/св. възвр. [1] без гр.
 прогнѣвав' се без гр. 12:13.
 продавати, продаѣѣ, продаѣешн нсв. [1] πωλέω
 продавати πωλῆσαι 13:17.
 прокаженіе, -нѧ ср. [1] φαρμακεία
 прокаженіи φαρμακεία 18:23.
 проповѣдати, проповѣдатиѣ, проповѣдатиешн нсв. [1] κηρύσσω
 проповѣдаѡша κηρύσσοντα 5:2.
 пророчаніе, -нѧ ср. [1] προφητεία
 пророчаніи προφητείας 11:6.
 пророкъ, -а м. [9] προφήτης (6), ψευδοπροφήτης (3)
 прѣрка προφήται 11:10.
 прѣрци προφήται 18:20.
 прѣрцы προφήτας 10:7.
 прѣркъ προφητῶν 16:6.
 прѣркомъ προφήταις 11:18.
 прѣркѡмъ προφητῶν 22:9.
 лъжныи прѣркъ ψευδοπροφήτης 20:10.
 лъжнаго прѣрка ψευδοπροφήτου 16:13, ψευδοπροφήτης 19:20.
 пророчница, -а ж. [1] προφήτις
 прѣрчица προφήτιν 2:20.
 пророчскъ, -ын прил. [7] προφητείας (4), προφητῶν (2), без гр. (1)
 прѣрчскын προφητῶν 22:6.
 прѣрчскаѧ проφητείας 22:7, 22:10, 22:18, проφητῶν 18:24,
 без гр. 22:9.
 прѣрчскоіе проφητείας 22:19.
 пророчствіе, -нѧ ср. [2] προφητεία
 прѣрчствыѧ проφητείας 1:3, 19:10.
 пророчствовати, пророчствоватиѣ, пророчствоватиешн нсв. [2] προφητεύω
 прѣрчствовати προφητεύσαι 10:11, προφητεύσουσιν 11:3.
 просвѣтити сѧ, просвѣтити сѧ, просвѣтити сѧ св. възвр. [1] φωτίζομαι

прѡсвѣтъ се	ἐφωτίσθη 18:1.
прѡсвѣтѣти, прѡсвѣщѣ, прѡсвѣтѣши св. [1] φωτίζω	
прѡсвѣтѣи (sic!)	ἐφώτισεν 21:23.
прѡславѣти, прѡславѣи, прѡславѣши св. [2] δοξάζω	
прѡславѣти	δοξάσει 15:4.
прѡславѣи	ἐδόξασεν 18:7.
прѡсѡмраждѣти, прѡсѡмраждѣи, прѡсѡмраждѣши нсв. [1] διαφθείρω	
прѡсѡмраждѣицаго	διαφθείροντας 11:18.
прѡцвѣсти, прѡцвѣтъ, прѡцвѣтѣши св. [1] без точен гр.	
прѡцвѣтѣтъ	δικαιοσύνην ποιησάτω 22:11 ⁶⁶ .
прѡуѣ, -ни прил. [7] λοιπός	
прѡуѣи	λοιπά 3:2.
прѡуѣи	λοιποί 9:20, 11:13, 19:21, 20:5.
прѡуѣихѣ	λοιπῶν 8:13.
прѡуѣимѣ	λοιποῖς 2:24.
прѡвѣ, -ын числ. бр. [19] πρῶτος (18), без гр. (1)	
прѡвѣи	πρῶτος 1:17, 2:8, 8:7, без гр. 1:10.
прѡвѣи	πρῶτος 16:2, 22:13, πρώτη 4:1.
прѡвѣа	πρῶτα 2:5, 21:4, πρώτη 21:1.
прѡвѣи	πρῶτος 21:1, 21:19, πρῶτον 4:7, πρώτη 20:5.
прѡвѣаго	πρώτου 13:12.
прѡвѣомѡу	πρῶτον 13:12.
прѡвѣоуѡ	πρώτην 2:4.
прѡвѣмѣ	πρώτη 20:6.
прѡвѣи	πρώτων 2:19.
прѡвѣнѣць, -а м. [1] πρωτότοκος	
прѡвѣнѣць	πρωτότοκος 1:5.
прѡсн, -ни ж. [2] στήθος (1), μαστός (1)	
прѡсѣмѣ	στήθη 15:6.
прѡсѣмѣи	μαστοῖς 1:13.
прѡсѣтъ, -ни ж. [1] χούς	

⁶⁶ Срв. н правед'никъ, ꙗко фннѣъ прѡцвѣтѣтъ — καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι (само тук).

прѣпоиасань	περιεζωσμένον 1:13.
прѣпоиасанн	περιεζωσμένοι 15:6.
прѣстоуль, -а м. [47]	θρόνος (46), без гр. (1)
прѣстоуль	θρόνος 4:2, 22:3, θρόνον 13:2, 16:10.
прѣстоуль	θρόνος 2:13, θρόνον 20:11.
прѣстоула	θρόνου 4:3, 4:4, 4:5, (2) 4:6, 5:6, 5:11, 7:11, 7:17, 16:17, 19:5.
прѣстоула	θρόνου 22:1.
прѣстоулу	θρόνον 12:5.
прѣстоуломь	θρόνου 4:6, 4:10, 7:9.
прѣстоуломь	θρόνου 1:4, 4:10, 7:11, 7:15, 8:3, 14:3, 20:12.
прѣстоуль	θρόνου 4:5.
прѣстоуль	θρόνω (2) 3:21, 4:9, 5:13, 7:10, 19:4, 21:5, θρόνον 4:2, θρόνου 5:1, 5:7, 6:16, 7:15.
прѣстоуль	без гр. 7:11.
прѣстоулы	θρόνους 4:4, 20:4.
прѣстоульхъ	θρόνους 4:4, 11:16.
прѣгуль, -а м. [2]	ἀκρίς
прѣгуль	ἀκρίδες 9:3.
прѣгуль	ἀκρίδων 9:7.
прѣстоуль, -ын прил. [1]	ἔρημος
прѣстоуль	ἔρημον 17:3.
прѣстоульнн, -нн ж. [2]	ἔρημος
прѣстоульнн	ἔρημον 12:6, 12:14.
прѣстнца, -а ж. [3]	ὄρνειον
прѣстнце	ὄρνεα 19:21.
прѣстнцямъ	ὀρνέου 18:2, ὀρνέοις 19:17.
прѣсати, прѣсѣ, прѣсѣши нсв./св. [3]	γράφω
прѣсати	γράφειν 10:4.
прѣсати	γράφης 10:4.
прѣсан'ныхъ	γεγραμμένων 20:12.
прѣсѣннца, -а ж. [2]	σῖτος
прѣсѣннце	σίτου 6:6, σῖτον 18:13.
прѣснь, -н ж. [5]	ὥδή

пѣснь	ᾠδὴν 5:9, 14:3.
пѣнь	ᾠδὴν (2) 15:3.
пѣснн	ᾠδὴν 14:3.
пѣсѣкъ, -а м. [2] ἄμμος	
пѣсѣкъ	ἄμμος 20:8.
пѣсѣѣ	ἄμμον 13:1.
пѣтн, ποιѣ, ποιѣши нсв. [4] ᾄδω (3), αἰνέω (1)	
поѣтъ	ᾄδουσιν 5:9.
поиѣте	αἰνεῖτε 19:5.
поиѣхѣ	ᾄδουσιν 14:3, 15:3.
пѣтъ, -ѣн числ. бр. [3] πέμπτος	
петѣн	πέμπτος 9:1, 16:10.
петѣю	πέμπτην 6:9.
пѣтъ числ. р. [1] πέντε	
петѣ	πέντε 17:10.
пѣтъ, -н м. [1] ὁδός	
поѣтъ	ὁδός 16:12.
поѣтнѣ	ὁδοί 15:3.

Р

рѣ числ. р. [1] без гр.	
рѣ	без гр. 20:12.
рабѣ, -а м. [14] δοῦλος	
раба	δούλου 15:3.
рабѣ	δούλῳ 1:1.
рабѣ	δοῦλος 6:15, δούλων 19:18.
рабѣѣ (sic!) δούλων 19:2.	
рабѣи	δούλους 2:20, 7:3, 10:7, 13:16, δοῦλοι 19:5, 22:3.
рабѣимѣ	δούλοις 11:18, 22:6.
рабѣомѣ	δούλοις 1:1.
рабѣнѣ, -ѣн прил. [1] ἴσος	
рабѣна	ἴσα 21:16.
рабѣн предл. род. [8] διὰ (4), παρὰ (1), διὰ τοῦτο (3)	
рабѣн	διὰ 1:9, 2:3, 13:14, 20:4, παρ' 2:13.

се҃го ϱαΔΗ δια τοῦτο 12:12, 18:8, δια τοῦτο 7:15.

ϱαΔοβαТН сѧ, ϱαΔοуіѧ сѧ, ϱαΔοуіешН сѧ нсв. вѣзвр. [1] χαίρω
 ϱѧнм' се χαίρομεν 19:7.

ϱаждеженіе, -нѧ ср. [2] πυρώσις
 ϱажеженіѧ πυρώσεως 18:9, 18:18.

ϱаждещН, ϱаждегѧ, ϱаждежешН св. [2] πυρόω
 ϱажежено πεπυρωμένον 3:18.
 ϱажеженѣ πεπυρωμένης 1:15.

ϱазгнѣваТН сѧ, ϱазгнѣваіѧ сѧ, ϱазгнѣваіешН сѧ св. вѣзвр. [1] ὀργίζω
 ϱаз'гнѣва се ὀργίσθη 12:17.

ϱазгнѣжТН, ϱазгнѣж, ϱазгнѣжешН св. [5] ἀνοίγω
 ϱазыгноуТН ἀνοῖξαι 5:4.
 ϱаз'гноуТН ἀνοῖξαι 5:2, 5:3.
 ϱазыгбене ἡνεωγμένον 10:2.
 ϱазыгбеныіе ἡνεωγμένον 10:8.

ϱазгнѣжТН сѧ, ϱазгнѣж сѧ, ϱазгнѣжешН сѧ св. вѣзвр. [1] ἀνοίγω
 ϱазгноуше се ἡνοίχθησαν 20:12.

ϱаздѣрѣшТН, ϱаздѣрѣшѧ, ϱаздѣрѣшНшН св. [4] λύω
 ϱазѣрѣшН λύσον 9:14.
 ϱазѣрѣшышѧ λύσαντι 1:5.
 ϱазѣрѣшенѣ быдѣтъ λυθήσεται 20:7.
 ϱазѣрѣшенН быше ἐλύθησαν 9:15.

ϱазмѣрТН, ϱазмѣріѧ, ϱазмѣрНшН св. [1] μετρέω
 ϱазмѣрН ἐμέτρησεν 21:17.

ϱазоуѣТН, ϱазоуѣіѧ, ϱазоуѣіешН нсв. [5] γιγνώσκω (4), μανθάνω (1)
 ϱазоуѣТН μαθεῖν 14:3.
 ϱазоуѣіють γνώσονται 2:23, γνῶσιν 3:9.
 ϱазоуѣіше ἔγνωσαν 2:24.
 нмашН ϱазоуѣТН γνῶς 3:3.

раН, -ѧѧ м. [1] παράδεισος
 раѧ παραδείσφ 2:7.

расверѣпѣТН, расверѣпѣіѧ, расверѣпѣіешН нсв. [2] στρηνιάω
 расверѣпѣ ἐστρηνίασεν 18:7.
 расверѣпѣ'шешН στρηνιάσαντες 18:9.

распѣти, распѣнѣ, распѣнѣши св. [1] σταυρώω	
распѣть бы̑	ἐσταυρώθη 11:8.
растыланѣти, растылиѣ, растылѣнѣши св. [1] διαφθείρω	
растылѣти	διαφθείραι 11:18.
реци, рекѣ, рецѣши нсв. [15] ἐρέω (6), εἶπον (5), λέγω (4)	
рекоу	ἐρῶ 17:7.
реце	εἶπεν 7:14.
ре̑	εἶπεν 17:7, 21:5, 21:6, 22:6, λέγει 19:9, 21:5, 22:9, 22:10.
рѣхъ	εἶρηκα 7:14.
рѣше	εἶρηκαν 19:3.
ре̑но бы̑	ἐρρήθη 6:11, 9:4, {ἐρρήθη} 9:5.
рнзѣ, -ѣ ж. [13] ἱμάτιον (7), στολή (5), без гр. (1)	
рнзѣ	ἱμάτιον 19:16.
рнзѣ	ἱμάτια 3:4.
рнзы	στολᾶς 7:13, 7:14, 22:14, στολή 6:11, ἱμάτια 3:18, ἱματίοις 4:4.
рызѣ	ἱματίοις 3:5, ἱμάτιον 19:13, στολᾶς 7:9.
рызы	ἱμάτια 16:15.
рнзѣхъ	без гр. 3:4.
р̑д̑, числ. р. [4] ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες	
р̑д̑	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων 21:17.
р̑д̑, тисоуѣ	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 7:4.
р̑д̑. тисоуѣ	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 14:3.
р̑д̑. тисоуѣ (sic!)	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 14:1 ⁶⁷ .
рогъ, -ѣ м. [10] κέραс (9), ὄρος (1)	
рога	κέρατα 13:11.
рогъ	κέρατα 5:6, 12:3, 13:1, 17:3, 17:7, 17:12, 17:16, ὄρη 17:9 ⁶⁸ .
рогѣхъ	κεράτων 13:1.

⁶⁷ Срв. н съ ннм̑, р̑д̑. тисоуѣ, нмоуѣ нме кго – καὶ μετ’ αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ (само тук).

⁶⁸ Срв. седмъ глѣвъ. 3, рогъ ѿ ндѣже жена сѣдѣтъ на ннхъ – αἱ ἐπτά κεφαλαὶ ἐπὶ τὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’ αὐτῶν (= част от N1 (ροгъ BOZ92, Rum), Hv, MSOC43, γοργъ O).

ροΔΗΤΗ, ροЖΔѢ, ροΔΗШΗ СВ. [5] τίκτω	
ροΔΗΤΗ	τεκεῖν 12:2, 12:4.
ροΔΗТЬ	τέκη 12:4.
ροΔΗ	ἔτεκεν 12:5, 12:13.
ροДЫНЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] ῥέδα	
ροДЫНЬ	ῥεδῶν 18:13 ⁶⁹ .
ροҮҪНМОҪ ПРИЛ. [1] Ῥουβήν	
роҮҪИ́НМОҪА	Ῥουβήν 7:5.
ρЫДАТН, ρЫДАИѢ, ρЫДАИШН НСВ. [2] κλαίω (1), πενθέω (1)	
ρЫДАЮЩЕ	κλαίοντες 18:15, πενθοῦντες 18:19.
ρЫЖДЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] πυρρός	
рнЖЬ	πυρρός 6:4.
ρЫКАТН, ρЫКАИѢ, ρЫКАИШН НСВ. [1] μυκάομαι	
ρЫКАЮТЬ	μυκάται 10:3.
ρЫСИЦА, -А Ж. [1] πάρδαλις	
рнсици	παρδάλει 13:2.
рЬВЬНОВАТН, рЬВЬНΟΥИѢ, рЬВЬНУИШН НСВ. [1] ζηλεύω	
рєвнѡн	ζήλευε 3:19.
рѢКА, -Ы Ж. [9] ποταμός (8), без гр. (1), ποταμοφόρητον ποιέω (1)	
рѢКѡ҃҃҃	ποταμόν 12:15, 12:16, 16:12, 22:1, ποταμοῦ 22:2.
рѢЦѢ	ποταμῷ 9:14, без гр. 22:2.
рѢКЫ	ποταμούς 16:4.
рѢКЪ	ποταμῶν 8:10.
ВЬ рѢЦѢ ПОТОПНТЬ	ποταμοφόρητον ποιήση 12:15.
рѢКА, -Ы Ж. [16] χεῖρ	
роҮКѡ҃҃҃	χεῖρα 10:5, 20:1, χειρός 8:4, χειρί 10:8.
роҮКЫ	χειρός 10:10, 19:2.
роҮЦѢ	χειρί 1:16, 6:5, 10:2, 14:14, 17:4, χεῖρα 14:9, 20:4, χειρός 13:16.
роҮКЪ	χειρῶν 9:20.
роҮКАХЪ	χερσίν 7:9.

⁶⁹ Срв. н скота н вѡцы. н конь роДЫНЬ н тѢлеснь – αἱ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων (само тук).

САΒΑΘΟΦЪ, -Α Μ. [1] σαβῶθ	
САΒΑΘΟФЪ	{σαβῶθ} 4:8.
САМЪ, -Α, -О МЕСТ.-ПРИЛ. [2] αὐτός	
САМЪ	αὐτός 21:3.
САМОУ	αὐτήν 17:16.
САМЪΦΗΡЪ, -Α Μ. [1] σάπφειρος	
САМ'ФΗРЪ	σάπφειρος 21:19.
САРЪДЪ, -Α Μ. [2] Σάρδεις	
САРДЪ	Σάρδεις 1:11.
САРДЪХЪ	Σάρδεσιν 3:4.
САРЪДНН, -ННΑ ПРИЛ. [1] σάρδιον	
САР'ДННВН	σαρδίω 4:3.
САРЪДНОНЪ, -Α Μ. [1] σαρδόнуξ	
САРДНННЪ	σαρδόнуξ 21:20.
САРЪДНННСКЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] Σάρδεσιν	
САР'ДННННСКЫЕ	Σάρδεσιν 3:1.
СВЕРЪПНІЕ, -ННΑ СР. [1] στρήνος	
СВЕРЪПННΑ	στρήνους 18:3.
СВНТА, -Ы Ж. [1] σάκκος	
СВНТА	σάκκος 6:12.
СВНТЪКЪ, -Α Μ. [1] βιβλίον	
СВНТОКЪ	βιβλίον 6:14.
СВОБОДЪ ПРИЛ. [1] ἐλεύθερος	
СВОБОДЪ	ἐλεύθερος 6:15.
СВОБОДНЪ, -ЫН ПРИЛ. [2] ἐλεύθερος	
СВОБОД'НЫЕ	ἐλευθέρους 13:16.
СВОБОДНЫХ'	ἐλευθέρων 19:18.
СВОН, СВОИ, СВОИЕ МЕСТ. ПРИТ. [77] αὐτός (69), σοῦ (4), ἑαυτοῦ (2), без гр. (2)	
СВОН	αὐτοῦ 2:18, 13:2, 14:16, 14:19, 22:2, σου 14:15.
СВОИЕ	αὐτῆς 6:13, 12:14, αὐτῶν 4:10, 7:14, 16:10, 22:14, αὐτοῖς 20:13.
СВОИЕ	αὐτῆς 8:12, αὐτῶν 12:11, αὐτοῦ 16:15.
СВОИЕ	αὐτοῦ 20:7.

СВОІЕГО	αὐτῆς 2:21, 14:8, αὐτοῦ 22:6, без гр. 22:19.
СВОЮ	αὐτοῦ 1:17, 10:2, 10:5, 13:2, 16:2, 16:3, 16:4, 16:8, 16:10, 16:12, 16:17, αὐτῶν 17:13, σου 11:17.
СВОІЕΗ	αὐτοῦ 1:16, 2:1, 6:5, 10:2, 14:9, 14:14, 19:16, αὐτῆς 17:4, αὐτῶν 20:4.
СВОІЕЮ	αὐτοῦ 1:5, αὐτῶν 11:11, σου 5:9.
СВОІЕМОУ	αὐτοῦ 1:1, αὐτῷ 1:6, αὐτῆς 21:2.
СВОІЕМЪ	αὐτοῦ 14:9, αὐτῆς 18:7, без гр. 13:17.
СВОІА	αὐτῆς 12:16, αὐτοῦ 13:6.
СВОИХЪ	αὐτῶν 6:14, 7:11, 9:20, (2) 9:21, 14:13, (2) 16:11, 18:19, {αὐτῶν} 9:4, 20:4, αὐτοῦ 12:16, αὐτῆς 19:2.
СВОИХЪ ¹	αὐτῆς 2:22.
СВОИ ²	αὐτῶν 3:4, 11:16, αὐτοῦ 12:15.
СВОИМЪ	αὐτοῦ 1:1, 22:6, αὐτῆς 19:2, αὐτῶν 20:13.
СВОИМИ	ἑαυτῶν 10:3, ἑαυτοῦ 10:7.
СВѢТѢННІЕ, -НІА ср. [1] κτίσις	
СВѢТѢННЮ	κτίσεως 3:14.
СВѢТНЛО, -А ср. [2] λαμπρός	
СВѢТНЛО	λαμπρός 22:16, λαμπρόν 22:1.
СВѢТНАДННКЪ, А М. [8] λυχνία (6), λύχνος (2), φωστήρ (1)	
СВѢТНА'ННКЪ	λυχνίας 1:12, 1:20, λυχνιῶν 2:1, {λυχνιῶν} 1:9, λυχνίαν 2:5, φωστήρ 21:11, λύχνος 21:23.
СВѢТНА'ННКА	λύχνου 18:23.
СВѢТНАННКЪ	λυχνίαι 1:20
СВѢТНТН, СВѢЩІѦ, СВѢТНШН НСВ. [2] φαίνω	
СВѢТНТЬ	φάνη 8:12.
СВѢТЕТЬ	φαίνωσιν 21:23.
СВѢТЪ, -А М. [3] φῶς	
СВѢТЬ	φῶς 18:23.
СВѢТА	φωτός 22:5.
СВѢТѢ	φωτός 21:24.
СВѢТЪЛЪ, -ЫН ПРИЛ. [4] λαμπρός (2), ποδήρης (1), без гр. (1)	
СВѢТЪЛЪ	λαμπρόν 15:6, 19:8.
СВѢТЛО	без гр. 10:1.

свѣтлаѧ	ποδήρη 1:13 ⁷⁰ .
свѣцѧ, -ѧ ж. [3]	λαμπάς (2), λυχνία (1)
свѣцѧ	λαμπάς 8:10.
свѣцѣн	λυχνίαι 11:4.
свѣцѣь	λαμπάδες 4:5.
свѣтѣлѣь, -лѣѧ м. [1]	ἅγιος
сѣлѣемь	ἁγίοις 11:18.
свѣтѣь, -ѣн прил. [28]	ἅγιος (23), χρύσεος (1), без гр. (3), ἀγιάζω (1)
сѣѣь	ἅγιος (3) 4:8, 22:11.
сѣѣь	ἅγιος 6:10, ἅγιοι 18:20, ἀγίαν 21:10.
сѣѣн	ἅγιος 3:7, ἀγίαν 11:2, 21:2, ἀγίων 20:9, без гр. 22:14.
сѣѣн	χρυσοῦν 8:3 ⁷¹ .
сѣѣо	ἀγίας 22:19, без гр. 365r1.
сѣѣомѣ	без гр. 1:6.
сѣѣхь	ἀγίων 8:3, 14:12, 16:6, 17:6, 18:24.
сѣѣнхь	ἀγίων 8:4, 13:10, 19:8.
сѣѣнхь	ἀγίων 5:8.
сѣѣмн	{ἀγίων} 22:21.
сѣѣмы	ἀγίων 13:7.
сѣѣ кесть	ἀγιασθήτω 22:11.
се част. [27]	ἰδοῦ
се	ἰδοῦ 1:7, 1:18, 2:10, 2:22, 3:8, (2) 3:9, 3:20, 4:1, 4:2, 5:5, 6:2, 6:5, 6:8, 7:9, 9:12, 11:14, 12:3, 14:1, 14:14, 16:15, 19:11, 21:3, 21:5, 22:7, 22:12, {ἰδοῦ} 3:11.
сеѣмь, -ѣн числ. бр. [4]	ἑβδομος
сеѣмын	ἑβδομος 16:17.
сеѣ'мѣн	ἑβδομος 11:15.
сеѣ'маго	ἑβδόμου 10:7.
сеѣмоуѣ	ἑβδόμην 8:1.

⁷⁰ Срв. ѡбѣлченъ въ свѣтлаѧ и прѣпоисанъ пѣ прѣс'мн поисомь златомь – ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν (= MSOC43, ποδήρη N1, Hν, Č, O, ѡδεжда дѣлѣ P146).

⁷¹ Срв. да дѣ мѣтѣамь сѣѣхь ксѣхь, на ѡтаѣь сѣѣн, сѣѣмн пѣ прѣстоламь – ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν (= N1, Hν, златы Č, P146, MSOC43, O) (без гръцки текст).

сѣдмь, -н числ. р. [27] ἑπτά

сѣдмь ἑπτά (3) 1:20, (2) 3:1, 10:4, 15:1, 17:9.

сѣд'мь ἑπτά 4:5, 5:6, 8:2, 8:6, 17:10, {ἑπτά} 1:9.

сѣ^ѡдъ ἑπτά 5:5.

сѣд'мн ἑπτά 1:4, 6:1, 1:11.

сѣдмы ἑπτά 1:20, 4:5, 10:3, 16:1.

сѣд'мы ἑπτά 15:7.

сѣдмѣн ἑπτά 21:9.

сѣдмыю ἑπτά 5:1.

сѣдмь тысячѣ χιλιάδες ἑπτά 11:13.

тысѣщѣнъ н двѣ стѣ, н сѣдмь десѣть, н осмь χιλίας διακοσίας
ἐξήκοντα 11:3.

снла, -ѣ ж. [10] δύναμις

снла δύναμις 7:12, 12:10, 19:1.

снлоу δύναμιν 3:8, 5:12, 13:2, 17:13, δύναμιν 11:17.

снлѣ δύναμει 1:16.

снлы δυνάμεως 15:8.

снмѣонъ прил. [1] Συμεών

снмѣонѣ Συμεών 7:7.

снѣтъ, снѣѣ, снѣѣшн нсв. [1] φαίνω

снѣѣтъ φαίνει 1:16.

скврьнѣ, -ѣн прил. [1] ἀκάθαρτος

скврьнѣ ἀκάθαρτα 17:4.

скврьнынѣ, -ѣн прил. [4] κοινός (1), ἐβδελυγμένος (βδελύσσομαι) (1), ῥυπαρός
(1), αἰσχρουργός (1)

скврьнынѣ κοινόν 21:27.

скврьн'ны ῥυπαρός 22:11, {αἰσχρουργῶν} 2:2.

скврьн'нымъ ἐβδελυγμένοις 21:8.

скнннѣ, нѣ ж. [2] σκηνή

скыннѣ σκηνή 21:3.

скѣннѣ σκηνῆς 15:5.

скорѣпннѣ, -нѣ м. [2] скорпіος

скорпѣе скорпіοι 9:3.

скор'пннѣмъ скорπίοις 9:10.

σκορῴπινος, -ῴν прил. [1] σκορπίου

сکورپінно σκορπίου 9:5.

СКΟΤΣ, -Δ Μ. [1] ΚΤΗΝΟΣ

σκοτά κτήνη 18:13.

скрѣбѣ, -и ж. [2] $\theta\lambda\tilde{\iota}\psi\iota\varsigma$

сѣръбъ θλῖψιν 2:9.

σκληρῶς θλίψεως 7:14.

СЛАВА, -ЪІ Ж. [16] δόξα

CΛΔΒΑ δόξα 1:6, 5:13, 19:1.

ελα̂ δόξα 21:23.

κλαδουῖ δόξαν 4:9, 4:11, 5:12, 11:13, 14:7, 16:9, 19:7, 21:11,
 21:24, 21:26.

ΣΛΑΒΥΙ δόξης 15:8, 18:1.

сладѣкъ, -ѣн прил. [2] γλυκός

сладкы γλυκύ 10:9.

сладꙋкы γλυκύ 10:10.

καλοβο, -εσε ср. [21] λόγος (18), μαρτυρία (1), γλῶσσα (1), без гр. (1)

καὶ λόγον 1:2, 3:8, 6:9, λόγος 19:13, μαρτυρίαν 1:2⁷².

СЛОВУ без гр. 22:16.

λογον 3:10, λογων 22:19.

λογεσα λόγους 1:3, 22:7, 22:9, 22:10, 22:18, λόγοι 17:17,
 19:9, 21:5, 22:6.

ΛΟΓΟΝ 20:4.

καὶ οὐκ ἐστιν λόγον 1:9, {γλώσση} 1:7⁷³.

CΛΘΒΩ^Μ λόγον 12:11.

сЛОВѢНСКЪ НАР. [1] Ἑλληνίδι

СЛОВѢНСКИ {Ἑλληνίδι} 1:7.

слоновъ, -ын прил. [1] ἐλεφάντινος

ΣΛΘΗΩΒΑ ἐλεφάντινον 18:12.

σΛΟΥЖΗΤΗ, σΛΟΥЖѢ, σΛΟΥЖИШИ НСВ. [2] λατρεύω

λατρεύουσιν 7:15, λατρεύουσιν 22:3.

⁷² Срв. нже сѣѡтѣлѣтѡва слово бжїи. и слово ꙗхѡв — ѡς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ (само тук).

⁷³ Срв. КА ПЛЕМЕНА ЗЕМЛЯНАЯ. СЛОВЕНЬСКИ. ЖИДОВСКИ. ОУТЕРЪЖАЮТЬ СЛОВЕСИ – πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. {Ἑλληνίδι τῇ τε Ἑβραϊδί γλώσση ἐσήμανε} (= N1).

σΛΟΥЖЬБА, -Ы Ж. [1] διακονία

σΛΟΥЖΒΟΥ διακονίαν 2:19.

сЛЪНЦЕ, -а ср. [10] ἥλιος

СЛЪНЦЕ ἥλιος 10:1.

ἄλλοις 1:16, 6:12, 7:16, 9:2, ἄλλοις 12:1, 16:8.

ἡλίου 8:12, 21:23.

сЛНЦН ἡλίω 19:17.

сЛЪНЬУЪНЪ, -ЪН прил. [2] ἡλίου

εΛΗΥΗΔ ἡλίου 22:5.

с҃лньу нїи хъ ἡλίου 16:12.

сλῑшатн, сλῑшж, сλῑшншн нсв./св. [44] ἀκούω (36), φαίνω (1), без гр. (7)

ΣΛΙΣΑΤΗ ἀκούειν 9:20.

ՏԼՅՈՒՄՆԵՐ 1:10, 4:1, 5:11, 5:13, 6:1, 6:3, 6:5, 6:6, 6:7, 7:4,
8:13, 9:13, 10:4, 10:8, (2) 14:2, 14:13, 16:1, 16:5, 16:7,
18:4, 19:1, 19:6, 21:3, 22:8.

ΣΛΥΨΑ ἤκουσας 3:3.

СЛЫШАТЬ СЛЫШАНЫ БЫТИ ἀκουσθῆναι 18:22, 18:23.

ИМАТЬ СЛЫШАТЬ БЫТИ φάνη 18:23.

СЛЫШАТИ (ДА СЛЫШНТЬ) ἀκουσάτω 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22.

ΣΛΒΙШАТИ СΛ, СΛΒИШАИѢ СΛ, СΛΒИШАИѢШИ СΛ СВ. [3] ἄκούω

НМАТЬ СЛЫШАТИ СЕ ἀκουσθῇ 18:22.

ΣΛΥΨΕ ἀκούοντες 1:3.

ΣΛΥΨΕΝ ἀκούων 22:17.

сλβζα, -τι ж. [2] δάκρυον

δακρυον 7:17, 21:4.

сЛѢДѢ, -а м. [6] ὀπίσω (1), ἀκολουθέω (5)

ВЪ СΛΤ ὀπίσω 12:15.

ВЪ СЛѢДѢ НДѢ ἠκολούθησεν 14:8.

ΒΔ ΛΑ^ΑΒ ΗΔε ἠκολούθησεν 14:8.

ΗΔΕΥΧΟΥ ΒΔ ΕΛΕ ἡκολούθει 19:14.

ΧΟΤΕΤЬ ВЪ СЛѢДѢ ἀκολουθεῖ 14:13

χορῶ^Ασις β^Αβ^Α ακολουθοῦντες 14:4.

сМΗΔΑΛЬ, -ΛΗΑ Μ. [1] σεμίδαλις

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ σεμίδαλιν 18:13.

СМОКОВНИЦА, -А Ж. [1] συκῆ	
СМОКОВНИЦА	συκῆ 6:13.
СНѢГЪ, -А М. [1] χιών	
СНѢГЪ	χιών 1:14.
СОТОНА, -Ы М. [5] σατανᾶς (4), без гр. (1)	
СОТОНА	σατανᾶς 2:13, 20:7, Σατανᾶς 12:9, 20:2, без гр. 18:19.
СОТОНННЪ, ЪИН ПРИЛ. [3] σατανᾶ	
СОТОНННЪ	σατανᾶ 2:9, 2:13.
СОТОНННА	σατανᾶ 3:9.
СРАМОТА, -Ы Ж. [2] αἰσχύνη (1), ἀσχημοσύνη (1)	
СРАМОТА	αἰσχύνη 3:18.
СРАМОТОУ	ἀσχημοσύνην 16:15.
СРЕБРЪНЪ, -ЫН ПРИЛ. [2] ἀργύρου (1), ἀργύρεος (1)	
СРЕБРЪНА	ἀργύρου 18:12.
СРЕБРЪНЫМЪ	ἀργυρᾶ 9:20.
СРЪДЦЕ, -А СР. [3] καρδία	
СРЦА	καρδίας 2:23, 17:17.
СРЦН	καρδίᾳ 18:7.
СРЪПЪ, -А М. [7] δρέπανον	
СРЪПЪ	δρέπανον 14:14, 14:15, 14:16, 14:17, 14:18, 14:19.
СРѢ	δρέπανον 14:18.
СТАДНН, -ННА М. [2] στάδιον	
СТАДН	σταδίων 14:20, 21:16.
СТАНЪ, -А М. [1] παρεμβολή	
СТАНЪ	παρεμβολήν 20:9.
СТАРЪЦЬ, -А М. [12] πρεσβύτερος	
СТАР'ЦН	πρεσβυτέρων 14:3, 7:11, πρεσβυτέρους 4:4, πρεσβύτεροι 4:10, 5:8, 19:4.
СТАРИЦН	πρεσβύτεροι 5:14, 11:16.
СТАР'ЦЬ	πρεσβυτέρων 5:5, 5:6, 5:11, 7:13.
СТАТН, СТАНѢ, СТАНЕСИ СВ. [6] ἵστημι	
СТАТН	σταθῆναι 6:17.
СТАНОУТЬ	στήσονται 18:15.
СТАНЕТА	ἔστησαν 11:11.

СТАХЪ	ἐστάθη 13:1.
СТАШЕ	ἔστησαν 18:17.
СТА	ἐστάθη 8:3.
СТАЪПЪ, -А М. [2] στῦλος	
СТАЪПА	στῦλον 3:12, στῦλοι 10:1.
СТОАТН, СТОАѢ, СТОИШН НСВ. [18] ἵστημι (16), κεῖμαι (2)	
СТОЮ	ἔστηκα 3:20.
СТОАШЕ	ἔστηкен 12:4, ἐστός 14:1, {εσθήκει} 11:1, ἔκειτο 4:2, κεῖται 21:16.
СТОАХОУ	εἰστήκεισαν 7:11, ἐστήκασιν 8:2.
СТОИЩАГО	ἐστῶτος 10:8.
СТОИЩЬ	ἐστῶта 19:17.
СТОИЩЕ	ἐστῶτας 7:1, 15:2, 20:12, ἐστῶτες 7:9, ἐστηκότες 18:10.
СТОИЩА	ἐστηκός 5:6, ἐστῶτες 11:4, ἐστῶта 10:5.
СТРАДАТН, СТРАЖДѢ, СТРАЖДЕШН НСВ. [1] βασανίζω	
СТРАЖѢУЩЫ	бασανιζομένη 12:2.
СТРАНА, -Ы Ж. [3] ἔθνος (2), φυλή (1)	
СТРАНЬ	ἔθνους 5:9.
СТРАНАХЪ	ἔθνος 13:7, φυλήν 14:6.
СТРАХЪ, -А М. [3] φόβος	
СТРАХЪ	φόβον 18:10, 18:15, φόβος 11:11.
СТРАШНЕЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] δειλός	
СТРАШНЕНМЪ	δειλοῖς 21:8.
СТРЪМЛЕНИЕ, НΙΑ СР. [1] ὄρμημα	
СТРЪМЛЕНИЕМЪ	ὀρμήματι 18:21.
СТΟΥДЬНЪ, -ЫН ПРИЛ. [3] ψυχρός	
СТΟΥДЕНЬ	ψυχρός 3:15, 3:16.
СТΟΥДЕН'	ψυχρός 3:15.
СТΟΥДЬНЬЦЬ, -А М. [3] φρέαρ	
СТΟΥДЕН'ЦЬ	φρέαρ 9:2.
СТΟΥДЕН'ЦА	φρέατος 9:1, 9:2.
СТΟΥДЬНЬУНЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] φρέατος	
СТΟΥДЕНЬУНААГО	φρέατος 9:2.

СТЪГНА, -Ъ Ж. [1] πλατεῖα	
СТЪГНЬ	πλατείας 22:2.
СТЪКЛО, -А СР. [1] ὕαλος	
СТЪКЛОҢ	ὕαλω 21:18.
СТЪКЛ'БНЪ, ЪИИ ПРИЛ. [3] ὕαλινος	
СТЪКЛ'БНО	ὕαλίνη 4:6, ὕαλίνην 15:2.
СТЪКЛ'БН'БМЬ	ὕαλίνην 15:2.
СТ'БНА, -Ъ Ж. [7] τεῖχος (6), πλατεία (1)	
СТ'БНЫ	τεῖχος 21:12, 21:14, 21:15, 21:17, τείχους 21:18.
СТ'БНЬ	τείχους 21:19.
СТ'БНАХЬ	πλατείας 11:8 ⁷⁴ .
СОҢГОҢБНТН, СОҢГОҢБАИҢ, СОҢГОҢБНШН СВ. [1] διπλόω	
СОҢГОҢБЫТЕ	διπλώσατε 18:6.
СОҢГОҢБО НАР. [1] διπλοῦν	
СОҢГОҢБО	διπλοῦν 18:6.
СОҢГОҢБЬ ПРИЛ. [1] διπλοῦς	
СОҢГОҢБЬ	διπλῶ 18:6.
СЪ ПРЕДЛ. ТВ./ РОД. [58] μετά (35), ἐκ (18), ἐν (1), без гр. (4)	
СЪ	μετά 3:21, 12:7, 12:17, 13:7, 14:4, 17:12, 17:14, (2) 19:19, 20:4, 21:3, 22:21, μετ' 2:22, 3:4, (2) 3:20, 4:1, 13:4, 14:1, 17:1, 17:14, 18:3, 18:9, 19:20, 20:6, 21:3, 21:9, 21:15, 22:12, μεθ' 17:2; ἐκ 3:12, 8:10, 9:1, 10:1, 10:4, 10:8, 11:12, 13:13, 14:2, 14:13, 16:21, 18:1, 18:4, 20:1, 20:9, 21:2, 21:3, 21:10; ἐν 8:7; без гр. 6:13, 15:2, 22:5.
С	μετ' 2:16, 11:7, 12:9, 14:13, 21:3.
СЪБААЗНЬ, -Н Ж. [1] σκάνδαλον	
СЪБААЗНЬ	σκάνδαλον 2:14.
СЪБАЮДАТН, СЪБАЮДАИҢ, СЪБАЮДАИШН НСВ. [6] τηρέω	
СЪБАЮДАИЄ	τηροῦντες 1:3.
СЪБАЮДАИЄН	τηρῶν 22:7.

⁷⁴ Срв. тропка ією вставитѣ на ст'бнахь грѣ̑ велнкарго – τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης (= част от N1, цѣстахь Нв, BOZ92, Rum, плоцадн F15, Ć, поңтн P146, павуѣ MSOC43, стогнахь О).

СЪБΛΗΔΑΚΩΠΟΜΟΥ	τηρῶν 2:26.
СЪБΛΗΔΑΚΩΠΕΗ	τηροῦντες 14:12.
СЪБΛΗΔΑΚΩΠΗМЪ	τηρούντων 22:9.
СЪБΛΗΔΑΚΩΠЫМЪ	τηρούντων 12:17.
СЪБΛΗCΤΗ, СЪБΛΗΔ, СЪБΛΗΔΕШΗ СВ. [4] τηρέω	
СЪБΛΗΔΟΥ	τηρήσω 3:10.
СЪБΛΗΔΗ	τήρει 3:3
СЪБΛΗΛЪ ІЕСΗ	ἐτήρησας 3:8, 3:10.
СЪБОРΗЩЕ, -А СР. [1] συναγωγή	
СЪБОРНИЦА	συναγωγῆς 3:9.
СЪБОРЪ, -А М. [1] συναγωγή	
СЪБОРЬ	συναγωγή 2:9.
СЪБРАТН, СЪБЕРѢ, СЪБЕРЕШН СВ. [4] συνάγω	
СЪБРАТН	συναγαγεῖν 16:14, 20:8.
СЪБРА	συνήγαγεν 16:16.
СЪБРАНН	συνηγμένα 19:19.
СЪБРАТН СΛ, СЪБЕРѢ СΛ, СЪБЕРЕШН СΛ СВ. ВЪЗВР. [1] συνάγω	
СЪБЕРѢТЕ СЕ	συνάχθητε 19:17.
СЪВНВАТН, СЪВНВАИѢ, СЪВНВАΙΕШН НСВ. [1] ἐλίσσω	
СВНВАΙΕМО	ἐλίσσόμενον 6:14.
СВѢДѢННІЕ, НІА СР. [2] μαρτυρία (1), μαρτύριον (1)	
СѢѢННІЕ	μαρτυρία 19:10.
СѢѢННІА	μαρτυρίου 15:5.
СВѢДѢТЕΛЪ, -ЛІА М. [4] μάρτυς	
СѢѢТЕΛЪ	μάρτυς 1:5, 2:13, 3:14.
СѢѢТЕΛІЕМΛ	μάρτυσιν 11:3.
СВѢДѢТЕΛЪСТВО, -А СР. [7] μαρτυρία	
СѢѢТЕΛЪСТВО	μαρτυρίαν 6:9, 11:7, 12:17, 19:10.
СѢѢТЕΛ'СТВО	μαρτυρίαν 1:9.
СѢѢТЕΛЪСТВА	μαρτυρίας 12:11, μαρτυρίαν 20:4.
СВѢДѢТЕΛЪСТВОРАТН, СВѢДѢТЕΛЪСТВОГІѢ, СВѢДѢТЕΛЪСТВОГІЕШН НСВ. [4] μαρτυρέω	
СѢѢТЕΛЪСТВОРАТН	μαρτυρῆσαι 22:16.
СѢѢТЕΛ'СТВОГЮ	μαρτυρῶ 22:18.
СѢѢТЕΛ'ТВОРА	ἐμαρτύρησεν 1:2.

⁷⁵ Срв. и ѡερβѣжн грѣѡвнѣε кннѡгλ зελεагѡ, ѡкѡ сѡгѡрѣ грѣѡвнѣε кѣгѡ – και τρὺγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς (само тук) (сѡзрѣша N1, Hν, Ї, MSOC43).

СЪКОНЪΥΑΤΗ СА, СЪКОНЪΥΑΙΪ СА, СЪКОНЪΥΑΙΕШН СА СВ. ВЪЗВР. [6] τελέομαι (5),

πληρόομαι (1)

СКОНЪΥΑΙЄТ СЄ τελεσθῆ 20:3, 20:5.

СКОН'ΥΑΙЄТ' СЄ ἐτελέσθη 15:1.

СКОН'ΥΑΙЄТ СЄ τελεσθῆ 20:7.

СКОН'ΥΑЮТ СЄ τελεσθήσονται 17:17.

СКОН'ΥΑЮТ' СЄ πληρωθῶσιν 6:11⁷⁶.

СЪКРЪΥТН, СЪКРЪΥΙΪ, СЪКРЪΥΙΕШН СВ. [2] κρύπτω

СКРΥШЕ ἔκρυψαν 6:15.

СКР'ВЕН'НЫЕ κεκρυμμένου 2:17.

СЪКРΟΥШАТН, СЪКРΟΥШАΙΪ, СЪКРΟΥШАΙΕШН НСВ. [1] συντρίβω

СЪКРΟΥШАΙЄТЬ συντρίβεται 2:27.

СЪКРΟΥШНТН, СЪКРΟΥШΪ, СЪКРΟΥШНШН СВ. [1] без гр.

СЪКРΟΥШНТЬ без гр. 2:27.

СЪЛОЖЕННІЕ, -НІЕ СР. [1] καταβολή

СЛОЖЕННІА καταβολῆς 17:8.

СЪМРЬТЬ, -Н Ж. [19] θάνατος (18), κατάθεμα (1)

СЪМРЬТЬ θάνατος 9:6, 18:8, 20:6, 20:13, (2) 20:14, 21:4, 21:8.

СЪМР'ТЬ θάνατος 6:8, θάνατον 13:3.

СЪМРЬТН θανάτου 2:11, 12:11, 13:3, θάνατον 9:6, κατάθεμα 22:3⁷⁷.

СЪМР'ТН θανάτου 2:10.

СЪМРЬТЫ θανάτου 1:18.

СЪМРЬТНЮ θανάτω 2:23, 6:8.

СЪМРЬТЬНЪ, -ЪН ПРИЛ. [1] θανάτου

СЪМР'ТНАѦ θανάτου 13:12.

СЪМ'БСНТН, СЪМ'БШΪ, СЪМ'БСНШН СВ. [2] μίγνυμι

СМ'БШЕНЬ μεμιγμένα 8:7.

СМ'БШЕНО μεμιγμένην 15:2.

СЪМ'БТН, СЪМ'БΪ, СЪМ'БІΕШН НСВ. [1] δύναμαι

СМ'БШЕ ἐδύνατο 15:8.

⁷⁶ СРВ. ДОН'ДЕЖЕ СКОНЪΥΑЮТ СЄ КЛЕВР'БТН $\hat{\text{H}}$ – ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν (= Нв, N1, $\check{\text{C}}$, O).

⁷⁷ СРВ. Н ВСАКОІЕ СЪМРЬТН НЕ БОУ'ДЕТЬ К ТОМОУ – καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι (само тук).

СЪННѢТЪ	κατέβη 20:9.
СЪННДЕ	κατέβη 12:12, καταβαίνει 16:21.
СЪНѢСТН, СЪНѢМЪ, СЪНѢСН СВ. [6]	κατεσθίω (3), ἐσθίω (3)
СНѢСТЪ	καταφάγη 12:4.
СНѢДЕТЬ	φάγονται 17:16.
СНѢЖЪ	κατάφαγε 10:9.
СНѢСТЕ	φάγητε 19:18.
СНѢХЪ	κατέφαγον 10:10, ἔφαγον 10:10.
СЪОБЫЩНѢТЪ СѦ, СЪОБЫЩ СѦ, СЪОБЫЩНѢШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1]	συγκοινωνέω
СЪОБѢЩНѢТЕ СЕ	συγκοινωνήσητε 18:4.
СЪОБЫЩНѢНІКЪ, -А М. [1]	συγκοινωνός
СЪОБЫЩНѢНІКЪ	συγκοινωνός 1:9.
СЪПАСЕННІЕ, -НІА СР. [3]	σωτηρία
СПѢСЕНІЕ	σωτηρία 7:10, 12:10, 19:1.
СЪПАСТН, СЪПАДѢ, СЪПАДЕШН СВ. [3]	πίπτω
СПАДЕ	ἔπεσεν 8:10.
СПАДОШЕ	ἔπεσαν 6:13.
СПАДѢШΟΥ	πεπτωκότα 9:1.
СЪПРѢДН НАР. [2]	ἔμπροσθεν
СЪПРѢДН	ἔμπροσθεν 4:6, {ἔμπροσθεν} 5:1.
СЪСѢДѢ, -А М. [3]	σκεῦος
СЪСѢ	σκεύη 2:27.
СЪСѢДА	σκεῦος (2) 18:12.
СЪТВОРНѢТН, СЪТВОРНѢ, СЪТВОРНѢШН СВ. [21]	ποιέω (15), πολεμέω (4), порνεύω (1), ἀδίκημα (1)
СЪТВОРНѢТН	ποιῆσαι 13:5, 13:7, (2) 13:14, (2) 17:17, 19:19.
СЪТВОРѢ	ποιήσω 3:9, 3:12.
СЪТВОРНѢТЪ	ποιήσει 11:7, ποιήση 13:15.
СЪТВОРН	ποίησον 2:5.
СЪТВОРѢШАГО	ἐποίησεν 1:6.
СЪТВОРѢШОМОУ	ποιήσαντι 14:7.
СЪТВОРНѢШЕ	ἐποίησας 5:10.
БРАДНЪ СЪТВОРНѢТН	πολεμήσαι 13:4.

БРАНЬ СЪТВОРОУ πολεμήσω 2:16.
 БРАНЬ СЪТВОРЕТЬ πολεμήσουσιν 17:14.
 БРАНЬ СЪТВОРЫШЕ πολεμήσαι 12:7.
 СЪТВОР'ШЕН ЛЮБЫ πορνεύσαντες 18:9.
 НЕПРАВДОУ СЪТВОРИТЬ ἀδικῆσαι 11:5.

СЪТО ЧИСЛ. Р. [3] В СЪСТАВ

ТЫСОУЩА Н ШЕСТЬ СЪТЬ χιλίων ἑξακοσίων 14:20.
 ТΗΣΟΥЩΟΥ Н ДВѢ СТѢ, Н ОН χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα 12:6.
 ТЫСОУЩΟΥ Н ДВѢ СТѢ, Н СЕДМЬ ДЕСЕТЬ, Н ОСМЬ χιλίας διακοσίας
 ἑξήκοντα 11:3.

СЪХОДНТЕ, СЪХОЖДѢ, СЪХОДНШИ НСВ. [6] καταβαίνω

СЪХОДНТЬ καταβαίνειν 13:13.
 СХОДЕШЬ καταβαίνοντα 10:1, 20:1, καταβαίνουσιν 21:2.
 СЪХОДЕША καταβαίνοντα 18:1.
 СЪХОДЕШААГО καταβαίνουσα 3:12.

СЪХРАНИТЕ, СЪХРАНИѢ, СЪХРАНИШИ СВ. [1] κρύπτω

СЪХРАНИТЕ κρύψατε 6:16.

СЪИНЪ, -ΟΥ М. [7] υἱός

СНѢ υἱός 2:18, 21:7.
 СНОУ υἱόν 1:13, 14:14.
 СНЫ υἱών 2:14.
 СНОВЬ υἱών 7:4, 21:12.

СЪ, СН, СЕ МЕСТ. ПОКАЗ. [59] οὗτος (35), ὁ (5), αὐτός (5), οὕτως (1), без гр. (1),
 διὰ τοῦτο (3), μετὰ ταῦτα (9)

СЪ ὁ 11:17, 16:5.
 СЕ τοῦτο 2:6, αὐτήν 18:7, αὕτη 20:5, αὐτοὺς 8:6,
 οὗτος 20:14.
 СЕГО ταύτην 2:24.
 СЕМЬ τοῦτο 7:1, αὐτῇ 18:20.

сѣжѡу	κάθηναι 18:7.
сѣдѣтъ	κάθεται 17:9, 17:15.
сѣдоухъ	ἐκάθισα 3:21.
сѣдѣи	καθήμενος 6:2, 6:5, 14:16, 19:11, 21:5.
сѣдѣи ^х	καθήμενος 7:15.
сѣдѣишь	καθήμενος 4:2, 6:8.
сѣдѣиша	καθήμενον 14:14.
сѣдѣишаго	καθημένου 5:1, 5:7, 6:16, 19:21.
сѣдѣишаго	καθημένω 5:13, 7:10, καθήμενον 20:11.
сѣдѣишу	καθημένην 17:3.
сѣдѣишю	καθημένω 4:9, 6:4, 14:15, 19:4, без гр. 7:11.
сѣдѣише	καθημένους 4:4, καθήμενοι 11:16.
сѣдѣише	καθημένους 9:17, καθήμενης 17:1, ἐκάθισαν 20:4.
сѣдѣишѣхъ	καθημένων 19:18.
сѣдѣишѣмъ	καθημένου 19:19.
сѣ, сѣбе мест. възвр.-лич. [10]	ἐαυτοῦ (6), αὐτός (2), ἐγώ (1), без гр. (1)
сѣбе	ἐαυτούς 2:9, 3:9, ἐαυτήν 2:20, 19:7, без гр. 14:4.
сѣ	αὐτοῦ 1:16.
сѣ	ἐαυτούς 2:2, 6:15.
собою	μου 1:10 ⁸¹ , αὐτῶν 9:11.
сѣдѣи, -иѣ м. [1]	κρίνω
сѣдѣи	οὐ κρίνεις 6:10 ⁸² .
сѣдѣи, сѣдѣи, сѣдѣиши нсв. [5]	κρίνω (4), κρίσις (1)
сѣдѣи	κρίσις 18:10 ⁸³ .
сѣдѣи	κρίνει 19:11.
сѣдѣи	ἔκρινεν 18:20.
сѣдѣи ѣсѣ	ἔκρινας 16:5, ἔκρινεν 19:2.
сѣдѣ, -ѣ м. [10]	κρίμα (3), κρίσις (3), без гр. (1), κρίνω (3)
сѣдѣ	κρίμα 17:1, 20:4.

⁸¹ Срв. н слышахъ за собою глѣс велен — και ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην (= Hν, N1, O, MSOC43).

⁸² Срв. докоѣ гѣ сѣи. н истин'нын сѣдѣи не мыстниши — ἕως ποτε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς (= част от N1).

⁸³ Срв. ꙗко въ еднѣхъ часѣхъ прѣиде сѣдѣи — ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου (част от N1, Č) (без гръцки текст).

сѡѣ	κρίμα 18:20.
сѡѣΔΔ	κρίσεως 14:7.
сѡѣДЫ	κρίσεις 16:7.
сѡѣДѢН (sic!) κρίσεις 19:2, без гр. 16:5.	
сѡѣДЬ прїиѣты	κριθῆναι 11:18.
сѡѣДЬ прїиѣше	ἐκρίθησαν 20:12.
сѡѣ прїиѣше	ἐκρίθησαν 20:13.

Т

ТАННА, -Ы Ж. [3] μυστήριον

ТАННА μυστήριον 17:5.

ТАННОУ μυστήριον 10:7, 17:7.

ТАННЪНЪ, -ЫН ПРИЛ. [1] μυστήριον

ТАНН'НАНА μυστήριον 1:20⁸⁴.

ТАЃІ числ. р. [1] без гр.

ТАЃІ без гр. 365r3.

ТАКО нар. [3] οὕτως (2), ὥς (1)

ТАКО οὕτως 2:15, 3:16.

ТАКО ІАКО ὥς 16:15.

ТАКОВО нар. [1] ὁμοίως

ТАКОВО ὁμοίως 2:15.

ТАКОЖДЕ нар. [1] ὁμοίως

ТАКОЖЕ ὁμοίως 8:12.

ТАКОЖЕ нар. [1] ὅμοιος

ТАКОЖЕ ІАКОЖЕ ὅμοιος 4:3.

ТАКЪ, -ЫН МЕСТ.-ПРИЛ. [8] ὅδε (7), οὕτως (1)

ТАКО τάδε 2:1, 2:8, 2:12, 2:18, 3:1, 3:7, 3:14.

ТАЦ'ѢМЬ οὕτως 18:21⁸⁵.

ТАЛАНЪТЪ, -А [1] ταλαντιαῖος

ТАЛАН'ТІН (sic!) ταλαντιαία 16:21.

⁸⁴ Срв. ТАНН'НАНА. 3. 3ѢѢЖЕ ЮЖЕ ВНАѢ – τὸ μυστήριον τῶν ἐπὶ ἀστέρων οὓς εἶδες (само тук).

⁸⁵ Срв. ТАЦ'ѢМЬ СТЪМЛІЕННІЕМЬ, ВЪРЪЖЕНЬ БОУДЕТЬ ВЕЛИКІН ГРАДЬ ВАНГЛОНЬ – οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλις (= P146).

ТАМО нар. [1] ἐκεῖ	
ТАМО	{ἐκεῖ} 22:5.
ТАТЬ, -Н М. [2] κλέπτης	
ТАТЬ	κλέπτης 3:3, 16:15.
ТАТЬБА, -Ы Ж. [1] κλέμμα	
ТАТ'БЫ	κλεμμάτων 9:21.
ТВАРЬ, -Н Ж. [1] κτίσμα	
ТВАРЫ	κτισμάτων 8:9.
ТВОИ, ТВОЯ, ТВОЕ МЕСТ.-ПРИТ. 2 л. [30] σου (29), без гр. (1)	
ТВОИ	σου 2:5, 3:18, 11:18, 14:18, 15:3, 16:7, 18:23, 19:10, 22:9, {σου}2:2, без гр. 16:5.
ТВОЕ	σου 2:2.
ТВОЕЕ	σου 3:18.
ТВОЕЕЕ	{σου} 18:14.
ТВОЕГО	σου 3:11, 11:18, 15:4.
ТВОЮ	σου 2:4.
ТВОЕЮ	σου 4:11.
ТВОЕМЬ	σου 10:9.
ТВОЯ	σου 2:2, 2:9, (2) 2:19, 15:3, 15:4.
ТВОИХЪ	σου 3:2.
ТВОИМЪ	σου 11:18.
ТВОИМИ	σου 18:23.
ТВОИМА	σου 3:9.
ТВОРИТИ, ТВОРИТЬ, ТВОРИШЬ НСВ. [15] ποιέω (11), πόρνος (1), πολεμέω (1), πορνεύω (2)	
ТВОРИ	ποιῶ 21:5.
ТВОРИТЬ	ποιεῖ 13:13, 13:16.
ТВОРИТЕ	ποιήσουσιν 17:16.
ТВОРИШЕ	ποιεῖ (2) 13:12, ποιῆσαι 12:17, ποιήσας 19:20.
ТВОРИШЬ	ποιῶν 21:27.
ТВОРИШИ	ποιοῦντα 16:14.
ТВОРИШЕЕ	ποιοῦν 22:2.
БЛОУТЪ ТВОРИШИМЪ	πόρνοις 21:8.
БРАНЫ ТВОРИТЬ	πολεμεῖ 19:11.

ЛЮБЫ ТВОРИТИ	πορνεῦσαι 2:14, 2:20.
ТЕЛЪЦЬ, -а м. [1] μόσχος	
ТЕЛ'ЦЮ	μόσχω 4:7.
ТЕЩИ, ТЕКЪ, ТЕЧЕШИ НСВ. [1] τρέχω	
ТЕКОУЩИХЪ	τρέχόντων 9:9.
ТА'ЩИ, ТАКЪ, ТАЧЕШИ НСВ. [1] κρούω	
ТАКЮ	κρούω 3:20.
ТОЛНКО нар. [1] τοσοῦτον	
ТОЛНКО	τοσοῦτον 18:7.
ТОЛНЪ, -ЪИ МЕСТ.-ПРИЛ. ПОКАЗ. [2] τηλικοῦτος (1), τοσοῦτος (1)	
ТОЛНЪ	τηλικοῦτος 16:18.
ТОЛНКО	τοσοῦτος 18:17.
ТОПЪ, -а ПРИЛ. [4] ζεστός (3), χλιαρός (1)	
ТОПЪ	ζεστός (2) 3:15, 3:16, χλιαρός 3:16.
ТОУНЛО, -а ср. [4] ληνός	
ТОУНЛО	ληνόν 14:19.
ТОУНΛΩ	ληνός 14:20, ληνόν 19:15.
ТОУНЛА	ληνοῦ 14:20.
ТРАВА, -ЪИ Ж. [2] χόρτος	
ТРАВА	χόρτος 8:7.
ТРАВЫ	χόρτον 9:4.
ТРЕТНН, ТРЕТННА, ТРЕТНИЕ ЧИСЛ. БР. [23] τρίτος (22), τρεῖς (1)	
ТРЕТ'И	трίτος 8:10, 14:9, 16:4.
ТРЕТЫ	трίτος 21:19.
ТРЕТНИЕ	трίτον 4:7, τρίτη 11:14.
ТРЕТННАГО	τριῶν 8:13.
ТРЕТНЮ	трίτην 6:5.
ТРЕТНИЕКЕ	трίτου 6:5.
ТРЕТННА	трίτον 9:18.
ТРЕТННА ЧЕСТЬ	трίτον (2) 8:7, 8:8, (2) 8:9, 8:11, (3) 8:12, 9:18.
ТРЕТНЮ ЧЕСТЬ	трίτον 9:15, 12:4.
ТРЕТНИЕН ЧЕСТИ	трίτον 8:10.
ТРНИЕ, ТРН ЧИСЛ. Р. [5] τρεῖς	
ТРН	τρία 16:19.

тры	τρεῖς 11:9, τρία 16:13.
трехъ	τριῶν 9:18, 11:11.
трон, троѧ, троѧ числ. р. [4] τρεῖς	
троѧ	τρεῖς (4) 21:13.
тroyднѧ сѧ, тroyждѧ сѧ, тroyдншн сѧ нсв./ св. възвр. [1] κοπιάω	
тroyдн се	κεκοπίακες 2:3.
тroyдъ, -ѧ м. [2] κόπος	
тroyдъ	κόπον 2:2, κόπων 14:13.
тroyпъ, -ѧ м. [2] πτώμα	
тroyпа	πτῶμα 11:8.
тroyпоу	πτῶμα 11:9.
тръсѧ, -н ж. [3] κάλαμος	
тръсѧ	κάλαμος 11:1, κάλαμον 21:15.
тръстыю	καλάμω 21:16.
трѣпѣннѧ, -нѧ ср. [7] ὑπομονή	
трѣпѣнїѧ	ὑπομονή 13:10, 14:12, ὑπομονήν 2:2, 2:3, 2:19.
трѣпѣннѧ	ὑπομονῆς 3:10.
трѣпѣнїн	ὑπομονῇ 1:9.
трѣпѣтн, трѣпѧѧ, трѣпншн нсв. [1] βαστάζω	
трѣпѣтн	βαστάσαι 2:2.
трѣбоваѧн, трѣбоуѧѧ, трѣбоуѧшн нсв. [3] χρεῖαν ἔχω	
трѣбоуѧ	χρεῖαν ἔχω 3:17.
трѣбоуѧѧ	ἔχουσιν χρεῖαν 22:5.
трѣбоваше	χρεῖαν ἔχει 21:23.
трѣба, -ѧ ж. [4] σάλπιγξ	
тroyбѧ	σάλπιγγος 1:10, σάλπιγγα 9:14.
тroyбъ	σάλπιγγες 8:2, σάλπιγγας 8:6.
трѣбнн прил. [1] σαλπιστής	
тroyбїн	σαλπιστῶν 18:22 ⁸⁶ .
трѣбнъ, -ѧн прил. [2] σάλπιγγος	
тroyбннн	σάλπιγγος 4:1.

⁸⁶ Срв. гласъ мѡυσηκїн, н пыцмалын. н тroyбїн, не нмѧть слышѧтн се въ тебѣ – φωνή κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.

тρουβныи хъ	σάλπιγγος 8:13.
тꙋꙗꙋ, -а м. [7] σεισμός	
тꙋꙋꙋꙋ	σεισμός 6:12, 11:13, (2) 16:18.
тꙋꙋꙋꙋи	σεισμός 11:19.
тꙋꙋꙋꙋы	σεισμός 8:5.
тꙋꙋꙋꙋомъ	σεισμῶ 11:13.
тꙋꙋ нар. [1] ἐκεῖ	
тꙋꙋ	ἐκεῖ 2:14.
тꙋꙋи нар. [2] δωρεάν	
тꙋꙋи	δωρεάν 21:6, 22:17.
тъ, та, то мест. показ. [43]	αὐτός (14), ἐκεῖνος (3), ὁ (2), οὕτως (1), без гр. (5), ἔτι (16), οὐκέτι (2)
тъ	αὐτός 3:20, 14:10, 17:11, 19:12, (2) 19:15, 21:7, ἐκεῖνη 11:13, οὕτως 3:5, без гр. 7:17, 21:23, (2) 22:15.
та	αὐτή 18:6.
тоꙋо	без гр. 22:2.
тоꙋꙋꙋ	τῷ 13:3, {ἐκεῖνης} 16:14.
ты	ἐκείναις 9:6, αὐτοῖ 21:3.
тын	αὐτοῖ 12:11.
тїи	αὐτοῖ 6:11.
тѣмъ	αὐτῇ 19:15, {τοῦ} 13:8.
тѣмн	αὐταῖς 9:19, 15:1.
к тоꙋꙋꙋ	ἔτι 3:12, 7:16, 12:8, 18:21, (3) 18:22, 18:23, 20:3, 21:1, (2) 21:4, 22:3, (3) 22:11, οὐκέτι 18:11, 18:14.
тъгѡа нар. [1] ὅτε	
тоꙋа	ὅτε 12:13.
тъꙋꙋꙋ нар. [7] εἰ μή (6), πλὴν (1).	
тъꙋꙋꙋ	εἰ μή 13:17, 14:3, 19:12, πλὴν 2:25.
тъꙋꙋꙋꙋ	εἰ μή 2:17.
нъ тъꙋꙋꙋꙋ	εἰ μή 9:4, 21:27.
ты мест. лич. 2л. ед. ч. [36]	σύ (34), без гр. (2)
тѣꙋꙋ	σοῦ 18:14, {σε} 15:4.
тѣ	σε 3:9, 3:10, 3:16, σέ 3:3, {σέ} 3:3, σοῦ 2:4, 2:14, 2:20, σοι 11:17, без гр. 2:13, 11:18.

тѢѢ	σοι 2:5, 2:16, σοί (3) 18:22, (2) 18:23.
тн	σοι 2:10, 3:18, 4:1, 17:1, 17:7, 21:9, σου 3:1, 3:8, 3:15, 10:9, 22:9, σε 10:11.
ты	σύ 2:15, 4:11, 7:14, σου 19:10.
тыисѡца, -а числ. р. / ж. [27]	χιλιάς (13), χίλιοι (5), χιλιάδες ἑπτά (1), в състав (8)
тыисѡца	χίλια 20:3, 20:5, 20:6, 20:7.
тыисѡцѡѣ	χίλια 20:2.
тыисѡцѣ	χιλιάδες (3) 7:5, (3) 7:6, (3) 7:7, (3) 7:8, χιλιάδων 21:16.
сеѢмѣ тыисѡцѣ	χιλιάδες ἑπτά 11:13.
ѣѢ. тыисѡцѣ	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 14:1.
ѣѢѢ, тнѡцѣ	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 7:4.
ѣѢѢ. тыисѡцѣ	ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες 14:3.
тыисѡца н шестѣ сътъ	χιλίων ἑξακοσίων 14:20.
тнѡцѡѣ н ѢѢѢ стѢ, н ѢѢ	χιλιάς διακοσίας ἑξήκοντα 12:6.
тыисѡцѡѣ н ѢѢѢ стѢ, н сеѢмѣ Ѣесетѣ, н ѡсмѣ	χιλιάς διακοσίας ἑξήκοντα 11:3.
тмы тмамы. н тнѡцѣ тнѡцѡамн	μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων 5:11.
тыисѡцѣннѣѢ, -а м. [1]	χιλιάρχος
тнѡцѣ'ннѣн	χιλιάρχοι 6:15.
тѣма, -ѣ числ. р. / ж. [4]	μυριάς
Ѣѡнѣѡ тмы тмамы	δισμυριάδες μυριά 9:16.
тмы тмамы. н тнѡцѣ тнѡцѡамн	μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων 5:11.
тѣмѣннѣѢ, -а ж. [2]	φυλακή
тѣмѣннѣ	φυλακῆς 20:7.
тѣмѣннѣѡѣ	φυλακὴν 2:10.
тѢлѣсѣнѢ, -ѣн прил. [1]	σῶμα
тѢлѣсѣнѢ	σωμάτων 18:13.
тѢлѡ, -ѣсѣ ср. [9]	εἰκόν (8), ὄνομα (1)
тѢлѡ	εἰκὼν 13:15.
тѢлѡѣ	εἰκόνι (2) 13:15.
тѢлѣсн	εἰκόνα 14:9, 14:11, 20:4, εἰκόνι 16:2, 19:20.

тѢлесы	ὀνόματος 14:11 ⁸⁷ .
ТАГОТА, -Ы Ж. [1] βάρος	
ТЕГОТЫ	βάρος 2:24.

ΟΥ

УБННСТВО, -А СР. [1] φόνος	
УБННСТВО	φόνων 9:21.
УБННЦА, -А М. [2] φονεύς	
УБННЦЕ	φονεῖς 22:15.
УБННЦА̂	φονεῦσιν 21:8.
УБННТН, УБННѢ, УБННѢШН СВ. [12] ἀποκτείνω (9), πατάσσω (1), πελεκίζω (1), σφάζω (1)	
УБЫТН	ἀποκτεῖναι 6:8, πατάζει 11:6.
УБЫИЕТЬ	ἀποκτενεῖ 11:7, ἀποκτανθῆναι 13:10, σφάζουσιν 6:4.
УБЫЮТЬ	ἀποκτείνωσιν 9:5.
УБЫИЕН'НЫХЪ	πεπελεκισμένων 20:4.
УБЫИЕНН БУД.УТЬ	ἀποκτανθῶσιν 13:15
УБЫИЕНЬ БЫ̂	ἀπεκτάνθη 2:13.
УБЫИЕНУ БЫТН	ἀποκτανθῆναι 13:10.
УБЫИЕНН БЫШЕ	ἀπεκτάνθησαν 19:21.
УБЫИЕНОМА БЫТН	ἀποκτανθῆναι 11:5.
УБО СЪЮЗ [6] οὖν	
УБО	οὖν 1:19, 2:5, 3:3 (2).
УБѠ	οὖν 2:16, 3:19.
УБОГЪ, -А ПРИЛ. [2] πτωχός	
УБОГЪ	πτωχός 3:17.
УБОГЫИЕ	πτωχούς 13:16.
УБОѦТН СѦ, УБОИѢ СѦ, УБОИШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [2] φοβέω	
УБОНТЕ СЕ	φοβήθητε 14:7.
НМАТЬ УБОѦТН СЕ	φοβηθῇ 15:4.
УБѢЛНТН СѦ, УБѢЛИѢ СѦ, УБѢЛНШН СѦ СВ. ВЪЗВР. [1] λευκαίνω	

⁸⁷ Срв. не нмѡуть покоѦ днѣ н ноцѣ. покланѡуще се зѡѣрн н тѢлещн кѣ̂ — οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ (= N1, Hν, σβρλз8 F15, P146, O, наугрѣтанье Ć, нкннѢ MSOC43).

οὐβѣлыше се	ἐλεύκαναν 7:14.
οὐγοτοβατη, οὐγοτοβαιϝ, οὐγοτοβαιση ηςβ./ σβ. [3]	ἐτοιμάζω
οὐγοτοбаше	ἡτοίμασαν 8:6.
οὐγοτοβαаа іѣ	ἡτοίμασεν 19:7.
οὐγοτοбано	ἡτοιμασμένον 12:6.
οὐγοτοбнτη, οὐγοτοбѣϝ, οὐγοτοбнση σβ. [2]	ἐτοιμάζω
οὐγοτοбѣеномѣ	ἡτοιμασμένοις 9:7.
οὐγοτοбѣи'нї	ἡτοιμασμένοι 9:15.
οὐγοτοбнτη сѧ, οὐγοτοбѣϝ сѧ, οὐγοтобнση сѧ σβ. вѣзвр. [1]	ἐτοιμάζομαι
οὐγοтобнт се	ἐτοιμασθῇ 16:12.
οὐже не нар. [1]	οὐκέτι
юже не	οὐκέτι 10:6.
οὐднвнτη сѧ, οὐднвѣϝ сѧ, οὐднвнση сѧ σβ. вѣзвр. [1]	θαυμάζω
οὐдывет' се	θαυμασθήσονται 17:8.
οὐзѧѧ, -ѧ ж. [1]	χαλινός
οὐзѧѧ	χαλινῶν 14:20.
οὐзѣрѣτη, οὐзѣриϝ, οὐзѣрнση σβ. [3]	βλέπω (2), ὁράω (1)
οὐзрытъ	ὄψεται 1:7.
οὐзρεтъ	βλέπωσιν 16:15, 18:9.
οὐкраснτη, οὐкрасшϝ, οὐкраснση σβ. [3]	κοσμέω (2), ἐτοιμάζω (1)
οὐкрасень	ἡτοιμασμένην 21:2 ⁸⁸ .
οὐкрасена	κεκοσμημένην 21:2, κεκοσμημένοι 21:19.
οὐмнрѧτη, οὐмнрѣϝ, οὐмнрѣση ηςβ. [1]	ἀποθνήσκω
οὐмнраюцїн	ἀποθνήσκοντες 14:13.
οὐмрѣτη, οὐмѣрϝ, οὐмѣрешη σβ. [6]	ἀποθνήσκω (5), ἀποκτείνω (1)
οὐмрѣτη	ἀποθανεῖν 3:2, 9:6.
οὐмроутъ	ἀποκτενῶ 2:23.
οὐмрѣше	ἀπέθανον 8:11.
οὐмрѣтъ	ἀπέθανεν 16:3.
οὐмрѣтъ	ἀπέθανεν 8:9.
οὐмѧ, -ѧ м. [2]	νοῦς

⁸⁸ Срв. сѣхѡдѣшь сѣ неѣсе ѿ бѧ. οὐкрасень ѣкоже неѣсѣта οὐкрасена_моуѡѡ сѡеѡеѡѡ — καταβαίνουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νόμῳ κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς (само тук).

οῦμь	νοῦν 13:18, νοῦς 17:9.
οὔπαcтн, οὔπαcт̣, οὔπαcεcиn cв. [4] ποιμαίνω	
οὔπαcты	ποιμαίνειν 12:5.
οὔπαcετ̣ь	ποιμανεῖ 2:27, 7:17, 19:15.
οὔпнтн cа, οὔпнѣ cа, οὔпнѣшн cа cв. вѣзвр. [1] μεθύομαι	
οὔпышѣ	ἐμεθύσθησαν 17:2.
οὔпрннтн, οὔпрннѣ, οὔпрннѣcиn [1] ἔρχομαι	
οὔпрншьѣ ѣ	ἦλθεν 17:10.
οὔпрнѣтн, οὔпрннм̣, οὔпрннм̣еcиn cв. [1] λαμβάνω	
οὔпрнѣн cоут̣ь	ἔλαβον 17:12.
οὔcлѣшѣтн, οὔcлѣш̣, οὔcлѣшншн cв. [2] ἀκούω	
οὔcлѣшнть	ἀκούσῃ 3:20
οὔcлѣшнѣтѣ	ἤκουσαν 11:12.
οὔcѣкнѣтн, οὔcѣкн̣, οὔcѣкн̣еcиn cв. [1] παίω	
οὔcѣкн̣еτ̣ь	παίσι 9:5.
οὔcтѣ, οὔcт̣ь ср. [20] στόμα	
οὔcтѣ	στόμα 12:16, 13:2, 13:5, 13:6.
οὔcт̣ь	στόματος 2:16, 3:16, 11:5, 12:15, 12:16, (2) 16:13, 19:15, 19:21, στομάτων 9:17, 9:18.
οὔcт̣'	στόματος 1:16.
οὔcт̣ѣх̣ь	στόματι 10:10, 14:5.
οὔcт̣ѣх̣'	στόματι 9:19, 10:9.
οὔтврѣждѣтн, οὔтврѣждѣт̣, οὔтврѣждѣт̣еcиn нсв. [2] στηρίζω (1), σημαίνω (1)	
οὔтврѣжд̣ѣ	στήρισον 3:2.
οὔтврѣжд̣ѣт̣ь	{ἐσήμανε} 1:7.
οὔχο, -ѣ/-ш̣еcе ср. [7] οὗς	
οὔшн	οὗς 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22.
οὔч̣енн̣е, -н̣е ср. [3] διδαχή	
οὔч̣енн̣е	διδαχήν 2:14, 2:15.
οὔч̣енн̣ѣ	διδαχήν 2:24.
οὔч̣нтн, οὔч̣ѣ, οὔч̣ншн нсв. [2] διδάσκω	
οὔч̣нтн	διδάσκει 2:20.
οὔч̣ѣш̣е	ἐδίδασκεν 2:14.

χβαλα, -ѵ ж. [3] εὐχαριστία (2), δύναμις (1)
 χβαλαа εὐχαριστία 7:12.
 χβαлау εὐχαριστιάν 4:9, δύναμιν 4:11⁸⁹.
 χβαλητη, χβαлиѣ, χβαληши нсв. [1] εὐχαριστεῖν
 χβαληм' εὐχαριστοῦμεν 11:17.
 χһһһкѣ, -а м. [1] χοῖνιξ
 χһһһкѣ χοῖνιξ 6:6.
 χοβοѣ, -а м. [1] οὐρά
 χοβοѣ οὐρά 12:4.
 χοδһτη, хождѣ, ходһши нсв. [6] περιπατέω (3), ὑπάγω (1), ἀκολουθεῖν (2)
 χοдһти περιπατεῖν 9:20.
 χοдһтѣ ὑπάγη 14:4, περιπατή 16:15.
 χοдһти һмәуѣ περιπατήσουσιν 3:4.
 χотетѣ вѣ слѣдѣ сһһти ἀκολουθεῖ 14:13.
 χοѣъше вѣ слѣдѣ ἀκολουθοῦντες 14:4.
 χотѣти, хоѣиѣ, хоѣеши нсв./св. [12] μέλλω (6), θέλω (3), δεῖ (2), ὀφελον (1)
 χοѣеши μέλλεις 2:10.
 χοѣет' θέλει 2:21.
 χотетѣ δεῖ 1:1, 22:6, ἔμελλον 3:2, θελήση 11:5.
 χотѣхѣ ἥμελλον 10:4.
 χоте ὀφελον 3:15.
 χотен θέλων 22:17.
 χотеѣе μέλλοντες 6:11.
 χотеѣею μελλούσης 12:4.
 χотеѣең μελλούσης 3:10.
 χраһһһһе, -а ср. [1] φυλακή
 χраһһһһе φυλακή 18:2⁹⁰.

⁸⁹ Срв. ΔΩΝΗΣ ΙΕΩΝ ΓΗ ΕΒΛΕΉ ΝΑΨΗ, ΠΡΗΝΕΤΗ ΣΛΑΒΟΥ Η ΥΒΕΤΗ Η ΧΥΒΑΛΟΥ – ἄξιός εἰ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν (= N1 (без N1, сная като разночотене в F15)).

⁹⁰ Срв. βίη жнлшце дѣмонѣмъ, и хрлнхлшце всакомѹ дх҃ѹ н҃чнстѹ – ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακῇ παντός πνεύματος ἀκαθάρτου (= Hv, N1, Č, сьхрлнтель Р146, темница MSOC43, жнлшце О).

цѣсарѣство, -а ср. [7] βασιλεία (6), βασίλισσα (1)

цѣрѣство βασιλεία 11:15, 12:10, 16:10, βασιλείαν 17:17, 17:18.

цѣрѣка βασιλείαν 17:12.

въ цѣрѣвѣ βασίλισσα 18:7.

цѣсарѣствовати, цѣсарѣствовати, цѣсарѣствовати нсв. [4] βασιλεύω (3),

βασιλεύς (1)

цѣрѣвоуиетъ βασιλεύσει 11:15.

цѣрѣвоуиетъ βασιλεύσουσιν 22:5.

цѣрѣвоуаше ἐβασίλευσαν 20:4

цѣрѣвоуициимъ βασιλέων 17:14⁹⁴.

У

уароуѣн, -ѣн м. [1] φαρμακός

уароуѣн φάρμακοι 22:15.

уароуѣнниѣ, -ниѣ ср. [1] φάρμακον

уароуѣнниѣ φαρμάκων 9:21.

уасѣ, -а м. [9] ὥρα (8), ἡμῶριον (1)

уасѣ ὥρα 18:10.

уа ὥра 14:7, 14:15, ὥραν 3:3, 17:12, ὥра 11:13, 18:17, 18:19.

поуѣ уа ἡμῶριον 8:1.

уаша, -ѣ ж. [4] ποτήριον

уаша ποτήριον 16:19, 17:4.

уашн ποτηρίѣ 14:10.

уашею ποτηρίѣ 18:6.

уело, -а ср. [8] μέτωπον (7), без гр. (1)

уелѣ μετώπου 14:9, μέτωπον 17:5, без гр. 13:17.

уелѣхъ μετώπων 7:3, 14:1, μέτωπον 13:16, 20:4.

уелѣ μετώπων 9:4.

уѣтѣрѣтъ, -ѣн числ. бр. [7] τέταρτος

уѣтѣрѣты τέταρτος 21:19.

⁹⁴ Срв. ꙗко ꙗѣ гдѣствоватиимъ ѿ, и цѣрѣвоуициимъ – ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων (само тук).

ҮЕТВРЬТЫН	τέταρτος 16:8.
ҮЕТВРЬТӢН	τέταρτος 8:12.
ҮЕТВРЬТОИЕ	τέταρτον 4:7, τετάρτου 6:7.
ҮЕТВРЬТОҮЮ	τετάρτην 6:7.
ҮЕТВРЬТОН ҮЕСТН	τέταρτον 6:8.
ҮЕТЫРЕ числ. р. [19]	τέσσαρες (16), в състав (1), без гр. (1), τετράγωνος (1)
ҮЕТЫРН	τέσσαρας 7:1, τέσσαρα 19:4.
ҮЕТНРЫ	τέσσαρα 4:6, 4:8, 5:8, 5:14, τεσσάρων 7:11.
ҮЕТНРЕ	τέσσαρας 9:14.
ҮЕТЫРЬ	τεσσάρων 15:7.
ҮЕТНРЬ	τεσσάρων 6:1.
ҮЕТНРЕМЬ	τέσσαρσιν 7:2.
ҮЕТЫРЕХЬ	τέσσαρσιν 20:8.
ҮЕТНРЕХЬ	τεσσάρων 6:6, 9:13, τέσσαρας 7:1.
ҮЕТНРМЫ	τεσσάρων 14:3.
Ѡ, н ҮЕТЫР'МН	без гр. 14:3.
ДВА ДЕСЕТЕ Н ҮЕТНРН	εἴκοσι τέσσαρες 11:16.
НА ҮЕТЫРН ОУГЛЫ	τετράγωνος 21:16.
ҮНСЛО, -А ср. [10]	ἀριθμός (9), без гр. (1)
ҮНСЛО	ἀριθμός 5:11, 9:16, (2) 13:18, 20:8, ἀριθμόν 7:4, 13:17, 13:18, без гр. 9:17 ⁹⁵ .
ҮНСЛѢ	ἀριθμοῦ 15:2.
ҮНСТН, ҮБТѢ, ҮБТЕШН НСВ. [1]	ἀναγινώσκω
ҮБТӢН	ἀναγινώσκων 1:3.
ҮНСТЪ, -ЫН прил. [6]	καθαρός (5), без гр. (1)
ҮНСТЬ	καθαρόν 15:6, 19:8, 19:14.
ҮНСТО	καθαρόν 21:18.
ҮНСТОҮ	καθαῶ 21:18.
ҮНСТА	без гр. 1:14.
ҮЛОВѢКЪ, -А м. [20]	ἄνθρωπος (19), θηρίον (1)
ҮЛВКА	ἄνθρωπον 9:5

⁹⁵ Срв. н ВНДѢХЬ ҮНСЛО НХЬ КОНІЕ, н СѢДЕЩЕИЕ НА ННХЬ – Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὀράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν.

ΥΛΒЦН	ἄνθρωποι 16:9, 16:21, ἄνθρωπος 16:18, {ἄνθρώπων} 11:13.
ΥΛΒЦЇ	ἄνθρωποι 9:6.
ΥΛΒΉΚЬ	ἄνθρώπων 14:4.
ΥΛΒКЬ	ἄνθρώπων 8:11, 9:15, 9:18, 9:20, 18:13, {ἄνθρώπων} 6:9.
ΥΛΒКЫ	ἄνθρώπους 9:4, 9:10, 16:8, 16:21, ἄνθρώπων 13:13, 21:3, θηρίου 13:14 ⁹⁶ .
ΥΛΟΒΉΥЬ, -НН прил. [4] ἀνθρώπου	
ΥΛΒΥΔ	ἄνθρώπων 9:7.
ΥΛΒΥЮ	ἀνθρώπου 1:13, 4:7.
ΥΛΒΥΟΥ	ἀνθρώπου 14:14.
ΥΛΟΒΉΥЬСКЬ, -ЫН прил. [3] ἀνθρώπου	
ΥΛΒΥЬСКО	ἀνθρώπου 13:18.
ΥΛΒΥЬСКОУ	ἀνθρώπου 21:17.
ΥΛΒΥЬСКЬ	ἄνθρώπων 11:13.
ΥΡΉΠΑТН, ΥΡΉПΛИЖ, ΥΡΉПΛЕШН нсв.[2] κεράννυμι	
ΥΡΉПΛΉТЕ	κεράσατε 18:6.
ΥΡΉПА	ἐκέρασεν 18:6.
ΥΡЬВЛЕНЬ, -ЫН прил. [3] κόκκινος (2), σιρικός (1)	
ΥΡЬВЛІЕНА	σιρικοῦ 18:12.
ΥΡЬВЛІЕНЬ	κόκκινον 17:3.
ΥΡЬВЛІЕНО	κόκκινον 17:4.
ΥΡЬМЬНЬ, -ЫН прил. [1] πυρρός	
ΥΡЬМ'НЬ	πυρρός 12:3.
ΥΡЬНЬ, -ЫН прил. [1] τρίχινος	
ΥΡЬНА	τρίχινος 6:12.
ΥΡΉВО, -А ср. [3] κοιλία (2), γαστήρ (1)	
ΥΡΉВЬ	κοιλίαν 10:9, κοιλία 10:10, γαστρί 12:2.
ΥΟΥΔο, -есе ср. [1] σημεῖον	
ΥЮΔеса	σημεῖα 13:13.

⁹⁶ Срв. знаменїи ради, јаже дана быше кѣмѹ сътворити пѣѣ члѣкы – δια τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου (= Нв, N1, MSOC43 (!).

УΟΥДЪНЪ, -ЪН прил. [1] θαυμαστός	
УѦНО	θαυμαστόν 15:1.
УЪВАНЪ, -А м. [1] κεράννυμι	
УВАНА	κεκερασμένου 14:10.
УЪСТЪ, -Н ж. [8] τιμή (7), τιμότης (1)	
УЪСТЪ	τιμήν 4:9, 4:11, 5:12, 21:26, {τιμήν} 21:24, τιμή 5:13, 7:12.
УЕСТН	τιμότητος 18:19 ⁹⁷ .
УЪТО, УЕСО МЕСТ. ВЪПР. [7] τίς	
УТО	τί 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22.
УАДО, -А ср. [3] τέκνον	
УЕДО	τέκνον 12:4, 12:5.
УЕДА	τέκνα 2:23.
УАСТЪ, -Н ж. [8] μέρος (4), τρίτον (2), τρίτος (13), τέταρτος (1), δέκατος (1)	
УЕСТЪ	μέρος 20:6, 21:8, 22:19, τρίτον 8:12 ⁹⁸ .
УЕСТН	τρίτον 8:12, μέρη 16:19.
ТРЕТНІА УЕСТЪ	τρίτον (2) 8:7, 8:8, (2) 8:9, 8:11, (3) 8:12, 9:18.
ТРЕТНЮ УЕСТЪ	τρίτον 9:15, 12:4.
ТРЕТНІЕН УЕСТН	τρίτον 8:10.
УЕТВРЪТОН УЕСТН	τέταρτον 6:8.
ДЕСЕТАІА УЕСТЪ	δέκατον 11:13.

Ш

ШЕСТЪ числ. бр. [3] ἕκτος	
ШЕСТЫН	ἕκτος 16:12.
ШЕСТІН	ἕκτος 9:13.
ШЕСТОМОУ	ἕκτω 9:14.
ШЕСТЪ, -Н числ. р. [1] в състав	
ТЫСОУЩА Н ШЕСТЪ СЪТЪ	χιλίων ἑξακοσίων 14:20.

⁹⁷ Срв. въ нем'же вбогатѣше вси нмощѣе корабли въ моры ѿ него — ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμότητος αὐτῆς.

⁹⁸ Срв. да ѡмр'кнеть уестъ нхъ. н дѣѣ да не сръѣтѣтъ уестн сроеіе — ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς (само тук).

ШΗΡΟΤΑ, -ЪΙ Ж. [3] πλάτος	
ШΗΡΟТА	πλάτος (2) 21:16.
ШΗΡΟΤΟΥ	πλάτος 20:9.
ШΟΥМЪ, -А М. [1] φωνή	
ШΟΥМЪ	φωνή 18:22 ⁹⁹ .

ΙΘ

ЮГЪ, -А М. [1] νότος	
НЮГА	νότου 21:13.
ЮНОТА, -ЪΙ М. [1] παρθένος	
ЮНОТОЮ	παρθένοι 14:4.

ΙΑ

ІАВНТН, ІАВЛІѢ, ІАВНШН СВ. [1] πλήσσω (!)	
ІАВЛІЕНА БЫ ^Ѡ	ἐπλήγη 8:12 ¹⁰⁰ .
ІАВНТН СА, ІАВЛІѢ СА, ІАВНШН СА СВ. ВЪЗВР. [5] ὁράομαι (3), φανερόομαι (2)	
ІАВНТ СЕ	φανερωθῇ 3:18.
ІАВН СЕ	ᾤφθη 12:1, 12:3.
ІАВЫ СЕ	ᾤφθη 11:19.
ІАВНШЕ СЕ	ἐφανερώθησαν 15:4.
ІАЗБА, -ЪΙ Ж. [15] πληγή	
ІАЗБА	πληγή 13:3, 13:12, 16:21.
ІАЗЫ	πληγαί 18:8, πληγῆς 16:21.
ІАЗБОУ	πληγὴν 13:14.
ІАЗБОУЮ	πληγῇ 11:6.
ІАЗЫ	πληγῶν 9:18, 18:4, 21:9, πληγὰς 15:1, 15:6, πληγαῖς 9:20, πληγαί 15:8.
ІАЗБАХЪ	πληγὰς 16:9.

⁹⁹ Срв. ШУМЪ ЖРЪНОВ'НІН НЕ НМАТЬ СЛЫШАНЬ БЫТИ К ТОМУЪ ВЪ ТЕМЪ – φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.

¹⁰⁰ Срв. н ІАВЛІЕНА БЫ^Ѡ ТРЕТНІА ЧЕСТЬ СЛНЦА – καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου (само тук).

ҖАКӨ СЪЮЗ / нар. [123] ὅτι (59), ὥς (56), ὅμοιος (1), ὅστις (1) без гр. (6)

ҖАКӨ ὅτι 2:2, 2:4, 2:6, 2:14, 2:20, 2:23, (2) 3:1, 3:4, 3:8, 3:9, 3:10, 3:15, (2) 3:17, 4:11, 5:4, 5:9, 6:17, 7:17, 8:11, 10:6, 11:2, 11:10, 11:17, 12:10, (2) 12:12, 12:13, 14:7, (2) 14:15, 14:18, 15:1, (3) 15:4, 16:5, 16:6, 16:21, 17:8, 17:14, 18:2, 18:5, (2) 18:7, 18:8, 18:10, 18:11, 18:17, 18:19, 18:20, 18:23, (2) 19:2, 19:6, 19:7, 21:5, 22:5, ὥς 1:10, (3) 1:14, (2) 1:15, 1:16, 1:17, 2:18, 2:24, 3:3, 4:1, 4:6, 5:6, 6:1, (2) 6:12, 6:13, 6:14, 8:1, 8:8, 8:10, 9:2, 9:3, 9:5, 9:7, (2) 9:8, (2) 9:9, 9:17, (2) 10:1, 10:9, 10:10, 12:15, (2) 13:2, (2) 13:3, (3) 14:2, 15:2, 16:3, 16:21, 17:12, 18:6, 18:21, (2) 19:6, 19:12, 20:8, 21:11, 22:1, {ὥς} 8:11, ὅμοια 9:7, ἥτις 12:13, без гр. 1:18, 14:5, 14:12, 18:19, 22:9, 22:11.

ҖАКӨ ДА СЪЮЗ [1] ἵνα

ҖАКӨ ДА ἵνα 13:13.

ҖАКӨ Н СЪЮЗ [1] ὥς

ҖАКӨ Н ὥς 16:13.

ТАКӨ ҖАКӨ ὥς 16:15.

ҖАКӨЖЕ нар. [8] ὥς (5), ὥσπερ (1), οἷος (1), ὅμοιος (1)

ҖАКӨЖЕ ὥς (2) 2:27, 3:21, 6:11, 21:2, ὥσπερ 10:3, οἷος 16:18.

ТАКӨЖЕ ҖАКӨЖЕ ὅμοιος 4:3.

ҖАМӨЖЕ нар. [1] ὅπου

ҖАМӨЖЕ ὅπου 14:4.

ҖАҖННА, -Ы Ж. [1] ἔριον

ҖАҖННА ἔριον 1:14.

ҖАҖОСТЬ, -И Ж. [10] θυμός

ҖАҖОСТЬ θυμόν 12:12.

ҖАҖΩСТЬ θυμός 15:1.

ҖАҖОСТН θυμοῦ 14:10, 14:19, 16:19.

ҖАҖΩСТН θυμοῦ 16:1, 18:2, 19:15.

ҖАҖОСТЫ θυμοῦ 14:8, 15:7.

ҖАСТН, ҖАМЬ, ҖАСН НСВ. [4] ἐσθίω

ҖАСТН φαγεῖν 2:7, 2:14, 2:20, {φαγεῖν} 2:17.

μεγ. Δλ. παρ. [19] ὅτε (11), ὅταν (8)

ἰεῖα ὅτε 1:17, 5:8, 6:1, 6:3, 6:5, 6:7, 6:9, 6:12, 10:3, 10:4,
10:10, ὅταν 4:9, 8:1, 9:5, 10:7, 11:7, 12:4, 17:10, 20:7.

ЄΓΥΠΤΩ, -α м. [1] Αἴγυπτος

ΕΓΥΠ'ΤЬ Αἴγυπτος 11:8.

ѦДННЪ, -а, -о числ. р. / прил. [24] εἰς (22), μόνος (1), ἐν καθ' ἑν (1)

ΕΔΗΝΗ εις 7:13, 17:1, 17:10, 18:21, 21:9, ἐν 15:7, ἓνα 19:17, μίαν 17:12, μιᾷ 18:8, 18:10, 18:17, 18:19, μόνος 15:4.

$$\mathbb{E}_{\Delta, \mathbf{H}} \hat{\mathbf{H}} \quad \varepsilon_{\zeta} 5:5.$$

ΚΔΗΝΘ μία 9:12.

ἰεδῆνα εἰς 21:21.

ΙΕΔΗΝΟΓΟ ἐνὸς 6:1, 8:13, 21:21.

ἸΕΔΗΝΟΥ μίαν 6:1, 13:3, 17:13, 17:17.

ІЄДННЬ КЪЖО ἐν καθ' ἐν 4:8.

ΙΕΔΟΜΒ, -α Μ. [1] Σόδομα

ΕΔΘΜΒ Σόδομα 11:8¹⁰¹.

и между. [3] ναί

ΕΗ ναί 14:13, 16:7, 22:20.

ιεζερο, -α ср. [5] λίμνη

ἰεζερο λίμνην 19:20, 20:10, 20:14, 20:15.

ιεζερβ λίμνη 21:8.

ἑλληνικὸν παρ. [4] ὅσος (3), ὅσάκις ἐὰν (1)

ΙΕΛΗΚΟ ὅσα 1:2, 18:7, ὅσοι 18:17.

ΙΕΛΗΚΟ ὁσάκις 11:6.

ІЄΛΗΚΨ, -α, -ο МЕСТ. СЪЮЗ [1] ὅσος

ἸΕΛΗΚΑ ὅσον 21:16.

кѣ нар. [1] без гр.

ЕЛѢ без гр. 3:16.

¹⁰¹ Срв. на ст'нахъ грѣъ велѣкадо. нже нарицаиет се ΔΧΩΝΟ ΕΔΟΜ εγν'τ'ε – ἐπὶ τῆς πλατειάς τῆς πόλεως τῆς μεγάλης ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος (= N1).

ѣфесѣ, -а м. [1] Ἐφεσος	
ѣфесѣ	Ἐφεσον 1:11.
ѣфесѣскѣ, -ѣн прил. [2] ἐν Ἐφέσῳ (1), Ἐφεσίων (1)	
ѣфескыѣ	ἐν Ἐφέσῳ 2:1.
ѣфесѣцѣн	{Ἐφεσίων} 1:20.
ѣфратѣ, -а м. [1] Εὐφράτης	
ѣфратѣ	Εὐφράτην 16:12.
ѣфратѣскѣ, ѣн прил. [1] Εὐφράτης	
ѣфратѣцѣн	Εὐφράτη 9:14.
ѣце нар. [2] ἔτι	
ѣце	ἔτι 6:11, 9:12.
ѣвѣγγελіѣ, -нѣ ср. [1] εὐαγγέλιον	
ѣвѣлїѣ	εὐαγγέλιον 14:6.
ѣвренскѣ нар. [2] Ἑβραϊστὶ	
ѣвренскы	Ἑβραϊστὶ 9:11.
ѣвренскы	Ἑβραϊστὶ 16:16.

Ѧ

Ѧгль, -а м. [4] γωνία (2), κέραс (1), τετράγωνος (1)	
Ѧгль	γωνίαιс 20:8, κεράτων 9:13 ¹⁰² .
Ѧглехъ	γωνίας 7:1.
на ѣтырѣн Ѧглы	τετράγωνος 21:16 ¹⁰³ .
Ѧже, -а ср. [1] ἄλυσис	
желѣзѣн Ѧже	ἄλυσιν 20:1.
Ѧтроба, -ѣ ж. [1] νεφρός	
Ѧтробы	νεφρούс 2:23.

Ѧ

Ѧзѣикѣ, -а м. [24] ἔθνος (16), γλῶσσα (5), φυλή (2), βασιλεύс (1)	
Ѧзѣикѣ	φυλῶн 7:9, 11:9, ἔθνη 20:3.

¹⁰² Срв. н слышахъ глѣсѣ ѡ ѣтѣрехъ Ѧгльѣ ѡтаѣа златѣаго – καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν [τεσσάρων] κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ (= MSOC43).

¹⁰³ Срв. грядѣ на ѣтырѣн Ѧглы стоѣаше – ἡ πόλιс τετράγωνος κεῖται (= Hν, N1, O, Pl46).

ІЗЫКА	γλώσσης 5:9.
ІЗЫКОМЬ	ἔθνῳν 21:26.
ІЗЫКѠМЬ	ἔθνεσιν 11:2, ἔθνῳν 22:2, {ἔθνῳν} 11:18.
ІЗЫЦѢ	ἔθνος 14:6.
ІЗЫЦН	ἔθνη 11:18, 15:4, 18:23, 21:24, γλῶσσαι 17:15.
ІЗЫКН	γλῶσσας 16:10.
ІЗЫКЫ	ἔθνη 12:5, 14:8, 18:2, 20:8, {βασιλέων} 17:4 ¹⁰⁴ .
ІЗЫКЫН	ἔθνη 19:15.
ІЗЫЦѢХЬ	ἔθνῳν 2:26, γλῶσσαις 10:11, γλῶσσαν 13:7.
ІАЗЫГЬСКЪ, -ѢН ПРИЛ. [1]	ἔθνῳν
ІЗЫГЬСЦІН	ἔθνῳν 16:19.
ІАТН, НМѢ, НМѢШН СВ. [1]	κρατέω
ІЕТЬ	ἐκράτησεν 20:2.
ІАЧЬМЫ, -ЕНЕ СР. [1]	κριθή
ІЕУ'МЕНЬ	κριθῶν

	ϥ
ⲛⲓⲃⲗ ϣ. [1] без гр.	
ⲛⲓ	без гр. 7:7.
ⲛⲓⲃⲗ ⲃⲣ. [1] ἑνατος	
ⲛⲓ	ἑνατος 21:20.
ⲙⲁⲩⲏⲧⲉⲫⲱ, -Δ-/ρⲓα м. / ж. [1] Θυάτειρα	
ⲙⲓⲕⲏⲧⲉⲫⲱ	Θυατείροις 2:24.
ⲁⲩⲏⲧⲉⲫⲱ (sic!)	Θυάτειρα 1:11 ¹⁰⁵ .
ⲙⲁⲩⲏⲧⲉⲫⲱⲥⲕⲱ, -ын прил. [1] Θυάτειра	
ⲧⲏⲁⲙⲓⲣⲥⲕⲏⲭⲏ	Θυατείροις 2:18.

¹⁰⁵ СРВ. сѢДМН ЦРКВАМЪ СОУЩНМЪ ВЪ ΕΦΕΣЪ, ВЪ ΖΨΗΡΗΨЪ, ВЪ ΠΕΡΓΑΜЪ, ВЪ ΑΘΗΡΤΗ. ВЪ ΣΑΡΔΕ – ταῖς ἐπτά ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεϊς (само тук).

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲥ, -ⲁ ⲙ. [4] θυμίαμα

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲁ θυμιαμάτων 5:8.

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲁ θυμιαμάτων 8:4, θυμιάματα 18:13.

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲛⲛ θυμιάματα 8:3.

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲛⲛⲛⲛⲁ, -ⲁⲫ. [2] φιάλη (1), λιβανωτός (1)

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲛⲛⲛⲛⲟⲩ φιάλας 5:8.

ⲫⲚⲙⲙⲙⲁⲛⲛⲛⲛⲛⲟⲩ λιβανωτόν 8:3.

ГРЪЦКО-СЛАВЯНСКИ ПОКАЗАЛЕЦ НА ЛЕКСЕМИТЕ В НМ474

Гръцко-славянският показалец на лексемите в НМ474 е изготвен въз основа на славяно-гръцкия словник. Целта на неговото съставяне, въпреки че е въз основа само на един препис, но и с помощта на нанесените в словника бележки, е да бъде от полза за бъдещи лексикографски изследвания, посветени на библейските преводи изобщо, както и в частност – на преводаческите практики, свързани с дейността на светогорските монашески общности, сформирани се в края на XIV в. Това е първият подобен показалец, представящ спецификата на славянския *Апокалипсис*.

Гръцко-славянският показалец е представен в две колони. В първата колона по азбучен ред – съгласно системата на гръцкото писмо, е въведена всяка една гръцка лексема, включена в сръбския препис. Тя е представена с нейните граматични характеристики (срв. ἀκάθαρτος, ον [4] нечѣстѣ (3), скврѣнѣ (1); ἄμμος, ου, ἡ [2] пѣсѣкъ). След това в квадратни скоби [] се отбелязва броят на нейните употреби в изучавания славянски текст (независимо от това колко често тя се среща в гръцкия първообраз).

Във втората колона са изведени лексикалните съответствия на гръцките думи в славянския текст. Те са представени чрез своите леми, въведени в славяно-гръцкия словник. Тези лексикални съответствия могат да бъдат единични или пък представени от няколко преводни варианта, съставлящи т.нар. синонимно гнездо (срв. ἀγοράζω [6] нскоупнтн (3), коупнтн (2), коуповатн (1), ἀνάπαυσις, εως, ἡ [2] покон). Те са подредени според своята фреквенция в текста. В случаите, когато славянското съответствие се отнася към определена граматична форма на заглавната гръцка лексема, то тя се посочва като подлема (срв. ἀγγέλου, ἄμωμον, γῆς, χρισοῦ).

Α

Ἀβαδδών, ὁ [1]	авѣдѡнѣ
ἄβυσσος, ου, ἡ [7]	бѣздѣна
ἀγαλλιάω [1]	весѣлѣнтн сѧ
ἀγαπάω [4]	вѣзлѡвѣнтн
ἀγάπη, ης, ἡ [2]	лѡвѣ
ἄγγελος, ου, ὁ [78]	ангѣлѣ
ἀγγέλου [2]	ангѣльскѣ (1), апостольскѣ (1)
ἀγιάζω [1]	свѧтѣ бѣѣнтн
ἅγιος, ία, ον [25]	свѧтѣ (23), божнн (1), свѧтѣлѣ (1)
ἀγοράζω [6]	нскоупнтн (3), коупнтн (2), коуповатн (1)

ἀδελφός, ου, ό [3]

ἀδελφοί [1]

ἄδης, ου, ό [4]

ἀδικέω [9]

ἀδικέομαι [1]

ἀδίκημα, ατος, τό [1]

ἄδω [3]

ἀετός, ου, ό [2]

ἄήρ, ερος, ό [2]

Αἴγυπτος, ους, ή [1]

αἶμα, ατος, τό [18]

αἰνέω [1]

αἶρω [2]

αἰσχουρός, ου, ό [1]

αἰσχύνη, ης, ή [1]

αἰχμαλωσία, ας, ή [2]

αἰών, ὤνος, ό [25]

αἰώνιος, ἱα, ἱον [1]

ἀκάθαρτος, ον [4]

ἀκμάζω [1]

ἀκολουθέω [6]

ἀκούω [49]

ἄκρατος, ον [1]

ἀκρίβεια, ας, ή [1]

ἀκρίς, ἴδος, ό [2]

ἀληθινός, η, ον [10]

ἄλλα [13]

ἀλληλοῦῖα [4]

ἀλλήλων [2]

ἄλλος, η, ον [15]

ἄλυσις, εως, ή [1]

ἄλφα [2]

ἁμαρτία, ας, ή [3]

ἁμέθυστος, ου, ή [1]

ἁμήν [9]

ἄμμος, ου, ή [2]

ἄμπελος, ου, ή [2]

ἄμωμος, ον [1]

ἄμωμον [1]

ἄν [1]

βρατῶ

βρατῆα

ἄδῶ

βρῦδῆτη (4), μπῦητη (1), οβηδῦτη (1), νεπρὰβδου

сѢтѣорѣтѣ (1), пакосѣ дѣѣтѣ (1), (ἀδικῶν)

непρὰβδѣнѣ (1)

οπρὰβδᾶτη сѧ

непρὰβδѧ

пѣтѣ

ορῶλῶ

λερῶ (1), βῶζδουχῶ (1)

иєгνпѣтѣ

крѣвѣ (18), крѣвѧвѣ (1)

пѣтѣ

βῶζδβηγнѣтѣ (1), βῶζѧтѣ (1)

сєєрѣнѣнѣ

сєємѣтѧ

пλѣннѣтѣ (1), пλѣнѣ (1)

вѣкѣ

вѣѣнѣ

неѣнѣтѣ (3), сєєрѣнѣ (1)

сѢгѣрѣтѣ

вѣ сλѣдѣ нѣтѣ (3), вѣ сλѣдѣ хѣднѣтѣ (2), нѣтѣ (1)

сλѣшѧтѣ (44), сλѣшѧтѣ сѧ (3), ογсλѣшѧтѣ (2)

неєєсѣтѣєєнѣ

нѣтѣнѣ

пєрѣгѣ

нѣтѣнѣнѣ

нѣ (12), н³ (1)

αλληλογίѧ

Δєогѣ Δєогѧ (1), Δєогѣ кѢ Δєогѣ (1)

ннѣ (12), Δєогѣ (3)

ѧже жеєѣѣнѣ

λῶ (1), αλῶѧ (1)

γῶχῶ

αμѣтѣсѣ

αμннѣ

пѣсѣкѣ

βннѣγєдᾶ

βєῶ ποєєкѧ

αμѣнѣ

кѣλнжедѣ

ανά [2]	ΔΑ (1), πο (1)
ἀνὰ μέσον [1]	ΠΟΡΨΔΨ
ἀναβαίνω [14]	ΒΖΖΗΤΗ (7), ΒΖΣΧΘΔΗΤΗ (4), ΗΣΧΘΔΗΤΗ (3)
ἀναγινώσκω [1]	ΥΗΣΤΗ
ἀνάπαισις, εως, ή [2]	ΠΟΚΟΗ
ἀναπαύω [2]	ΠΟΥΗΤΗ
ἀνάστασις, εως, ή [2]	ΒΖΣΚΡΨΣΕΗΗΕ (1), ΒΖΣΚΡΨΣΗΕΗΗΕ (1)
ἀνατολή, ής, ή [3]	ΒΖΣΤΟΚΨ (2), ΖΕΜΛΙΑ (1)
ἄνεμος, ου, ό [2]	ΒΨΤΡΨ
ἀνήρ, ἀνδρός, ό [1]	ΜΑЖЬ
ἄνθρωπος, ου, ό [20]	ΥΛΟΒΨΚΨ (19), ΟΤΨΣΤΑΨΠΥΗΗΚΨ (1)
ἀνθρώπου / ἀνθρώπων [7]	ΥΛΟΒΨΥΨ (4), ΥΛΟΒΨΥΨΚΨ (3)
ἀνοίγω [27]	ΟΤΒΡΨΣΤΗ (18), ΟΤΒΡΨΣΤΗ ΣΑ (3), ΡΑΖΓΨΗΨΤΗ (5), ΡΑΖΓΨΗΨΤΗ ΣΑ (1)
Ἀντιπᾶς, α, ό [1]	ΔΡΧΗΠΨ
ἄνω, ό [1]	ΒΨΨΨΗΨ
ἄξιος, ία, ιον [7]	ΔΟΣΤΟΗΗΨ
ἀπ' ἄρτι [1]	ΟΤΨΣΕΛΨ
ἀπαρχή [1]	ΗΑΥΑΤΨΚΨ
ἀπέρχομαι [8]	ΗΤΗ (3), ΜΗΗΨΤΗ (2), ΠΡΨΗΤΗ (2), ΟΤΗΤΗ (1)
ἄπιστος, ον [1]	ΗΕΨΨΨΗΨ
ἀπό [28]	ΟΤΨ
ἀπὸ μακρόθεν [3]	ΗΖΔΔΛΕΥΕ
ἀποδίδωμι [4]	ΒΨΖΔΑΤΗ (3), ΒΨΖΔΑΗΑΤΗ (1)
ἀποθνήσκω [6]	ΟΥΜΡΨΤΗ (5), ΟΥΜΗΡΑΤΗ (1)
ἀποκάλυψις, εως, ή [1]	ΟΤΨΚΡΨΒΕΗΗΕ
ἀποκρίνομαι [1]	ΟΤΨΒΨΨΑΤΗ
ἀποκτείνω [15]	ΟΥΨΗΤΗ (9), ΠΟΓΨΒΗΨΤΗ (3), ΗΖΨΗΤΗ (2), ΟΥΜΡΨΤΗ (1)
Ἀπολλών, ονος, ό [1]	ΠΟΓΨΒΨΨΑ
ἀποστέλλω [3]	ΠΟΣΨΛΑΤΗ
ἀπόστολος, ου, ό [3]	ΑΠΟΣΤΟΛΨ
ἀποφέρω [2]	ΒΕΣΤΗ (1), ΒΨΖΒΕΣΤΗ (1)
ἀποχωρίζω [1]	ΟΤΨΛΑΨΥΗΤΗ ΣΑ
ἀπώλεια, ας, ή [2]	ΠΑΓΟΥΒΑ
ἀργύρεος, α, ον [1]	ΣΡΕΒΡΨΗΨ
ἀργύρου [1]	ΣΡΕΒΡΨΗΨ
ἀριθμέω [1]	ΗΨΗΣΤΗ
ἀριθμός, οῦ, ό [9]	ΥΗΣΛΟ
ἄρκ(τ)ου [1]	ΜΕΔΨΨΨΔΨ
ἄρμα, ατος, τό [1]	ΚΟΛΕΣΨΗΗΨΑ
Ἀρμαγεδών [1]	ΔΡΜΑΓΕΔΟΗΨ
ἀρνέομαι [2]	ΟΤΨΒΡΨΨΗ ΣΑ

ἀρνίον, ου, τό [18]
 ἀρνίου [11]
 ἀρπάζω [1]
 ἄρσην, ενος, εν [1]
 ἄρτι [1]
 ἀρχαῖος, αῖα, αἶον [2]
 ἀρχή, ἥς, ἡ [4]
 ἄρχων, οντος, ό [1]
 Ἀσήρ, ό [1]
 Ἀσία, ας, ἡ [1]
 ἀστήρ, έρος, ό [14]
 ἀστραπή, ἥς, ἡ [4]
 ἀσχημοσύνη, ης, ἡ [1]
 αὐλή, ἥς, ἡ [1]
 αὐλητής, ου, ό [1]
 αὐτός, αὐτή, αὐτό [396]

ἄφ' οὗ [1]
 ἀφαιρέω [2]
 ἀφίημι [2]
 ἄχρι [11]
 ἄψινθος, ου, ό [2]

АГНЬЦЬ (17), АГНЬУЬ (1)
 АГНЬУЬ
 ВЪСХЪІТІТН
 МѢЖЕСКЪ ПОЛЪ
 НЪІНѦ
 ДРЕВЬНЬ
 НАУАТЪКЪ (3), НАУАЛО (1)
 ЦѢСАРЬ
 АСНРОЕЪ
 АСНѦ
 ЗВЕЪДА
 МЛЪННН
 СРАМОТА
 ДВОРЪ
 ПНЦІАЛНН
 Н⁴ (302), СВОН (69), СЪ (5), ТЪ (14), САМЪ (2),
 СА (2), НЖЕ (1), НАПЕСАТН (1)
 ОТЪНЕЛНЖЕ
 ОСТАВНТН (1), ОСТАВАІАТН (1)
 ОСТАВНТН
 ДОНЪДЕЖЕ (6), ДО (5)
 АСПННѢЪ (1), ПЕЛЪІНЪ (1)

В

β` [1]
 Βαβυλών, ὄνος, ἡ [7]
 βαθύς, εἶα, ύ [1]
 Βαλαάμ, ό [1]
 Βαλάκ, ό [1]
 βάλλω [27]

βάπτω [1]
 βάρος, ους, τό [1]
 βασανίζω [5]
 βασανισμός, ου, ό [6]
 βασιλεία, ας, ἡ [9]
 βασιλεύς, έως, ό [23]

βασιλεύω [7]

ВѢ
 ВАВНОНЪ
 ГАЛБЕНѦ
 ВАЛААМОВЪ
 ВАЛААКЪ
 ВЪВРѢЩН (8), ПОЛОЖНТН (5), ВЪЛОЖНТН (3),
 ВЪЗЛОЖНТН (3), СЪВРѢЩН (3), НЪЛНТН (2), ВРѢЩН
 (1), ВЪСАЖДАТН (1), ННЪЗЛОЖНТН (1), ОТЪМѢТАТН
 (1), ПАСТН (1)
 (βεβαμμένος) ОΥРЪВΛΕΝЪ
 ТАГОТА
 МѢУНТН (4), СТРАДАТН (1)
 МѢУЕННІЕ (5), МѢКА (1)
 ЦѢСАРЬСТВО (6), ЦѢСАРЬСТВНІЕ (2), ЦРѢКЪІ (1)
 ЦѢСАРЬ (20), ЦѢСАРЬСТВНІЕ (1), ЦѢСАРЬСТВОВАТН
 (1), ІАЪЪІКЪ (1)
 ВЪЦѢСАРНТН СА (4), ЦѢСАРЬСТВОВАТН (3)

βασίλισσα, ας, ή [1]	ВЪ ЦѢСАРЬСТВѢ
βαστάζω [2]	НОСИТИ (1), ТРЪПѢТИ (1)
βάτραχος, ου, ό [1]	ЖАБА
βδέλυγμα, ατος, τό [3]	МРЪЗОСТЬ
βδελύσσομαι [1]	СКВРЬНЯНЪ
Βενιαμίν, ό [1]	ВЕНИИАМИНОВЪ
βήρυλλος, ου, ό [1]	ВАРНАНОВЪ
βιβλαρίδιον, ου, τό [4]	КЪНИЖИЦА
βιβλίον, ου, τό [23]	КЪНИГЪ (22), СВѢТЪКЪ (1)
βίβλος, ου, ή [2]	КЪНИГЪ
βλασφημέω [4]	ΧΟΥΛΗΤΗ
βλασφημία, ας, ή [2]	ΧΟΥΛА (1), ΧΟΥΛΗΤΗ (1)
βλασφημίας [3]	ΧΟΥΛЬНЪ
βλέπω [12]	ВНДѢТИ (9), ΟΥΖΥΡѢТИ (2), ΖΥΡѢТИ (1)
βοηθέω [1]	ПОМОЩИ
βορραῖς, ᾱ, ό [1]	СѢВЕРЪ
βότρυς, υος, ό [1]	ΓΡΟΖΔОВИЕ
βρέχω [1]	ПАСТИ
βροντή, ης, ή [8]	ΓΡΟМЪ
βροντῆς [1]	ΓΡΟМЬНЪ
βύσσινος, η, ον [5]	ВУСОНЪ (4), ВУССЪ (1)

Γ

γ' [1]	Г'
Γάδ, ό [1]	ГАДОВЪ
γάμος, ου, ό [2]	БРАКЪ
γάρ [15]	БО (12), Н ³ (3)
γαστήρ, γαστρός, ό [1]	ΥΡѢВО
γεμίζω [3]	НАПΛΗΝΗΤΗ СΑ (1), НАПΛΗΝΗΤΗ (1)
γέμω [6]	НСПΛЪНЬ (5), НСПΛЪНΗΤΗ (1)
γέμων [1]	ПΛЪНЪ (1)
γένος, ους, τό [1]	ПЛЕМА
γῆ [60]	ΖΕΜΛΙΑ (59), ΖΕΛΕΝЪ (1)
γῆς [18]	ΖΕΜΛЬНЪ (12), ΖΕΜΛЬСКЪ (6)
γίγνομαι [38]	БЪИТИ
γινώσκω [4]	ΡΑΖΟΥМѢТИ
γλυκύς, εἶα, ύ [2]	СЛАДЪКЪ
γλῶσσα, ης, ή [8]	ΙΑΖЪΙΚЪ (5), ПЛЕМА (2), СЛОВО (1)
γνώμη, ης, ή [3]	ВОЛІА
γόμος, ου, ό [2]	БРѢМА
γράφω [27]	НАПЪСАТИ (24), ПЪСАТИ (3)

οὐ γέγραπτος [1]
γεγραμμένα [1]
γρηγορέω [3]
γυμνός, ή, όν [3]
γυμνότης, ητος, ή [1]
γυνή, αικός, ή [20]
γυναικῶν [1]
Γώγ, ό [1]
γωνία, ας, ή [2]

НЕНАПИСАНЪ
НАПИСАННІЕ
БЪДЪТН
НАГЪ
НАГОТА
ЖЕНА
ЖЕНЬСКЪ
ГОГЪ
ГЛАЪ

Δ

δαιμόνιον, ου, τό [2]
δαιμονίων [1]
δάκρυον, ου, τό [2]
Δαυίδ, ό [3]
δέ [6]
δεῖ [8]
δείκνυμι [8]
δειλός, ή, όν [1]
δειπνέω [1]
δεῖπνον, ου, τό [2]
δέκα [6]
δέκατος, η, ον [1]
δέκατον [1]
δένδρον, ου, τό [4]
δεξιός, ά, όν [9]
δεσπότης, ου, ό [1]
δεῦρο [2]
δεῦτε [1]
δεύτερος, α, ον [12]
δέω [2]
δηλός [2]
δηνάριον, ου, τό [2]
διά [9]
διά τί [1]
διά τοῦτο [3]
διάβολος, ον [5]
διάδημα, ατος, τό [3]
διαθήκη, ης, ή [1]
διακονία, ας, ή [1]
διαφθείρω [3]

ΔΕΜОНЪ
ΔΕΜОНЬСКЪ
СЛЪЗА
ДАВЪІΔОВЪ (2), ДАΒΟΒΑΤН (sic!) (1)
ЖЕ (6), А (2)
ПОΔΟΒΑТН (5), ΧΟΤЪТН (2), БЪІТН (1)
ПОКАЗАТН
СТРАШНВЪ
ВЕУЕРІАТН
ВЕУЕРІА
ДІ (4), ДЕСАТЬ (2)
ДІ
ДЕСАТАІА УАСТЪ
ДРЪВО
ДЕСННЦА (5), ДЕСНЪ (4)
ГОСПОДЪ
ΓΡΑΣТН (1), ΠΡΗΗΤН (1)
ΠΡΗΗΤН
ВЪТОРЪ
СЪΒΑΖАТН
НАРЪКОВАННІЕ (1), СЪКАΖАННІЕ (1)
ΔΗΝΑΡЪ
ΖΑ (4), ΡΑΔΗ (4), ВЪ (1)
ΠΟΥΤΟ
СЕГО ΡΑΔΗ
ΔΗΑΒΟΛЪ
ВЪНЬЦЪ
ЗАВЪТЪ
СΛΟΥЖЬБА
ΠΟΓЪІЕНЪТН (1), ΠΡΟΣΜΡΑЖДАТН (1), ΡΑΣΤЪΛΗΤН (1)

διδάσκω [2]	ΟΥΥΗΤΗ
διδασχή, ἥς, ἡ [3]	ΟΥΥΕΗНІЕ
δίδωμι [55]	ΔΑΤΗ (53), ВЪЗДАΤΗ (1), ДАДАТΗ (1)
δίδομαι [2]	ΔΑΤΗ СА (2)
δίκαιος, ἰα, ἰον [6]	ПРАВЪДЪНЪ (3), ПРАВЪ (2), ПРАВЪДЪННІКЪ (1)
δικαιοσύνη, ης, ἡ [1]	ПРАВЪДА
δικαίωμα, ατος, τό [2]	ОПРАВЪДАННІЕ
διπλοῦς, ἥ, οὔν [2]	СΟΥΓΟΥΒΟ (1), СΟΥΓΟΥБЪ (1)
διπλόω [1]	СΟΥΓΟΥΒΗΤΗ
δισμυριάδες μυριάδων [1]	ДВОИЦЕЮ ТМЫ ТМАМЫ
δίστομος, он [2]	ОБОИѢДОУ
διψάω [2]	ВЪЖАЖДАТΗ (1), ЖАЖДАТΗ (1)
διώκω [1]	ГОИΗΤΗ
δόλος, ου, ό [1]	ЛЪСТЬ
δόξα, ης, ἡ [16]	СЛАВА
δοξάζω [2]	ПРОСЛАВΗΤΗ
δοῦλος, ου, ό [14]	РАБЪ
δράκων, онτος, ό [12]	ЗМНН
δράκοντος [1]	ЗМНІЕВЪ
δρέπανον, ου, τό [7]	СРЪПЪ
δύναμαι [10]	МОЦН (9), СЪМѢТН (1)
δύναμις, εως, ἡ [12]	СНЛА (10), ЛЪСТЬ (1), ХВАЛА (1)
δύο [8]	ДЪВА (7), ОВА (1)
δυσμή, ἥς, ἡ [1]	ЗАПАДЪ
δώδεκα [23]	ДІ (20), ДЪВА НА ДЕСАТЕ (2), ОВА НА ДЕСАТЕ (1)
δωδέκατος, η, он [1]	ДІ
δωρεάν [2]	ТОУНЕ
δῶρον, ου, τό [1]	ДАРЪ

E

ἐάν [2]	АЩЕ (1), БО (1)
ἐὰν μή [4]	АЩЕ НЕ
ἐὰν οὖν [1]	АЩЕ ОУБО
ἐάν τις [3]	АЩЕ КЪТО
ἐαυτοῦ, ἥς, ἡ [8]	СА (6), СЕОН (2)
ἐβδομος, υ, он [5]	СЕДМЪ (4), З ² (1)
Ἐβραῖδι [1]	ЖИДОВЬСКЪ
Ἐβραϊστί [2]	ІЕВРЕНСКЪ
ἐγγύς [2]	БЛНЗЪ
ἐγείρω [1]	ВЪСТАТΗ
ἐγχρίω [1]	ОБЛѢПНТΗ

ἐλεεινός, ἡ, ὄν [1]	ΛΗШЕНЪ
ἐλεύθερος, ἔρα, ερον [3]	СВОБОДНЪ (2), СВОБОДЪ (1)
ἐλεφάντινος, η, ον [1]	СЛОНОВЪ
ἐλίσσω [1]	СЪВНΕВАТИ
ἔλκος, ους, τό [2]	ГНОИ
Ἑλληνίδι [1]	СЛОВѢНСКЪ ¹⁰⁷
ἐμέω [1]	НЗБАЛВАТИ
ἔμπορος, ου, ὁ [4]	КОУПЦЪ
ἐμπροσθεν [4]	ΠΡῚΔЪ (2), СЪΠΡῚΔΗ (2)
ἔμπορος, η, ον [1]	ΠΡΗΣΤΡΑШЕНЪ
ἐν [96]	ВЪ (66), НА (26), ΟΤЪ (2), ο (1), СЪ (1)
ἐν καθ' ἐν [1]	ІЕДННЪ КЪЖЪДО
ἐν μέσῳ [8]	ΠΟΣΡῚΔѢ
ἐν τῇ Ἑλληνικῇ [1]	ГРЪЧѢСКИ
ἐνατος, η, ον [1]	Ѣ
ἐνδέκατος, η, ον [1]	ДІ
ἐνδύω [3]	ОБАЉИТИ
ἐνδώμησις, εως, ἡ [1]	СЪЗЪДАНИИЕ
ἐνιαυτός, οὔ, ὁ [1]	ЛѢТО
ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν [1]	ОБА ПОЛЪ
ἐντολή, ἡς, ἡ [2]	ЗАПОВѢДЪ
ἐνώπιον [35]	ΠΡῚΔЪ
ἐξ [2]	Ѣ
ἐξακόσιοι ἐξήκοντα ἑξ [1]	Х Ѣ Ѣ
ἐξαλείφω [3]	ОТИАТИ (2), ПОТРЪТИ (1)
ἐξέρχομαι [14]	НЗНТИ
ἐξουσία, ας, ἡ [21]	ОБЛАСТЬ (13), ВЛАСТЬ (8)
ἕξω [1]	ВЪНЪ
ἕξωθεν [3]	ВЪНѢ (2), ВЪНѢИДОУ (1)
ἐπάνω [2]	НА (1), ο (1)
ἐπί [138]	НА (117), ВЪ (10), НАДЪ (3), ο (3), ΠΡῚΔЪ (2), КЪ (1), ПО (1), ΠΗ (1)
ἐπιγράφω [1]	НАПИСАТИ
ἐπιθυμέω [1]	ВЪЖДЕЛѢТИ
ἐπιθυμία, ας, ἡ [1]	ПОХОТЬ
ἐπιπίπτω [1]	НАПАСТИ
ἐπιστρέφω [1]	ОБРАТИТИ

¹⁰⁷ Срв. 1:7 Η ΒΕΖ'ΠΑΛΛΥΩΤ СЕ ΠῚῚ ΝΗΜΕ ΒСА ΠΛΕΜΕΝΑ ΖΕΜΛΗΝΑΙ. СЛОВѢНСКИ. ЖИДОУБСКИ ОУТЕРЬЖАЮТЬ СЛОВЕСΗ — καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, ναί, ἀμήν. {Ἑλληνίδι τῇ τε Ἑβραϊδί γλώσσει ἐσήμανε}.

ἐπιτίθημαι [2]
ἐπτά, οἱ, αἱ, τά [51]
ἐραυνάω [1]
ἐργάζομαι [1]
ἔργον, ου, τό [22]
ἐρέω [6]
ἔρημος, ον [3]
ἐρημόω [3]
ἔριον, ου, τό [1]
ἔρχομαι [36]
ἐσθίω [7]
ἔσχατος, η, ον [6]
ἔσωθεν [2]
ἔτι [18]
ἐτοιμάζω [6]
ἐτοιμάζομαι [1]
ἔτος, ους, τό [6]
εὐαγγελίζω [2]
εὐαγγέλιον, ου, τό [1]
εὐθέως [1]
εὐλογία, ας, ἡ [3]
εὐρίσκω [13]
εὐφραίνω [1]
εὐφραίνομαι [2]
Εὐφράτης, ου, ὁ [2]
εὐχαριστέω [1]
εὐχαριστία, ας, ἡ [2]
εὐώνυμος, ον [1]
Ἐφεσος, ου, ἡ [1]
Ἐφεσίων [1]
ἐν Ἐφέσῳ [1]
ἐχθρός, ἅ, ὄν [2]
ἔχω [94]
ἔως [1]
ἔως πότε [1]

ΠΡΗΛΟЖΗΤΗ СΛ
сеΔ.мь (27), з¹ (24)
НСПЫТАТН
Δ.ἔλατн
Δ.ἔλαо
ρεψн
ΠΟΥСΤЫНН (2), ΠΟΥСТО ΜῆСТО (1)
ΖΑΠΟΥСТῆТН (2), ΠΟΥГЫЕНῆТН (1)
ІАРННА
ΠΡΗННТН (19), ΓΡᾶСТН (15), НЗНТН (1), ΟΥΠΡΗННТН (1)
ІᾶСТН (4), СЪНῆСТН (3)
ΠΟСЛῆΔ.ЫНЬ
ВЪНῆКТРЫῆΔ.ΟΥ
КЪ ТОМОУ (16), ІЕЩЕ (2)
ΟΥГОТОВАТН (3), ΟΥГОТОВΗТН (2), ΟΥΚΡᾶСΗТН (1)
ΟΥГОТОВΗТН СΛ
ΛῆТО
ΒΛΑГОВῆСТНТН
ІЕНΑΓΓЕΛНІЕ
ΔВЫЕ ЖЕ
ΒΛΑГОСЛОВЕННІЕ
ΟΕРῆСТН СΛ (8), ΟΕРῆСТН (5)
ВЪЗВЕСЕΛНТН СΛ
ВЕСЕΛНТН СΛ
ІЕΦРАТЪ (1), ІЕΦРАТЪСΚЪ (1)
ΧΒΑΛНТН
ΧΒАΛА
ΛῆВЪ
ІЕФЕСЪ
ІЕФЕСЬСΚЪ
ІЕФЕСЬСΚЪ
ВРАГЪ
НМῆТН (89), ΔРῆЖАТН (3), БЫТН (1), ПОДОБЬНЪ (1)
ΔОНЬΔ.ЖЕ
ΔΟΚΟΛῆ

Z

Ζαβουλών, ὁ [1]
ζάω [12]
ζῶν [4]
ζεστός, ἡ, ὄν [3]

ЗАВНЛОНЫ
ЖНТН (4), ЖНВЪ БЫТН (2), ОЖНТН (1)
ЖНВЪ
ТОПАЪ

ζηλεύω [1]	РЪВЪНОВАТИ
ζητέω [1]	ВЪЗΗΣКАТИ
ζυγός, ου, ό [1]	МЪРΗΛΟ
ζωή, ης, ή [16]	ЖИВОТЪНЪ (15), ЖИВЪ (1)
ζώνη, ης, ή [2]	ПОЯСЪ
ζῶον, ου, τό [20]	ЖИВОТЪНО

Η

ἦ [3]	ΛΗ (2), Η ³ (1)
ἦκω [6]	ΠΡΗΗΤΗ
ἥλιος, ου, ό [10]	СЛЪНЦЕ
ἡλίου [2]	СЛЪНЦЪНЪ
ἡμέρα, ας, ή [21]	ДЪНЬ
ἥμισυ [3]	ПОΛЪ
ἡμῶριον, ου, τό [1]	ПОΛЪ ΥΑΣΑ

Θ

θάλασσα, ης, ή [22]	ΜΟΡΕ
θαλάσσης [2]	ΜΟΡЬСΚЪ
θάνατος, ου, ό [19]	СЪΜΡЪΤЬ
θανάτου [1]	СЪΜΡЪΤЪНЪ
θαῦμα, ατος, τό [1]	ДНВО
θαυμάζω [3]	ΔΗВΗΤΗ СΛ (2), ΘΥΔΗВΗΤΗ СΛ (1)
θαυμάζομαι [1]	ΠΟΥΘΥΔΗΤΗ СΛ (1)
θαυμαστός, ή, όν [2]	ΔΗВЪНЪ (1), ΥΟΥΔЪНЪ (1)
θεάομαι [1]	ВНДѢТИ
θεῖον, ου, τό [5]	ЖΟΥПЕΛЪ
θείου [1]	ЖΟΥПЕΛЪНЪ
θειώδης, ες [1]	БОУРЪНЪ
θέλημα, ατος, τό [1]	ВОЛІА
θέλω [4]	ХОТѢТИ (3), ВЪСХОТѢТИ (1)
θεμέλιος, он [3]	ОСНОВАНИЕ
θεός, οὔ, ό [59]	БОГЪ (57), ГОСПОДЬ (1), ОТЬЦЬ (1)
θεοῦ [36]	БОЖИИ
θεραπεία, ας, ή [1]	ИЦѢЛЕНІЕ
θεραπεύω [2]	ИЦѢЛѢТИ
θερίζω [3]	ПОЖАТИ
θερισμός, οὔ, ό [1]	ЖАТВА
θεωρέω [2]	ВНДѢТИ (1), ЗБРѢТИ (1)
θηρίον, ου, τό [28]	ЗВѢРЬ (27), УЛОВѢКЪ (1)
θηρίου [9]	ЗВѢРЬНЪ

θλίψις, εως, ή [5]
 θρίξ, τριχός, ή [3]
 θρόνος, ου, ό [46]
 Θυάτειρα, ων, τά [2]
 Θυατείροις [1]
 θύϊνος, η, ον [1]
 θυμίαμα, ατος, τό [4]
 θυμός, οὔ, ό [10]
 θύρα, ας, ή [4]
 θυσιαστήριον, ου, τό [8]
 θώραξ, ακος, ό [3]

ΠΕΥΑΛΛ (3), СΚΡЪБЬ (2)
 ВЛАСТЬ
 ΠΡΕΣΤΟΛΗ
 ΘΥΑΤΗΡΗ
 ΘΥΑΤΗΡΕΥΣΚΕ
 ΦΗΝΕΝ
 ΘΥΜΗΑΝ
 ΉΡΟСТЬ
 ΔΕΥΡΗ
 ΟΛΤΑΡΗ
 ΕΡЪНΙΑ

I

ἱάσπις, ιδος, ή [3]
 ιάσπιδι [1]
 ιδού [27]
 Ἰεζάβελ, ή [1]
 ἱερεύς, έως, ό [3]
 Ἱερουσαλήμ, ή [3]
 Ἰησοῦς, οὔ, ό [1]
 Ἰησοῦ [8]
 Ἰησοῦς Χριστός [3]
 Ἰησοῦ Χριστοῦ [2]
 ἱμάτιον, ου, τό [7]
 ἴνα [28]
 ἴνα μή [11]
 Ἰούδα, ό [2]
 Ἰουδαῖος, αία, αῖον [2]
 ἵππος, ου, ό [14]
 ἵππων [1]
 ἴρις, ιδος, ή [2]
 ἴσος, η, ον [1]
 Ἰσραήλ, ό [3]
 Ἰσσαχάρ, ό [1]
 ἴστημι [24]
 ισχυρός, ά, όν [8]
 ισχύς, ύος, ή [2]
 ισχύω [1]
 Ἰωάννης, ου, ό [4]
 Ἰωσήφ, ό [1]

АСПЬ (2), АСПИИ (1)
 АСПИДЬСЬ
 се
 ИЕЗЪАВЕЛЬ
 ИЕΡΕΗ
 ИΕΡΟΥСАΛΗΜ
 ИСОУСЬ (1)
 ИСОУХРИСТОУСЬ (5), ИСОУСОУСЬ (3),
 ИСОУХРИСТЬ
 ИСОУХРИСТОУСЬ
 РИЗА
 ДА (26), ДА НЕ (1), ІАКО ДА (1)
 ДА НЕ
 ИЮДОУСЬ
 ИЮДЕИ
 КОНИ
 КОНЫСЬКЬ
 ДѢГА
 РАВЕНЬ
 ИСРАИЛЕУСЬ
 ИСАХАРОУСЬ
 СТОИТИ (16), СТАТИ (6)
 КРЪПЪКЬ
 КРЪПОСТЬ
 ИЗНЕМОЩИ
 ИОАННЬ
 ИОСΗΦΟΥСЬ

Κ

καθαρός, ά, όν [5]	҃НСТЪ
κάθημαι [30]	сѢСТН
καθίζω [3]	сѢСТН
καί [983]	Н³ (968), же (8), НН (6), ННН (1)
καινός, ή, όν [8]	НОВЪ
καιρός, οὔ, ό [6]	вѢМА
καίω [6]	горѢТН (5), жециН (1)
κακός, ή, όν [2]	ЗЛАЪ
κάλαμος, ου, ό [3]	трѢсть
καλέω [5]	нарицаТН (4), зѢвАТН (1)
καλέομαι [2]	нарицаТН сА
κάμινος, ου, ή [2]	печиь
καπνός, οὔ, ό [11]	дымъ
καρδία, аς, ή [3]	сръдыце
καρπός, οὔ, ό [2]	плодъ
κατά [8]	на (4), по (4)
καταβαίνω [10]	сѢχοДНТН (6), сѢННТН (3), ННЗѢχοДНТН (1)
καταβολή [1]	сѢложеніе
κατακαίω [5]	погорѢТН (3), пожециН (1), сѢжециН (1)
καταπίνω [1]	пожрѢТН
κατασφραγίζω [1]	запечаТлѢТН
κατάθεμα, аτος, τό [1]	сѢмрътъ
κατεσθίω [5]	сѢнѢСТН (3), попаляТН (1), поѣСТН (1)
κατηγορέω [1]	клеветАТН
κατήγωρ, оρος, ό [1]	клеветѢННКЪ
κατοικέω [14]	жНТН
κατοικητήριον, ου, τό [1]	жННцие
καῦμα, аτος, τό [2]	варъ (1), зНОН (1)
καυματίζω [2]	НЖдециН (1), опаЛНТН (1)
κείμαι [2]	стоѣТН
κέντρον, ου, τό [1]	жАло
κεράννυμι [3]	҃рѢПАТН (2), ҃ввАНЪ (1)
κέρας, аτος, τό [10]	рогъ (9), ꙗгЛЪ (1)
κεφάλαιον, ου, ό [2]	глава
κεφαλή, ής, ή [19]	глава
κηρύσσω [1]	проповѢдаТН
κιβωτός, ου, ή [1]	кНВОТЪ
κιθάρα, аς, ή [2]	гѢслиН
κιθαρίζω [1]	гѢСТН
κιθαρωδός, ου, ό [1]	гѢслиН

κινέομαι [1]
 κινέω [1]
 κιννάμωμον, ου, τό [1]
 κλαίω [6]
 κλείς, κλειδός, ή [4]
 κλείω [6]
 κλέμμα, ατος, τό [1]
 κλέπτης, ου, ό [2]
 κληρονομέω [1]
 κλίνη, ης, ή [1]
 κοιλία, ας, ή [2]
 κοινός, ή, όν [1]
 κόκκινος, η, ον [4]
 κολλάω [1]
 κολλούριον, ου, τό [1]
 κοπιάω [1]
 κόπος, ου, ό [2]
 κόπτω [2]
 κοσμέω [2]
 κόσμος, ου, ό [2]
 κραζώ [11]
 κρατέω [7]
 κράτος, ους, τό [2]
 κριθή, ής, ή [1]
 κρίμα, ατος, τό [3]
 κρίνω [9]
 κρίσις, εως, ή [4]
 κρούω [1]
 κρύπτω [3]
 κρυσταλλίζω [1]
 κρύσταλλος, ου, ό [2]
 κτήνος, ους, τό [1]
 κτίζω [3]
 κτίσις, εως, ή [1]
 κτίσμα, ατος, τό [2]
 κυβερνήτης, ου, ό [1]
 κυκλεύω [1]
 κυκλόθεν [3]
 κύκλω [3]
 κυριακός, ή, όν [1]

ΔΒΗΓΗΨΤΗ ϸΑ (1)
 ΠΟΔΒΗΓΗΨΤΗ (1)
 ΚΟΡΗЦА
 ΠΛΑΚΑΤΗ ϸΑ (3), ΒΖΖΡΨΙΔΑΤΗ (2), ΡΨΙΔΑΤΗ (1)
 ΚΛΗΥΨ
 ΖΑΤΨΟΡΗΤΗ (4), ΖΑΤΨΑΡΙΑΤΗ (1), ΖΑΤΨΟΡΗΤΗ ϸΑ (1)
 ΤΑΤΨΒΑ
 ΤΑΤΨ
 ΗΑΣΛΑΔΗΤΗ ϸΑ
 ΟΔΡΨ
 ΥΡΨΕΟ
 ΚΕΒΡΨΗΨΗΨ
 ΥΡΨΒΛΕΨ (2), ЖΛΨΤΨ (2)
 ΠΡΗΛΨΠΨΤΗ
 ΚΛΕΗ
 ΤΡΟΥΔΗΤΗ ϸΑ
 ΤΡΟΥΔΨ
 ΒΖСПΛΑΚΑΤΗ ϸΑ
 ΟΥΚΡΑΣΗΤΗ
 ВЪСЪ ΜΗΡΨ
 ΒΖΖΨΠΗΤΗ (6), ΒΨΠΗΤΗ (4), ΒΖΖΓΛΑΣΗΤΗ (1)
 ΔΡΨЖΑΤΗ (6), ΙΨΤΗ (1)
 ΔΡΨЖАВА
 ΙΨЧЪМЪІ
 ϸΑΔΨ
 ϸΑΔΗΤΗ (4), ϸΑΔΨ ΠΡΗΙΨΤΗ (3), ΟϸΑΔΗΤΗ (1),
 ϸΑΔΗΗ (1)
 ϸΑΔΨ (3), ϸΑΔΗΤΗ (1)
 ΤΛΨЩΗ
 ϸΨΚΡΨΙΤΗ (2), ϸΨΧΡΑΗΗΤΗ (1)
 ΛΕΔΨΗΨ
 ΚΡΗΣΤΑΛΨ (1), ΛΕΔΨ (1)
 ΚΟΟΤΨ
 ϸΨΖΨΔΑΤΗ (2), ϸΨΖΨΔΑΤΗ ϸΑ (1)
 ϸВЪТΨΗΗΨ
 ΒΖΖΔΑΙΗΗΗΨ (1), ТВАРЬ (1)
 ΚΡΨМЪΥΗΗ
 ΟΒΗΤΗ
 ΟΚΡΨСТΨ
 ΟΚΡΨСТΨ
 ΗΕΔΨΛΨΗΨ

κύριος, ου, ό [23]	ГОСПОДЬ (20), ГОСПОДСТВОВАТИ (2), НСОУΧΡΗΣΤЪ (1)
κύων, κυνός, ό, ή [1]	ГРѢШЬНИКЪ

Λ

λαλέω [12]	ΓΛΑΓΟΛΑΤΗ (8), ΒΖΖΓΛΑΓΟΛΑΤΗ (1), ΒΖΖΓΛΑΣΗΤΗ (1), ΠΟΣΛѢΔΟΒΑΤΗ (1), ΠΡΟΓΛΑΓΟΛΑΤΗ (1)
λαμβάνω [23]	ΠΡΗΛΑΤΗ (16), ΒΖΖΑΤΗ (3), ΠΡΗΗΜΑΤΗ (3), ΟΥΠΡΗΛΑΤΗ (1)
λαμπάς, άδος, ή [2]	СВѢЩА
λαμπρός, ά, όν [4]	СВѢТЛО (2), СВѢТЛЪ (2)
Λαοδικεία, ας, ή [1]	ΛΑΟΔΗΚΗΙΑ
έν Λαοδικεία [1]	ΛΑΟΔΗΚΗΗСКЪ
λαός, οϋ, ό [9]	ΛΟΔΗΕ
λατρεύω [2]	СЛОУЖИТИ
λέγω [90]	ΓΛΑΓΟΛΑΤΗ (85), ΡΕΨΗ (4), ΒΖΠΗΤΗ (1)
λέγομαι [1]	ΓΛΑΓΟΛΑΤΗ СѦ
Λευί, ό [1]	ΛΕВΗΗΗЪ
λευκαίνω [1]	ΟΥΒѢΛΗΤΗ СѦ
λευκός, ή, όν [15]	БѢЛЪ
λέων, οντος, ό [5]	ΛΒΒЪ (4), ВЪСЬ ¹⁰⁸ (1)
λέοντος [1]	ΛΒΒОВЪ
ληνός, οϋ, ό, ή [4]	ΤΟΥΗΛΟ
λιβανωτός, οϋ, ό [2]	КАДНАЛЪНИЦА (1), ФУМНІАНЪНИЦА (1)
λίθος, οϋ, ό [9]	КАМЕННІЕ (6), КАМЪІ (3)
λίμνη, ης, ή [5]	ΙΕΖΕΡΟ
λιμός, ου, ό, ή [2]	ΓΛΑΔЪ
λόγος, οϋ, ό [18]	СЛОВО
λοιπός, ή, όν [7]	ΠΡΟΥЕ
λυχνία, ας, ή [7]	СВѢТІЛЪНИКЪ (6), СВѢЩА (1)
λύχνος, ου, ό [2]	СВѢТІЛЪНИКЪ
λύω [6]	ΡΑΖΔ, ΡѢШΗΤΗ (4), ΟΤРѢШΗΤΗ (2)

Μ

Μαγώγ, ό [1]	ΜΑΓΟΓЪ
μακάριος, α, ον [7]	БЛАЖЕНЪ
Μανασσής, ή, ό [1]	ΜΑΝΑΣΗΗΗЪ
μανθάνω [1]	ΡΑΖΟΥМѢТИ

¹⁰⁸ Срв. 5:5 се поБѢДНЛЪ ІЕ ВСА НЖЕ ѿ КОЛѢНА НЮΔОВА Н КОРЕНЕ ΔΕΔОВА – ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυίδ.

μάννα, τό [1]
 μαργαρίτης, ου, ό [5]
 μάρμαρος, ου, ό, ή [1]
 μαρτυρέω [4]
 μαρτυρία, ας, ή [9]
 μαρτύριον, ου, τό [1]
 μάρτυς, υρος, ό [5]
 μασάομαι [1]
 μαστός, οὔ, ό [1]
 μάχαιρα, ας, ή [3]
 μέγας, μεγάλη, μέγα [77]
 μεγιστᾶνες, ων οἱ [2]
 μεθύομαι [1]
 μεθύων [1]
 μέλας, αῖνα, αν [2]
 μέλι, ιτος, τό [2]
 μέλλω [12]
 μένω [1]
 μέρος, ους, τό [4]
 μεσουράνημα, ατος, τό [3]
 μετά [41]
 μετά ταῦτα [9]
 μετανοέω [12]
 μετρέω [5]
 μέτρον, ου, τό [2]
 μέτωπον, ου, τό [8]
 μή [8]
 μή τις [1]
 μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν [2]
 μήκος, ους, τό [2]
 μήν, μηνός, ό [6]
 μηρός, οὔ, ό [1]
 μήτε [4]
 μήτηρ, μετρός, ή [1]
 μίγνυμι [2]
 μικρός, ή, όν [8]
 μιμνήσκω [1]
 μισέω [6]
 μισθός, οὔ, ό [2]
 Μιχαήλ, ό [1]
 μνημονεύω [3]
 μοιχεύω [1]

МАННА
 БИСЕРЪ
 МРАΜΟΡЪ
 СЪВѢДѢТЕЛСТВОВАТИ
 СЪВѢДѢТЕЛСТВО (7), СЪВѢДѢНИЕ (1), СЛОВО (1)
 СЪВѢДѢНИЕ
 СЪВѢДѢТЕЛЪ (4), МѢУЕНИКЪ (1)
 ЖЪВАТИ
 ПРѢСН
 ОРОУЖИЕ
 ВЕЛИКЪ (46), ВЕЛИН (30), ВЕЛИМН (1)
 ВЕЛМѢЖА
 ОУПИТИ СѦ
 ПИИАНЪ
 ВРАНЪ (1), МРАУЪНЪ (1)
 МѢДЪ
 ХОТѢТИ (6), НМѢТИ (5), ПОДОБАТИ (1)
 ПРѢБЫТИ
 ЧАСТЬ
 ПОСРѢДѢ НЕБЕСН
 СЪ (35), ПО (3), ЗА (1), КЪ (1), НА (1)
 ПО СХЪ
 ПОКАЯТИ СѦ (11), ПОКАЯНИЕ (1)
 НЗМѢРИТИ (4), РАЗМѢРИТИ (1)
 МѢРА
 ЧЕЛО (7), ЛИЦЕ (1)
 НЕ (6), НИ (2)
 НИКЪТОЖЕ
 НИКЪТОЖЕ (1), НИУЪТОЖЕ (1)
 ДЛЪГОТА
 МѢСАЦЪ
 БЕДРА
 НИ
 МАТИ
 СЪМѢСЯТИ
 МАЛЪ
 ВЪСПОМАНѢТИ
 НЕНАВНДѢТИ (4), ВЪЗНЕНАВНДѢТИ (2)
 МЪЗДА
 МНХАНЪ
 ПОМѢНѢТИ (2), ПОМННАТИ (1)
 ЛЮБИ ДѢЯТИ

μολύνω [2]	ОСΚΕΒΡЪННТН
μόνος, η, ον [1]	ΙΕΔΗΝЪ
μόσχος, ου, ό, ή [1]	ТЕΛЪЦЬ
μουσικός, ή, όν [1]	ΜΟΥΣΙΚΗΝ
μυκάομαι [1]	РЪКАТН
μύλιος, η, ον [2]	ЖРЪНЪИ (1), ЖРЪНЪВЪ (1)
μυριάδες μυριάδων και χιλιάδες χιλιάδων [1]	ТЪМЪ ТЪМАМЪ Н ТЪСѢЩЕ ТЪСѢЩАМН
μύρον, ου, τό [1]	ΜΥΡΟ
μυστήριον, ου, τό [4]	ΤΑΗΝΑ (3), ΤΑΗΝЪНЪ (1)
Μωσής, έως, ό [1]	ΜΟΗΣΕΟΥЪ

Ν

ναί [3]	ΙΕН
ναός, ου, ό [15]	ЦРЪКЪИ (14), НЕБО (1)
ναύτης, ου, ό [1]	ВѢСТНТЕΛЬ
νεκρός, ά, όν [12]	ΜΡЪТВЪ (8), ΜΡЪТВЪЦЬ (4)
νεφέλη, ης, ή [7]	ΟΒΛΑΚЪ
Νεφθαλίμ, ό [1]	НΕВЪΤΑΛΗΜΛЬ
νεφρός, ου, ό [1]	ПТРОВА
νήσος, ου, ή [3]	ΟΤΟΚЪ (2), ΟСТРОВЪ (1)
νικάω [17]	ΠΟΒѢΔΗΤН
Νικολαίτης, ου, ό [1]	НΗΚΟΛΑΗΤЪННЪ
Νικολαίτων [2]	НΗΚΟΛАНСКЪ (1), НΗΚΟΛАНТЬСКЪ (1)
νότος, ου, ό [1]	ЮГЪ
νοῦς, νοός, νοί, νοῦν, ό [2]	ΟΥΜЪ
νύμφη, ης, ή [4]	НΕВѢСТА
νυμφίος, ου, ό [1]	ЖЕННХЪ
νύξ, νυκτός, ή [9]	НОЩЬ

Ξ

ξηραίνω [2]	ΗΣΑΚΗΨΤН (1), ΗΣΧΗΨΤН (1)
ξύλιος, η, ον [1]	ΔΡѢВЪНЪ
ξύλον, ου, τό [6]	ΔΡѢВО

Ο

ό [37]	НЖЕ (20), ОУЩНН (10), СЪ (5), ТЪ (2)
όγδοος, η, ον [2]	НѢ (1), ОСМЪ (1)
όδε, ήδε, τόδε [7]	ТАΚЪ
όδηγέω [1]	НАСТАВНТН
όδός, ου, ή [2]	ПѢТЬ
όδούς, όντος, ό [1]	ΖΨΕЪ

οἶδα [11]
οἰκουμένη [3]
οἶνος, ου, ό [7]
οἶος, οἶα, οἶον [1]
ὀλίγος, η, ον [4]
ὄλος, η, ον [3]
ὄλυνθος, ου, ό [1]
ὀμνύω [1]
ὅμοιος, οἶα, οἶον [22]
ὁμοίωμα, ατος, τό [1]
ὁμοίως [2]
ὁμολογέω [1]
ὄνομα, ατος, τό [37]
ὀξύς, εἶα, ύ [7]
ὀπισθεν [1]
ὀπίσω [2]
ὅπου [8]
ὀπτασία, ας, ή [1]
ὀπώρα, ας, ή [1]
ὄρασις, εως, ή [2]
ὀράω [4]
ὀράομαι [3]
ὀργή, ης, ή [6]
ὀργίζω [2]
ὄρμημα, ατος, τό [1]
ὄρνεον, ου, τό [3]
ὄρος, ους, τό [8]
ὄς, ή, ό [65]
ὀσάκις [1]
ὅσιος, ἰα, ἰον [2]
ὅσος, η, ον [7]
ὅστις, ήτις, ὅτι [9]
ὅταν [9]
ὅτε [12]
ὅτι [60]
οὐ [44]
οὗ [1]
οὐ μή [15]
οὐαί [13]
οὐδέ [9]
οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν [12]

ВЪДЪТН
ВЪСЕΛΕΝΑѦ
ВННО
ѦΚΟЖЕ
МАΛΟ (3), МАΛЪ (1)
ВЬСЬ
ΛΗCΤВНІЕ
ΚΛΑΤН CΑ
ΠΟΔΟΒЬНЪ (19), ΠΟΔΟΒНІЕ (1), ТАΚΟЖЕ ѦΚΟЖЕ (1),
ѦΚΟ (1)
ΠΟΔΟΒНІЕ
ТАΚΟΒΟ (1), ТАΚΟЖДЕ (1)
НCΠΟΒЪДАТН
НМА (36), ТЪЛО (1)
ОCΤΡЪ
CЪЗАΔН (2), ВЪНЪИѦДУ (1)
ВЪ CΛЪДЪ (1), ЗА (1)
НДЕЖЕ (7), ѦМОЖЕ (1)
ВНДЪННІЕ
ОВОЦНІЕ
ВНДЪННІЕ
ВНДЪТН (2), НЕВРЪЦН (1), ОΥΖЬРЪТН (1)
ѦВНТН CΑ
ГНЪВЪ
ΠΡΟΓНЪΒΑТН (1), ΡΑΖΓНЪΒΑТН CΑ (1)
CΤΡЪΜΛΕΝНІЕ
ΠЪТНЦА
ГОРА (6), ГОРЬCΚЪ (1), РОГЪ (1)
НЖЕ
ІΕΛΗΚΟ
ΠΡЪΠΟΔΟΒЬНЪ
ІΕΛΗΚΟ (3), НЖЕ (3), ІΕΛΗΚЪ (1)
НЖЕ (8), ѦΚΟ (1)
ІΕΓДА (8), Н ДА (1)
ІΕΓДА (11), ТЪΓДА (1)
ѦΚΟ (59), ΖΑНІЕ (1)
НЕ (43), НЪ (1)
НДЕЖЕ
НЕ
ГОРЕ
НН (8), НЕ (1)
ННΚЪТОЖЕ (11), ННУЪТОЖЕ (1)

οὐκέτι [3]	кЪ томоу (2), оуҗе не (1)
οὖν [5]	оуґо
οὕτω [2]	не
οὐρά, ἄς, ἡ [4]	опашь (3), хоґотъ (1)
οὐρανός, οὖ, ό [50]	неґо
οὐρανοῦ [3]	неґесънъ
ἐν τῷ οὐρανῷ [1]	неґесънъ
οὔς, ὠτός, τό [7]	оуґо
οὔτε [15]	нн (12), н³ (2), не (1)
οὔτος, αὕτη, τοῦτο [36]	съ (35), н⁴ (1)
οὔτως [5]	тако (2), такъ (1), съ (1), тъ (1)
ὄφελον [1]	хотѣти
ὀφθαλμός, οὔ, ό [10]	око
ὄφис, εως, ό [4]	змнн (3), змннѧ (1)
ὄφεως [1]	змннѣѡ
ὄχλος, ου, ό [4]	наґоѧъ
ὄψις, εως, ἡ [1]	лнцѣ

Π

παιδεύω [1]	казати
παίω [1]	оуґѣкнѣти
πάλιν [2]	пакъи
παντοκράτωρ, ορος, ό [9]	всѣдѣжнтелъ
παρά [3]	отъ (2), раѧн (1)
παράδειγμα, ατος, τό [1]	прнклаѧъ
παράδεισος, ου, ό [1]	раи
πάρδαλις, εως, ἡ [1]	рѣиснца
πάρειμι [1]	прѣѧѡстати
παρεμβολή, ἥς, ἡ [1]	станъ
παρθένος, ου, ό, ἡ [1]	юґета
πᾶς, πᾶσα, πᾶν [57]	всѣкъ (30), всъ (25), вѣсѣѡскъ (1), къинъѧо (1)
πάσχω [1]	прннѧти
πατάσσω [2]	нзѣти (1), оуґѣти (1)
πατέω [3]	нспѣрати (2), поґѣрати (1)
πατήρ, πατρός, ό [5]	отѣцъ
Πάτριος, ου, ό [2]	патѣмъ
πεινάω [1]	вѧзлѧкати
πειράζω [3]	нскоуґѣти (2), нскоуґѣти сѧ (1)
πελεκίζω [1]	оуґѣти
πενθέω [3]	вѧсплѧкати сѧ (1), плѧкати сѧ (1), рѣѧѧти (1)
πένθος, ους, τό [3]	плаѧъ (2), желѧ (1)

πόλεμος, ου, ό [9]
 πόλις, εως, ή [29]
 πολύς, πολλή, πολύ [13]
 πονηρός, ά, όν [1]
 πόνος, ου, ό [3]
 πορνεία, ας, ή [7]
 πορνεύω [5]

πόρνη, ης, ή [4]
 πόρνος, ου, ό [2]
 πορφύρα, ης, ή [1]
 πορφυρούν [2]
 ποταμός, ου, ό [8]
 ποταμοφόρητος, ον ποιέω [1]
 ποτήριον, ου, τό [4]
 ποτίζω [1]
 ποῦ [1]
 πούς, ποδός, ό [12]
 πρεσβύτερος, α, ον [12]
 πρόβατον, ου, τό [1]
 πρόσ [9]
 προσευχή, ής, ή [3]
 προσκυνέω [23]

πρόσωπον, ου, τό [9]
 ἐπὶ τὰ πρόσωπα [1]
 προφητεία, ής, ή [3]
 προφητείας [4]
 προφητεύω [2]
 προφήτης, ου, ό [6]
 προφητῶν [2]
 προφήτις, ιδος, ή [1]
 πρωϊνός, ή, όν [2]
 πρωτος, η, ον [18]
 πρωτότοκος, ον [1]
 πτέρυξ, υγος, ή [3]
 πτῶμα, ατος, τό [2]
 πτωχεία, ας, ή [1]
 πτωχός, ή, όν [2]
 πυλών, ὤνος, ό [11]
 πῦρ, πυρός, τό [25]
 πύρινος, η, ον [1]

БРАНЬ
 ΓΡΑΔΖ¹ (28), ВННОГРΑΔЪ (1)
 МЪНОГЪ
 ЛЮТЪ
 БОЛѢЗНЬ
 ЛЮБОДѢАННІЕ (6), БАПДЪ (1)
 ЛЮБИ ДѢАТН (2), ЛЮБИ ТВОРНТН (2), ЛЮБИ
 СЪТВОРНТН (1)
 ЛЮБОДѢНЦА (3), БАПДЪННЦА (1)
 БАПДЪ ТВОРНТН (1), ЛЮБОДѢНЦА (1)
 ПОРЪФНРА
 ПОРЪФНРА
 РѢКА
 ВЪ РѢЦѢ ПОТОПНТН
 ЧАША
 НАПОНТН
 КЪДѢ
 НОГА
 СТАРѢЦЬ
 ОВЪЦА
 КЪ (7), ПОДЪ (1), ПРѢДЪ (1)
 МОЛНТВА
 ПОКЛОННТН СѦ (19), КЛАНИАТН СѦ (2), ПОКЛАНИАТН
 СѦ (2)
 ЛНЦЕ
 ННЦЬ
 ПРОРОУЪСТВНІЕ (2), ПРОРОНЦАННІЕ (1)
 ПРОРОУЪСКЪ
 ПРОРОУЪСТВОАТН
 ПРОРОКЪ
 ПРОРОУЪСКЪ
 ПРОРОУНЦА
 ЗАΟΥТРЬНЬ
 ПРѢВЪ
 ПРѢВѢНЬЦЬ
 КРНЛО
 ТРОУПЪ
 ННЦЕТА
 ОУБОГЪ
 ВРАТА
 ОГНЬ (17), ОГНЬНЪ (5), ГОРѢТН (3)
 ПЛАМЕНЬНЪ

πυρόω [2]
 πυρρός, ἄ, ὄν [2]
 πύρωσις, εως, ἡ [2]
 πωλέω [1]
 πῶς [1]

ραϋδεϋη
 ρβιϋδβ (1), γρβμβνβ (1)
 ραϋδεϋεννι
 προδατατη
 κακο

Ρ

ῥάβδος, ου, ἡ [4]
 ῥέδα, ης, ἡ [1]
 ῥίζα, ης, ἡ [2]
 ῥομφαία, ας, ἡ [6]
 ῤουβήν, ὁ [1]
 ῥυπαίνομαι [1]
 ῥυπαρός, ἄ, ὄν [1]

ϋβζλβ (3), παλνια (1)
 ροδβνβ
 κορβι
 οροϋϋνι
 ροϋβνμορεβ
 οϋνστητη σα
 σκερβνβνβ

Σ

σαβαώθ [1]
 σάκκος, ου, ὁ [2]
 σάλπιγξ, ιγγος, ἡ [4]
 σάλπιγγος [2]
 σαλπίζω [10]
 σαλπιστής, οὔ, ὁ [1]
 σάπφειρος, ου, ἡ [1]
 Σάρδεις, εων, αἱ [2]
 Σάρδεσιν [1]
 σάρδιον, ου, τό [2]
 σαρδόνυξ, υχος, ὁ [1]
 σάρξ, σαρκός, ἡ [5]
 σατανᾶς, ᾧ, ον [4]
 σατανᾶ [4]
 σειόμενος [1]
 σεισμός, οὔ, ὁ [7]
 σελήνη, ἥς, ἡ [4]
 σεμίδαλις, εως, ἡ [1]
 σημαίνω [2]
 σημειον, ου, τό [7]
 σιγή, ἥς, ἡ [1]
 σιδήρεος, ἑα, εον [4]
 σιδήρου [1]
 σιρικός, ἡ, ὄν [1]
 σῖτος, ου, ὁ [2]

σαβαοφβ
 ρρετηιμ (1), σβητα (1)
 τρββα
 τρββνβ
 ββστρββητη
 (σαλπιστων) τρββν
 самѣφнρβ
 σαρδβ
 сарβδнκннскβ
 πανβζννβ (1), сарβδнн (1)
 сарβδнннβ
 пλβть
 сотона
 сотонннβ (3), нєпрнннζнннβ (1)
 δβνϋνμβ
 τρβсβ
 λογνα
 смнδаль
 сβκαζατη (1), ογτρβϋδβατη (1)
 ζннмєнннє (6), γογдо (1)
 βεζμλββνι
 жєлѣзьнβ
 жєлѣзьнβ
 γρββλενβ
 пшєнннцн

σκάνδαλον, ου, τό [1]	СЪΒΛΑΖΗЬ
σκεῦος, ους, τό [3]	СЪСѢДЪ
σκηνή, ἥς, ἡ [2]	СКΗНΗНА
σκηνώ [4]	ВЪСЕΛΗΤΗ СΛ (2), ЖΗΤΗ (2)
σκορπίος, ου, ό [3]	СКОРЪПНН (2), СКОРЪПНННЪ (1)
σκοτίζομαι [1]	ОМРЪКНѢТΗ
σκοτόω [1]	ΟΜΡΑΥΗΤΗ
σκοτόομαι [1]	ΠΟΜΡЪКНѢТΗ
σμαράγδινος, η, ον [1]	ΖΜΑΡΑΓΔΟΒЪ
σμάραγδος, ου, ό [1]	ΖΜΑΡΑΓΔЪ
Σμύρνα, ης, ἡ [3]	ΖΜΥРЪСКЪ (2), ΖΜΥРЪНА (1)
Σόδομα, ων, τά [1]	ΙΕΔΟΜЪ
σοφία, ας, ἡ [4]	ΠΡѢМѢДРОСТЬ (3), МѢДРОСТЬ (1)
σπέρμα, ατος, τό [1]	СѢМА
σπήλαιον, ου, τό [1]	ПЕЩЕРА
στάδιον, ου, τό [2]	СТАΔΗН
σταυρόω [1]	РАСПАТΗ
σταφύλη, ἥς, ἡ [1]	ΓΡΟΖΔОВНІЕ
στέφανος, ου, ό [8]	ВѢНЬЦЬ
στήθος, ους, τό [1]	ПРЪСН
στηρίζω [1]	ΟΥТВРѢЖДАТΗ
στολή, ἥς, ἡ [5]	РΗЗА
στόμα, ατος, τό [20]	ΟΥСТА
στράτευμα, ατος, τό [4]	ВОΗ (2), ВОΗННІКЪ (1), ВОΗНЬСТВО (1)
στρέφω [1]	ΟΒΡΑЩΑТΗ
στρηνιάω [2]	РАСВЕРѢПѢТΗ
στρηῖνος, ους, τό [1]	СВЕРѢПНІЕ
στυλός, ου, ό [2]	СТАЪПЪ
σύ, σοῦ, σοί, σέ [67]	ТЫ (34), ТВОΗ (29), ВАСЪ (2), ВЪІ (1), Н ⁴ (1)
σοῦ [4]	СВОΗ
συγκοινωνέω [1]	СЪОБЪЩΗТΗ СΛ
συγκοινωνός, ου, ό, ἡ [1]	СЪОБЪЩЕННІКЪ
συκῆ, ἥς, ἡ [1]	СМОКОВЪННЦА
συμβουλεύω [1]	СЪВѢТЪ ΔΑΤΗ
Συμεών, ό [1]	СНМЕОНЬ
συνάγω [5]	СЪΒРАТΗ (4), СЪΒРАТΗ СΛ (1)
συναγωγή, ἥς, ἡ [2]	СЪБОРНІЕ (1), СЪБОРЪ (1)
σύνδουλος, ου, ό [3]	КΛΕΡЪѢТЪ
συντρίβω [1]	СЪΚΡΟΥШАТΗ
σύρω [1]	ВЛѢЦН
σφάζω [5]	ΖΑΚЛАТΗ (5), ΗΖΒΗΤΗ (2), ΟΥΒΗΤΗ (1)
σφόδρα [1]	СѢЛО

σφραγίζω [4]	ΖΑΠΕΥΑΤΉΛΉΤΗ (3), ΗΑΠΉΑΤΗ (1)
ἐσφραγισμένος [3]	ΖΑΠΕΥΑΤΉΛΗΖ
σφραγίς, ἴδος, ἡ [13]	ΠΕΥΑΤΉ
σῶμα, ατος, τό [1]	ΤΉΛΕΨΗΖ
σωτηρία, ας, ἡ [3]	ΨΠΑΨΗΗΕ

Τ

ταλαίπωρος, ον [1]	ΟΚΑΙΑΗΖ
ταλαντιαῖος, αία, αἶον [1]	ΤΑΛΑΗΖΤΖ
ταχύ [6]	ΒΖΚΟΡΉ
ἐν τάχει [2]	ΒΖΚΟΡΉ
τέ [1]	ЖЕ
τεῖχος, ους, τό [6]	ΣΤΉΝΑ
τέκνον, ου, τό [3]	ΥΑΔΟ
τελέομαι [5]	ΨΚΟΗΨΑΤΗ ΣΑ
τελέω [3]	ΨΚΟΗΨΑΤΗ (2), ΚΟΗΨΑΤΗ ΣΑ (1)
τέλος, ους, τό [4]	ΚΟΗΨ
τέσσαρες, τέσσαρα [18]	ΥΕΤΨΙΕ (16), Δ̄ (2)
τεσσεράκοντα καὶ δύο [1]	ΜΒ
τέταρτος, η, ον [6]	ΥΕΤΨΉΤΖ
τέταρτον [1]	ΥΕΤΨΉΤΑΙΑ ΥΑΣΤΉ
τετράγωνος, ον [1]	ΗΑ ΥΕΤΨΙΗ ΠΓΛΖ
τέχνη, ης, ἡ [1]	ΚΖΖΗΖ
τεχνίτης, ου, ὁ [1]	ΧΖΙΤΨΨ
τηλικοῦτος, αὐτη, οὔτο [1]	ΤΟΛΗΚΖ
τηρέω [11]	ΨΒΑΙΟΔΑΤΗ (6), ΨΒΑΙΟΤΗ (4), ΒΑΙΟΤΗ (1)
τίθημι [1]	ΠΟΛΟΖΗΤΗ (1), ΠΟΨΑΨΗΤΗ (1)
τίκτω [5]	ΡΟΔΗΤΗ
τιμή, ἥς, ἡ [7]	ΥΨΤΉ
τίμιος, α, ον [5]	ΔΡΑΓΖ
τιμιότης, τητος, ἡ [1]	ΥΨΤΉ
τίς, τι [14]	ΚΖΤΟ (7), ΥΨΤΟ (7)
τόξον, ου, τό [1]	ΛΠΚΖ
τοπάzion, ου, τό [1]	ΠΑΗΖΖΗΗΖ
τόπος, ου, ὁ [7]	ΜΉΣΤΟ
τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο [2]	ΤΟΛΗΚΖ (1), ΤΟΛΗΚΟ (1)
τρεῖς, τρία [10]	ΤΡΗΙΕ (5), ΤΡΟΗ (4), ΤΡΕΤΗΗ (1)
τρέφομαι [1]	ΠΡΉΠΗΤΉΤΗ ΣΑ
τρέχω [1]	ΤΕΨΗ
τρίτος, η, ον [11]	ΤΡΕΤΗΗ (9), ΥΑΣΤΉ (2)
τρίτον [13]	ΤΡΕΤΗΗΑ ΥΨΤΉ

τρίχινος, η, ον [1]
τρυγάω [2]

ΥΡΒΗΖ
ΟΒΡΉΖΑΤΗ (1), ΟΒΛΑΤΗ (1)

Υ

ύάκινθος, ου, ό [1]
ύάλινος, η, ον [3]
ύαλος, ου, ή [1]
ύδωρ, ατος, τό [14]
 ύδάτων [4]
ύετός, οϋ, ό [1]
υίός, οϋ, ό [7]
υίός ἄρσην [1]
ύμεις [8]
ύπάγω [6]
ύπό [1]
ύποκάτω [3]
ύπομονή, ης, ή [7]
ύψηλός, ή, όν [2]
ύψος, ους, τό [1]

ΗΔΚΥΗΤΖ
ΥΤΉΚΛΉΒΗΖ
ΥΤΉΚΛΟ
ΒΟΔΑ
ΒΟΔΒΗΖ
Δ,ΖЖΔ,Β
ΥΒΗΗΖ
МѢЖЬСКЪ ПОЛЪ
ΒΥ
ΗΤΗ (5), ΧΟΔΗΤΗ (1)
ΟΤΖ
ΠΟΔΖ
ΤΡΉΠΉΝΗΕ
ΒΥΙСОКЪ
ΒΥΙСОТА

Φ

φαίνω [2]
φανερόομαι [2]
φαρμακεία, ας, ή [1]
φάρμακον, ου, τό [1]
φαρμακός, οϋ, ό [1]
φέρω [2]
φεύγω [4]
φθείρω [1]
φιάλη, ης, ή [12]
Φιλαδέλφεια, ας, ή [2]
φιλέω [2]
φλόξ, φλογός, ή [3]
φοβέομαι [4]
φοβέω [2]
φόβος, ου, ό [3]
φοῖνιξ, ικος, ό [1]
φονεύς, έως, ό [2]
φόνος, ου, ό [1]
φρέαρ, φρέατος, τό [3]
 φρέατος [1]

СВѢТЯТЯ (1), СНАЯТЯ (1), СЛЪИШАТЯ (1)
ІАВЯТЯ СΛ
ПРОКАЖЕННІЕ
ΥΑΡΟΔ,ΉΑΝΗΕ
ΥΑΡΟΔ,ΉΗ
ΠΡΗΝЕСТЯ
ΒΉЖАТЯ
НСТЪЛАНТЯ
ΦΗІАЛЪ (11), ФУМНІАНЪННЦА (1)
ΦΗΛΑΔΕΛΉΨΚЪ (1), ΦΗΛΑΔΕΛΉΦΗΑ (1)
ΛΥΒΗТЯ (1), ΛΥΒΟΔ,ΉΗ (1)
ΠΑΛΜЪ
ΒΟІАТЯ СΛ (4)
ΟΥΒΟІАТЯ СΛ (2)
СТΡΑΧЪ
ΦΗННКСЪ
ΟΥΒННЦА
ΟΥΒННСТВО
СТΟΥДЬНЫЦЪ
СТΟΥДЬНЬΥΒΗΖ

φυλακή, ἥς, ἡ [3]
 φυλή, ἥς, ἡ [21]
 φύλλον, ου, τό [1]
 φωνέω [1]
 φωνή [54]
 φῶς, φωτός, τό [3]
 φωστήρ, ἥρος, ὁ [1]
 φωτίζω [2]
 φωτίζομαι [1]

ТЫМЪННЦА (2), ΧΡΑΝΗΛΗΨΕ (1)
 КОЛѢНО (16), ПЛЕМА (2), ІАЗЫКЪ (2), СТРАНА (1)
 ЛНСТВНІЕ
 ВЪЗЪПНТН
 ΓΛΑΨ (53), ΨΟΥΜЪ (1)
 СΒѢΤЪ
 СΒѢТНЛЫННКЪ
 ОСВѢЩАТН (1), ПРОСВѢТѢТН (1)
 ПРОСВѢТѢТН СΛ

X

χαίρομαι [2]
 χαίρω [1]
 χάλαζα, ης, ἡ [3]
 χαλάζης [1]
 χαλινός, οὔ, ὁ [1]
 χαλκηδών, όνος, ὁ [1]
 χαλκολίβανον, ου, τό [2]
 χαλκός, οὔ, ὁ [1]
 χαλκοῦς, ἥ, οὖν [1]
 χάραγμα, ατος, τό [7]
 χάρις, ιτος, ἡ [2]
 χεір, χειρός, ἡ [16]
 χήρα, ας, ἡ [1]
 χιλιάδες ἑπτὰ [1]
 χιλίαρχος, ου, ὁ [2]
 χιλιάς [13]
 χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα [2]

 χίλιοι, αι, α [6]
 χίλιοι ἑξακόσιοι [1]
 χιών, όνος, ἡ [1]
 χλιαρός, ά, όν [1]
 χλωρόν, το [1]
 χλωρός, ά, όν [2]
 χοϊνίξ, ικος, ἡ [1]
 χορτάζω [1]
 χόρτος, ου, ὁ [2]
 χοῦς, χοός, ὁ [1]
 χρείαν ἔχω [3]
 Χριστός, οὔ, ὁ [4]

ВЪЗРАДОВАТН СΛ (2)
 ΡΑΔΟΒΑТН СΛ (1)
 ΓΡΑΔЪ²
 ΓΡΑΔЫНЪ
 ОУЗДА
 АНТРАКСЪ
 МѢДЬ ЛНКАНОРА
 (χαλκοῦ) ΜѢДЫНЪ
 ΜѢДЫНЪ
 ЧНАМЕННІЕ
 БЛАГОДѢТЬ
 ΡΗΚΑ
 ВЪДОРА
 СЕДМЬ ТЫСѢЦЬ
 МѢЧНТЕЛЪ (1), ТЫСѢЦЫННКЪ (1)
 ТЫСѢЦА
 ТЫСОУЩОУ Н ДВѢ СТѢ, Н СЕДМЬ ДЕСЕТЪ, Н ОСМЬ (1),
 ТНЕСОУЩОУ Н ДВѢ СТѢ, Н ДН (1)
 ТЫСѢЦА (5), ϛΔ (1)
 ТЫСѢЦА Н ШЕСТЪ СЪТЪ
 СНѢГЪ
 ТОПΛЪ
 ΖΛΑΚЪ (1)
 БЛѢДЪ (1), ΖΛΑУЫНЪ (1)
 ЧНННКСЪ
 НАСЪІТНТН СΛ
 ΤΡΑΒΑ
 ΡΗЕСТЪ
 ΤΡѢΒОВАТН
 НСОУΧРНСТЪ (2), ΧРНСТЪ (2)

χρόνος, ου, ό [4]
 χρυσούς, η, ούν [14]
 χρυσίον, ου, τό [4]
 χρυσόλιθος, ου, ό [1]
 χρυσόπρασος, ου, ό [1]
 χρυσός [3]
 χρυσού [1]
 χρυσόω [2]

ВРѢМА (2), ΛΕΤΟ (2)
 ΖΛΑΤЪ (13), СВАТЪ (1)
 ΖΛΑΤΟ
 ΧΡΗΣΟΛΗΤЪ
 ΖΛΑΤΟΖΕΛΕΝЪ
 ΖΛΑΤΟ
 ΖΛΑΤЪНЪ
 ΠΟΖΛΑΤΗΤΗ

Ψ

ψεύδομαι [1]
 ψευδοπροφήτης, ου, ό [3]
 ψεύδος, ους, τό [1]
 ψηφίζω [1]
 ψήφος, ου, ή [2]
 ψυχή, ης, ή [7]
 ψυχρός, ά, όν [3]

ΛΨΓΑΤΗ
 ΛΨЖЬНЪ ΠΡΟΡΟΚЪ
 ΛΨЖА
 ΠΟΥΗΣΤΗ
 ΚΑΜΨΙ
 ΔΟΥΨΑ
 СТОУΔЬНЪ

Ω

ω, τό [2]
 ὧδε [6]
 ὠδή, ης, ή [5]
 ὠδίνω [1]
 ὠρα, ας, ή [10]
 ὥς [66]
 ὥσπερ [1]

W
 СЪДѢ (4), СѢМО (2)
 ПѢСНЬ
 БОΛΨΤΗ
 ΥΑΣЪ (8), ΓΟΔΗΝΑ (2)
 ΗΚΟ (56), ΗΚΟЖЕ (5), ΗΚΟ Η (1), ΗЖЕ (1), ΚЪ (1),
 ΠΟ (1), ΤΑΚΟ ΗΚΟ (1)
 ΗΚΟЖЕ

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Това проучване е първата част от замисления от дълго време мащабен труд, посветен на ръкописната традиция на *Книга Откровение* сред южните славяни. Предмет на тази първа част е проучването на най-ранния сръбски препис на *Книга Откровение* на св. Йоан Богослов от края на XIV в. Този препис е предназначен за четене на 8 май, когато православните християни честват паметта на св. Йоан Богослов. Тази дата за почит към светеца го обединява с българската календарна редакция на книгата, позната от средата XIV в. Преписът на *Откровението* е поместен в Сборник № 474 от сбирката на Хилендарския манастир (1380–1390 г.). Сборникът представлява значителен по обем ръкопис, писан на хартия, на кирилица, с полуустав, от трима книжовници, като съдържа основно антилатински и исихастки текстове, изразяващи философските и богословски търсения на монашеската общност на Атон в края на XIV в.

Характерна за графичната система на паметника, изписан в тази си част от третия книжовник, е рядката употреба на букви от гръцката азбука (само ⲁ, Ⲅ и ⲱ). Изразяваните чрез буквени знаци числови стойности следват възприетата кирилска система (напр. буквите б и ж са без цифрова стойност) и представляват голям интерес с оглед на съзнателната обработка на текста, наложена от сръбския копист, и с оглед на цялостната текстова традиция на битуване на Йоановото *Откровение* в средновековния източноправославен свят. Широко застъпена в преписа е употребата на препинателни и диакритични знаци. Тя изпълнява по-скоро очакваната естетическа и стилистична насоченост, а не толкова смислоразличителна функция, въпреки някои забелязани последователни нейни приложения. Приема се, че това е характерно за ръкописите, възникнали в южнославянските монашески среди на Атон през XIV в., които по това време до голяма степен следват модела на изписванията в книжовните гръцки образци.

Правописът на паметника е рашки (едноеров, безюсов), предевтимиев, строго стандартизиран и с високо издържан стил, което насочва към неговата изработка действително от опитна ръка и в утвърден манастирски скрипторий. Отделни примери показват, че в първоизточника на този препис е имало смесване на ж и ъ и вероятно е бил писан от книжовник с ъ-говор. Промяната на еровите гласни обхваща единични примери, и то предимно в очаквани суфиксални морфеми (изясняване на ъ в о и на ъ в є, няма примери, при които ерът да се вокализира в а), чийто анализ, наред с този на проследените морфологични особености на НМ474, води към традициите на залегналата в основата на ранната рашка писменост среднобългарска

търновска книжнина от края на XII и началото на XIII в., а чрез нея и към преславската писменост от X в. Отличителна черта на граматичната система на паметника е отново видимата и ясно отличима висока стандартизация и консервативност в употребата на езиковите средства.

На лексикално равнище най-силно впечатление правят забелязаните и в предходните изследвания употреби на лексеми (като съборъ, съборнѣ, масло, лѣвъ, плѣма, блѣдѣнѣца и др.), които сближават този препис най-тясно с българската календарна редакция от средата на XIV в., а не толкова с останалите обработки на книгата, битували по това време в манастирските книжовни средища. Тези лексеми, останали от първоизточника или привнесени по-късно, характеризират отново едно по-старо езиково състояние, типично за писмената култура в Преславския книжовен център, и насочват вниманието към неговото повторно актуализиране от южнославянската монашеска общност през XIV столетие на Атон.

Изготвените в това издание лексикални справочници въз основа на сръбския препис – славяно-гръцки словник и гръцкият показалец към него, са първи по рода си и онагледяват словното богатство на средновековния облик на *Книга Откровение*. Те имат за цел да подпомогнат изучаването на лексикалното богатство и на мисловните нагласи като цяло на южнославянската книжовна общност на Атон през XIV век.

Подготвеното дипломатическо издание на славянския текст не включва негова фототипна публикация, доколкото в изследването се предпочита направените изследователски наблюдения да бъдат непосредствено онагледени в изложението чрез многобройни снимки от ръкописа. Изданието съответно на славянския текст при съпоставка с неговия гръцкия образец се прави за първи път и позволява също така да бъдат направени обосновани научни наблюдения над текстовата версия на НМ474.

По този начин в подготвения въз основа на това издание текстологичен анализ като значими са отчетени местата, където сръбският копист като вещ познавач и последовател на славянската традиция на книгата, от една страна, оставя части от гръцкия първоизточник без превод, а от друга – отчетени са места, където той на свой ред добавя славянски текст, без да има за него гръцки първообраз. Тези наблюдения са направени в съпоставка с останалите известни тълковни и нетълковни средновековни версии на Йоановото *Откровение*, разпространени сред южнославянската православна общност. Това дава основание да се обобщи, че този книжовник не е работил с гръцки първообраз, а е следвал единствено по-старите му достъпни славянски писмени свидетелства, съхранявани вероятно в манастирския скрипторий, където той е работил.

Сред тези по-стари славянски ръкописи със сигурност е бил първоначалният тълковен текст на *Откровението* от св. Йоан, както свидетелства още самото заглавие на преписа, а също и редица други текстологични добавки в него. Тези четения, които сближават НМ474 с ранната тълковна редакция на книгата, позволяват да се направят и други наблюдения:

✚ В проучваните тълковни преписи, обединени в редакцията на N1, се наблюдава по-голяма текстова близост между N1 и T119 и между Rum и BOZ92, от друга страна. Това свидетелства за съществуваща утвърдена традиция на разпространение на книгата още преди XIV в. В F15 и O е видима по-късна редакторска намеса, вероятно също проведена още през XIV в., при която са използвани и славянски, и гръцки източници.

✚ Редакцията на НМ474 споделя значително повече общи четения с N1, отколкото с редакцията на Нv. В редица случаи Нv споделя четенията в останалите редакции, възникнали през XIV в. Това би могло да означава, че текстовата версия на Нv, водеща началото си също от първоначалния превод на *Тълковния апокалипсис*, чийто представител е N1, се е оформила именно с непосредствената помощ на опосредстващи ръкописни свидетелства като изучавания тук препис НМ474.

✚ Индивидуалните добавки в текста на НМ474 са значителен брой и нямат съответствие в гръцкия образец и в критическия апарат към него. Като цяло те свидетелстват за мисловните нагласи на сръбския книжовник и за духовния център, в който е създадена тази творба. Също така се налага и мнението, че в манастирския скрипторий на този духовен център са били използвани и други гръцки подложки, които не са отразени в съществуващите издания на гръцкия текст на *Книга Откровение*.

✚ Добавките в текста, които свързват НМ474 с ранната тълковна версия на книгата и с босненските преписи, също са значително на брой. Може да се обобщи, че те нямат случаен характер и всъщност свидетелстват за един общ славянски първоизточник, заложен в основата и на трите редакции. Примерите, които обединяват НМ474 с българската редакция на книгата, са достатъчно, за да покажат, че те също нямат случаен характер. Те по-скоро насочват мисълта към съществуването на една южнославянска православна общност, където славянският превод на книгата е битувал достатъчно дълго време. А връзката с всички останали редакции на *Апокалипсиса* е доказателство за общия произход на всички славянски версии на книгата и за характера на проведените по-късно редакционни намеси.

ПРЕПИСИ, ВКЛЮЧЕНИ В ИЗСЛЕДВАНЕТО

Източнославянска тълковна редакция

- N1** Апокалипсис с тълкувания, с новгородски правописни особености, пергамент, XIII в., 108 л., Санкт-Петербург, Библиотека на Академията на науките, сб. Николски № 1 (Сводный каталог 1984: 241; Карский 1928: 378–379).
- Rum** Апокалипсис с тълкувания, руски, пергамент, нач. XIV в., л. 1v-100r, Москва, Руска държавна библиотека, фонд 256, сб. Румянцев № 8 (Амфилохий 1886). Електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/256/f-256-8/#image-4>
- T119** Апокалипсис с тълкувания, руски, XIV в., л. 1v-152v, Москва, Руска държавна библиотека, Фонд 304, сб. Троицко-Сергиева лавра № 119 (Арсений 1878: 87–88). Електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-119/>
- BOZ92** Апокалипсис с тълкувания, руски, XV–XVI в., л. 2r-122, сигнатура БОЗ 92, описан от Я. Щапов [Щапов 1976:40–43; Naumow, Kaszlej 2004: 495–496].
- F15** Апокалипсис с тълкувания, рутенски, с български правописни особености, XVI в., л. 122r-283r. Ръкописът е частно притежание, копие от него се съхранява в Хилендарския научен център в Охайо, Кълъмбъс (Matejic 1983: 79-81; Matejic, Thomas 1992: 88).
- O** Апокалипсис, нетълковен, руски, от Острожката библия от 1581 г. Електронен адрес: <https://zografnasledstvo.com/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8/scan28832/>

Чудовска нетълковна редакция

- Č** Апокалипсис, нетълковен, от Чудовския Нов завет, руски, 1355 г., л. 148v-166r [Lehfeldt, Leontii 1989].
- T710** Апокалипсис, нетълковен, руски, с български правописни особености, 1493 г., л. 156r-166r, Москва, Руска държавна библиотека, Фонд 304, сб. Троицко-Сергиева лавра №710 [Алексеев, Лихачева 1987; Grünberg 1996, 1998]. Електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/304-i/f-304i-710/#image-173>
- U310** Апокалипсис, нетълковен, руски, XV в., л. 431r-442v, Москва, Руска държавна библиотека, Фонд 310, сб. Ундолски № 1 [Алексеев, Лихачева 1987; Grünberg 1996, 1998, 1999]. Електронен адрес: <https://lib-fond.ru/lib-rgb/310/f-310-1/#image-9>
- Π** Апокалипсис, нетълковен, но тълкуванията са поместени веднага след библейския текст, руски, XV в., 1v-39r (л. 39v-125r са тълкуванията), Санкт Петербург, Руска национална библиотека, Фонд 7, сб. Толстой, Q.п.I.6 (Алексеев, Лихачева 1987; Grünberg 1996, 1999).

Босненска кирилска редакция

- Hv** Апокалипсис от Хваловия сборник, нетълковен, босненски, 1404 г., л. 133r-151r, Болонска Университетска библиотека, сигнатура 3575B (Daničić 1871, 1872; Kuna 1986). Електронен адрес: <https://rb.gy/usaag4>
- MI** Апокалипсис, нетълковен, босненски, XV в., л. 128r-143r (без начало – от 1:6), Венеция, Библиотека Марчиана, Cod.slav.I-227 (Capaldo 1978).
- Rad** Апокалипсис, нетълковен, босненски, ср. XV в., л. 1r-56r, Рим, Ватиканска апостолическа библиотека, Cod.illir.12 (Джурова, Станчев, Япунджич 1985: 164–165).
- SSMD** Апокалипсис, нетълковен, с влахо-молдавски правописни особености, 1507 г., л. 290r-298v, Санкт Петербург, Библиотека на Академията на науките, Фонд 27, 24.4.28 (Алексеев, Лихачева 1978: 55–56).
- Vid** Апокалипсис от брeвиара на Вид Омишлянин, нетълковен, хърватски, глаголически, 1396 г., Виена, Австрийска национална библиотека, Cod.slav.3.

Сръбска тълковна редакция

- PI46** Апокалипсис с тълкувания, сръбски, първата четвърт на XV в. или XVI в.¹⁰⁵, л. 1v-122v, Белградска народна библиотека, сб. Плевля № 46 (Мошин 1958: 242; Богдановић 1982: 120; Станковић 2003: 15–16).
- NB101** Апокалипсис с тълкувания, сръбски, XVI в., 22 л., София, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ № 101 (Цонев 1910: 78).
- P99** Апокалипсис с тълкувания, сръбски, последната четвърт на XVI в., Белградска народна библиотека, сб. Печка патриаршия № 99 (Богдановић 1982: 120).

Българска нетълковна редакция

- MSOC43** Апокалипсис, нетълковен, български, XIV в., л. 61r–79v, Белград, Музей на Сръбската православна църква № 43 (Богдановић 1982: 32; Mošin 1955; Петковић 1914: 212–213).
- R165** Апокалипсис, нетълковен, български, XV в., л. 171r–189v, Букурещ, Библиотека на Румънската академия Sl.165 (Panaitescu 1959: 248–250)¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Радоман Станкович не приема датировката на Владимир Мошин за първата четвърт на XIV в. и въз основа на единствения воден знак отнася ръкописа към края на XVI в. (1590–1600 г.)

¹⁰⁶ Искам да изкажа своята благодарност на Анисава Милтенова, благодарение на която имам възможност да работя с този препис.

Използвани съкращения

анаф.	анафорично	неизм.	неизменяемо
бр.	бройно	неопр.	неопределително
бъд.	бъдеще време	нсв.	несвършен вид
вин.	винителен	об.	обобщително
вж.	виж	отн.	относително
възвр.	възвратен/но	отр.	отрицателно
въпр.	въпрсително	п.	падеж
гл.	глагол	показ.	показателно
дат.	дателен	предл.	предлог
дв.	двойствено	прил.	прилагателно име
ед.	единствено	прит.	притежателно
ж.	женски род	прич.	причастие
им.	именителен	р.	редно
л.	лице	род.	родителен
лич.	лично	св.	свършен вид
м.	мъжки род	сег.	сегашно време
мест.	местен	ср.	среден род
мин.	минало време	срв.	сравни
мн.	множествено	съч.	словосъчетание
мест.	местоимение	същ.	съществително име
междум.	междуметие	тв.	творителен
нар.	наречие	ч.	число
напр.	например	числ.	числително име

БИБЛИОГРАФИЯ

- Акимова, Турилов 1995 А к и м о в а, О., А. Т у р и л о в. *Этническое и культурное самосознание населения Боснии в XV веке*. – В: Этническое самосознание славян в XV столетии. Москва: Наука, 1995, 177–191 [Akimova, O., A. Turilov. Etnicheskoe i kul'turnoe samosoznanie naselenia Bosnii v XV veke. – V: Etnicheskoe samosoznanie slavian v XV stoletii. Moskva: Nauka, 1995, 177–191].
- Алексеев 1999 А л е к с е е в, А. *Текстология славянской Библии*. Санкт-Петербург: Издательство „Дмитрий Буланин“, 1999 [Alekseev, A. Tekstologija slavianskoj Biblii. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo „Dmitrii Bulanin“, 1999].
- Алексеев, Лихачева 1978 А л е к с е е в, А., О. Л и х а ч е в а. *Супрасльский сборник 1507 г.* – В: Материалы и сообщения по фондам Отдела рукописной и редкой книги библиотеки академии наук СССР. Ленинград: Наука, 1978, 54–88 [Alekseev, A., O. Likhacheva. Suprasl'skii sbornik 1507 g. – V: Materialy i soobshcheniia po fondom Otdela rukopisnoi i redkoj knigi biblioteki akademii nauk SSSR. Leningrad: Nauka, 1978, 54–88].
- Алексеев, Лихачева 1987 А л е к с е е в, А., О. Л и х а ч е в а. *К текстологической истории древнеславянского апокалипсиса*. – В: Материалы и сообщения по фондам Отдела рукописной и редкой книги 1985. Ленинград: Наука, 1987, 8–22 [Alekseev, A., O. Likhacheva. K tekstologicheskoj istorii drevneslavianskogo apokalipsisa. – V: Materialy i soobshcheniia po fondom Otdela rukopisnoi i redkoj knigi 1985. Leningrad: Nauka, 1987, 8–22].
- Амфилохий 1886 А м ф и л о х и й (Сергиевский-Казанцев), архимандрит. *Апокалипсис XIV века Румянцевского музея, сличенный с древним памятником Алексия, помещенным в его Новом Завете, с греческим текстом V в. из кодекса св. Ефрема Сирина. изд. Тишендорфа 1072 г., где недоставало в кодексе V в. в изобр.* Москва: [Издание] К. Т. Солдатенкова, 1886 [Amfilokhii (Sergievskii-Kazantsev), arkhimandrit. Apokalipsis XIV veka Rumiantsevskogo muzeia, slichennyi s drevnim pamiatnikom Aleksii, pomeshchennym v ego Novom Zavete, s grecheskim tekstem V v. iz kodeksa sv. Efrema Sirina. izd. Tishendorfa 1072 g., gde nedostavalo v kodekse V v. v izobr. Moskva: [Izdatel'stvo] T. Soldatenkova, 1886].
- Арсений 1878 А р с е н и й (йеромонах в Троице-Сергиевата лавра). *Описание славянских рукописей библиотеки Свято-Троицкой Сергиевой лавры*. Т. 1. Москва: Типография Т. Рис, 1878 [Arsenii (ieromonakh v Troitse-Sergievata lavra). Opisanie slavianskikh rukopisei biblioteki Sviato-Troitskoj Sergievoi lavry. T. 1. Moskva: Tipografia T. Ris, 1878].

- Бернацкий 2006 Б е р н а ц к и й, М. М. *Григорий Палама*. – В: Православная энциклопедия под редакцией патриарха московского и всея Руси Кирилла. Т. 13. Москва: Церковно-научный центр „Православная энциклопедия“, 2006 [Bernatskiĭ, M. M. Grigorii Palama. – V: Pravoslavnaia entsiklopediia pod redaksiiei patriarkha moskovskogo i vseia Rusi Kirilla. T. 13. Moskva: Tserkovno-nauchnyi tsentr „Pravoslavnaia entsiklopediia“, 2007]. Электронен адрес: <https://www.pravenc.ru/text/168057.html>
- Библия 1992 *Библия, сиреч книгите на Свещеното писание на Вехтия и Новия Завет*. София: Св. Синод на Българската църква, 1992 [Biblia, sirech knigite na Sveshtenoto pisanie na Vehtia i Novia Zavet. Sofia: Sv. Sinod na Balgarskata tsarkva, 1992].
- Богдановић 1978 Б о г д а н о в и ћ, Д. *Каталог ћирилских рукописа манастира Хиландара*. Т. 1. Београд: САНУ, 1978 [Bogdanović, D. Katalog ćirilskih rukopisa manastira Hilandara. T. 1. Beograd: SANU, 1978].
- Богдановић 1982 Б о г д а н о в и ћ, Д. *Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI–XVII века)*. Београд: САНУ, 1982 [Bogdanović, D. Inventar ćirilskih rukopisa u Jugoslaviji (XI–XVII veka). Beograd: SANU, 1982].
- Буланин 2020 Б у л а н и н, Д. *Библейский свод 1507 г. – феномен переходной эпохи*. – В: Древняя Русь: Вопросы медиевистики, 88 (2022), № 2, с. 169–175 [Bulanin, D. Bibleiskii svod 1507 g. – fenomen perekhodnoi epokhi. – V: Drevniaia Rus’: Voprosy medievistiki, 88 (2022), 2, 169–175].
- Буслаев 1884 Буслаев, Ф. *Русский лицевой апокалипсис. Свод изображений из лицевых апокалипсисов по русским рукописям с XVI-го века по XIX-ый*. Москва: Синодальной тип., 1884 [Russkii litsevoi apokalipsis. Svod izobrazhenii iz litsevykh apokalipsisov po russkim rukopisiam s XVI-go veka po XIX-uy. Sost. F. Buslaev. Moskva: Sinodal’noy tip., 1884].
- Вайан 2009 В а й а н, А. *Руководство по старославянскому языку*. Москва: Издательство Иностранной литературы, 2009 [Vaian, A. Rukovodstvo po staroslavianskomu iazyku. Moskva: Izdatel’stvo Inostrannoi literatury, 2009].
- Велчева 2004 В е л ч е в а, Б. *Търновският говор от XIV в.* – В: Преводите през XIV столетие на Балканите. София: Горекс-Прес, 2004, 27–33 [Velcheva, B. Tarnovskiyyat govor ot XIV v. – V: Prevodite prez XIV stoletie na Balkanite. Sofia: GoreksPres, 2004, 27–33].
- Востоков 1843 В о с т о к о в, А. *Остромирово евангелие 1056–57 года: С приложением греческого текста Евангелий и с грамматическими объяснениями*. Санкт-Петербург: тип. Императорской Академии наук, 1843 [Vostokov, A. Ostromirovo evangelie 1056-57 goda: S prilozheniem grecheskogo teksta

- Евангелиї і с grammaticheskimi obaiiasneniiami. Sankt-Peterburg: tip. Imperatorskoї Akademii nauk, 1843]. Електронен адрес: <https://viewer.rsl.ru/rsl01003543020>
- Гагова 2010 Га г о в а, Н. *Владетели и книги. Участието на южно-славянския владетел в производството и употребата на книги през Средновековието (IX–XV в.): рецепцията на византийския модел*. София: ПАМ Пъблишинг Кампани ООД, 2010 [Gagova, N. Vladeteli i knigi. Uchastieto na yuzhnoslavyanskia vladetel v proizvodstvoto i upotrebatata na knigi prez Srednovekovieto (IX–XV v.): retsepsiyyata na vizantiyskia model. Sofia: PAM Publishing Kampani OOD, 2010].
- Горски, Невоструев 1855 Г о р с к и й, А., К. Н е в о с т р у е в. *Описание славянских рукописей Московской синодальной библиотеки*. Отд. 1. Москва: в Синодальной типографии, 1855 [Gorskii, A., K. Nevosttruev. Opisanie Slavyanskikh rukopisei Moskovskoi sinodal'noi biblioteki. Otd. 1. Moskva: v Sinodal'noi tipofrafi, 1855] (= Monumenta Linguae Slavicae Dialecti Veteris. Wiesbaden, 2, 1964).
- Грковић-Мејџор 2000 Г р к о в и ћ - М е ј џ о р, Ј. *Хиландарска апокалипса Јована Богослова (ХИЛ 474)*. – Јужнословенски филолог, 56 (2000), № 1–2, 311–320 [Grković-Mejdžor, J. Hilendarska apokalipsa Jovana Bogoslova (HIL 474). – Južnoslovenski filolog, 56 (2000), № 1–2, 311–320].
- Даничић 1874 Д а н и ч и ћ, Ћ. *Историја облика српскога или хрватскога језика до свршетка XVII вијека*. Београд: Државна штампарија, 1874 [Danichić, Ć. Istorija oblika srpskoga ili hrvatskoga jezika do svršetka XVII vijeka. Beograd: Državna štamparija, 1874].
- Джанашвили 1898 Д ж а н а ш в и л и, М. *Драгоценные камни, их названия и свойства (Из грузинского сборника X в.)*. – В: Сборник материалов для описания местностей Кавказа, 24. Тифлис: Управление Кавказского учебного округа, 1898, 1–72 [Dzhanashvili, M. Dragotsennye kamni, ikh nazvaniia i svoistva (Iz gruzinskogo sbornika X v.). – V: Sbornik materialov dlia opisaniia mestnostei Kavkaza, 24. Tiflis: Upravlenie Kavkazskogo uchebnogo okruga, 1898, 1–72].
- Джурова, Станчев, Япунджич 1985 Д ж у р о в а, А., Кр. С т а н ч е в, М. Я п у н д ж и ч. *Опис на славянските ръкописи във Ватиканската библиотека*. София: Свят, 1985 [Dzhurova, A., Kr. Stanchev, M. Yapunzhich. Opis na slavyanskite rakopisi vav Vatikanskata biblioteka. Sofia: Svyat, 1985].
- Добрев 1979 Д о б р е в, И. *Текстът на Добромировото евангелие и втората редакция на старобългарските богослужебни книги*. – Български език, 29 (1979), 9–21 [Dobrev, I. Tekstat na Dobromirovoto evangeliie i vtorata redaktsia na

- starobalgarskite bogosluzhebni knigi. – Balgarski ezik, 29 (1979), 9–21].
- Добрев 1984 Д о б р е в, И. *Апостолските цитати в Беседата на Презвитер Козма и преславската редакция на Кирило-Методиевия превод на Апостола*. – Кирило-Методиевски студии, 1 (1984), 44–62 [Dobrev, I. Apostolskite tsitati v Besedata na Prezviter Kozma i preslavskata redaktsia na Kirilo-Metodievia prevod na Apostola. – Kirilo-Metodievski studii, 1 (1984), 44–62].
- Добрев 1991 Д о б р е в, И. *Рашката писменост и българският правопис през Средновековието*. – Кирило-Методиевски студии, 8 (1991), 216–252 [Dobrev, I. Rashkata pismenost i balgarskiyat pravopis prez Srednovekovieto. – Kirilo-Metodievski studii, 8 (1991), 216–252].
- Дуйчев 1963 Д у й ч е в, И. С. *Центры византийско-славянского общения и сотрудничества*. – В: Труды Отдела древнерусской литературы. Т. 19: Русская литература XI–XVII веков среди славянских литератур. Москва: АН СССР, 1963, 107–129 [Duychev, I. S. Tsentry vizantiïsko-slavianskogo obshcheniia i sotrudnichestva. – V: Trudy Otdela drevnerusskoï literatury. T. 19: Russkaia literatura XI–XVII vekov sredi slavianskikh literatur. Moskva: AN SSSR, 1963, 107–129].
- Иванова 1971 И в а н о в а - К о н с т а н т и н о в а, К. *Някои моменти на българо-византийските литературни връзки през XIV в. (Исихазмът и неговото проникване в България)*. – Старобългарска литература, 1 (1971), 209–242 [Ivanova-Konstantinova, K. Nyakoi momenti na balgaro-vizantiyskite literaturni vrazki prez XIV v. (Isihazmat i negovoto pronikvane v Bulgaria). – Starobalgarska literatura, 1 (1971), 209–242].
- Иванова 1972 И в а н о в а, К. *Археографски бележки от книгохранилищата в Югославия*. – Език и литература, 27 (1972), № 4, 52–57 [Ivanova, K. Arheografski belezhki ot knigohranilishtata v Yugoslavia. – Ezik i literatura, 27 (1972), № 4, 52–57].
- Иванова 2008 И в а н о в а, К. *Bibliotheca hagiographica Balcano-Slavica*. София: „Акад. Марин Дринов“, 2008 [Ivanova, K. Bibliotheca hagiographica Balcano-Slavica. Sofia: „Akad. Marin Drinov“, 2008].
- Караянева 2021 К а р а я н е в а, Е. Свети Антипа покровителства професията на лекарите по дентална медицина. – ДентаМедика, 14, 3, март 2021, с. 1 [Karaianeva, E. Sveti Antipa pokrovitelstva profesiyata na lekarite po dentalna meditsina. – DentaMedika, 14, 3 mart 2021, s. 1]. Електронен адрес: https://bzs.bg/wp-content/uploads/2021/03/Dentamedica_03_2021_9248_online-2.pdf

- Карский 1928 Карский, Е. Ф. *Славянская кирилловская палеография*. Ленинград: АН СССР, 1928 [Karskiy, E. F. *Slavyanskaya kirillovskaya paleografia*. Leningrad: AN SSSR, 1928].
- Красиков 2003 Красиков, С. В. *Варлаам Калабрийский*. – В: Православная энциклопедия под редакцией патриарха московского и всея Руси Кирилла. Т. 6. Москва: Церковно-научный центр „Православная энциклопедия“, 2003, 626–631 [Krasikov, S. V. *Varlaam Kalabriiſkii*. – V: *Pravoslavnaia entsiklopediia pod redaktsiei patriarkha moskovskogo i vseia Rusi Kirilla*. Т. 6. Moskva: Tserkovno-nauchnyi tsentр „Pravoslavnaia entsiklopediia“, 2003, 626–631]. Электронен адрес: <https://www.pravenc.ru/text/154245.html>
- Мирчев 1978 Мирчев, К. *Историческа граматика на българския език*. София: Наука и изкуство, 1978 [Mirchev, K. *Istoricheska gramatika na balgarskia ezik*. Sofia: Nauka i izkustvo, 1978].
- Мирчева 2006 Мирчева, Е. *Германов сборник от 1358/1359 г. Изследване и издание на текста*. София: Издателство „Валентин Траянов“, 2006 [Mircheva, E. *Germanov sbornik ot 1358/1359 g. Izsledvane i izdanie na teksta*. Sofia: Izdatelstvo „Valentin Trayanov“, 2006].
- Мошин 1958 Мошин, В. *Ћирилски рукописи манастира св. Тројице код Плеваља*. – Историски записи, 14, (1958), № 1–2, 235–260 [Mošin, V. *Ćirilski rukopisi manastira sv. Trojice kod Pljevalja*. – Istoriski zapisi, 14, (1958), № 1–2, 235–260].
- Пеев 2017 Пеев, Д. *Нови документи за хилендарския проигумен Паусий от втората половина на XVIII в.* – Археографски прилози, 39 (2017), 149–213 [Peev, D. *Novi dokumenti za hilendarskia proigumen Paisiy ot vtorata polovina na XVIII v.* – Arheografski prilozhi, 39 (2017), 149–213].
- Петковић 1914 Петковић, С. *Опис рукописа манастира Крушедола*. Сремски Карловци: Монашко удружење православне српске Митрополије Карловачке, 1914 [Petković, S. *Opis rukopisa manastira Krushedola*. Sremski Karlovtsi: Monaško udruženje pravoslavne srpske Mitropolije Karlovačke, 1914].
- Подковырова 2016 Подковырова, В. *Лицевые Апокалипсисы второй половины XVII – начала XX века* (Описание. Рукописного отдела Библиотеки РАН. Т. 10. Вып. 2). Москва–Санкт-Петербург: Альянс-Архео, 2016 [Podkovyrova, V. *Litsevye Apokalipsisy vtoroi poloviny XVII – nachala XX veka* (Opisanie. Rukopisnogo otdela Biblioteki RAN. Т. 10. Vyp. 2). Moskva–Sankt-Peterburg: Alyyans-Arheo, 2016].
- Радев 2008 Радев, И. *Паусий Хилендарски – бележки за таксидиотското му обкръжение*. – Проглас, 17 (2008), № 1, 5–25 [Radev, I. *Paisiy Hilendarski – belezhki za taksidiotskoto mu obkrazhenie*. – Proglas, 17 (2008), № 1, 5–25 [Radev, I.

- Paisiy Hilendarski – belezhki za taksidiotskoto mu obkrazhenie. – Proglas, 17 (2008), № 1, 5–25].
- Райков 1998 Р а й к о в, Б. *Хилендарската кондика от XVIII век*. София: Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1998 [Raykov, B. Hilendarskata kondika ot XVIII vek. Sofia: Natsionalna biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 1998].
- Ростовский 2010 Р о с т о в с к и й, Д. *Жития святыхъ, на русском языке, изложенныя по руководству Четьих-миней св. Димитрия Ростовского*. Книга третья: Ноябрь. Москва: Ковчег, 2010 [Rostovskii, D. Zhitia sviatykhъ, na russkom iazyk, izlozhenniya po rukovodstvu Chet'ikh-miney sv. Dimitria Rostovskogo. Kniga tret'ia: Noiabr'. Moskva: Kovcheg, 2010].
- Сводный каталог 1984 *Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в СССР, XI–XIII в.* Ed. О. Шмидт, Л. П. Жуковская, Н. Н. Покровский и др. Москва: Наука, 1984 [Svodnyi katalog slaviano-russkikh rukopisnykh knig, khraniashchikhsia v SSSR, XI–XIII v. Ed. O. Shmidt, L. P. Zhukovskaia, N. N. Pokrovskii i dr. Moskva: Nauka, 1984].
- Скарпа 2012 С к а р п а, М. *Монашеското образование на Патриарх Евтимий в Кефаларево*. – Старобългарска литература, 45–46 (2012), 273–282 [Skarpa, M. Monasheskoto obrazovanie na Patriarh Evtimiy v Kefalarevo. – Starobalgarska literatura, 45–46 (2012), 273–282].
- Станковић 2002 С т а н к о в и ћ, Р. *Водени знаци хиландарских српских рукописних књига XIV века*. – Археографски прилози, 22/23 (2002), 7–399 [Stanković, R. Vodeni znatsi hilendarskih srpskih rukopisnih knjiga XIV veka. – Arheografski prilozii, 22/23 (2002), 7–399].
- Станковић 2003 С т а н к о в и ћ, Р. *Рукописне књиге манастира Свете Троице код Пљеваља. Водени знаци и датирање*. Београд: Народна библиотека Србије, 2003 [Stanković, R. Rukopisne knjige manastira Svete Trojice kod Pljevalja. Vodeni znatsi i datiranje. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2003].
- Станковић 2007 С т а н к о в и ћ, Р. *Водени знаци хиландарских српских рукописа XIV–XV века*. Београд: Народна библиотека Србије, 2007 (= Опис Јужнословенских ћирилских рукописа, т. 7) [Stanković, R. Vodeni znaci hilendarskih srpskih rukopisa XIV–XV veka. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2007 (= Opis Južnoslovenskih ćirilskih rukopisa, t. 7)].
- Тасева, Йовчева 1995 Т а с е в а, Л., М. Й о в ч е в а. *Преводачески особености в книга на пророк Йезекил по ръкопис F. I. л. 461 от РНБ*. – Palaeobulgarica, 19 (1995), № 4, 40–52 [Taseva, L., M. Yovcheva. Prevodacheski osobenosti v kniga na prorok Yezekiil po rakopis F. I. l. 461 ot RNB. – Palaeobulgarica, 19 (1995), № 4, 40–52].

- Титов, Венцель, 2001 Т и т о в, О., О. В е н ц е л ь. *Э.В.Ш. Архипп.* – В: Православная Энциклопедия под редакцией патриарха московского и всея Руси Кирилла. Т. 3. Москва: Церковно-научный центр „Православная энциклопедия“, 2001, 579–580 [Titov, O., O. Ventsel'. E.V.Sh. Arkhipp. – V: Pravoslavnaia Entsiklopediia pod redaktsiei patriarkha moskovskogo i vseia Rusi Kirilla. T. 3. Moskva: Tserkovno-nauchnyi tsentr „Pravoslavnaia entsiklopediia“, 2001, 579–580]. Електронен адрес: <http://www.pravenc.ru/text/76546.html>
- Тотоманова 2018 Т о т о м а н о в а, А.-М. *Правописно-езикови особености.* – В: Станиславов чети-миней, Т. 1. Издание на текста. Изд. А.-М. Тотоманова, Д. Атанасова. София: УИ „Св. Климент Охридски, 2018, 17–74 [Totomanova, A.-M. Pravopisno-ezikovi osobenosti. – V: Stanislavov chetiminiey, T. 1. Izdanie na teksta. Izd. A.-M. Totomanova, D. Atanasova. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski, 2018, 17–74].
- Трифорова 2007 Т р и ф о н о в а, И. *Книга Откровение на св. Йоан Богослов в Кирило-Методиевската книжовна традиция (Южнославянските кирилски преписи).* – Електронно списание LiterNet, 07.03.2007, № 3 (88) [Trifonova, I. Kniga Otkrovenie na sv. Yoan Bogoslov v Kirilo-Metodievskata knizhovna traditsia (Yuzhnoslavyanskite kirilski prepisi). – Elektronno spisanie LiterNet, 07.03.2007, № 3 (88)].
- Трифорова 2014 Т р и ф о н о в а, И. *Южнославянската редакция на Тълковния апокалипсис (Речник-индекс и издание на запазената част от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий, София, № 101, XVI в.).* – Palaeoslavica, 22 (2014), № 1, 119–163 [Trifonova, I. Yuzhnoslavyanskata redaktsia na Talkovnia apokalipsis (Rechnik-indeks i izdanie na zapazenata chast ot Natsionalnata biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy, Sofia, № 101, XVI v.). – Palaeoslavica, 22 (2014), № 1, 119–163].
- Трифорова 2016 Т р и ф о н о в а, И. *Откровение св. Иоанна Богослова среди православных славян и в южнославянской письменности.* – Studia Seranea, 6 (2016), 177–204 [Trifonova, I. Otkrovenie sv. Ioanna Bogoslova sredi pravoslavnykh slavian i v iuzhnoslaviaskoi pis'mennosti. – Studia Seranea, 6 (2016), 177–204].
- Трифорова 2018 Т р и ф о н о в а, И. *Към въпроса за лексиката в Книга Откровение на св. Йоан Богослов с оглед на християнските библейски преводи.* – Palaeobulgarica, 42 (2018), № 1, 60–97 [Trifonova, I. Kam vaprosa za leksikata v Kniga Otkrovenie na sv. Yoan Bogoslov s ogled na hristiyanskite bibleyski prevodi. – Palaeobulgarica, 42 (2018), № 1, 60–97].
- Цибранска-Костова, Мирчева 2012 Ц и б р а н с к а - К о с т о в а, М., Е. М и р ч е в а. *Зайковски требник от XIV век: изслед-*

- ване и текст. София: Издателство „Валентин Траянов“, 2012 [Tsibranska-Kostova, M., E. Mircheva. Zaykovski trebnik ot XIV vek: izsledvane i tekst. Sofia: Izdatelstvo „Valentin Trayanov“, 2012].
- Цонев 1910
Ц о н е в, Б. *Опис на ръкописите и старопечатните книги на Народната библиотека в София*. Т. 1. София: Държавна печатница, 1910 [Tsonev, B. Opis na rakopisite i staropechatnite knigi na Narodnata biblioteka v Sofia. T. 1. Sofia: Darzhavna pechatnitsa, 1910].
- Щапов 1976
Щ а п о в, Я. *Восточнославянские и южнославянские рукописные книги в собраниях Польской Народной Республики*. Москва, 1976 [Shchapov, Ia. Vostochnoslavianskie i iuzhnoslavianskie rukopisnye knigi v sobraniiah Pol'skoj Narodnoi Respubliki. Moskva, 1976].
- Berčić 1866
Б е р ч и ć, I. *Ulomci svetoga pisma obojega uvjeta staroslavenskim jezikom*. Skupio iz rukopisah i tiskanih knjigah hrvatskoga razreda. Peti dio. U Zlatnome Pragu: tiskom C. K. dvorne tiskarnice sinovah Bogumila Haase, 1866, 108–145.
- Budge 1914
B u d g e, E. A. W. *Coptic Martyrdoms in the Dialect of Upper Egypt*. Vol. 1. London: British Museum, 1914.
- Burke, Landau 2016
B u r k e, T., B. L a n d a u. *New Testament Apocrypha. More Noncanonical Scriptures*. Vol. 1. Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, 2016.
- Capaldo 1978
C a p a l d o, M. *Les manuscrits slaves et leur etude en Italie*. – В: *Полата кънигописъната*, 1, 1978, 15–33.
- Daničić 1871
D a n i ć i ć, Dj. *Hvalov rukopis*. – *Starine* (Zagreb), 3 (1871), 1–146.
- Daničić 1872
D a n i ć i ć, Dj. *Apokalypsa iz Hvalova rukopisa*. – В: *Starine* (Zagreb), 4 (1872), 86–109.
- Dragojlović 1981
D r a g o j l o v i ć, D. *Apokalipse bosanskih krstjana i staroslovensko književno nasleđe*. – *Književna istorija*, XIII/52 (1981), 603–610.
- Grünberg 1996
G r ü n b e r g, K. *Die kirchenslavische Überlieferung der Johannes-Apokalypse* (= Heidelberger Publikationen zur Slavistik: Linguistische Reihe, Bd. 9). Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 1996.
- Grünberg 1998
G r ü n b e r g, K. *Prolegomena zur Edition zweier Hyparchetypi der kirchenslavischen Johannes-Apokalypse* (= Beiträge der Europäischen Slavistischen Linguistik, Bd. 1). München: Verlag Otto Sagner, 1998.
- Grünberg 1999
G r ü n b e r g, K. *Die Apokalypse. Edition zweier Hyparchetypi* (= Die Slawischen Sprachen, 11). Wien, 1999.
- Fyrigos 2015
F y r i g o s, A. *Gregorio Palamas e il „palamismo“*. – *Eastern Theological Journal*, 1/2 (2015), 205–241.
- Hamm 1960
H a m m, J. *Apokalipsa bosanskih krstjana*. – *Slovo* (Zagreb), 9–10 (1960), 43–104.

- Jurić-Kappel 2001 J u r i ć - K a p p e l, J. *Rukopis krstjanina Radosava u svjetlu dosadašnjih istraživanja*. – In: Drugi hrvatski slavistički kongres. Zbornik radova, 1. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 2001, 225–232.
- Jurić-Kappel 2002 J u r i ć - K a p p e l, J. *Bosanske apokalipse u svome (južno) slavenskom kontekstu*. – Wiener Slavistisches Jahrbuch, 48 (2002), 75–94.
- Jurić-Kappel 2004 J u r i ć - K a p p e l, J. *Hrvatskoglagoljske apokalipse*. – In: Glagoljica i hrvatski glagolizam. Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 100. obljetnice staroslavenske akademije i 50. obljetnice staroslavenskog instituta (Zagreb–Krk 2.–6. Listopad 2002). Zagreb–Krk, 2004, 183–190. Електронно издание: <https://stin.hr/wp-content/uploads/2021/02/zbornik.pdf>
- Jurić-Kappel 2013 J u r i ć - K a p p e l, J. *Bosnien im Spiegel älterer Schriften. / Bosna u ogledalu starije pismenosti: Philologisch-linguistische Studien*. Wien: Edition Liaunig, 2013.
- James 1924 J a m e s, M. R. *The Apocryphal New Testament*. Oxford: Clarendon Press, 1924.
- Jagić 1903 J a g i ć, V. *Analecta romana*. – Archiv für slavische Philologie, 25 (1903), 1–47. Електронен адрес: shorturl.at/fhvW8
- Kuna 1986 *Zbornik Hvala krstjanina*. Bd. 2. Transkripcija i komentar. Ed. N. Gošić, B. Grabar, V. Jerković, H. Kuna, A. Nazor. Sarajevo: Svjetlost, 1986.
- Lehfeldt, Leontii 1989 L e h f e l d t, W., L e o n t i i (Metropolitan of Moscow). *Neues Testament des Čudov-Klosters: Eine Arbeit des Bischofs Aleksij, des Metropoliten von Moskau und ganz Russland* (= Bausteine zur Geschichte der Literatur bei den Slaven, 28). Köln: Böhlau Verlag GmbH & Cie, 1989.
- Matejic 1983 M a t e j i c, M. *Slavic Manuscripts from the Fekula Collection: A Description*. Columbus, Ohio: Kosovo Publishing Co. in cooperation with the Centre international d'information sur les sources de l'histoire balkanique et méditerranéenne, 1983.
- Matejic, Thomas 1992 M a t e j i c, P., H. T h o m a s. *Catalog Manuscripts on Microform of the Hilandar Research Library (The Ohio State University)*. Vol. 1. Columbus, Ohio: The Resource Centre for Medieval Slavic Studies, 1992.
- Mihaljević 1997 M i h a l j e v i ć, M. *Jezična slojevitost Brevijara Vida Omišljanina iz 1396. Godine*. – Filologija, 29 (1997), 119–138.
- Mošin 1955 M o š i n, V. *Izveštaj o naučnom putovanju u Srjensku Mitrovicu. Beograd, Peć, Dečane, Cavnat, Dubrovnik, 1953. Godine. Inventar ćirilskih rukopisa Muzeja Srpske pravoslavne crkve u Beogradu*. – Ljetopis, 60 (1955), 218–226.

- Nakaš 2017 N a k a š, L. *Traces of Andrew of Caesarea's commentary in the text of the Book of Revelation in Bosnian Medieval Tradition*. – In: The Twelfth International Conference on Unity and Plurality in Europe from July 30th to August 1st, 2017, Mostar. Електронен адрес: https://www.academia.edu/34888134/Traces_of_Andrew_of_Caesareas_commentary_in_the_text_of_the_Book_of_Revelation_in_Bosnian_Medieval_Tradition
- Naumow, Kaszlej 2007 Naumow, A., A. Kaszlej. *Rękopisy cerkiewno-słowiańskie w Polsce. Katalog*. Kraków: Wydawnictwo „scriptum“, 2004. Електронен адрес: https://arca.unive.it/retrieve/handle/10278/24295/17146/09_rekopisy%2520cs%2520katalog.pdf
- Nestle, Aland 2012 *Novum Testamentum Graece*. 28th rev. edition 2012. Ed. by B. and K. Aland, J. Karavidopoulos, C. M. Martini, B. M. Metzger; in co-operation with the Institute for New Testament Textual Research, Münster.
- Rački 1882 R a č k i, F. *Dva nova priloga za poviest bosanskih patarena*. – *Starine*, 14 (1882), 21–29.
- Oblak 1891 O b l a k, V. *Die kirchenslavische Übersetzung der Apokalypse*. – *Archiv für Slavische Philologie*, 13 (1891), 321–361.
- Panaiteescu 1959 P a n a i t e s c u, P. *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei RPR*. Vol. 1. București: Academiei Republicii Populare Romîne, 1959.
- Scarpa 2012 S c a r p a, M. *Gregorio Palamas Slavo: La tradizione manoscritta delle opera Recensione dei codici*. Milano: Biblion Edizioni srl, 2012.
- Schmid 1955 S c h m i d, J. *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse – Textes*. 1 Teil. *Der Apokalypse. – Kommentar des Andreas von Kaisareia. Text*. München: Karl Zink Verlag, 1955.
- Totomanova 2006 T o t o m a n o v a, A. *A Morphological Restraints on the Loss of the Week Yers in Prefixes and Suffixes*. – *Scripta&Scripta*, 3–4 (2006), 33–43.
- Šidak 1974–1975 Š i d a k, J. *Problem heretičke „Crkve bosanske“ u najnovijoj historiografiji (1962–1975)*. – *Historijski zbornik*, 27–28 (1974–1975), 139–182.

Използвани речници ЕГСП

Електронен гръцко-старобългарски речник, изготвен по Старобългарски речник. Т. 1. София: Валентин Траянов, 1999; Т. 2. София: Валентин Траянов, 2009 [Elektronen gratsko-starobalgarski rechnik, izgotven po Starobalgarski rechnik. T. 1. Sofia: Valentin Trayanov, 1999; T. 2. Sofia: Valentin Trayanov, 2009]. Достъп на он-лайн адрес: <https://e-medievalia.uni-sofia.bg/moodle/mod/data/view.php?id=1869>

МСДР	Срезневский, И. И. <i>Материалы для Словаря древнерусского языка</i> . Т. 1. Санкт-Петербург: Типография Императорской академии наук, 1893; Т. 2. Санкт-Петербург: Типография Императорской академии наук, 1902; Т. 3. Санкт-Петербург: Типография Императорской академии наук, 1912 [Sreznevskii, I. I. <i>Materialy dlia Slovaria drevnorusskogo yazyka</i> . Т. 1. Sankt-Peterburg: Tipografia Imperatorskoj akademii nauk, 1893; Т. 2. Sankt-Peterburg: Tipografia Imperatorskoj akademii nauk, 1902; Т. 3. Sankt-Peterburg: Tipografia Imperatorskoj akademii nauk, 1912]. Электронен адрес: http://oldrusdict.ru/dict.html#
СР	<i>Старобългарски речник</i> . Отг. ред. Дора Иванова-Мирчева. Т. 1. София: Валентин Траянов, 1999; Т. 2. София: Валентин Траянов, 2009 [Starobalgarski rechnik. Otg. red. Dora Ivanova-Mircheva. Т. 1. Sofia: Valentin Trayanov, 1999; Т. 2. Sofia: Valentin Trayanov, 2009]. Достъп на онлайн адрес: https://histdict.uni-sofia.bg/oldbgdict/oldbg_search/
СС	<i>Старославянский словарь (по рукописям X–XI веков)</i> . Под ред. Р. М. Цейтлин, Р. Вечерки и Э. Благовой. Москва: Русский язык, 1994 [Staroslavianskii slovar' (po rukopisiam X–XI vekov). Pod red. R. M. Tseitlin, R. Večerki, E. Blagovoi. Moskva: Russkii iazyk, 1994].
LPGL	Miklosich, F. <i>Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum: emendatum auctum</i> . Vindobonae: Guilelmus Braumueller, 1862. Электронен адрес: https://archive.org/details/lexiconpalaeoslo00mikluoft
ŘSI	<i>Řecko-staroslověnský index / Index verborum graeco-palaeoslovenicus</i> . Praha: Slovanský ústav AV ČR, 2009–2021. Электронен адрес: http://gorazd.org/?q=cs/node/26
SJS	<i>Slowník jazyka staroslověnského. Lexicon linguae paleoslovenicae</i> . Praha: Československá akademie věd – Euroslavica, 1958–1997. Электронен адрес: http://gorazd.org/?q=cs/node/20

